Kā iesniegt lietu tiesā

Kā rīkoties pēc tam, kad esat noskaidrojis kompetento dalībvalsti un tiesu, kam ir piekritīga jūsu lieta?

Ja vēlaties iesniegt prasību tiesā, atcerieties, ka jums būs jāievēro attiecīgās dalībvalsts procesuālie noteikumi. Tie ir dažādi atkarībā no veida, kādā lietu nodod tiesai, bet to galvenais nolūks ir palīdzēt prasības iesniedzējam izklāstīt attiecīgos faktiskos un tiesiskos apstākļus pietiekami skaidri un pilnīgi, lai ļautu tiesai novērtēt lietas pieņemamību un būtību.

Veidi, kādā lietas nodod tiesai, dažādās dalībvalstīs atšķiras. Arī vienā dalībvalstī pastāv atšķirības, kas ir atkarīgas no pieteikuma veida un iesniegšanas apstākļiem, kā arī no tiesas veida. Lai dažās tiesās ierosinātu konkrētas lietas, jums var lūgt aizpildīt veidlapu vai arī apkopot pilnīgu informāciju par lietu. Dažos gadījumos to var izdarīt mutiski.

Šīs atšķirības skaidrojamas ar faktu, ka arī strīdi, ko iesniedz izskatīšanai tiesās, ir ļoti dažādi, un to izšķiršana var būt vairāk vai mazāk sarežģīta. Noteikti jāpārliecinās, ka visi vajadzīgie dokumenti ir iesniegti, jācenšas atvieglot tiesneša darbu, jāļauj otrai pusei pienācīgi sevi aizstāvēt un jānodrošina netraucēta visa procesa virzība.

Lai iegūtu sīkāku informāciju par konkrētu valsti, noklikšķiniet uz tās karodziņa.

Ja esat iesaistīts tiesas procesā, kurā visi lietas fakti nav saistīti ar vienu dalībvalsti, noskaidrojiet, kurus tiesību aktus tiesa piemēros, pieņemot lēmumu.

Lapa atjaunināta: 16/01/2023

Šo lapu uztur Eiropas Komisija. Informācija šajā tīmekļa vietnē nav uzskatāma par Eiropas Komisijas oficiālo nostāju. Komisija neuzņemas nekādu atbildību vai saistības attiecībā uz informāciju vai datiem, kas ietverti vai izmantoti šajā dokumentā. Autortiesību noteikumus Eiropas tīmekļa vietnēs lūdzu skatīt juridiskajā paziņojumā.

Kā iesniegt lietu tiesā - Beļģija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Dažos gadījumos labāk izmantot “strīdu alternatīvas izšķiršanas iespēju” (sk. attiecīgo informācijas apkopojumu).

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Termiņi, kādos lieta ir jāiesniedz tiesā, ir atšķirīgi un ir atkarīgi no lietas būtības. Uz jautājumiem par termiņiem var atbildēt advokāts vai tā departamenta ierēdnis, kas sniedz pilsoņiem informāciju par tiesu pieejamību.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Skatīt informācijas apkopojumu “Lietu piekritība tiesām”.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Skatīt informācijas apkopojumu “Lietu piekritība tiesām — Beļģija”.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Skatīt informācijas apkopojumu “Lietu piekritība tiesām — Beļģija”.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Principā pusēm tiesā ir jāierodas personīgi, bet tās var pārstāvēt arī advokāts atbilstoši Beļģijas Tiesu kodeksa (*Gerechtelijk Wetboek*) 728. panta 1. punktam.

Tādēļ, izņemot tiesvedību kasācijas tiesā (*Hof van Cassatie*) (Tiesu kodeksa 478. un 1080. pants), parastajās tiesās puses var ierasties personīgi un var pašas sniegt savus paziņojumus un nodrošināt aizstāvību. Tomēr tiesa var atcelt minēto iespēju, ja tā konstatē, ka puses nespēj pienācīgi vai pilnīgi diskutēt par savu lietu emociju iespaidā vai pieredzes trūkuma dēļ (Tiesu kodeksa 758. pants).

Puses, kas nolemj neuzsākt tiesvedību tiesā personīgi, var nolīgt advokātu.

Tiesu kodeksā ir noteikts, ka pamatā puses tiesā pārstāv advokāti. Tiesu kodeksa 440. pantā ir noteikts, ka pārstāvības monopola prerogatīvas attiecas uz tiesībām vērsties tiesā, ierasties tiesā un tikt aizstāvētam ar trešās personas starpniecību. Turklāt advokātu kolēģijas locekļiem ir monopoltiesības parakstīt vienpusējus pieteikumus, ja vien tiesību aktos nav noteikts citādi (Tiesu kodeksa 1026. panta 5. punkts).

Kasācijas tiesā likumīga prasība ir tāda advokāta piedalīšanās, kurš ir ieguvis tiesības īstenot aizstāvību kasācijas tiesā. Minētā prasība neattiecas uz civilprasītājiem krimināllietās (Tiesu kodeksa 478. pants).

Tomēr tiesību aktos ir paredzēti vairāki izņēmumi attiecībā uz Tiesu kodeksa 728. pantā definēto principu, kurā noteikts, ka, ierosinot procesu, un turpmāk pusēm ir jāierodas tiesā personīgi vai ir jāizmanto advokāta pārstāvība (Tiesu kodeksa 728. panta 1. un 2. punkts).

Tiesības pārstāvēt pusi tiesas procesā ietver arī tiesības uzsākt tiesvedību.

Miertiesā, komerctiesā un darba strīdu tribunālā puses var pārstāvēt ne vien advokāts, bet arī puses laulātais, asinsradinieks vai ar laulības saitēm saistīts radinieks, kuram ir rakstiska pilnvara un kuru tiesa ir akceptējusi (Tiesu kodeksa 728. panta 2. punkts).

Darba strīdu tribunālos (Tiesu kodeksa 728. panta 3. punkts):

darbinieku (strādnieku vai pārvaldes darbinieku) pārstāv darbinieku pārstāvības organizācijas delegāts (arodbiedrības pārstāvis), kuram ir rakstiska pilnvara. Arodbiedrības pārstāvis darbinieka vārdā var veikt visas darbības, kas ir daļa no šādas pārstāvības, var vērsties tiesā un var saņemt visus paziņojumus attiecībā uz strīda izskatīšanu un izšķiršanu;

pašnodarbināto personu pārstāvības organizācijas delegāts var pārstāvēt arī pašnodarbinātās personas gadījumos, ja strīdi ir saistīti ar viņu pašu tiesībām un pienākumiem kā pašnodarbinātām personām vai kā invalīdiem;

ja strīds ir saistīts ar 1974. gada 7. augusta likuma par tiesību uz iztikas minimumu ieviešanu piemērošanu vai ar 1976. gada 8. jūlija pamatlikuma “Par sabiedrības sociālās labklājības centriem” (*openbare centra voor maatschappelijk welzijn — OCMW*) piemērošanu, ieinteresēto pusi var atbalstīt un pārstāvēt tādas sociālās organizācijas pārstāvis, kas pārstāv to cilvēku intereses, uz kuriem attiecas minētie tiesību akti.

Pastāv nosacījums, ka juridiskās personas, piemēram, tirdzniecības uzņēmumi, drīkst ierasties tiesā tikai personīgi (t. i., ar savu kompetento institūciju starpniecību), bet tās var izmantot arī advokāta pārstāvību. Juridiskās personas nevar izmantot Tiesu kodeksa 728. panta 2. punktā noteikto izņēmumu, kas sīkāk izklāstīts tālāk.

Turklāt papildus minētajiem izņēmumiem ir paredzēti arī vairāki likumīgi izņēmumi attiecībā uz bērnu aizbildnību un nolaupīšanu.

Iepriekšminētais jo īpaši attiecas uz lietām, kas tiek pamatotas ar:

Hāgas 1980. gada 25. oktobra Konvenciju par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem, nodrošinot bērna atgriešanos, tiesību uz aizbildnību vai apmeklēšanu ievērošanu vai citā valstī piešķirtu apmeklēšanas tiesību īstenošanu, un

1980. gada 20. maija Eiropas Konvenciju par spriedumu atzīšanu un izpildi lietās par aizbildnību pār bērnu un lietās par aizbildnības atjaunošanu pār bērnu.
Minētajos gadījumos pieteikuma iesniedzēju var pārstāvēt prokuratūra (Tiesu kodeksa 1322.*quinquies* pants), ja pieteikuma iesniedzējs ir vērsies centrālajā iestādē.
Procedūra, ar ko nosaka, vai persona var ierosināt tiesvedību viena pati, vai arī tai ir nepieciešama advokāta palīdzība, vispārēji tika izklāstīta iepriekš.
Turklāt ir precīzi jānošķir arī tas, kādā veidā var iesniegt prasību.
Beļģijas tiesību akti nosaka vairākus veidus, kā var uzsākt tiesvedību tiesā. Prasību var iesniegt pavēstes veidā, ierodoties brīvprātīgi, iesniedzot *inter partes* pieteikumu vai vienpusēju pieteikumu (sk. tālāk). Lietu ierosina, iesniedzot pieteikumu, t. i., juridisku prasību aizstāvēt personas tiesības.
Principā lieta tiek ierosināta tad, kad tiesu izpildītājs izsniedz paziņojumu, ar kuru puse tiek aicināta ierasties tiesā (Tiesu kodeksa 700. pants). Brīvprātīga ierašanās, *inter partes* pieteikums un vienpusējs pieteikums ir minētā vispārējā principa izņēmumi.
Tālāk dotajās tabulās ir parādīts, kurš veic darbības un vai ir nepieciešama advokāta pārstāvība, ņemot vērā prasības iesniegšanas veidu.

Dokumenta autors atkarībā no prasības iesniegšanas veida	
Prasības iesniegšanas veids	**Dokumenta autors**
Pavēste (Tiesas kodeksa 727.–730. pants)	Pieteikuma iesniedzējs (vai viņa advokāts) lūdz tiesu izpildītājam sniegt uzaicinājumu.
Brīvprātīga ierašanās (Tiesu kodeksa 706. pants)	Strīdā iesaistītās puses (vai viņu advokāti) ierodas tiesā.
Inter partes pieteikums (Tiesu kodeksa 1034.*bis*–1034.*sexies* pants, ieskaitot).	Prasību iesniedz pats pieteikuma iesniedzējs (vai viņa advokāts).
Vienpusējs pieteikums (Tiesu kodeksa 1025.–1034. pants)	Advokāta piedalīšanās ir obligāta pieteikuma parakstīšanas un iesniegšanas laikā, neskaitot izņēmuma gadījumus, kas īpaši paredzēti tiesību aktos (Tiesu kodeksa 1026. panta 5. punkts un 1027. panta pirmais teikums).

Vai ir vajadzīga advokāta pārstāvība — atkarībā no prasības iesniegšanas veida	
Prasības iesniegšanas veids	**Advokāta pārstāvība**
Pavēste (Tiesas kodeksa 727.–730. pants)	Piedalīšanās ir iespējama, bet nav obligāta.
Brīvprātīga ierašanās (Tiesu kodeksa 706. pants)	Piedalīšanās ir iespējama, bet nav obligāta.
Inter partes pieteikums (Tiesu kodeksa 1034.*bis*–1034.*sexies* pants, ieskaitot).	Piedalīšanās ir iespējama, bet nav obligāta.
Vienpusējs pieteikums (Tiesu kodeksa 1025.–1034. pants)	Advokāta piedalīšanās ir obligāta pieteikuma parakstīšanas un iesniegšanas laikā, neskaitot izņēmuma gadījumus, kas īpaši paredzēti tiesību aktos (Tiesu kodeksa 1026. panta 5. punkts un 1027. panta pirmais teikums).

Prasības saturs atkarībā no prasības iesniegšanas veida
Parasti prasība tiek iesniegta pavēstes veidā, attiecībā uz prasības priekšmetu ierobežojumu nav.
Inter partes pieteikumu (Tiesu kodeksa 1034.*bis*–1034.*sexies* pants) var izmantot vairākos gadījumos, kas minēti tiesību aktos. Visbūtiskākie nosacījumi attiecībā uz tiesvedības sākšanu ar *inter partes* pieteikumu ir Tiesu kodeksa 704. un 813. pants, 1056. panta 2. punkts, 1193.*bis*, 1239., 1253.*ter*, 1254., 1320., 1344.*bis* un 1371.*bis* pants un 1454. panta otrais teikums un Civilkodeksa (*Burgerlijk Wetboek*) 331., 331.*bis* un 340.f pants.
Minētie panti jo īpaši attiecas uz:
brīvprātīgu piedalīšanos;
apelācijas prasības iesniegšanu;
nekustamā īpašuma konkrētu pārdošanu;
uzturlīdzekļiem (pieteikumiem piešķirt, palielināt vai samazināt uzturlīdzekļus vai atcelt to maksāšanu);
pieteikumiem saistībā ar nomas/īres līgumiem;
personu aizsardzību;
darbībām, kas saistītas ar tiesībām un pienākumiem, kuri izriet no ģimenes attiecībām;
laulības šķiršanu;
provizorisku budžetu saistībā ar arestu veikšanu.
Prasības tiek celtas, iesniedzot pieteikumu tiesas sekretāram vai nosūtot to tiesas kancelejai ierakstītā vēstulē. Tiesas sekretārs uzaicina puses ierasties tiesā tiesas sēdes dienā, ko noteicis tiesnesis.
Vienpusēju pieteikumu (Tiesu kodeksa 1025.–1034. pants) var izmantot tikai gadījumos, kas īpaši izklāstīti tiesību aktos, tostarp Tiesu kodeksa 584., 585., 588., 594., 606., 708., 1149., 1168., 1177., 1186.–1189., 1192. un 1195. pantā. Vienpusējo pieteikumu izmanto arī gadījumos, kad nav iespējams uzsākt sacīkstes procesu, jo nav pretējās puses.
Tādēļ vienpusēju pieteikumu galvenokārt izmanto tiesvedībā, kurā nav otras puses, piemēram, absolūtas vajadzības lietās.
Ir nepieciešams, lai vienpusēju pieteikumu būtu parakstījis advokāts, ja vien tiesību aktos nav noteikts citādi; pretējā gadījumā pieteikums nav spēkā.
Tātad principā advokāta pārstāvība ir obligāta, lai iesniegtu prasību vienpusēja pieteikuma gadījumā.
Ja strīds attiecas uz lietu, kas ietilpst minēto tiesu kompetencē, puses var brīvprātīgi pārstāvēt sevi, lai brīvprātīgi ierastos šādās tiesās:
pirmās instances tiesā;
darba strīdu tribunālā;
komerctiesā;
miertiesā vai
policijas tiesā (civilprasību gadījumā).
Brīvprātīgas ierašanās gadījumā puses, kas lūdz nolēmumu, paraksta savu paziņojumu zem tiesas sagatavota ieraksta.
Visus strīdīgos jautājumus var nodot izskatīšanai kompetentajai tiesai šādā veidā, kas ļauj samazināt izdevumus un ietaupīt laiku.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Persona, kas vēlas iesniegt prasību tiesā, var sazināties ar attiecīgās tiesas reģistrācijas biroju vai kanceleju.
Ja dokuments, ar kuru tiek uzsākta tiesvedība, ir pavēste, tiesu izpildītājs nodrošina attiecīgās pavēstes izsniegšanu un lūdz tiesas kanceleju reģistrēt to izskatāmo lietu sarakstā pēc tam, kad ir izsniegts pavēstes oriģināls vai, ja nepieciešams, noraksts (Tiesu kodeksa 718. pants). Tiesas kanceleja reģistrē

visas lietas (uztur izskatāmo lietu sarakstu). Ieraksts izskatāmo lietu sarakstā ir spēkā tikai tad, ja to veic ne vēlāk kā iepriekšējā dienā pirms dienas, kurā plānota tiesas sēde atbilstoši izsniegtajai pavēstei. Vispārējais izskatāmo lietu saraksts ir publisks (Tiesu kodeksa 719. pants). Tāpēc atbildētāji var pārbaudīt, vai lieta, uz kuras izskatīšanu viņi ir uzaicināti, ir iekļauta vispārējā izskatāmo lietu sarakstā.
Brīvprātīgas ierašanās gadījumā puses vai viņu advokāti lūdz tiesas kanceleju iekļaut lietu izskatāmo lietu sarakstā.
Pieteikuma iesniedzējs vai viņa advokāts iesniedz *inter partes* pieteikumu — tik daudz eksemplāros, cik ir ieinteresēto pušu, — tiesas sekretāram vai nosūta tiesas kancelejai ierakstītā vēstulē (Tiesu kodeksa 1034.*quinquies* pants).
Vienpusēju pieteikumu divos eksemplāros advokāts adresē tiesai, kas ir aicināta pieņemt nolēmumu saistībā ar pieteikumu. Minēto pieteikumu arī iesniedz tiesas kancelejā (Tiesu kodeksa 1027. pants).

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Attiecībā uz valodu lietojumu ir jāmin 1935. gada 15. jūnija likums par valodu lietojumu tieslietās (*wet van 15 juni 1935 op het gebruik de talen in gerechtszaken*) (publicēts oficiālajā izdevumā *Moniteur belge* / *Belgisch Staatsblad* 1935. gada 22. jūnijā). Minētais likums reglamentē valodu lietojumu Beļģijas civiltiesās un komerctiesās.
Principā valodu nosaka pēc kompetentās tiesas ģeogrāfiskās atrašanās vietas. Atbilstoši minētā likuma 42. pantam tiek izšķirti trīs lingvistiskie reģioni: franču, holandiešu un vācu lingvistiskais reģions. Turklāt ir arī Briseles divvalodu (franču/holandiešu) aglomerācija, kurā minētā likuma piemērošanas nolūkā ietilpst šādas pašvaldības: Anderlehta (*Anderlecht*), Odergema (*Auderghem*), Berhema-Sentagate (*Berchem-Sainte-Agathe*), Brisele (*Brussels*), Eterbēka (*Etterbeek*), Evere (*Evere*), Foresta (*Forest*), Ganshorena (*Ganshoren*), Elsene (*Ixelles*), Žete (*Jette*), Kukelberga (*Koekelberg*), Molenbēka-Senžana (*Molenbeek-Saint-Jean*), Senžila (*Saint-Gilles*), Senžostennode (*Saint-Josse-ten-Noode*), Shārbēka (*Schaerbeek*), Ukla (*Uccle*), Vatermāla-Boitsforta (*Watermael-Boitsfort*), Voluve-Senlambēra (*Woluwé-Saint-Lambert*) un Voluve-Senpjēra (*Woluwé-Saint-Pierre*).
Tomēr atsevišķos gadījumos lietu var nodot izskatīšanai tiesā, kurā lieto citu tiesvedības valodu. Principā atsevišķos gadījumos tiesvedības sākumā var lūgt mainīt procesa valodu.
Prasības formulējums: prasība, ko iesniedz pavēstes veidā, *inter partes* pieteikuma vai vienpusēja pieteikuma veidā, ir jāsagatavo rakstiski, un tai ir jāatbilst konkrētiem procesuālajiem noteikumiem. Tiklīdz lieta ir iekļauta vispārējā izskatāmo lietu sarakstā, tiesas sekretārs uzsāk lietas procesu. Lieta tiek nosūtīta tiesai, kurā prasība ir iesniegta; gadījumā, ja prasība ir pārsūdzība, kas tiek iesniegta otrās instances tiesā, vai ja ir iesaistīta kasācijas tiesa, lieta tiek nosūtīta arī augstākās tiesas kancelejai.
Pašlaik nav iespējams iesniegt prasību pa faksu vai e-pastā.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Tiesību aktos nav paredzēts, ka tiesvedības uzsākšanai būtu jāizmanto iepriekš drukātas veidlapas. Tomēr prasībā ir jāiekļauj vairākas informācijas vienības; ja tās netiek iekļautas, saskaņā ar tiesību aktiem prasība nav spēkā.
Pavēstei, *inter partes* pieteikumam un vienpusējam pieteikumam ir jāatbilst vairākām likumiskajām prasībām, kas noteiktas Tiesu kodeksā; pretējā gadījumā tie nav spēkā. Iekļaujamā informācija galvenokārt ir iesaistīto pušu personas dati, kā arī informācija par pieteikuma priekšmetu, kompetentās tiesas norīkošanu un tiesas sēdes datumu.
Tādēļ pavēstē cita starpā ir jāiekļauj šāda informācija (Tiesu kodeksa 43. un 702. pants):
tiesu izpildītāja paraksts;
pieteikuma iesniedzēja uzvārds, vārds(-i) un dzīvesvieta, un — attiecīgā gadījumā — pieteikuma iesniedzēja numurs valsts reģistrā vai uzņēmuma reģistrācijas numurs;
tās personas vārds, uzvārds un dzīvesvietas adrese vai — gadījumā, ja pastāvīgas dzīvesvietas nav, — pašreizējā adrese, kurai pavēste tiek izsniegta;
prasības priekšmets un īss argumentu kopsavilkums;
tās tiesas nosaukums, kurā tiek iesniegta prasība;
datums (diena, mēnesis, gads), kad pavēste tika iesniegta, un vieta, kur tā tika iesniegta, un
informācija par tiesas sēdes vietu, datumu un laiku.
Inter partes pieteikumā (Tiesu kodeksa 1034.*ter* pants) ir jāiekļauj šāda informācija:
datums (diena, mēnesis un gads);
pieteikuma iesniedzēja uzvārds, vārds(-i) un dzīvesvieta, un — attiecīgā gadījumā — pieteikuma iesniedzēja nosaukums un numurs valsts reģistrā vai uzņēmuma reģistrācijas numurs;
tās personas vārds, uzvārds, dzīvesvietas adrese un, ja nepieciešams, amats, kurai pavēste ir jāizsniedz;
prasības priekšmets un īss argumentu kopsavilkums;
tās tiesas nosaukums, kurā tiek iesniegta prasība;
pieteikuma iesniedzēja vai viņa advokāta paraksts.
Vienpusējā pieteikumā ir jāiekļauj šāda informācija (Tiesu kodeksa 1026. pants):
datums (diena, mēnesis un gads);
pieteikuma iesniedzēja uzvārds, vārds(-i) un dzīvesvieta, un — attiecīgā gadījumā — pieteikuma iesniedzēja nosaukums un numurs valsts reģistrā vai uzņēmuma reģistrācijas numurs;
prasības priekšmets un īss argumentu izklāsts;
tās tiesas nosaukums, kas izskatīs prasību;
puses advokāta paraksts, ja tiesību aktos nav noteikts citādi.
Brīvprātīgas ierašanās gadījumā pirmajā instancē (pirmās instances tiesā, darba strīdu tribunālā, komerctiesā, miertiesā vai policijas tiesā saistībā ar civilprasību) prasību var ierosināt, pusēm iesniedzot kopīgu pieteikumu. Pusēm šis pieteikums ir jāparaksta un jādatē; pretējā gadījumā tas nebūs spēkā.
Pieteikumu iesniedz tiesas sekretāram vai nosūta tiesas kancelejai ierakstītā vēstulē. Pieteikuma iesniegšanu tiesas sekretāram vai nosūtīšanu ierakstītā vēstulē uzskata par iesniegšanu. Pieteikumu iekļauj izskatāmo lietu sarakstā pēc tam, kad ir samaksātas reģistrācijas nodevas (ja tādas ir jāmaksā). Ja puses vai viena no pusēm to pieprasa vai ja tiesa to uzskata par nepieciešamu, tiesa nosaka tiesas sēdes datumu, kas ir 15 dienu laikā no pieteikuma iesniegšanas dienas. Tad tiesas sekretārs izsauc puses un — attiecīgā gadījumā — to advokātus uz tiesu, nosūtot vienkāršu vēstuli ar aicinājumu ierasties uz tiesas noteikto tiesas sēdi (Tiesu kodeksa 706. pants).

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Tiesai patiešām pienākas samaksa.

Iesniedzot pieteikumu, tā iesniedzējam ir jāveic iemaksa, kas noteikta 4. panta 2. punktā 2017. gada 19. marta Likumā, ar ko izveido budžeta fondu otrā līmeņa juridiskajai palīdzībai (*Wet van 19 maart 2017 tot instelling van een begrotingsfonds voor tweedelijnsrechtsbijstand*); iemaksas apmērs pašlaik ir 20 EUR.
Tiesvedības laikā pusēm ir jāsedz konkrētas izmaksas saistībā ar tiesas procesu, kas ir atkarīgas no procedūrām, par kurām lemj tiesa (izmeklēšanas pasākumi, ekspertu nodevas un izdevumi, ceļa izdevumi u. tml.).
Pēc tiesvedības tiesa uzdod zaudētājai pusei vai, ja tādas nav, prasītājam samaksāt plānošanas nodevu, kuras summa katrā lietā ir atšķirīga. Šīs summas ir noteiktas Reģistrācijas, hipotēku un tiesas nodevu kodeksa (*Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten*) 2691. pantā šādā apmērā:
miertiesām un policijas tiesām: 50 EUR;
pirmās instances tiesām un komerctiesām: 165 EUR;
apelācijas tiesām: 400 EUR;
kasācijas tiesai: 650 EUR.
Atsevišķās lietās, jo īpaši lietās, kas ietilpst darba strīdu tribunālu kompetencē, un lietās, kas saistītas ar bankrotu un reorganizāciju tiesas uzraudzībā, plānošanas nodeva nav jāmaksā.
Turklāt maksa par izdevumiem principā tiek iekasēta no zaudētājas puses saskaņā ar galīgo lēmumu un parasti saskaņā ar Tiesu kodeksa 1017. pantu.
Maksa par šiem izdevumiem ir jāsamaksā vai jāatlīdzina otrai pusei. Ar tiesvedību saistītie izdevumi (Tiesu kodeksa 1018. pants) ir šādi:
dažādas tiesas kancelejas nodevas un reģistrācijas nodevas, kā arī zīmognodevas, kas bija jāmaksā pirms Zīmognodevu kodeksa (*Wetboek der zegelrechten*) atcelšanas;
maksa, kā arī atalgojums un atlīdzība, kas saistīti ar tiesas dokumentiem;
maksa par sprieduma sagatavošanu;
izdevumi saistībā ar visiem izmeklēšanas pasākumiem, tostarp samaksa lieciniekiem un ekspertiem;
tiesnešu, tiesas sekretāru un pušu ceļa un uzturēšanās izdevumi, ja tiesa viņiem ir uzdevusi doties izbraukumā, un izmaksas par dokumentiem, ja tie tiek sagatavoti tikai tiesvedības nolūkos;
tiesību aktos noteiktā daļa no otras puses likumiskās pārstāvības izdevumiem, kā paredzēts 1022. pantā;
nodevas, atalgojums un maksas mediatoram, kurš norīkots saskaņā ar 1734. pantu;
iemaksa, kas noteikta 4. panta 2. punktā 2017. gada 19. marta Likumā, ar kuru izveido budžeta fondu otrā līmeņa juridiskajai palīdzībai. Advokātu honorāri un izdevumi nav iekļauti tiesas izdevumos. Par šīm maksām vienojas advokāts un klients. Tāpēc katra puse apmaksā sava advokāta honorārus un izdevumus.
Zaudētājai pusei ir pienākums apmaksāt tiesību aktos noteiktu daļu no otras puses likumiskās pārstāvības izdevumiem (Tiesu kodeksa 1018. un 1022. pants). Tā ir vienreizēja iemaksa, kas tiek izmantota, lai segtu uzvarētājas puses advokāta honorāru un uz honorāru balstītu atlīdzību. Minētās (uz honorāru balstītās) atlīdzības summa un veids, kā tā tiek aprēķināta un piešķirta, ir izklāstīts karaļa 2007. gada 26. oktobra dekrētā (*koninklijk besluit van 26 oktober 2007*).

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

(Sk. informācijas apkopojumu “Juridiskā palīdzība”.)

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Faktiski prasība skaitās iesniegta tad, kad tā ir iekļauta vispārējā izskatāmo lietu sarakstā, arī brīvprātīgas ierašanās gadījumā.
Prasības, kas pamatojas uz pieteikumu, un prasības, kas ir iesniegtas pagaidu noregulējuma tiesvedības ietvaros, tiek iekļautas īpašā izskatāmo lietu sarakstā, kas faktiski nozīmē to, ka tās ir iesniegtas.
Iesaistītās puses nesaņem nekādu apstiprinājumu, bet puses var apskatīt vispārējo izskatāmo lietu sarakstu, lai pārliecinātos, ka lieta ir iekļauta. Ja prasība ir iekļauta sarakstā, tiesai ir pienākums attiecīgajā lietā pieņemt nolēmumu.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Vispārīgā gadījumā, ja pusi pārstāv advokāts, viņš sniedz informāciju par tiesvedības gaitu. Informāciju var saņemt arī tās tiesas kancelejā, kurā prasība tiek izskatīta. Turklāt arī pavēstē tiek iekļauta informācija par tiesas sēdes datumu un par to, kurā tiesā prasība tiks izskatīta.
Pirmajā posmā tiek sniegta konkrēta informācija par sākotnējo tiesas sēdi.
Pavēstes gadījumā tiesu izpildītājs informē pieteikuma iesniedzēju par to, kurā datumā notiks sākotnējā tiesas sēde, kas ir tiesvedības pirmais posms.
Inter partes pieteikuma vai brīvprātīgas ierašanās gadījumā puses informē tiesas sekretārs.
Vienpusēja pieteikuma gadījumā tiesas sēde nenotiek. Tomēr gadījumā, ja tiesnesis vēlas uzdot jautājumus, tiesas sekretārs var uzaicināt pieteikuma iesniedzēju uz tiesu.
Otrajā posmā lieta tiek sagatavota iztiesāšanai. Katrai pusei tiek dots tiesību aktos noteikts termiņš (Tiesu kodeksa 747. panta 1. punkts), lai tās varētu iesniegt dokumentus un konstatējumus (rakstiskus argumentus un iebildumus). Ja minētie termiņi netiek ievēroti, var piemērot Tiesu kodeksa 747. panta 2. punktā minētās sankcijas.
Kad lieta ir sagatavota iztiesāšanai un to var nodot tiesā, puses lūdz noteikt tiesas sēdes datumu. Laika posms, kura ietvaros var noteikt tiesas sēdes datumu, ir atkarīgs no tiesas darba slodzes un no tā, cik daudz laika var atvēlēt lietas izskatīšanai. Tiesvedības kopējo ilgumu iepriekš ir grūti noteikt, jo dažos gadījumos ir jāveic papildu procesuālās darbības (jāizstrādā novērtējumi, jāuzklausa puses un liecinieki utt.). Turklāt procesuālu iemeslu dēļ tiesvedību var pārtraukt vai atlikt, vai pat atcelt.
Tiesas sēdes beigās debates tiek slēgtas un tiesa skata lietu. Principā saskaņā ar Tiesu kodeksa 770. pantu tiesai ir jāpaziņo nolēmums viena mēneša laikā pēc tam, kad lieta ir izskatīta.

Lapa atjaunināta: 23/12/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Bulgārija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Došanās uz tiesu ir viena no vairākām pieejamām alternatīvām strīdu izšķiršanai.
Pirms došanās uz tiesu puses var vispirms mēģināt atrisināt strīdu ārpus tiesas.
Ja puses nespēj vienoties, tās var izmantot mediāciju. Mediācija ir brīvprātīga un konfidenciāla ārpustiesas strīdu izšķiršanas procedūra, kurā trešā persona — mediators — palīdz pusēm panākt vienošanos. Dalība šajā procedūrā ir brīvprātīga, un puses var no tās izstāties jebkurā laikā.
Mediators rīkojas objektīvi un neuzspiež strīda risinājumu. Mediācijas procedūrā visus jautājumus risina pēc pušu savstarpējas vienošanās.

Ar strīdu saistītās sarunas ir konfidenciālas. Mediācijā iesaistītie dalībnieki nedrīkst izpaust nekādus apstākļus, faktus un dokumentus, par kuriem viņi uzzina procedūras gaitā.
To mediatoru saraksts, pie kuriem puses var vērsties, ja tās vēlas izmantot mediāciju strīda izšķiršanai ārpus tiesas, ir pieejams Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē. Daudzas tiesas ir izveidojušas strīdu izšķiršanas un mediācijas centrus, kas sadarbojas ar sarakstā iekļautajiem mediatoriem.
Arī šķīrējtiesas procedūra ir pieejama kā alternatīvs ārpustiesas tiesiskās aizsardzības līdzeklis. To var izmantot strīdos par īpašumu, izņemot strīdus, kas attiecas uz lietu tiesībām vai nekustamā īpašuma piederību, alimentiem un bērnu uzturēšanu vai darba tiesībām. Šķīrējtiesas pakalpojumus var sniegt pastāvīga struktūra. Alternatīvi, lai atrisinātu konkrētu strīdu, var ierosināt speciālu procedūru (*ad hoc* šķīrējtiesas procedūra). Izskatīšana šķīrējtiesā notiek tad, ja strīda puses ir noslēgušas šķīrējtiesas līgumu. Pušu piekrišanu izskatīt šķīrējtiesā visus vai dažus strīdus, kas var rasties vai ir radušies starp tām saistībā ar konkrētām līgumiskām vai ārpuslīgumiskām attiecībām, izklāsta šķīrējtiesas līgumā. Tas var būt šķīrējtiesas klauzula citā līgumā vai atsevišķs līgums. Šķīrējtiesas līgums jāsagatavo rakstveidā. To uzskata par sagatavotu rakstveidā, ja tas ir noformēts kā pušu parakstīts dokuments vai vēstuļu, teleksa ziņojumu, telegrammu apmaiņas veidā vai izmantojot citus komunikācijas līdzekļus.
Šķīrējtiesas līgumu uzskata par noslēgtu arī tad, ja atbildētājs rakstveidā vai ar pieprasījumu, kas ierakstīts šķīrējtiesas sēdes protokolā, ir piekritis strīda izskatīšanai šķīrējtiesā vai ja atbildētājs piedalās šķīrējtiesas procedūrā, iesniedzot iebildi, pierādījumus, pretprasību, vai ierodas uz šķīrējtiesas sēdi, neapstrīdot šķīrējtiesas jurisdikciju.
Šķīrējtiesas līgumā puses norāda šķīrējtiesas iestādi, kurai tās vēlas nodot strīdu izšķiršanai, vai konkrētu šķīrējtiesnesi, ko tās vēlas iecelt, un šķīrējtiesas noteikumus, atbilstīgi kuriem tās vēlas panākt strīda izšķiršanu. Šķīrējtiesas procedūru parasti reglamentē Šķīrējtiesas Reglaments.
Plašāku informāciju sk. arī sadaļā “Tiesu jurisdikcija”.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Termiņi prasību celšanai ir atšķirīgi un ir atkarīgi no konkrētās lietas. Var būt dažādi noilguma periodi (izbeidzas pašas materiālās tiesības) vai tiesību noilguma periodi (izbeidzas tikai tiesības celt prasību tiesā). Plašāku informāciju sk. sadaļā “Procesuālie termiņi”.
Lai nenokavētu termiņu prasības celšanai, ieteicams katrā gadījumā konsultēties ar advokātu.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Sk. “Tiesu jurisdikcija”.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Saskaņā ar vispārējo noteikumu prasību ceļ tiesā, kuras jurisdikcijā ir atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas adrese vai juridiskā adrese.
Tomēr ir īpaši noteikumi attiecībā uz konkrētu veidu prasījumiem atkarībā no puses situācijas vai strīda priekšmeta. Sīkāk sk. turpmāk.
Prasības pret nepilngadīgajiem vai personām bez tiesībspējas un rīcībspējas ceļ tiesā, kuras jurisdikcijā ir puses likumīgā pārstāvja dzīvesvieta.
Prasības pret personām, kuru adrese nav zināma, ceļ tiesā, kuras jurisdikcijā ir personas advokāta vai likumīgā pārstāvja dzīvesvieta, vai, ja personai nav advokāta vai likumīgā pārstāvja, tiesā, kuras jurisdikcijā ir prasītāja dzīvesvieta.
Prasības pret juridiskām personām ceļ tiesā, kuras jurisdikcijā ir juridiskās personas juridiskā adrese. Prasības saistībā ar strīdiem, kas izriet no tiešām attiecībām ar šādu iestāžu vai personu nodaļām vai filiālēm, alternatīvi var celt tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas nodaļa vai filiāle.
Prasības pret valsti un valsts iestādēm, tostarp to departamentiem un filiālēm, ceļ tiesā, kuras jurisdikcijā ir radušās tiesiskās attiecības, no kurām izriet strīds, izņemot prasības, kas jāceļ tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas nekustamais īpašums vai tiek pārvaldīts testaments. Ja juridiskās attiecības ir radušās citā valstī, prasību ceļ kompetentajā tiesā Sofijā.
Ja prasība attiecas uz lietu tiesībām saistībā ar īpašumu, kopīpašuma sadali vai nekustamā īpašuma robežu noteikšanu vai tā īpašumtiesību atkārtotu noteikšanu, prasību ceļ tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas īpašums. Arī prasības saistībā ar aktiem, ar kuriem nosaka vai nodod lietu tiesības uz nekustamo īpašumu, un saistībā ar aktu anulēšanu, spēkā neesību un atzīšanu par spēkā neesošiem attiecībā uz lietu tiesībām uz nekustamo īpašumu ceļ tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas īpašums.
Prasības saistībā ar mantojumu, testamentu sagatavošanu vai daļēju atsaukšanu, mantojuma dalīšanu vai brīvprātīgas īpašuma sadales atcelšanu ceļ tiesā, kuras jurisdikcijā testaments tiek pārvaldīts. Ja testators ir Bulgārijas valstspiederīgais, bet testaments tiek pārvaldīts citā valstī, 1. punktā minētās prasības var celt tiesā, kuras jurisdikcijā ir bijusi viņa pēdējās dzīvesvietas adrese Bulgārijā, vai tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas īpašums.
Prasības saistībā ar naudas prasījumiem, kas izriet no līgumiem, var celt arī tiesā, kuras jurisdikcijā ir parādnieka pašreizējā adrese.
Prasības saistībā ar alimentiem un bērnu uzturēšanu var celt arī tiesā, kuras jurisdikcijā ir prasītāja pastāvīgās dzīvesvietas adrese.
Prasības, ko ierosina patērētāji un pret patērētājiem, ceļ tiesā, kuras jurisdikcijā ir patērētāja pašreizējā adrese, vai, ja viņam nav pašreizējas adreses, tiesā, kuras jurisdikcijā ir viņa pastāvīgās dzīvesvietas adrese.
Darba ņēmēji var arī celt prasību pret savu darba devēju tiesā, kuras jurisdikcijā ir viņu parastā darba vieta.
Ja jums ir nepamatoti nodarīti zaudējumi, jūs varat celt prasību tiesā, kuras jurisdikcijā radušies zaudējumi.
Puse, kurai radīti zaudējumi, var celt prasību par kompensāciju saskaņā ar Apdrošināšanas kodeksu (*Kodeks za zastrahovaneto*) pret apdrošinātāju, Garantiju fondu un Bulgārijas Transportlīdzekļu apdrošināšanas valsts biroju tiesā, kuras jurisdikcijā bija prasītāja pastāvīgā adrese, juridiskā adrese vai apdrošināšanas vieta laikā, kad notika apdrošinātais notikums. Prasību pret atbildētājiem no dažādiem tiesas rajoniem vai attiecībā uz īpašumu, kas atrodas citos tiesas rajonos, ceļ tiesā, kuras jurisdikcijā ir viens no šādiem rajoniem, pēc prasītāja izvēles.
Puses nevar mainīt jurisdikciju, kas noteikta ar likumu. Tomēr puses īpašuma strīdā var atkāpties no teritoriālās jurisdikcijas noteikumiem, parakstot vienošanos par jurisdikcijas nodošanu konkrētai tiesai. Šis noteikums neattiecas uz tiesām, kuru jurisdikcijā ir teritorija, kur atrodas nekustamais īpašums.
Līgumi, kuros ietverta jurisdikcijas izvēles klauzulas attiecībā uz strīdiem, kas saistīti ar patērētāju tiesību aizsardzību vai kas izriet no darba tiesībām, ir spēkā tikai tad, ja tie ir parakstīti pēc strīda rašanās.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Vispārējie noteikumi prasības celšanai atkarībā no lietas būtības un prasījuma vērtības ir izklāstīti turpmāk.
Rajona tiesai ir jurisdikcija iztiesāt visas civillietas, izņemot tās, attiecībā uz kurām jurisdikcija ir provinces tiesām. Provinces tiesai kā pirmās instances tiesai ir jurisdikcija attiecībā uz:
prasībām noteikt vai apstrīdēt izcelšanos, izbeigt adopciju, pasludināt personas tiesu nespēju vai atcelt šādu nespēju;
prasībām par īpašumtiesībām un citām lietu tiesībām attiecībā uz īpašumu, kura vērtība pārsniedz 50 000 BGN;
prasībām, kas saistītas ar civillietām un komerclietām ar vērtību lielāku par 25 000 BGN, izņemot prasījumus saistībā ar alimentiem un bērnu uzturēšanu, prasījumus saistībā ar darba tiesībām un prasījumus par nelikumīgu izdevumu atgūšanu;
prasībām dzēst ierakstus reģistros un atzīt par spēkā neesošiem publiskā ieraksta izdarīšanas apstākļus attiecībā uz šādiem ierakstiem, ja to paredz tiesību akti;
prasījumiem neatkarīgi no to vērtības, kas apvienoti vienā pieteikumā, kurš ir provinces tiesas jurisdikcijā, ja tie izskatāmi vienā tiesvedībā;
prasībām, kuras jāiztiesā provinces tiesai saskaņā ar citiem tiesību aktiem.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Prasītājs var izvēlēties celt prasību personīgi vai ar pilnvarota pārstāvja starpniecību. Pušu pilnvarotie pārstāvji var būt:
advokāti;
attiecīgās puses vecāki, bērni vai laulātais;
juridiskie padomnieki vai citi attiecīgās iestādes, uzņēmuma, juridiskās personas vai vienīgā īpašnieka darbinieki ar jurista kvalifikāciju;
provinču gubernatori, kurus pilnvarojis finanšu ministrs vai reģionālās attīstības un valsts pasūtījumu ministrs, ja pārstāvētā puse ir valsts; un
citas personas, kuras noteiktas tiesību aktos.
Pārstāvja pilnvara ir jāpievieno pieteikumam.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Pieteikumus parasti iesniedz tiesas kancelejā un pieņem tiesas darba laikā tiesas sekretārs. Pieteikumus var arī nosūtīt pa pastu, tos adresējot attiecīgajai tiesai.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Pieteikumiem jābūt sagatavotiem bulgāru valodā un iesniegtiem tiesai rakstveidā. Pieteikumus var nosūtīt pa pastu, bet ne pa faksu vai e-pastu. Civilprocesa kodekss (*Grazhdanski protsesualen kodeks*) nosaka, ka visiem dokumentiem, ko puses iesniedz svešvalodā, jāpievieno to tulkojums bulgāru valodā, ko apliecinājušas puses.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Pieteikumi būtu jāiesniedz rakstveidā. Nav īpašu veidlapu, kas izmantojamas šim nolūkam, izņemot pieteikuma paraugu maksājuma rīkojumam un citiem dokumentiem, ko apstiprinājis tieslietu ministrs saistībā ar maksājuma rīkojuma procedūru atbilstoši Civilprocesa kodeksam. Civilprocesa kodeksā ir noteiktas vairākas minimālās prasības pieteikumiem, nenosakot īpašu formu. Saskaņā ar Civilprocesa kodeksu pieteikumā jāietver: norāde uz tiesu; prasītāja un atbildētāja un, ja piemērojams, viņu likumīgo pārstāvju vai pārstāvju vārdi un uzvārdi vai nosaukumi un adreses, prasītāja personas identifikācijas numurs, kā arī faksa numurs un telekss, ja tāds ir; prasījuma vērtība, ja to var noteikt; pieteikuma pamatā esošo apstākļu izklāsts, prasības priekšmets, kā arī pieteikumu iesniegušās personas paraksts. Prasītājam pieteikumā jānorāda, kādus pierādījumus tas iesniedz un kādus faktus tas ir iecerējis apliecināt ar pierādījumiem, kā arī jāiekļauj visi tā rīcībā esošie rakstiskie pierādījumi.
Pieteikums jāparaksta prasītājam vai prasītāja pārstāvim. Ja prasību ceļ pārstāvis, rīkojoties prasītāja vārdā, pieteikumam jāpievieno pilnvara, kurā apliecināts, ka pārstāvis ir pilnvarots celt prasību. Ja prasītājs nezina, kā parakstīt pieteikumu, vai nevar to izdarīt, pieteikums jāparaksta pilnvarotai personai, norādot iemeslus, kāpēc to nav parakstījis prasītājs. Pieteikumu iesniedz tiesā eksemplāru skaitā, kas atbilst atbildētāju skaitam.
Pieteikumam jāpievieno šādi dokumenti: pilnvara, ja pieteikumu iesniedz pārstāvis; dokuments, kas apliecina tiesas nodevu un izdevumu samaksu, ja tādi ir; pieteikuma un tā pielikumu kopijas — pa vienam katram atbildētājam.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Par prasības celšanu ir jāsamaksā tiesas nodevas, kuru apmērs ir atkarīgs no prasījuma vērtības un tiesāšanās izdevumiem, ja vien tiesību aktos nav noteikts citādi. Ja prasījuma vērtību nevar noteikt, tiesas nodevu apmēru nosaka tiesa. Prasījuma vērtību norāda prasītājs. Tā ir lietas priekšmeta novērtējums naudas izteiksmē.
Atbildētājs vai tiesa pēc savas ierosmes var uzdot jautājumus par prasījuma vērtību ne vēlāk kā pirmajā tiesas sēdē. Ja norādītā summa ir nereālistiska, prasījuma vērtību nosaka tiesa.
Ir divu veidu tiesas nodevas — vienkāršas un proporcionālas. Vienkāršās nodevas nosaka, pamatojoties uz materiālajiem, tehniskajiem un administratīvajiem tiesāšanās izdevumiem. Proporcionālo nodevu pamatā ir procenti. Tiesas nodevu iekasē, kad tiek iesniegts pieteikums par aizsardzības vai tiesiskās aizsardzības līdzekļiem un par tāda dokumenta izsniegšanu, par kuru jāmaksā nodevas, atbilstoši Ministru padomes apstiprinātajam tarifam. Tiesas nodevas parasti samaksā ar bankas pārskaitījumu uz tiesas kontu, kad tiek iesniegts pieteikums. Katrai pusei iepriekš jāsamaksā tiesai prasītā pakalpojuma izmaksas. Pēc abu pušu pieprasījuma vai pēc tiesas ierosmes visas izmaksas sedz abas puses vai viena no pusēm atkarībā no apstākļiem. Sedzamās izmaksas nosaka tiesa.
Tiesas nodevas un izdevumi nav jāmaksā: prasītājiem, kuri ir kooperatīvu darba ņēmēji, darbinieki un locekļi un kuru pieteikumi izriet no darba attiecībām; prasījumos saistībā ar alimentiem un bērnu uzturēšanu; prokurora celtās prasībās; prasītājiem prasībās par nepamatoti nodarītiem zaudējumiem, kas izriet no nozieguma, saistībā ar notiesājošu spriedumu, kam ir *res judicata* spēks, un tiesas ieceltiem īpašiem tādas puses pārstāvjiem, kuras adrese nav zināma. Tiesas nodevas un izdevumi nav jāmaksā fiziskām personām, kuras tiesa atzinusi par tādām, kam nav pietiekamu līdzekļu. Ja tiek iesniegts pieprasījums piešķirt atbrīvojumu, tiesa ņem vērā personas un viņas ģimenes locekļu ienākumus, apliecinātus aktīvus, civilstāvokli, veselību, nodarbinātību, vecumu un citus apstākļus. Šādos gadījumos tiesāšanās izdevumus sedz no summām, kas iezīmētas tiesas budžetā. Ja parādnieks iesniedz pieteikumu par bankrota procedūras sākšanu, tiesas nodevas neiekasē. Tās atskaita no maksātnespējīgā parādnieka mantas, kad īpašums ir sadalīts saskaņā ar Komerclikumu (*Targovski zakon*).
Ja prasība tiek pilnībā vai daļēji apmierināta, tiesa liek atbildētājam samaksāt prasītājam procedūras izmaksu daļu, kas ir proporcionāla pieteikuma daļai, kuru tiesa apmierinājusi (tiesas nodevas, advokāta honorārs, izdevumi saistībā ar ierašanos tiesā un pierādījumu vākšanu). Ja prasītājam piešķirta bezmaksas juridiskā palīdzība, atbildētājam liek atlīdzināt izdevumus proporcionāli apmierinātajai pieteikuma daļai. Ja lieta tiek pārtraukta, atbildētājs ir tiesīgs saņemt atlīdzību par izmaksām; ja tiesa noraida pieteikumu, atbildētājs ir tiesīgs pieprasīt kompensāciju par izdevumiem proporcionāli noraidītajai pieteikuma daļai.
Par advokāta honorāru vienojas klients un advokāts, un parasti to samaksā, parakstot juridiskās aizstāvības līgumu vai atbilstoši samaksas nosacījumiem. Advokāta iesaistīšana prasības celšanai un tiesvedības laikā nav obligāta.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Jebkura fiziska persona var lūgt juridisko palīdzību, ja viņa atbilst attiecīgajiem tiesiskajiem nosacījumiem. Juridiskā palīdzība ietver bezmaksas juridiskā konsultanta nodrošināšanu.
Pieteikumu juridiskās palīdzības saņemšanai iesniedz rakstveidā tiesā, kas izskata lietu. Rīkojumā, ar kuru apmierina pieteikumu, tiesai jānorāda piešķiramās juridiskās palīdzības veids un apmērs. Rīkojums par juridiskās palīdzības piešķiršanu stājas spēkā dienā, kad tiek iesniegts pieteikums, ja vien tiesa nenolemj citādi. Rīkojumu izdod slēgtā tiesas sēdē, ja vien tiesas sastāvs neuzskata par nepieciešamu uzklausīt pusi, lai noskaidrotu visus apstākļus. Rīkojumu, ar kuru atsaka juridisko palīdzību, var pārsūdzēt, iesniedzot privātu apelāciju. Apelācijas tiesas izdotais rīkojums ir galīgs.
Civillietās un administratīvās lietās juridisko palīdzību piešķir, ja, pamatojoties uz attiecīgo kompetento iestāžu iesniegtajiem pierādījumiem, tiesa vai Valsts Juridiskās palīdzības biroja vadītājs secina, ka pusei nav līdzekļu, lai samaksātu advokāta honorāru. Lai to secinātu, tiesa ņem vērā šādus apstākļus:
puses vai tās ģimenes locekļu ienākumi;
puses manta un aktīvi, kas apliecināti ar deklarāciju;
puses civilstāvoklis;

puses veselības stāvoklis;
vai puse ir nodarbināta;
puses vecums;
citi apstākļi.
Juridisko palīdzību nesniedz šādos gadījumos:
ja juridiskās palīdzības sniegšana nav pamatota, ņemot vērā ieguvumu, ko tā sniegtu personai, kura piesakās juridiskās palīdzības saņemšanai;
ja prasība ir acīmredzami nepamatota vai nepieņemama;
gadījumos, kas saistīti ar komercstrīdiem un nodokļu strīdiem atbilstoši Nodokļu un apdrošināšanas procedūras kodeksam (*Danachno-osiguritelen protsesualen kodeks*), ja vien puse, kas piesakās juridiskās palīdzības saņemšanai, nav fiziska persona un nav tiesīga saņemt juridisko palīdzību.
Juridisko palīdzību pārtrauc:
ja mainās apstākļi, uz kuru pamata juridiskā palīdzība piešķirta;
fiziskās personas, kurai tā piešķirta, nāves gadījumā.
Tiesa *ex officio* vai pēc puses vai tiesas iecelta advokāta pieprasījuma liek pilnīgi vai daļēji izbeigt piešķirto palīdzību no brīža, kad mainās apstākļi, uz kuru pamata juridiskā palīdzība piešķirta.
Tiesa *ex officio* vai pēc puses vai tiesas iecelta advokāta pieprasījuma liek pilnīgi vai daļēji atcelt juridisko palīdzību, ja tiek konstatēts, ka apstākļi, uz kuru pamata juridiskā palīdzība piešķirta, daļēji vai pilnīgi nepastāv.
Juridiskās palīdzības atcelšanas gadījumā pusei ir jāsamaksā vai jāatmaksā summas, no kurām tā tika nepamatoti atbrīvota, kopā ar nodevu tiesas ieceltajam advokātam, kurš pārstāv pusi tiesvedībā.
Tiesas ieceltais advokāts turpina pildīt savus pienākumus līdz brīdim, kad stājas spēkā rīkojums par juridiskās palīdzības izbeigšanu vai atcelšanu, ja tas ir nepieciešams, lai aizsargātu pusi no nelabvēlīgām tiesiskajām sekām. Termiņš apelācijas iesniegšanai tiek apturēts no dienas, kad tiesa pieņem nolēmumu par juridiskās palīdzības izbeigšanu vai atcelšanu, līdz dienai, kad nolēmums stājas spēkā. Kad šis laikposms ir pagājis, termiņš apelācijas iesniegšanai atsākas.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Pieteikumus un citu korespondenci, kas saņemta pa pastu, un dokumentus, ko nogādā personīgi tiesas darba laikā, tiesa reģistrē ienākošās korespondences žurnālā saņemšanas dienā. Prasību oficiāli uzskata par celtu dienā, kad tiesa saņem pieteikumu. Ja pieteikumu nosūta pa pastu vai to saņem nepareizā tiesa, to uzskata par saņemtu dienā, kad tas nosūtīts pa pastu, vai dienā, kad to saņēmusi nepareizā tiesa. Tiesa pārbauda pieteikuma pareizību. Ja pieteikums ir kļūdains vai tam nav pievienoti visi vajadzīgie dokumenti, prasītājam liek novērst neatbilstības nedēļas laikā, un viņu informē, vai viņš ir tiesīgs saņemt juridisko palīdzību. Ja prasītāja adrese nav norādīta un tiesai nav zināma, par to informē, izliekot paziņojumu noteiktā vietā tiesā uz vienu nedēļu. Ja prasītājs nenovērš neatbilstības noteiktajā termiņā, pieteikumu un tā pielikumus nodod atpakaļ. Ja prasītāja adrese nav zināma, pieteikumu glabā tiesas kancelejā, lai tas būtu pieejams prasītājam. Tāpat rīkojas arī gadījumā, kad tiesvedības gaitā tiek konstatētas pieteikuma neatbilstības. Prasību uzskata par celtu dienā, kad tiek saņemts grozītais pieteikums.
Ja, pārbaudot pieteikumu, tiesa to atzīst par nepieņemamu, tā nodod to atpakaļ.
Pieteikuma atpakaļnodošana prasītājam neliedz atkārtoti iesniegt tiesā pieteikumu, tomēr šādos gadījumos prasību uzskata par celtu dienā, kad notiek atkārtota pieteikuma iesniegšana.
Tiesu iestādes nesūta īpašu dokumentu, kurā apstiprina, ka lieta ir pienācīgi iesniegta, bet tiek veiktas konkrētas procedūras, lai to apstiprinātu. Atbildētājam pieprasa sniegt rakstisku atbildi noteiktā termiņā un norāda, kāda informācija ir jāiekļauj atbildē. Atbildētāju arī informē par sekām, kas iestāsies, ja atbildētājs nesniegs atbildi vai neīstenos savas tiesības, un par iespēju izmantot juridisko palīdzību, ja atbildētājs ir tiesīgs to saņemt. Atbildētāja rakstiskajā atbildē jānorāda: tiesa un lietas numurs; atbildētāja un, ja piemērojams, tā likumīgā pārstāvja vai pārstāvja vārds un uzvārds vai nosaukums un adrese; atbildētāja nostāja attiecībā uz pieteikuma pieņemamību un būtību; atbildētāja nostāja attiecībā uz apstākļiem, ar kuriem pieteikums ir pamatots; argumenti pret pieteikumu un apstākļi, ar kuriem tie pamatoti; tās personas paraksts, kura iesniegusi atbildi. Atbildē uz pieteikumu atbildētājam jānorāda, kādus pierādījumus tas iesniedz un kādus faktus tas ir iecerējis apliecināt ar pierādījumiem, kā arī jāiekļauj visi tā rīcībā esošie rakstiskie pierādījumi. Atbildei jāpievieno pilnvara, ja atbildi iesniedz pārstāvis, atbildes un tās pielikumu kopijas — pa vienam katram prasītājam. Ja atbildētājs neiesniedz rakstisku atbildi noteiktajā termiņā vai nedara zināmu savu nostāju, neceļ iebildumus, neapstrīd kopā ar pieteikumu iesniegta dokumenta patiesumu, neizmanto savas tiesības iesniegt pretprasību, izrietošu prasību vai neaicina tiesīgu trešo personu iestāties lietā viņa vārdā, viņš zaudē iespēju to darīt vēlākā datumā, izņemot, ja šādas bezdarbības iemesls ir īpaši neparedzēti apstākļi.
Pēc iesniegto pieteikumu pareizības un pieņemamības pārbaudes tiesa izlemj, kā turpināt lietu, un atbild uz pušu jautājumiem un iebildumiem par visiem pirmstiesas jautājumiem un pierādījumu pieņemamību. Tiesa var arī noteikt, ka ir jāizmanto mediācija vai citi brīvprātīgas strīdu izšķiršanas līdzekļi.
Tiesa ieplāno lietas izskatīšanu atklātā tiesas sēdē, uz kuru tā uzaicina ierasties puses. Tiesas sekretārs nosūta tiesas pavēsti pusēm, kurām izsniedz tiesas lēmuma kopiju.
Komerclietās Civilprocesa kodekss paredz dokumentu savstarpēju apmaiņu starp pretējām pusēm. Kad atbilde ir saņemta, tiesa nosūta tās kopiju kopā ar pielikumiem prasītājam, kurš var iesniegt papildu pieteikumu divu nedēļu laikā. Papildu pieteikumā prasītājs var papildināt un precizēt sākotnējo pieteikumu. Pēc papildu pieteikuma saņemšanas tiesa nosūta tā kopiju kopā ar pielikumiem atbildētājam, kurš var sniegt atbildi divu nedēļu laikā. Papildu atbildē atbildētājam jāsniedz atbilde uz papildu pieteikumu.
Kad ir pārbaudīta apmainīto dokumentu pareizība un iesniegto pieteikumu pieņemamība, tostarp prasības summas un citi pušu pieprasījumi un iebildumi, tiesa izlemj par visiem pirmstiesas jautājumiem un pierādījumu atzīšanu. Tiesa nosaka datumu lietas izskatīšanai atklātā tiesas sēdē, uz kuru tā uzaicina puses, nosūtot prasītājam papildu atbildi, un paziņo savu lēmumu pusēm. Tā var noteikt, ka ir jāizmanto mediācija vai citi brīvprātīgas strīdu izšķiršanas līdzekļi. Kad, apmainoties ar dokumentiem, ir iesniegti visi pierādījumi, un kad ir panākta vienošanās, ka nav vajadzības pusēm apmeklēt tiesas sēdi, un ja puses tā vēlas, tiesa var rīkot tiesas sēdi aiz slēgtām durvīm, sniedzot pusēm iespēju iesniegt rakstiskus aizstāvības argumentus un atbildes.
Civilprocesa kodeksā ir ietverti īpaši noteikumi, kas reglamentē konkrētas procesuālās normas — saīsināto tiesvedību, tiesvedību laulības lietās, civilstāvokļa lietas, tiesu nespēju, īpašuma dalīšanu tiesā, īpašumtiesību aizsardzību un atjaunošanu, juridiskus aktus, kolektīvu tiesāšanos un lūgumrakstus par izpildrakstiem, nodrošinājuma tiesvedību, pieteikumus par aizsardzību, kā arī izpildes tiesvedību. Komerclikumā ir paredzēti īpaši noteikumi par maksātnespējas procesu un ar to saistītajiem pieteikumiem.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Kad ir ieplānota atklāta tiesas sēde slēgtā apspriedē, tiesa uzaicina puses uz tiesas sēdi. Ja lietas izskatīšana atklātā tiesas sēdē tiek atlikta, puses, kuras pienācīgā kārtībā uzaicinātas ierasties tiesā, nesaņem pavēsti par ierašanos uz nākamo tiesas sēdi, ja tās datums ir paziņots pusēm atklātās tiesas sēdes laikā. Tiesas pavēsti izdod ne vēlāk kā nedēļu pirms tiesas sēdes. Šo noteikumu nepiemēro izpildes procesā. Tiesas pavēstē norāda tiesu, kas to izdevusi, uzaicinātās personas vārdu un uzvārdu vai nosaukumu un adresi, to, kādā lietā un kādā statusā puse tiek izsaukta uz tiesu, tiesas sēdes vietu un laiku, kā arī juridiskās sekas neierašanās gadījumā.

Tiesa iesniedz pusēm visu to lēmumu kopijas, kurus var atsevišķi pārsūdzēt.
Puses saņem paziņojumu par termiņiem, ko tiesa noteikusi procesa izpildei, bet ne par termiņiem, kas noteikti tiesību aktos, izņemot termiņus tiesas lēmuma pārsūdzēšanai. Tiesai ir pienākums ikvienā savā lēmumā norādīt iestādi, kurā var iesniegt pārsūdzību, un termiņu tās iesniegšanai.
Lapa atjaunināta: 23/09/2021
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Čehija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Ikvienam ir tiesības iesniegt tiesā prasības pieteikumu par apdraudētu vai pārkāptu tiesību aizsardzību. Vienmēr ir ieteicams vispirms censties atrisināt strīdu miermīlīgā ceļā. Var izmantot arī strīdu alternatīvas izšķiršanas metodes. Konkrētās civiltiesību jomās valsts ļauj konkrētajās tiesiskajās attiecībās iesaistītajām pusēm uzticēt tiesiska strīda izšķiršanu citai privātai struktūrai. Čehijas Republikā šī procedūra notiek šķīrējtiesā, ko reglamentē Likums Nr. 216 /1994 *Coll.* par šķīrējtiesas procedūru un par šķīrējtiesas nolēmumu izpildi, ar grozījumiem. Šķīrējtiesas procedūras beigās tiek pieņemts šķīrējtiesas nolēmums, kas ir saistošs abām strīda pusēm un kam ir tāds pats spēks kā izpildāmam spriedumam. Mediāciju lietās, kas nav krimināllietas, reglamentē Likums Nr. 202/2012 *Coll.* par mediāciju un ar ko groza konkrētus likumus (“Likums par mediāciju”). Plašāku informāciju sk. “Strīdu alternatīva izšķiršana — Čehijas Republika”.
Pat pēc tam, kad ir iesniegts prasības pieteikums tiesā, atkarībā no lietas būtības ir iespējams ierosināt, lai tiesa pieprasa mierizlīgumu (sk. Likuma Nr. 99 /1963 *Coll.* (Civilprocesa kodekss ar grozījumiem) 67.–69. un 99. pantu). Tiesā panāktam mierizlīgumam ir tāds pats spēks kā galīgam spriedumam. Tas arī dod tiesības pieprasīt tiesas lēmuma izpildi (izpilde). Apstiprināts mierizlīgums tiesā ir šķērslis lietas izspriešanai.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Termiņi ir dažādi atkarībā no individuālām lietām, tāpēc ir ieteicams prasīt juridiskas konsultācijas pēc iespējas drīz. Prasība jāceļ kompetentajā tiesā līdz noteiktā termiņa beigām (prasības pieteikumam jābūt iesniegtam tiesā noteiktajā termiņā).
Ja iestājies noilgums, jo ir beidzies likumā noteiktais termiņš, parādnieka saistības netiek dzēstas, bet tiek mazinātas. Tas nozīmē, ka saistības nevar atlīdzināt, ja parādnieks atsaucas uz noilgumu. Noilgumu vispārīgi reglamentē Likuma Nr. 89/2012 *Coll.* (Civilkodekss) 609.–653. pants. Vispārējais noilgums ir trīs gadi, un to sāk skaitīt no pirmās dienas, kad tiesības var sākt īstenot. Individuālu īpašu noilgumu termiņš ir atkarīgs no īstenoto tiesību veida.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Sk. “Jurisdikcija — Čehijas Republika”.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Tiesu jurisdikciju nosaka atbilstoši noteikumiem par teritoriālo jurisdikciju, jurisdikciju pēc būtības un funkcionālo jurisdikciju.
Ar teritoriālo jurisdikciju saprot individuālu viena veida tiesu jurisdikcijas darbības jomu. Tā nosaka, kurai konkrētai pirmās instances tiesai ir jāizspriež konkrēta lieta. Pamatnoteikumi par teritoriālo jurisdikciju ir paredzēti Likuma Nr. 99/1963 *Coll.* (Civilprocesa kodekss ar grozījumiem) 84.–89.a pantā. Tomēr jāpatur prātā, ka konkrētās lietās teritoriālo jurisdikciju var reglamentēt tieši piemērojami ES tiesību akti, kas ir prioritāri attiecībā pret vietējiem tiesību aktiem (sk. konkrētus noteikumus Regulā Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās, kas reglamentē ne tikai starptautisko, bet arī teritoriālo jurisdikciju); tas nozīmē, ka ne vienmēr ir piemērojami Čehijas tiesību aktu noteikumi par teritoriālo jurisdikciju.
Tiesa, kam ir teritoriālā jurisdikcija, ir tās puses vispārējā tiesa, pret kuru ir celta prasība (atbildētājs), ja vien Likumā nav noteikts citādi. Vispārējā tiesa vienmēr ir rajona tiesa. Ja jurisdikcija pirmajā instancē ir apgabaltiesai (sk. 2.1. jautājumu), teritoriālā jurisdikcija ir apgabaltiesai, kuras rajonā ir attiecīgās puses vispārējā (rajona) tiesa. Ja prasība tiek celta pret vairākiem atbildētājiem, teritoriālā jurisdikcija ir jebkura atbildētāja vispārējai tiesai.
Fiziskas personas vispārējā tiesa ir personas dzīvesvietas rajona tiesa; ja personai nav dzīvesvietas, tad vispārējā tiesa ir personas uzturēšanās vietas rajona tiesa. Ar dzīvesvietu saprot vietu, kur persona uzturas ar nolūku tajā dzīvot pastāvīgi (ir iespējams, ka ir vairākas šādas vietas — tādā gadījumā visas šādas tiesas ir vispārējās tiesas).
Darījumdarbībā iesaistītas fiziskas personas vispārējā tiesa lietās, kas izriet no darījumdarbības, ir šādas personas darījumdarbības vietas rajona tiesa (darījumdarbības vieta ir publiskajā reģistrā ierakstītā adrese); ja šādai personai nav darījumdarbības vietas, vispārējā tiesa ir personas dzīvesvietas rajona tiesa; ja personai nav dzīvesvietas, vispārējā tiesa ir personas uzturēšanās vietas rajona tiesai.
Kritērijs juridiskas personas vispārējās tiesas noteikšanai ir personas juridiskā adrese (sk. Likuma Nr. 89/2012 *Coll.* (Civilkodekss) 136. un 137. pantu).
Maksātnespējas pārvaldītāja vispārējā tiesa pārvaldītāja amata pienākumu pildīšanas laikā ir viņa juridiskās adreses rajona tiesa.
Īpaši noteikumi attiecas uz valsts vispārējo tiesu (tiesu, kuras rajonā ir juridiskā adrese valsts organizatoriskajai struktūrai, kam ir jurisdikcija saskaņā ar īpašu tiesību normu; ja tiesu, kam ir teritoriālā jurisdikcija, nevar šādi noteikt, — tiesu, kuras rajonā norisinājušies apstākļi, kas ir pamats tiesību prasījumam), pašvaldības vispārējo tiesu (pašvaldības atrašanās vietas rajona tiesu) un augstākas teritoriālās pašpārvaldes struktūrvienības tiesu (struktūrvienības administratīvo iestāžu juridisko adrešu rajona tiesu).
Ja atbildētājam, kas ir Čehijas Republikas pilsonis, nav vispārējās tiesas vai nav vispārējās tiesas Čehijas Republikā, jurisdikcija ir pēdējās zināmās atbildētāja dzīvesvietas Čehijas Republikā rajona tiesai. Īpašumtiesības pret personu, kurai nav citas kompetentas tiesas Čehijas Republikā, var īstenot tiesa, kuras rajonā atrodas personas aktīvi.
Prasību (par tiesvedības sākšanu) pret ārvalstu personu var celt arī tiesā, kuras rajonā Čehijas Republikā atrodas personas ražotne vai ražotnes organizatoriskā struktūrvienība.
Ar jurisdikciju pēc būtības saprot jurisdikcijas darbības jomu starp individuālu veidu tiesām, nosakot, kura tiesa izspriedīs lietu pirmajā instancē.
Civiltiesvedībā tiesu jurisdikcija pēc būtības nozīmē, ka jurisdikcija pār tiesas procesu pirmajā tiesā ir rajona tiesām, ja vien tiesību aktos nav skaidri noteikts, ka jurisdikcija pēc būtības ir apgabaltiesām vai Čehijas Republikas Augstākajai tiesai.
Ar funkcionālo jurisdikciju saprot tādu dažādu veidu tiesu jurisdikcijas darbības jomu, kuras iesaistītas vienu un to pašu lietu izspriešanā uz pēctecības pamata situācijās, kas ietver parasto un ārkārtas apelāciju iesniegšanu (citiem vārdiem sakot, tā nosaka, kura tiesa spriedīs par parastajām un ārkārtas apelācijām).

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Kā jau minēts iepriekš (sk. atbildi uz 4. jautājumu), civiltiesvedībā jurisdikcija pēc būtības pirmajā instancē ir galvenokārt rajona tiesām.
Šis princips pieļauj izņēmumus attiecībā uz apgabaltiesām, kas izspriež lietas, kuras uzskaitītas Likuma Nr. 99/1963 *Coll.* (Civilprocesa kodekss, ar grozījumiem) 9. panta 2. daļas noteikumos. Tas galvenokārt attiecas uz lēmumiem lietās, kurās, ņemot vērā to būtību, ir vajadzīga noteikta līmeņa specializācija, un jautājumos, kas ir faktiskā un juridiskā ziņā sarežģītāki. Apgabaltiesas kā pirmās instances tiesas pieņem lēmumus:

strīdos starp darba devēju un saņēmēju saistībā ar pensijas apdrošināšanas pabalstu pārmaksas savstarpēju norēķinu, slimības apdrošināšanu, valsts sociālo atbalstu un palīdzību materiālo vajadzību nodrošināšanā, kā arī strīdos saistībā ar tādas regresīvas kompensācijas savstarpēju norēķinu, kas samaksāta, pamatojoties uz tiesībām saņemt veselības apdrošināšanas pabalstu;
strīdos saistībā ar streika vai lokautu nelikumību;
strīdos saistībā ar ārvalsti vai ārvalstu personām, kam ir diplomātiskā imunitāte un privilēģijas, ja šādi strīdi ir Čehijas tiesu jurisdikcijā;
strīdos, kuros pieprasa anulēt šķīrējtiesneša lēmumu par tādu saistību izpildi, kas izriet no koplīguma;
lietās, kas izriet no tiesiskām attiecībām, kuras saistītas ar uzņēmumu — parasti īpašniekuzņēmumu, nodibinājumu un nodibinājumu fondu — izveidi, un strīdos starp uzņēmējsabiedrībām, to partneriem un locekļiem, kā arī sasvstarpējos strīdos starp partneriem un locekļiem, kas izriet no to iesaistes uzņēmējsabiedrībā;
strīdos starp uzņēmējsabiedrībām, to partneriem vai locekļiem un to struktūrvienību locekļiem vai likvidatoriem sakarā ar attiecībām, kas saistītas ar struktūrvienību locekļu amata pienākumu pildīšanu vai likvidāciju;
strīdos, kas izriet no autortiesību aktiem;
strīdos, kas saistīti ar tādu tiesību aizsardzību, kuras pārkāpj vai apdraud negodīga konkurence vai nelikumīgi konkurences ierobežojumi;
lietās, kas saistītas ar juridiskas personas nosaukuma un reputācijas aizsardzību;
strīdos, kas saistīti ar finansiālu nodrošinājumu, un strīdos, kas saistīti ar pārvedu vekseļiem, vienkāršajiem vekseļiem un ieguldījumu instrumentiem;
strīdos, kas izriet no preču tirgošanas biržā;
lietās, kas saistītas ar Īpašnieku apvienības ģenerālasamblejām, un no tā izrietošos strīdos, izņemot strīdus, kas saistīti ar apvienības locekļu iemaksām namīpašuma pārvaldībai, un strīdus saistībā ar sākotnējām iemaksām par pakalpojumiem un pakalpojumu izmaksu sadalīšanas metodi;
lietās, kas saistītas ar uzņēmumu un kooperatīvu pārveidošanu, tostarp jebkādā kompensācijas tiesvedībā, atbilstoši īpašai tiesību normai;
strīdos, kas saistīti ar ražotnes iegādi vai ražotnes vai tās daļas nomu;
strīdos, kas saistīti ar būvdarbu līgumiem, kuri ir virslimita publiski līgumi, tostarp šādu līgumu izpildei vajadzīgajām piegādēm;
jautājumos par juridisko atbildību gadījumos, kad kāda no pusēm nav rīkojusies ar pienācīgu rūpību;
strīdos, kas izriet no noteikumiem, kuri reglamentē uzņēmumu grupas;
strīdos, kas saistīti ar kreditoru prasījumu aizsardzību gadījumos, kad ir ticis samazināts uzņēmuma akciju kapitāls vai kāda kooperatīva biedra pamatieguldījums.
Čehijas Republikas Augstākajai tiesai ir jurisdikcija tikai pirmajā instancē tiesvedībā par ārvalstu tiesu spriedumu atzīšanu laulības lietās (tas neattiecas uz citu ES dalībvalstu tiesu spriedumu atzīšanu, ja ir piemērojama Padomes Regula (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību, ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1347/2000) un lietās par izcelšanās noteikšanu un noliegšanu atbilstoši Likuma Nr. 91/2012 *Coll.* par starptautiskajām privāttiesībām 51. pantam un 55. panta 1. daļai.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Nav vispārēja pienākuma Čehijas civiltiesvedībā nodrošināt advokāta pārstāvību.
Tiesības iesūdzēt tiesā un tikt iesūdzētam
Ikviens var neatkarīgi piedalīties tiesvedībā kā tās puse atbilstoši savai tiesībspējai un rīcībspējai (Likuma Nr. 99/1963 *Coll.* (Civilprocesa kodekss ar grozījumiem) 20. panta 1. daļa). Fiziska persona iegūst pilnas tiesības iesūdzēt tiesā, kad ir sasniegusi pilngadību. Pilngadība tiek sasniegta 18 gadu vecumā. Pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas pilngadību var iegūt, ja tiek apmierināta prasība par pilngadības piešķiršanu (sk. Likuma Nr. 89/2012 *Coll.* (Civilkodekss) 37. pantu), vai noslēdzot laulību. Ja tiesvedības pusei nav pilnu tiesību iesūdzēt tiesā, viņu tiesvedībā var pārstāvēt pārstāvis. Arī pilngadīgai personai, kuras tiesībspēja un rīcībspēja ir ierobežota, var nebūt tiesību iesūdzēt un tiesību tikt iesūdzētai.
Pārstāvību iegūst uz likuma vai valsts iestādes lēmuma (likumiska pārstāvība) pamata vai uz pilnvaras pamata. Ikvienam, kurš piedalās tiesvedībā kā puses pārstāvis, jāiesniedz pierādījumi par šādu pārstāvību.
Fiziska persona, kura nevar neatkarīgi piedalīties tiesvedībā, jāpārstāv viņas aizbildnim vai aizgādnim (Likuma Nr. 99/1963 *Coll.* (Civilprocesa kodekss ar grozījumiem) 22. un 23. pants un 29.*an* pants).
Tiesvedības puses (kam ir tiesībspēja un rīcībspēja) var arī pārstāvēt to izvēlēta persona uz pilnvaras pamata (Likuma Nr. 99/1963 *Coll.* (Civilprocesa kodekss, ar grozījumiem) 24.–28.a pants).

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Prasības pieteikumu (par tiesvedības sākšanu) iesniedz tiesai, kam ir jurisdikcija pēc būtības, teritoriālā jurisdikcija un funkcionālā jurisdikcija. Individuālu Čehijas tiesu adreses atrodamas Čehijas Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Visām pusēm civiltiesvedībā ir vienāds statuss un tiesības pieprasīt, lai tiesas sēde notiek to dzimtajā valodā (sk. Likuma Nr. 99/1963 *Coll.* (Civilprocesa kodekss ar grozījumiem) 18. pantu). Tiesības uz to, ka tiesas sēde notiek personas dzimtajā valodā, ir īstenojamas tikai tiesas sēdēs klātienē, bet nav īstenojamas rakstiskajā saziņā starp tiesu un pusēm (un otrādi), jo prasību sākt tiesvedību var iesniegt tikai čehu valodā.
Prasību sākt tiesvedību var iesniegt rakstveidā (sk. Likuma Nr. 99/1963 *Coll.* (Civilprocesa kodekss ar grozījumiem) 42. pantu). Rakstisku dokumentu iesniedz papīra vai elektroniskā formātā, izmantojot publisko datu tīklu vai pa faksu. Iesniedzot rakstisku dokumentu, kas ietver prasību par lietu pēc būtības un ko nosūta pa faksu vai elektroniski, vēlākais, trīs dienu laikā ir jāiesniedz oriģināls vai identisks teksts rakstiskā formātā. Ja dokumentu iesniedz elektroniski, to parakstot ar apliecinātu elektronisko parakstu (atbilstoši Likumam Nr. 227/2000 *Coll.* par elektronisko parakstu, ar grozījumiem), vai ja dokumentu iesniedz elektroniski saskaņā ar īpašu tiesību normu (Likums Nr. 300/2008 *Coll.* par elektroniskiem aktiem un atļauto dokumentu konversiju), dokumentu oriģināli vēlāk nav jāiesniedz.
Prasību sākt tiesvedību un lūgumu par izpildāmu rīkojumu var izteikt mutiski un ierakstīt (sk. Likuma Nr. 292/2013 *Coll.* par īpašu tiesvedību, ar grozījumiem, 14. pantu) tikai tādā tiesvedībā, ko var uzsākt arī bez prasības, vai tiesvedībā, kurā prasa atļauju noslēgt laulību, tiesvedībā, kurā prasa aizsardzību no vardarbības ģimenē, tiesvedībā, kurā prasa noteikt vai noliegt izcelšanos, un adopcijas tiesvedībā. Katrai rajona tiesai ir jāiereģistrē iesniegtais rakstiskais dokuments un tas nekavējoties jāpārsūta kompetentajai tiesai. Šādā veidā iesniegtam dokumentam ir tāds pats spēks kā dokumentam, kas iesniegts kompetentajā tiesā.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Nav speciālu veidlapu, kas izmantojamas, lai celtu prasību (par tiesvedības sākšanu). Prasības pieteikumā (par tiesvedības sākšanu) jābūt ietvertai vispārējai informācijai (sk. Likuma Nr. 99/1963 *Coll.* (Civilprocesa kodekss ar grozījumiem) 42. panta 4. daļu) un īpašai informācijai (sk. Civilprocesa kodeksa 79. panta 1. daļu).

Vispārējā informācija ietver norādi uz tiesu, kurai prasības pieteikums ir adresēta, un norādi uz personu, kura ceļ prasību. No prasības pieteikuma ir jābūt skaidri saprotamam, uz kādu lietu tas attiecas un kāds ir prasības priekšmets, un tam jābūt parakstītam un datētam.
Īpašā informācija ietver pušu vārdus un uzvārdus vai nosaukumus un adreses vai pušu dzimšanas datumus vai identifikācijas numurus (juridiskai personai — komercnosaukumu vai nosaukumu un juridisko adresi, valstij — tās nosaukumu un attiecīgo organizatorisko struktūrvienību, kas pārstāv valsti tiesā), vajadzības gadījumā — pušu pārstāvjus, galveno faktu izklāstu un to pierādījumu izklāstu, uz kuriem pamatojas apelācijas iesniedzējs, kā arī ir jābūt skaidri norādītam, kāds ir apelācijas iesniedzēja prasījums.
Ja prasība nav ietverta vajadzīgā informācija vai ja tā ir nesaprotama vai neskaidra, tiesa aicina attiecīgo pusi novērst šādas nepilnības noteiktā termiņā. Ja tas netiek izdarīts un tāpēc tiesvedību nevar turpināt, tiesa noraida prasību uzsākt tiesvedību. Tiesa neņem vērā visus citus iesniegtos dokumentus, līdz tie tiek pienācīgi izlaboti vai aizpildīti (sk. Likuma Nr. 99/1963 *Coll.* (Civilprocesa kodekss, ar grozījumiem) 43. pantu). Prasība jāiesniedz vajadzīgajā eksemplāru skaitā, lai nodrošinātu, ka vienu eksemplāru patur tiesa un katra puse saņem pa vienam eksemplāram, ja nepieciešams (sk. (Likuma Nr. 99 /1963 *Coll.* (Civilprocesa kodekss ar grozījumiem) 42. panta 4. daļa).

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Tiesvedībā, kas notiek tiesās Čehijas Republikā, iekasē tiesas nodevas par darbībām, kas uzskaitītas Nodevu tarifā, un par individuālām darbībām, ko veic tiesas, un darbībām, ko veic tiesas administrācija. Šo nodevu summas ir noteiktas Likumā Nr. 549/1991 *Coll.* par tiesas nodevām, ar grozījumiem. Tiesas nodevas nosaka kā nemainīgu summu vai kā procentuālo daļu, pamatojoties uz tiesvedības priekšmeta vērtību.
Par vairākām lietām (galvenokārt lietām, kas netiek apstrīdētas) šīs nodevas neiekasē. Lietas, attiecībā uz kurām piemēro "materiālo atbrīvojumu", ietver lietas, kas saistītas ar aizbildnību, adopciju, uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumiem starp vecākiem un bērniem utt. Šādu veidu tiesvedībā piemēro pilnīgu atbrīvojumu no nodevām.
Apelācijas iesniedzēji tiesvedībā par uzturlīdzekļu maksājumu noteikšanu, atlīdzību par kaitējumu veselībai, savainojumiem darbā un arodslimībām utt. ir personīgi atbrīvoti no nodevām. Ja prasītājs konkrētā tiesvedībā ir personīgi atbrīvots no nodevām un tiesa apmierina viņa prasību, atbildētājam ir jāmaksā nodeva.
Ir arī iespējams atļaut tā dēvētos individuālos atbrīvojumus, kas saistīti ar tiesvedības pušu finansiālo un sociālo stāvokli un iztiesājamās lietas konkrētajiem apstākļiem. Ja prasītājam ir materiālās grūtības ilgstoša bezdarba, smagas slimības u. c. iemeslu dēļ, viņš var iesniegt tiesai pieteikumu par pilnīgu vai daļēju atbrīvojumu no nodevām. Attiecīgo pieteikumu ieteicams pievienot prasības pieteikuma oriģinālam. Lemjot par atbrīvojumiem no nodevu maksāšanas, tiesa ņem vērā pieteikuma iesniedzēja kopējo īpašumu, finansiālos un sociālos apstākļus, tiesas nodevas summu, iesniegtās prasības veidu utt. Tomēr atbrīvojumu piešķiršana nedrīkst būt patvaļīgs vai acīmredzami bezjēdzīgs pasākums vai likt šķēršļus tiesību īstenošanai. Sk. arī "Juridiskā palīdzība — Čehijas Republika".
Nodeva ir jāmaksā, kad tiek iesniegta prasība sākt tiesvedību. Ja tā netiek samaksāta vienlaicīgi ar prasības iesniegšanu, tiesa aicina attiecīgo pusi samaksāt nodevu un informē, ka gadījumā, kad nodeva netiks samaksāta noteiktajā termiņā, tiesvedība tiks apturēta.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Sk. "Juridiskā palīdzība — Čehijas Republika".

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Tiesvedība sākas dienā, kad lūgumraksts tiek nogādāts tiesai (sk. Likuma Nr. 99/1963 *Coll.* (Civilprocesa kodekss ar grozījumiem) 82. pantu) vai kad tiesa pieņem nolēmumu par tiesvedības sākšanu bez lūgumraksta (sk. Likuma Nr. 292/2013 *Coll.* par īpašu tiesvedību, ar grozījumiem, 13. panta 2. daļu). Līdz ar faktu, ka prasības pieteikums (priekšlikums sākt tiesvedību) ir iesniegta tiesai, tiek sākta tiesvedība, un tiesa neizdod īpašu apstiprinājumu par tiesvedības sākšanos. Ja prasības pieteikumu (priekšlikumu sākt tiesvedību) nogādā personīgi tiesas kancelejā, to var apstiprināt, uzspiežot zīmogu uz prasības pieteikuma kopijas.
Ja prasības pieteikumā ir nepilnības (tajā nav vajadzīgās informācijas, vai tas ir neskaidrs vai nesaprotams), tiesa aicina konkrēto pusi tās novērst. Ja šādi trūkumi netiek novērsti tiesas noteiktajā termiņā un šā iemesla dēļ tiesvedību nevar turpināt, tiesa noraida prasību sākt tiesvedību un aptur tiesvedību.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Tiklīdz tiesvedība ir sākta, tiesa to turpina bez papildu pieteikumiem, lai nodrošinātu pēc iespējas ātrāku lietas izspriešanu (Likuma Nr. 99/1963 *Coll.* (Civilprocesa kodekss ar grozījumiem) 100. panta 1. daļa). Tiesai prasības pieteikums (par tiesvedības sākšanu) personīgi jānodod pārējam pusēm (Civilprocesa kodeksa 79. panta 3. daļa). Tiesvedības laikā tiesa informē puses par to dažādajām tiesībām un pienākumiem. Ja ir jāveic īpaša procesuāla darbība, tiesa nosaka termiņu tās izpildei.
Pusēm un to pārstāvjiem ir tiesības izskatīt lietas dokumentāciju, izņemot balsojumu reģistrācijas dokumentus, un sagatavot šādas dokumentācijas izrakstus un kopijas. Tiesas priekšsēdētājs ļauj ikvienam, kuram ir likumīgas intereses vai pamatoti iemesli to darīt, izskatīt lietas dokumentāciju un sagatavot šādas dokumentācijas izrakstus un kopijas, izņemot, ja dokumentācijas saturam saskaņā ar likumu ir jābūt konfidenciālam (sk. Likuma Nr. 99/1963 *Coll.* (Civilprocesa kodekss ar grozījumiem) 44. pantu).

Lapa atjaunināta: 27/09/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.
Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas de versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.
Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās: en.

Kā iesniegt lietu tiesā - Vācija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Dažkārt var būt lietderīgi izmantot alternatīvas strīdu izšķiršanas metodes. Skatiet sadaļu "Mediācija".

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Nepastāv procesuāls termiņš prasības iesniegšanai tiesā, taču prasījumiem, kas ir prasības pamatā, piemēro noilgumu. Ja iestājies prasījuma noilguma termiņš un pretējā puse uz to norāda, prasību noraida. Šie prasījumu noilguma termiņi nav atkarīgi no procesuālajām normām, bet gan no materiālajām tiesību normām. Tie katrā lietā ir atšķirīgi. Šo jautājumu var noskaidrot, konsultējoties ar advokātu.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Skatīt sadaļu "Piekritība".

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Skatīt sadaļu "Piekritība – Vācija".

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Skatīt sadaļu “Piekritība – Vācija”.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Tas, vai pieteikuma iesniegšana jāveic ar advokāta starpniecību, ir atkarīgs no tiesas, kuras jurisdikcijā ir attiecīgais jautājums.

Apgabaltiesās (*Landgerichten*) un augstākajās apgabaltiesās (*Oberlandesgerichten*) pusēm ir vajadzīga advokāta pārstāvība. Advokāta pakalpojumi ir obligāti jāizmanto arī lielākajā daļā ģimenes lietu (piemēram, laulības šķiršanas, uzturlīdzekļu strīdu, laulāto mantisko attiecību strīdu lietās), ko izskata vietējā tiesā (*Amtsgericht*).

Visās pārējās lietās, ko izskata vietējā tiesa, pieteikumu var iesniegt un procesu var vadīt personīgi.

Pieteikumus par izpildāmiem maksājuma rīkojumiem (*Mahnverfahren*) vienkāršotajā procesā izskata vietējās tiesas. Tāpēc šādu pieteikumu tiesā var iesniegt personīgi bez advokāta starpniecības.

Pieteikumu bez advokāta starpniecības var iesniegt arī darba tiesā (*Arbeitsgericht*).

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Parasti piekritīgajā tiesā iesniedz rakstisku pieteikumu.

Taču gadījumā, ja piekritīgā tiesa ir vietējā tiesa, pieteikumu var iesniegt mutiski tiesas kancelejā (*Geschäftsstelle des Amtsgerichts*). Pieteikumu var iesniegt jebkuras vietējās tiesas kancelejā. Tiesas kanceleja pieteikumu nekavējoties pārsūtīs piekritīgajai tiesai.

Tādi paši noteikumi attiecas uz pieteikumu iesniegšanu darba tiesā. Pieteikumu darba tiesā arī var iesniegt darba tiesas kancelejā.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Tiesu darba valoda ir vācu valoda. Tāpēc pieteikums jāiesniedz vācu valodā.

Parasti ir jāiesniedz rakstisks pieteikums. Tomēr vietējā tiesā un darba tiesā pieteikumus var iesniegt arī mutiski — tiesas kancelejā (sk. 7. jautājumu).

Pieteikumu var iesniegt arī pa faksu. Pa faksu nosūtītajā dokumentā jābūt puses parakstam vai advokāta parakstam, ja pieteikumu iesniedz advokāts. Jābūt nepārprotami skaidram, kurš ir parakstījis oriģinālu, jo šī persona ir atbildīga par pieteikuma iesniegšanu.

Visbeidzot, pieteikumu var nosūtīt kā elektronisku dokumentu, izmantojot drošus pārsūtīšanas veidus (*De-Mail* [Vācijas e-pārvaldes komunikāciju pakalpojums], īpašas elektroniskās pastkastītes) vai — ja tam ir kvalificēts elektroniskais paraksts — elektronisko tiesas un administratīvo pastkastīti (*EGVP*). Elektronisku dokumentu nosūtīšana pa e-pastu nav iespējama.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Standarta veidlapas ir izveidotas izmantošanai vienkāršotajā procesā, t. i., iesniedzot pieteikumus par maksājuma rīkojumiem (*Mahnbescheid*) vai naudas piedziņu (*Vollstreckungsbescheid*). Šo veidlapu izmantošana ir obligāta. Ja pieteikums noteiktajā termiņā nav iesniegts uz atbilstīgās veidlapas, tas tiks noraidīts.

Prasības pieteikumam nav standarta veidlapu. Prasības pieteikumam ir jāatbilst noteiktām formas un satura prasībā:

tajā jābūt pareizi norādītiem pušu un to likumīgo pārstāvju vārdiem, uzvārdiem un adresēm, jābūt norādītai piekritīgajai tiesai,

pieteikumā skaidri jānorāda prasības pamats un ko pieteikuma iesniedzējs vēlas tiesā panākt (prasījums),

pieteikumā pietiekami plaši un skaidri jāapraksta arī prasības priekšmets un fakti, uz kuriem balstās puse, kas vērsusies tiesā,

pieteikuma izklāstam jābūt personīgi parakstītam. Ja personu, kura iesniedz pieteikumu tiesā, pārstāv advokāts, ir vajadzīgs pilnvarotā advokāta vai viņa pārstāvja paraksts.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Par tiesas procedūru tiesās, kas izskata civillietas un komerclietas, ir jāsedz tiesas izmaksas. Šīs izmaksas ietver tiesas nodevas un izdevumus. Pēc prasības pieteikuma iesniegšanas tiesa izraksta rēķinu, ar kuru iekasē tiesas izmaksu avansa maksājumu (*Gerichtskostenvorschuss*), kas atbilst likumā noteikto tiesas nodevu summai. Parasti prasības pieteikums pretējai pusei tiek nodots tikai tad, kad puse, kura iesniegusi pieteikumu, ir samaksājusi tiesas izmaksu avansa maksājumu.

Tādi paši noteikumi attiecas uz maksājuma rīkojuma procesu.

Attiecībā uz tiesvedību darba tiesā avansa maksājumi nav jāveic.

Ja tiek piesaistīts advokāts, būs jānorēķinās arī par advokāta pakalpojumiem. Parasti samaksa advokātam ir jāveic pēc procesa beigām vai pēc tam, kad tiesa ir pieņēmusi nolēmumu par izdevumiem, bet advokāts var pieprasīt samaksu par saviem pakalpojumiem iepriekš atbilstoši vēlāk iekasējamo advokāta nodevu summai pat pirms pieteikuma iesniegšanas.

Tiesāšanās izdevumus, tiesas izmaksas un samaksu advokātam, tostarp jau veiktos maksājumus, beigās sedz puse, kas tiesvedībā zaudējusi.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Ikviena persona, kuras rīcībā nav pietiekamu līdzekļu, lai vērstos tiesā, var lūgt juridisko palīdzību. Tiesa pārbaudīs, vai attiecīgā prasība ir pamatota, vai tā nav ļaunprātīga un vai pastāv finansiāla vajadzība. Ja tiesa piešķir juridisko palīdzību, pusei, kas vērsusies tiesā, nav iepriekš jāmaksā ar pieteikumu saistītās maksas.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Ja pieteikumā nav kļūdu un ja tiesas kasierim ir samaksāts tiesas izdevumu avansa maksājums, pieteikums nekavējoties tiks nodots pretējai pusei. Līdz ar pieteikuma nodošanu pretējai pusei tiek uzskatīts, ka tiesvedība ir uzsākta.

Ja pieteikums ir kļūdains, tiesa dod pusei, kas vērsusies tiesā, iespēju to izlabot. Ja trūkumi netiek novērsti, tiesa pieteikumu noraida.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Kad pieteikums ir nodots, prezidējošais tiesnesis vai nu nosaka pirmās tiesas sēdes sākotnējo datumu, vai izdod rīkojumu par rakstveida pirmstiesas izmeklēšanas uzsākšanu. Abas puses tiek informētas par tiesas sēdes datumu vai par to, ka ir izdots rīkojums par rakstveida pirmstiesas izmeklēšanas uzsākšanu. Tiesa var noteikt, ka pusēm tiesas sēdē jāpiedalās personīgi.

Lai sagatavotos tiesas sēdei, tiesa var pieprasīt, lai puses papildina vai paskaidro savus prasījumus, kā arī var noteikt termiņus, kuros jāiesniedz atbildes uz precizējošajiem jautājumiem. Tiesa var noteikt, ka lietas pusēm vai trešām pusēm jāiesniedz dokumenti vai priekšmeti pārbaudei, un var prasīt informāciju no oficiāliem avotiem.

Par visiem šiem rīkojumiem ir jāinformē puses.

Lapa atjaunināta: 15/12/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Igaunija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Strīdus var risināt gan tiesas, gan arī ārpustiesas kārtībā.
Viens no mehānismiem strīdu izšķiršanai ārpustiesas kārtībā ir **samierināšana**. Samierināšana ir brīvprātīgs process strīdu izšķiršanai ārpustiesas kārtībā. To īsteno neatkarīgs un objektīvs samierinātājs. Samierinātājs sekmē saziņu starp pusēm, lai rastu strīda risinājumu. Samierināšanas sarunas ir konfidenciālas, un samierinātājs nedrīkst virzīt samierināšanas procesu tā, ka rodas priekšstats, ka samierinātājs ir tiesīgs pieņemt saistošus lēmumus. Samierinātājs var būt notārs, advokāts vai jebkura cita fiziska persona, ko iecēlušas strīda puses un kas ir pilnvarota veikt darbības ar juridiskas personas starpniecību (piemēram, samierinātāji samierināšanas iestādē apdrošināšanas jomā, kas veic darbības ar Igaunijas Apdrošināšanas asociācijas (*Eesti Kindlustusseltside Liit*) un Igaunijas Mehānisko transportlīdzekļu apdrošināšanas biroja (*Eesti Liikluskindlustuse Fond*) starpniecību). Samierināšanas iestāde ir struktūra, kas piesaistīta valsts vai vietējās pašvaldības aģentūrai, piemēram, autortiesību komitejai (*autoriõiguse komisjon*). Samierināšanas procedūras rezultātā panāktā izlīguma vienošanās ir izpildu dokuments saskaņā ar likumā paredzētajiem noteikumiem ar nosacījumu, ka tiesa šo vienošanos ir atzinusi par izpildāmu, un to var iesniegt tiesu izpildītājam piespiedu izpildei. Ja samierinātājs ir notārs vai advokāts, izlīguma vienošanos attiecībā uz mantisku prasību vai izlīguma vienošanos attiecībā uz prasību, kas nav saistīta ar īpašumu, ar nosacījumu, ka attiecībā uz prasību, kas nav saistīta ar īpašumu, var panākt kompromisa vienošanos, pamatojoties uz samierināšanas pušu pieprasījumu, var apstiprināt notārs, un uz to attiecas tūlītējas piespiedu izpildes prasība. Šādā gadījumā tiesai šī izlīguma vienošanās nav jāatzīst par izpildāmu. Izlīguma vienošanās, ko apstiprinājusi samierināšanas iestāde, ir saistoša pusēm, un tiesai tā nav jāatzīst par izpildāmu. Vēl viens strīdu alternatīvas izšķiršanas paņēmiens ir **šķīrējtiesas process**. Tā kā šķīrējtiesas sastāvu nosaka pašas puses, tās var būt pārliecinātas par šķīrējtiesnešu zināšanām, pieredzi un objektivitāti. Pusēm ir tiesības izvēlēties arī procesa valodu, piemērojamās tiesību normas un procesa reglamentu. Šķīrējtiesu var izveidot vienas lietas izskatīšanai *(ad hoc)*, bet tā var darboties arī kā pastāvīga iestāde. Pastāvīga šķīrējtiesa Igaunijā ir Notāru palātas šķīrējtiesa (*Notarite Koja vahekohus*). Igaunijā strīdus, kas rodas saistībā ar pārrobežu darījumiem, bieži vien risina Igaunijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras šķīrējtiesā (*Eesti Kaubandus-Tööstuskoja (EKTK) arbitraažikohus*). Pastāvīgas Igaunijas šķīrējtiesas izdarīts spriedums ir izpildu dokuments, un tiesai tas nav jāatzīst par izpildāmu. Citu šķīrējtiesu — tajā skaitā *ad hoc* šķīrējtiesas un citu valstu šķīrējtiesu — pieņemtie spriedumi vispirms tiesai jāatzīst par izpildāmiem, un tikai pēc tam uz tiem var attiecināt piespiedu izpildi. Papildus šķīrējtiesas procesam un samierināšanai konkrētu veidu strīdu izšķiršanai ārpustiesas kārtībā ir izveidotas komitejas.
Piemēram, saistībā ar darba strīdiem vispirms var vērsties **darba strīdu komitejā** (*töövaidluskomisjon*). Darba strīdu komiteja ir neatkarīga struktūra, kas risina atsevišķus darba strīdus, un šajā komitejā var vērsties gan darbinieki, gan arī darba devēji. Darba strīdu izšķiršanu darba strīdu komitejā reglamentē Likums par darba strīdu izšķiršanu *(individuaalse töövaidluse lahendamise seadus)*. Risinot strīdus ar darba strīdu komitejas starpniecību, nav jāmaksā nekādas valsts nodevas. Darba strīdu komitejā var vērsties, lai atrisinātu strīdus, kas izriet no darba tiesiskajām attiecībām. Finansiālas prasības gadījumā prasības apmēram jābūt pamatotam, un vēršanās darba strīdu komitejā nav ierobežota. Darba strīdu komitejā iesniedzamajā pieteikumā jāizklāsta būtiski strīda apstākļi. Piemēram, apstrīdot atlaišanu no darba, jānorāda atlaišanas laiks un pamatojums. Pieteikumā jāapraksta pušu strīda būtība — jānorāda, ko pieteikuma iesniedzēja skatījumā darbinieks vai darba devējs nav izdarījis vai ir izdarījis, pārkāpjot likumu. Pieteikumā jāiekļauj tajā izklāstīto prasību pamatojoši pierādījumi (piemēram, darba līgums, savstarpējās vienošanās vai sarakste starp darbinieku un darba devēju u. c.) vai norādes par citiem pierādījumiem vai lieciniekiem. Ja prasītājs uzskata, ka ir jāpieaicina lieciniecks, tad pieteikumā ir jānorāda arī lieciniecka vārds un adrese. Darba strīdu komitejas lēmums, kas stājies spēkā, ir izpildu dokuments, un to var iesniegt tiesu izpildītājam piespiedu izpildei. Noteiktos apstākļos darba strīdu komiteja var savu lēmumu pasludināt par tādu, kas izpildāms nekavējoties. Ja strīda puse nepiekrīt darba strīdu komitejas lēmumam, tā var apriņķa tiesā (*maakohus*) iesniegt prasību izskatīt attiecīgo darba strīdu. Šādu prasību var celt viena mēneša laikā pēc dienas, kad saņemta lēmuma kopija. Šādā gadījumā darba strīdu komitejas lēmums nav spēkā.
Prasības, kas izriet no līguma starp patērētāju un komersantu, var izšķirt **patērētāju strīdu izšķiršanas komiteja** *(tarbijakaebuste komisjon)*. Patērētāju strīdu izšķiršanu reglamentē Patērētāju tiesību aizsardzības likums (*tarbijakaitseseadus*). Patērētāju strīdu izšķiršanas komiteja ir kompetenta risināt gan vietējos, gan pārrobežu patērētāju strīdus, kas saistīti ar līgumiem starp patērētājiem un komersantiem un ko ierosina patērētājs, ja viena no strīda pusēm ir komersants, kura darījumdarbības vieta ir Igaunijas Republikā. Komiteja ir arī kompetenta izskatīt strīdus, kas saistīti ar zaudējumiem, kuri radušies bojātu izstrādājumu dēļ, ja šādus zaudējumus ir iespējams konstatēt. Ja ir konstatēts, ka zaudējumi ir radušies, taču to precīzu apmēru nav iespējams noteikt, piemēram, beznaudas zaudējumu vai nākotnes zaudējumu gadījumā, kompensācijas apmēru nosaka tiesa. Komiteja nerisina strīdus, kas attiecas uz vispārējas nozīmes pakalpojumiem, kuri nav saistīti ar saimniecisko darbību, uz izglītības pakalpojumiem, ko sniedz publisko tiesību juridiskās personas, vai uz veselības aprūpes pakalpojumiem, ko veselības aprūpes profesionāļi sniedz pacientiem, lai novērtētu, uzturētu vai atjaunotu viņu veselības stāvokli, tajā skaitā zāļu un medicīnas ierīču parakstīšanu, izsniegšanu un nodrošināšanu. Komiteja nerisina arī strīdus saistībā ar prasībām, kas attiecas uz personas nāvi, miesas bojājumiem vai kaitējumu veselībai, vai strīdus, kuru izšķiršanas procedūra noteikta citos tiesību aktos. Šādus strīdus izšķir kompetentās iestādes vai tiesas (piemēram, papildus tiesām strīdus saistībā ar mājokļu īres līgumiem var risināt mājokļu īres komitejas). Patērētāja iesniegtais pieteikums tiek izskatīts un strīda izšķiršanas rezultāts pusēm tiek darīts zināms 90 dienu laikā pēc tam, kad patērētāja pieteikums pieņemts izskatīšanai. Sarežģītu strīdu gadījumā minēto termiņu var pagarināt. Ja vien lēmumā nav noteikts citādi, patērētāju strīdu izšķiršanas komitejas lēmums ir izpildāms 30 dienu laikā pēc tā publicēšanas Patērētāju tiesību aizsardzības padomes (*Tarbijakaitseamet*) tīmekļa vietnē. To komersantu saraksts, kuri nav izpildījuši komitejas lēmumus, tiek publicēts Patērētāju tiesību aizsardzības padomes tīmekļa vietnē; taču uz komitejas lēmumu nevar attiecināt piespiedu izpildi, proti, to šai nolūkā nevar iesniegt tiesu izpildītājam. Sarakstā iekļauts komersants no saraksta tiek svītrots, ja tas pēc iekļaušanas sarakstā izpilda komitejas lēmumu vai ja komersants sarakstā ir bijis ilgāk nekā 12 mēnešus. Ja strīda puses nepiekrīt komitejas lēmumam un to nepilda, tās var vērsties apriņķa tiesā ar lūgumu izšķirt attiecīgo strīdu. Komersants rakstiski informē Patērētāju tiesību aizsardzības padomi par līguma izpildi vai par lietas iesniegšanu apriņķa tiesā, pievienojot apriņķa tiesā iesniegtā pieteikuma kopiju. Arī Patērētāju tiesību aizsardzības padome ar patērētāja piekrišanu un kā patērētāja pārstāvis var komitejas izšķirto strīdu iesniegt izskatīšanai apriņķa tiesā, ja komersants nav lēmumu izpildījis un ja strīds ir saistīts ar likuma vai citu tiesību aktu piemērošanu vai patērētāju kopējām interesēm.
Strīdus, kas rodas saistībā ar mājokļu īres līgumiem, var risināt **mājokļu īres komiteja**. Īres strīdu izšķiršanu reglamentē Likums par īres strīdu izšķiršanu *(üürivaidluse lahendamise seadus)*. Mājokļu īres komitejas nerisina strīdus, kuru finanšu prasības summa pārsniedz 3200 EUR. Mājokļu īres komiteju var izveidot vietējā pašvaldība, un tā izšķir mājokļu īres strīdus, kas radušies šīs pašvaldības teritorijā. Igaunijā mājokļu īres komiteja ir izveidota tikai Tallinā. Pieteikumā, ko iesniedz mājokļu īres komitejai, jāizklāsta prasītāja lūgums, kā arī fakti, kas ir tā pamatā, turklāt pieteikumam jāpievieno īres līgums un pierādījumi, kas apliecina pieteikumā izklāstītos apgalvojumus, kā arī citi būtiski dokumentāri pierādījumi. Mājokļu īres komitejas lēmums, kas stājies spēkā, ir izpildu dokuments, un to var iesniegt tiesu izpildītājam piespiedu izpildei. Ja strīda puse nepiekrīt mājokļu īres komitejas pieņemtajam lēmumam, puse 20 dienu laikā pēc tam, kad ir saņemts komitejas lēmums, attiecīgo strīdu var iesniegt izskatīšanai apriņķa tiesā. Šādā gadījumā mājokļu īres komitejas lēmums nav spēkā. Strīdu izšķiršana, ko veic iepriekš minētās komitejas, nav uzskatāma par obligātu pirmstiesas procedūru, proti, ja puses nevēlas vai nevar strīdu atrisināt ārpustiesas kārtībā, tās savu prasību var iesniegt tiesā. Prasības nevar tikt vienlaikus izskatītas tiesā un kompetentajā ārpustiesas komitejā.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Privāttiesību attiecības reglamentē personiskās autonomijas princips, un tas nozīmē, ka kreditors ir tiesīgs lemt par to, kad izvirzīt prasību pret parādnieku. Taču juridiskās skaidrības un tiesību stabilitātes nodrošināšanas nolūkā parādnieks var atsaukties uz noilguma periodu, ja kreditors savu prasību nav iesniedzis konkrētā termiņā. Tiesa vai cita strīdu izšķiršanas struktūra piemēro noilguma periodu tikai tad, ja atbildētājs to pieprasa. Tādējādi kreditora

prasība līdz ar noilguma perioda beigām nezaudē spēku. Taču, ja prasībai ir noilgums un persona, kurai jāizpilda pienākumi, atsaucas uz noilguma periodu, tiesa nedz izskata prasību, nedz arī attiecībā uz to izdara spriedumu, kam var būt būtiska ietekme.
Prasībām, kas izriet no darījumiem, noilgums iestājas pēc trim gadiem.
Ja atbildētājs tīši nepilda savas saistības, noilguma periods no darījumiem izrietošām prasībām ir desmit gadi.
Prasībām, kas saistītas ar nekustamā īpašuma nodošanu, nekustamā īpašuma apgrūtināšanu ar lietu tiesībām, lietu tiesību nodošanu vai izbeigšanu vai ar lietu tiesību satura grozīšanu, noilguma periods ir desmit gadi.
Ja vien tiesību aktos nav noteikts citādi, prasībām, kas izriet no tiesību aktiem, noilguma periods ir desmit gadi no prasības izpildes termiņa.
Prasībām, kas izriet no nelikumīgas darbības rezultātā radīta kaitējuma, noilguma periods ir trīs gadi no dienas, kad tiesīgā persona uzzinājusi vai tai būtu vajadzējis uzzināt par kaitējumu un par personu, kurai ir pienākums kaitējumu kompensēt.
Prasībām, kas izriet no nelikumīgas iedzīvošanās, noilguma periods ir trīs gadi no dienas, kad tiesīgā persona uzzinājusi vai tai būtu vajadzējis uzzināt par tiesībām iesniegt prasību, kura izriet no nelikumīgas iedzīvošanās.
Prasībām saistībā ar atkārtotu pienākumu izpildi, izņemot prasības par bērna uzturēšanas pienākumu izpildi, noilguma periods ir trīs gadi katram atsevišķam pienākumam neatkarīgi no prasības juridiskā pamata.
Prasībām saistībā ar bērna uzturēšanas pienākumu izpildi noilguma periods ir desmit gadi katram atsevišķam pienākumam.
Ja vien tiesību aktos nav noteikts citādi, restitūcijas prasībām, kas izriet no īpašumtiesībām, un prasībām, kas izriet no ģimenes vai mantojuma tiesībām, noilguma periods ir 30 gadi no prasības izpildes termiņa.
No īpašumtiesībām izrietošām restitūcijas prasībām pret patvaļīgu valdītāju noilguma nav.
Atsevišķām prasībām, kas izriet no darba attiecībām, ir noilguma periods, kura laikā var vērsties tiesā. Piemēram, laika periods, kurā darba strīdu komitejai vai tiesai var iesniegt prasību par tādu tiesību atzīšanu, kas izriet no darba attiecībām, un par pārkāpto tiesību aizsardzību, ir četri mēneši. Prasību tiesā vai pieteikumu darba strīdu komitejai par darba līguma pārtraukšanas atsaukšanu var iesniegt 30 kalendāro dienu laikā pēc tam, kad saņemts paziņojums par darba līguma pārtraukšanu; 30 kalendāro dienu laikā pēc paziņojuma par darba līguma pārtraukšanu saņemšanas darbinieks var iesniegt pieteikumu tiesā vai darba strīdu komitejā, lai apstrīdētu līguma pārtraukšanu, kas ir pretrunā labticības principam, izņemot gadījumus, kad darba devējs līgumu ir pārtraucis tādēļ, ka darbinieks to ir pārkāpis; termiņš prasību iesniegšanai attiecībā uz atalgojumu ir trīs gadi.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Gadījumi, kad lietu izskata Igaunijas tiesa, ir paredzēti noteikumos par starptautisko piekritību. Lietas nododamas izskatīšanai Igaunijas tiesā, ja Igaunijas tiesa var tās izskatīt atbilstoši kompetences un piekritības noteikumiem vai pamatojoties uz vienošanos par piekritību, ja vien tiesību aktos vai starptautiskā nolīgumā nav noteikts citādi. Ja vien tiesību akti vai starptautiski nolīgumi neparedz citādi, starptautiskā piekritība nav ekskluzīvā piekritība. Igaunijas Civilprocesa kodeksa *(tsiviilkohtumenetluse seadustik)* noteikumus par starptautisko piekritību piemēro tikai tiktāl, ciktāl piekritību neregulē starptautiski nolīgumi vai šādas Eiropas Savienības regulas:
Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1215/2012 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās;
Padomes Regula (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu;
Padomes Regula (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās;
Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 650/2012 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi;
Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 655/2014, ar ko izveido Eiropas kontu apķīlāšanas rīkojuma procedūru, lai atvieglotu pārrobežu parādu piedziņu civillietās un komerclietās.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Tiesu, kurā var celt prasību pret personu vai kurā var veikt citas procesuālas darbības attiecībā uz konkrētu personu, nosaka pēc **vispārējās piekritības**, ja vien tiesību aktos nav noteikts, ka tiesvedība jāuzsāk vai darbības jāveic citā tiesā.
Atbilstīgi **izvēles piekritības** principam tiek noteikta tiesa, kurā papildus vispārējai piekritībai var celt prasību pret personu vai kurā var veikt citas procesuālas darbības attiecībā uz personu.
Ekskluzīva piekritība paredz noteikt vienu tiesu, kurā var ierosināt civillietu. Ja vien tiesību akti neparedz citādi, bezstrīdus tiesvedībā piemēro ekskluzīvo piekritību.
Pēc **vispārējās piekritības** prasību pret fizisku personu ceļ tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas tās dzīvesvieta, un prasību pret juridisku personu ceļ tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas tās juridiskā adrese. Ja fiziskās personas dzīvesvieta nav zināma, prasību pret šo personu var celt tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas tās pēdējā zināmā dzīvesvieta.
Ja saskaņā ar vispārīgiem noteikumiem lieta nav Igaunijas tiesas piekritībā vai piekritību nevar noteikt un ja starptautiski nolīgumi vai tiesību akti neparedz citādi, lietu izskata Harju Apriņķa tiesā (*Harju Maakohus*) šādos gadījumos:
saskaņā ar starptautisku nolīgumu lieta izskatāma Igaunijas Republikā,
prasītājs ir Igaunijas Republikas pilsonis vai viņa dzīvesvieta atrodas Igaunijā, turklāt prasītājam nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ārvalstīs vai nav paredzams, ka viņš to varētu darīt,
lieta lielā mērā attiecas uz Igauniju cita iemesla dēļ, un prasītājam nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ārvalstīs vai nav paredzams, ka viņš to varētu darīt.
Harju Apriņķa tiesa lietu izskata arī tad, ja lieta pēc piekritības izskatāma Igaunijas tiesā, taču konkrētu Igaunijas tiesu nav iespējams noteikt. Šis noteikums piemērojams arī tad, ja ir bijusi vienošanās par lietas piekritību Igaunijai, taču nav norādīts, kurai Igaunijas tiesai lietā ir piekritība.
Pēc **ekskluzīvās (obligātās) piekritības** tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas attiecīgais nekustamais īpašums, iesniedz šādas prasības:
prasības, kas saistītas ar īpašumtiesību, ierobežotu lietu tiesību vai citu ar nekustamo īpašumu saistītu lietu tiesību apgrūtinājumu esības atzīšanu vai šādu tiesību vai apgrūtinājumu neesības atzīšanu, un prasības, kas saistītas ar citām tiesībām attiecībā uz nekustamo īpašumu;
prasības saistībā ar robežu noteikšanu vai nekustamā īpašuma dalīšanu;
prasības saistībā ar nekustamā īpašuma valdījuma aizsardzību;
ar īpašumtiesībām saistītas prasības, kas attiecas uz dzīvokļa īpašumu;
prasības, kas saistītas ar piespiedu izpildi attiecībā uz nekustamo īpašumu;
prasības, kas izriet no īres līguma vai komerctelpu īres līguma attiecībā uz nekustamo īpašumu vai cita līguma par nekustamā īpašuma izmantošanu saskaņā ar saistību tiesībām, un prasības, kas saistītas ar šādu līgumu spēkā esību.
Prasību par servitūtu, apgrūtinājumu vai pirmpirkuma tiesībām saistībā ar īpašumu ceļ tiesā, kuras piekritības teritorijā īpašums atrodas.

Pēc ekskluzīvās (obligātās) piekritības prasību par negodīgu standarta noteikumu anulēšanu vai par tāda ieteikuma pārtraukšanu un atcelšanu, kurš attiecas uz noteikumiem un kuru sniegusi persona, kas iesaka piemērot noteikumus, iesniedz tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas atbildētāja darījumdarbības vieta, vai, ja tādas nav, tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas atbildētāja dzīvesvieta vai juridiskā adrese. Ja atbildētājam Igaunijā nav nedz darījumdarbības vietas, nedz arī dzīvesvietas vai juridiskās adreses, prasību iesniedz tiesā, kuras piekritības teritorijā standarta noteikumi ir piemēroti. Juridiskas personas prasība par kādas struktūras lēmuma atcelšanu vai atzīšanu par spēkā neesošu ir juridiskās personas juridiskās adreses tiesas ekskluzīvā piekritībā.
Igaunijas tiesa var izskatīt laulības lietu šādos gadījumos:
vismaz viens no laulātajiem ir Igaunijas Republikas pilsonis vai laulības noslēgšanas brīdī ir bijis Igaunijas Republikas pilsonis;
abi laulātie dzīvo Igaunijā;
viens no laulātajiem dzīvo Igaunijā, izņemot gadījumus, kad ir skaidri zināms, ka spriedums netiks atzīts neviena laulātā valstspiederības valstī.
Pēc ekskluzīvās piekritības prasības pieteikumu par laulības lietu, kas izskatāms Igaunijas tiesā, iesniedz tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas laulāto kopīgā dzīvesvieta, taču, ja tādas nav, — tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas atbildētāja dzīvesvieta. Ja atbildētājs nedzīvo Igaunijā, prasības pieteikumu iesniedz tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas laulāto nepilngadīgā bērna dzīvesvieta, bet, ja laulātajiem nav nepilngadīgu bērnu, — tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas prasītāja dzīvesvieta.
Ja tiek piemērota promesošas personas mantas uzraudzība, jo persona ir bezvēsts pazudusi, vai ja personai tās ierobežotās aktīvās tiesībspējas dēļ ir iecelts aizbildnis, vai ja personai piemērots cietumsods, pret šādu personu prasības pieteikumu par laulības šķiršanu var iesniegt arī tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas prasītāja dzīvesvieta.
Igaunijas tiesa var izskatīt paternitātes noteikšanas lietu, ja vismaz viena no pusēm ir Igaunijas Republikas pilsonis vai vismaz viena no pusēm dzīvo Igaunijā. Igaunijas tiesā izskatāmu prasības pieteikumu par paternitātes noteikšanu iesniedz pēc ekskluzīvās piekritības tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas bērna dzīvesvieta. Ja bērns nedzīvo Igaunijā, prasības pieteikumu iesniedz tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas atbildētāja dzīvesvieta. Ja atbildētājs nedzīvo Igaunijā, prasības pieteikumu iesniedz tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas prasītāja dzīvesvieta. Tas attiecas arī uz uzturlīdzekļu lietām.
Pēc **izvēles piekritības** ar īpašumtiesību prasījumu saistītu prasību pret fizisku personu var celt arī tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas personas uzturēšanās vieta, ja persona attiecīgajā vietā uzturas ilgāku laikposmu saistībā ar darbu vai pakalpojumu sniegšanu, mācībām vai cita līdzīga iemesla dēļ.
Prasību, kas saistīta ar atbildētāja saimniecisko vai profesionālo darbību, var celt arī tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas darījumdarbības vieta.
Juridiska persona, kas izveidota atbilstīgi līdzdalības principam, tajā skaitā uzņēmums, vai tās dalībnieks, partneris vai akcionārs pēc izvēles piekritības var celt ar šādu līdzdalību saistītu prasību pret juridiskās personas dalībnieku, partneri vai akcionāru arī tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas juridiskās personas juridiskā adrese.
Ja persona dzīvo vai ja tās juridiskā adrese ir citā valstī, prasību, kas saistīta ar īpašumtiesību prasījumu, pret šādu personu pēc izvēles piekritības var celt arī tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas ar prasījumu saistītie aktīvi, vai tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas citi personas aktīvi. Ja aktīvs ir iekļauts publiskā reģistrā, minēto prasību var celt tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas reģistrs, kurā aktīvs reģistrēts. Ja aktīvs ir prasījums saskaņā ar saistību tiesībām, minēto prasību var celt tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas parādnieka dzīvesvieta vai juridiskā adrese. Ja prasījumam ir mantisks nodrošinājums, prasību var celt arī tiesā, kuras piekritības teritorijā nodrošinājums atrodas.
Prasību, kas attiecas uz tādu prasījumu, kurš nodrošināts ar hipotēku vai ir saistīts ar īpašuma apgrūtinājumu, vai citu līdzīgu prasību, kas saistīta ar līdzīgu prasījumu, var celt arī tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas nekustamais īpašums, ar nosacījumu, ka ar hipotēku nodrošinātā vai apgrūtinātā reģistrētā nekustamā īpašuma īpašnieks ir parādnieks.
Tādu prasību pret dzīvokļa īpašnieku, kas izriet no tiesiskām attiecībām saistībā ar dzīvokļa īpašumtiesībām, pēc izvēles piekritības var celt arī tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas attiecīgais dzīvoklis.
Prasību, kas saistīta ar līgumu, vai prasību par līguma atzīšanu par spēkā neesošu pēc izvēles piekritības var celt arī tiesā, kuras piekritības teritorijā būtu jāīsteno līgumsaistības.
Pēc izvēles piekritības patērētājs prasību, kas saistīta ar līgumu vai cita veida attiecībām, kuras noteiktas Saistību tiesību likuma (*võlaõigusseadus*) 35., 46. un 52. pantā, 208. panta 4. punktā, 379. un 402. pantā, 635. panta 4. punktā un 709., 734. un 866. pantā, vai prasību, kura izriet no cita līguma, kas noslēgts ar sabiedrību, kuras juridiskā adrese vai darījumdarbības vieta atrodas Igaunijā, var celt arī tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas patērētāja dzīvesvieta. Tas neattiecas uz prasībām, kas izriet no pārvadājumu līgumiem.
Apdrošinājuma ņēmējs, labuma guvējs vai cita persona, kurai ir tiesības pieprasīt apdrošinātājam izpildīt pienākumus saskaņā ar apdrošināšanas līgumu, pēc izvēles piekritības tādu prasību pret apdrošinātāju, kas izriet no apdrošināšanas līguma, var celt arī tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas personas dzīvesvieta vai juridiskā adrese.
Civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas gadījumā vai gadījumā, kad apdrošināta ir ēka, ēkai piederīgais nekustamais vai kustamais īpašums vai kad apdrošināts ir nekustamais īpašums, prasību pret apdrošinātāju pēc izvēles piekritības var celt tiesā, kuras piekritības teritorijā ir norisinājusies darbība vai notikums, kā rezultātā ir radies kaitējums, vai kuras piekritības teritorijā kaitējums ir izraisīts.
Pēc izvēles piekritības darbinieks prasību, kas izriet no viņa darba līguma, var celt arī tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas darbinieka dzīvesvieta vai darbavieta.
Prasību par kompensāciju saistībā ar nelikumīgi radītu kaitējumu pēc izvēles piekritības var celt arī tiesā, kuras piekritības teritorijā ir norisinājusies darbība vai notikums, kā rezultātā ir radies kaitējums, vai kuras piekritības teritorijā kaitējums ir izraisīts.
Prasību, kuras priekšmets ir mantojuma tiesību noteikšana, mantinieka prasījums pret īpašuma īpašnieku, prasījums, kas saistīts ar legātu vai mantojuma līgumu, vai prasījums saistībā ar neatņemamo daļu vai īpašuma dalīšanu, pēc izvēles jurisdikcijas var celt arī tiesā, kuras piekritības teritorijā mirušais dzīvojis nāves brīdī. Ja mirušais bijis Igaunijas Republikas pilsonis, taču nāves brīdī nav dzīvojis Igaunijā, minēto prasību var celt arī tiesā, kuras piekritības teritorijā bijusi mirušā pēdējā dzīvesvieta Igaunijā. Ja mirušais nedzīvoja Igaunijā, prasību var celt Harju Apriņķa tiesā.
Prasību pret vairākiem atbildētājiem var celt tiesā, kuras piekritības teritorijā atrodas viena pēc prasītāja izvēles izraudzīta atbildētāja dzīvesvieta vai juridiskā adrese.
Ja, pamatojoties uz konkrētiem apstākļiem, pret vienu atbildētāju var celt vairākas prasības, visas šīs prasības var celt vienā tiesā, kurā var iesniegt prasību saistībā ar vienu vai vairākiem prasījumiem, kas izriet no viena fakta.
Pretprasību var iesniegt tiesā, kurā iesniegta sākotnējā prasība, ar nosacījumu, ka uz pretprasību neattiecas ekskluzīvās piekritības princips. Tas attiecas arī uz gadījumiem, kad saskaņā ar vispārīgiem noteikumiem pretprasība iesniedzama citas valsts tiesā.
Trešās personas prasību ar neatkarīgu prasījumu var iesniegt tiesā, kurā celta sākotnējā prasība.
Prasību saistībā ar bankrota procedūru vai bankrotētāja mantu pret bankrotējušo, bankrota pārvaldītāju vai bankrota komitejas dalībnieku, tajā skaitā prasību par īpašuma izslēgšanu no bankrotētāja mantas, var celt arī tiesā, kas bankrotu pasludinājusi. Prasību par prasījuma atzīšanu var celt arī tiesā, kas bankrotu pasludinājusi.

Bankrotējušais prasību par bankrotētāja mantu, tajā skaitā prasību par tās atgūšanu, var celt arī tiesā, kas bankrotu pasludinājusi.
Ja prasība tiek celta tiesā, kas nav atbildētāja vispārējās piekritības tiesa, tiesai jāiesniedz pamatojums.
Ja lieta vienlaikus ir vairāku Igaunijas tiesu piekritībā, prasības iesniedzējam ir tiesības izvēlēties tiesu, kurā celt prasību. Šādā gadījumā lietu izskata tiesā, kas pirmā saņēmusi prasību.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Igaunijā piekritību nenosaka pēc lietas būtības vai prasības summas.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Ja tiesību aktos nav noteikts citādi, puses (prasītājs, atbildētājs, trešā puse) tiesvedībā var piedalīties personiski vai ar tāda pārstāvja starpniecību, kuram ir aktīva tiesībspēja civilprocesos. Piedalīšanās lietā personiski neierobežo puses tiesības lietā izmantot pārstāvja vai konsultanta pakalpojumus.
Aktīva tiesībspēja civilprocesos ir personas rīcībspēja, veicot konkrētas darbības, tiesā īstenot civilprocesuālās tiesības un veikt civilprocesuālos pienākumus. Personai ir pilna aktīva tiesībspēja, ja tā sasniegusi vismaz 18 gadu vecumu. Personām, kuru aktīvā tiesībspēja ir ierobežota, nepiemīt arī pilngadīgas personas aktīva tiesībspēja civilprocesos, izņemot, ja šādu personu aktīvās tiesībspējas ierobežojumi neattiecas uz civilprocesuālo tiesību izmantošanu un civilprocesuālo pienākumu veikšanu. Nepilngadīgas personas, kas sasniegušas vismaz 15 gadu vecumu, tiesvedībā var piedalīties kopā ar savu juridisko pārstāvi.
Nolīgtais pārstāvis tiesā var būt vai nu advokāts, vai kāda cita persona, kas ir ieguvusi vismaz valsts atzītu maģistra grādu tiesību zinātnē, līdzvērtīgu kvalifikāciju Igaunijas Republikas Izglītības likuma *(Eesti Vabariigi haridusseadus*) 28. panta 22. punkta nozīmē vai līdzvērtīgu ārvalstīs iegūtu kvalifikāciju.
Juridisku personu tiesā pārstāv tās valdes loceklis vai tās struktūras pārstāvis (juridiskais pārstāvis), kas aizstāj valdi, izņemot gadījumus, kad tiesību akti vai juridiskās personas statūti paredz kopīgas pārstāvības tiesības. Valdes loceklis dalību lietas izskatīšanā tiesā var deleģēt nolīgtam pārstāvim. Šāda pārstāvja iesaiste neliedz tiesas procesā piedalīties juridiskās personas juridiskajam pārstāvim, proti, juridiskās personas valdes loceklim.
Ja to paredz tiesību akti, personas pārstāvi ieceļ tiesa.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Pieteikumā jānorāda tās tiesas nosaukums, kurā paredzēts celt prasību. Pieteikumu var iesniegt arī elektroniski portālā, kas pieejams šeit: https://www.e-toimik.ee/; sistēmā var pieteikties, izmantojot personas apliecību. Pieteikumu var iesniegt arī pa faksu vai nosūtot to uz šim nolūkam izveidotu e-pasta adresi. Ja pieteikums tiesā tiek iesniegts personiski, tas jāiesniedz attiecīgās tiesas birojā.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Tiesvedība un lietvedība tiesās tiek veikta igauņu valodā. Pieteikums jāiesniedz rakstiski igauņu valodā. Tiesā jāiesniedz parakstīts pieteikums; portālā https://www.e-toimik.ee/, piesakoties ar personas apliecību, var iesniegt arī elektroniski parakstītu pieteikumu, vai arī elektroniski parakstītu pieteikumu var nosūtīt pa e-pastu. Pa faksu vai e-pastā pieteikumu, kas nav elektroniski parakstīts, var iesniegt tikai tad, ja tiesā iespējami drīz tiek iesniegts parakstīts pieteikums.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Pieteikumiem nav standarta veidlapas. Pieteikumā jāiekļauj šāda informācija:
procesa dalībnieku un to pārstāvju vārds, uzvārds, adrese un kontaktinformācija,
tiesas nosaukums,
prasītāja skaidri izklāstīts prasījums (lietas būtība),
prasības pamatā esošie faktiskie apstākļi (lietas pamatojums),
lietas pamatā esošo apstākļu pierādījumi, kā arī konkrēta norāde uz faktiem, ko prasītājs plāno pierādīt ar katru pierādījumu,
informācija par to, vai prasītājs piekrīt lietas izskatīšanai rakstiskā tiesas procesā vai arī vēlas, lai lieta tiktu izskatīta tiesas sēdē,
prasības summa, izņemot gadījumus, kad prasība tiek celta par noteiktu naudas summu,
pieteikuma pielikumu uzskaitījums,
procesa dalībnieka vai tā pārstāvja paraksts vai — ja dokuments iesniegts elektroniski — digitālais paraksts.
Ja prasītājs vēlas, lai lieta tiktu izskatīta dokumentārā procesā, prasītājam tas prasībā ir jānorāda.
Ja prasītāju tiesvedībā pārstāv pārstāvis, prasībā jānorāda arī informācija par pārstāvi. Ja prasītājs vēlas, lai tiesvedībā tiktu iesaistīts tulks vai tulkotājs, prasītājam tas jānorāda pieteikumā un, ja iespējams, jāsniedz informācija par tulku vai tulkotāju.
Ja prasība tiek celta tiesā, kas nav atbildētāja vispārējās piekritības tiesa, tiesai jāiesniedz pamatojums.
Papildus iepriekš noteiktajai informācijai pieteikumos laulības šķiršanas lietās jānorāda arī laulāto kopīgo nepilngadīgo bērnu vārds, uzvārds un dzimšanas datums, persona, kas uztur un audzina bērnus, persona, pie kuras bērni dzīvo, kā arī ierosinājumi par vecāku tiesībām un bērnu audzināšanu pēc šķiršanās.
Ja prasītājs vai atbildētājs ir publiskā reģistrā reģistrēta juridiska persona, prasības pieteikumam pievieno reģistrācijas kartes, izraksta no reģistra vai reģistrācijas apliecības kopiju, izņemot gadījumus, kad tiesa šādu informāciju reģistrā var pārbaudīt patstāvīgi. Attiecībā uz citām juridiskajām personām jāiekļauj citi pierādījumi par juridiskās personas esību un tiesībspēju.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Par lūgumraksta, pārsūdzības vai pieteikuma izskatīšanu ir jāmaksā valsts nodeva. Valsts nodevas likmes ir atkarīgas no summas civillietā (Likuma par valsts nodevām (*riigilõivuseadus*) 1. pielikums) vai tiek noteiktas kā konkrētas summas atkarībā no prasības veida. Valsts nodevu nepiemēro par juridiskās palīdzības pieteikuma izskatīšanu, ja prasība ir saistīta ar darba samaksu vai uzturlīdzekļiem un citos gadījumos, ko paredz Likums par valsts nodevām.
Valsts nodevu maksā pirms lūguma uzsākt tiesvedību. Līdz valsts nodevas samaksai atbildētājs netiek informēts par pieteikumu, kā arī netiek īstenotas citas procedūras saistībā ar lietu, par kuru piemērota valsts nodeva. Ja valsts nodeva netiek samaksāta pilnībā, tiesa nosaka prasītājam termiņu, kura laikā valsts nodeva jāsamaksā pilnā apmērā. Ja noteiktajā termiņā valsts nodeva netiek samaksāta, pieteikums netiek pieņemts izskatīšanai. Ja valsts nodevas summa, kas samaksāta par izskatīšanai pieņemto prasību, ir mazāka par to, kas noteikta likumā, tiesa prasa veikt valsts nodevas samaksu tādā apmērā, kādu paredz tiesību akti. Ja prasītājs tiesas noteiktajā termiņā valsts nodevu nav samaksājis, tiesa neizskata viņa prasībā ietverto prasījumu.
Veicot valsts nodevas samaksu, maksājuma dokumentā jānorāda lieta, par kuru samaksāta valsts nodeva. Ja valsts nodeva tiek maksāta par citu personu, jānorāda arī šīs personas vārds un uzvārds. Ja pēc pieteikuma iesniegšanas tiesa pieprasa samaksāt papildu valsts nodevu, veicot valsts nodevas maksājumu ar kredītiestādes starpniecību, ir jānorāda arī tiesas noteiktais atsauces numurs.
Nepieciešamās un pamatotās izmaksas, kas saistītas ar nolīgto pārstāvi, parasti uzdod segt pusei, pret kuru vērsts spriedums. Lai saņemtu kompensāciju par izmaksām, kas saistītas ar iecelto nolīgto pārstāvi, šādu izmaksu segšanas fakts nav jāpierāda; lai saņemtu kompensāciju, pietiekams pierādījums ir

rēķins, kas izdots par juridisko pakalpojumu sniegšanu. Civilprocesa kodekss nenosaka, kā veicams maksājums nolīgtam pārstāvim, pirms tiesa noteikusi un sadalījusi procesuālās izmaksas; par to juridisko pakalpojumu sniedzējam un personai, kas tiek pārstāvēta, jāvienojas līgumā par juridisko pakalpojumu sniegšanu.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Juridisko palīdzību piešķir procesa dalībniekam, kas ir fiziska persona un kas, iesniedzot pieteikumu par juridisko palīdzību, dzīvo Igaunijas Republikā vai citā ES dalībvalstī vai ir Igaunijas Republikas vai citas ES dalībvalsts pilsonis. Dzīvesvietu nosaka, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1215/2012 62. pantu. Citiem procesa dalībniekiem, kas ir fiziskas personas, juridisko palīdzību piešķir tikai tad, ja to paredz starptautiski nolīgumi.

Juridiskā palīdzība tiek piešķirta personai, kas to pieprasa, ja:

persona, kas pieprasa juridisko palīdzību, nespēj segt procesuālās izmaksas sava finansiālā stāvokļa dēļ vai arī var tās apmaksāt tikai daļēji vai ar periodiskiem maksājumiem un

ir pietiekams pamats uzskatīt, ka paredzamā tiesvedība būs sekmīga.

Dalību tiesvedībā uzskata par sagaidāmi sekmīgu, ja pieteikumā, kura iesniegšanai tiek prasīta juridiskā palīdzība, pamatojums ir izklāstīts juridiski pārliecinoši un fakti to apliecina. Izvērtējot izredzes, ka juridiskās palīdzības prasītāja dalībai lietā būs sekmīgs iznākums, tiek ņemts vērā arī tas, cik svarīga attiecīgā lieta ir minētajai personai.

Juridisko palīdzību fiziskai personai nepiešķir šādos gadījumos:

ja tiek uzskatīts, ka procesuālo izmaksu apmērs nav tāds, ka divkārt tiek pārsniegti juridiskās palīdzības prasītāja vidējie mēneša ienākumi, ko aprēķina, pamatojoties uz vidējiem mēneša ienākumiem pēdējos četros mēnešos līdz pieteikuma iesniegšanai, atskaitot nodokļus un obligātos apdrošināšanas maksājumus, summas, kas noteiktas uzturēšanas pienākuma izpildei saskaņā ar tiesību aktiem, un saprātīgus izdevumus par mājokli un transportu;

ja persona, kura pieprasa juridisko palīdzību, spēj segt procesuālos izdevumus no esošajiem aktīviem, ko bez būtiskām grūtībām var realizēt un pret ko var vērst samaksas prasījumu saskaņā ar tiesību aktiem.

Attiecībā uz juridiskām personām tiesības pieprasīt juridisko palīdzību savu mērķu sasniegšanai ir tikai bezpeļņas organizācijām vai nodibinājumiem, kuri iekļauti bezpeļņas organizāciju vai nodibinājumu sarakstā un kuriem piemēro ienākuma nodokļa atvieglojumus, vai tiem pielīdzināmām bezpeļņas organizācijām vai nodibinājumiem, kuru juridiskā adrese atrodas Igaunijā vai citā ES dalībvalstī, ar nosacījumu, ka prasītājs pierāda, ka prasa juridisko palīdzību vides vai patērētāju tiesību aizsardzības jomā vai citā sabiedrības interešu jomā, lai novērstu iespējamu kaitējumu lielas sabiedrības daļas juridiski aizsargātām tiesībām, un ka attiecīgās organizācijas vai nodibinājumi nevar segt izmaksas no saviem aktīviem vai var segt šādas izmaksas tikai daļēji vai ar periodiskiem maksājumiem. Juridiskā palīdzība, ko var pieprasīt citas Igaunijā esošas juridiskās personas privāttiesību jomā, ir pilnīgs vai daļējs atbrīvojums no valsts nodevas par apelācijas sūdzību. Citām ārvalstu juridiskajām personām juridisko palīdzību piešķir, tikai pamatojoties uz starptautiskiem nolīgumiem.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Uzskatāms, ka prasība ir celta tiesā brīdī, kad tiesā ir saņemts prasības pieteikums. Tas attiecas vienīgi uz gadījumiem, kad vēlāk prasība tiek iesniegta atbildētājam. Ja tiesa atsakās pieņemt pieteikumu izskatīšanai, tā atbildētājam prasību neiesniedz. Ja pieteikums atbilst tiesību aktos noteiktajām prasībām, tiesa pieņem nolēmumu un pieņem to izskatīšanai. Ja pieteikums prasībām neatbilst, tiesa prasītājam nosaka termiņu labojumu veikšanai. Tiesa pieņem nolēmumu par pieteikuma pieņemšanu izskatīšanai vai par atteikumu pieņemt pieteikumu, vai par saprātīga termiņa noteikšanu labojumu veikšanai. Tiesa informē prasītāju par pieteikuma pieņemšanu izskatīšanai.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Tiesa informē dalībnieku par tiesvedības virzību administratīvos nolēmumos. Tiesa, pieņemot administratīvu nolēmumu, atbildētājam nosaka termiņu, kurā tam jāsniedz atbilde, un ar šādu nolēmumu atbildētāju arī informē, ka pieteikums pieņemts izskatīšanai.

Lapa atjaunināta: 10/08/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Īrija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Vēršanās tiesā bieži ir pēdējā iespēja, kad citas iespējas atrisināt strīdu bijušas neveiksmīgas. Alternatīva vēršanās tiesā ir strīdu alternatīvas izšķiršanas procedūras. (Sk. faktu lapu “Strīdu alternatīva izšķiršana”)

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Termiņi prasības celšanai tiesā ir dažādi atkarībā no lietas. Jautājumus par termiņiem var noskaidrot no juriskonsulta vai pilsoņu informācijas birojā, kas sniedz informāciju par tiesību pieejamību.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Sk. faktu lapu “Tiesu jurisdikcija”.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Zemākās instances tiesās (t. i., apgabaltiesās un rajona tiesās) atbilstošo tiesu prasības celšanai nosaka atbilstoši atbildētāja vai viena no atbildētājiem dzīvesvietai vai vietai, kur atbildētājs veic profesionālo darbību, darījumdarbību vai algotu darbu. Lielākajā daļā lietu, kas saistītas ar līgumiem, atbilstošā rajona tiesa vai apgabaltiesa ir konkrētā līguma sagatavošanas vietas tiesa; kaitējuma lietās tā ir kaitējuma izdarīšanas vietas tiesa; ģimenes lietu tiesvedībā tā ir prasītāja dzīvesvietas tiesa, un lietās, kas saistītas ar nomu vai nekustamā īpašuma tiesībām, tā ir telpu vai zemes, kas ir tiesvedības priekšmets, atrašanās vietas tiesa.

Plašāku informāciju par tiesu jurisdikciju sk. faktu lapā “Tiesu jurisdikcija”.

Īrijas Tiesu dienesta tīmekļa vietnē ir ietverta informācija par tiesu struktūru. Dienests arī publicē brošūru “*Izskaidrot tiesas*” sabiedrības informēšanai.

Plašāku informāciju par tiesu sistēmu var saņemt arī no Pilsoņu informācijas padomes.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Atbilstošo tiesu prasības celšanai nosaka atbilstoši prasības veidam (līgums, kaitējums utt.) un vērtībai.

Plašāku informāciju sk. faktu lapā “Tiesu jurisdikcija”.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Ne vienmēr ir vajadzīgs starpnieks — par tā nepieciešamību izlemj puse, un tas ir atkarīgs no lietas sarežģītības. Ja tiek nolemts piesaistīt starpnieku, ir jāizmanto advokāts. Advokātus akreditē un advokāta profesiju regulē Juristu biedrība.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Prasības pieteikums jāiesniedz attiecīgajā Tiesu dienesta birojā atkarībā no prasītās atlīdzības summas (plašāku informāciju par atbilstošo tiesu sk. faktu lapā “Tiesu jurisdikcija”). Tiesu dienesta biroji ir visā Īrijā; informācija par to adresēm un darba laikiem ir atrodama Tiesu dienesta tīmekļa vietnē.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Īrijā prasības pieteikumu var iesniegt angļu vai īru valodā. Prasības pieteikums jāsagatavo, izmantojot īpašu veidlapu, kas atbilst jurisdikcijai, kurā tiek celta prasība. Prasības ieteikumu nevar nosūtīt pa faksu vai e-pastu; tas ir personīgi jānogādā atbilstošajā Tiesu dienesta birojā. Prasības pieteikumu nevar iesniegt mutiski.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Prasību celšanai ir pieejamas īpašas veidlapas; daudzas no tām var lejupielādēt no Tiesu dienesta tīmekļa vietnes, bet pārējās ir ietvertas tiesu noteikumos. Veidlapās ir norādīts, kādi elementi jāiekļauj lietas dokumentācijā. Dažus norādījumus var sniegt Tiesu dienesta darbinieki, tomēr viņi var sniegt tikai procesuālu informāciju, jo viņiem ir aizliegts konsultēt par prasības būtību vai sniegt ieteikumus par prasības apstrādi.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Tiesas nodevas ir jāmaksā, iesniedzot lielāko daļu prasības pieteikumu veidu. Nodevas jāsamaksā, kad prasības pieteikums tiek iesniegts atbilstošajā Tiesu dienesta birojā. Sīkāka informācija par dažādajām nodevām ir pieejama Tiesu dienesta tīmekļa vietnē. Maksājumi advokātam, ja tādu izmanto, ir cita veida maksājumi, un Tiesu dienests par tiem neatbild. Ja piesaistāt advokātu, viņš informēs jūs par nodevas summu, kas tiks iekasēta, un par to, kad tā jāsamaksā.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Sk. faktu lapu “Juridiskā palīdzība”.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Prasība ir oficiāli ierosināta, kad Tiesu padomes birojs izdod prasību. Atkarībā no tā, kurā jurisdikcijā tiek celta prasība, to var neizdot, līdz tā nav iesniegta otrai pusei. Maza apmēra prasību tiesā tiesa kancelejas pārzinis nosūtīs jūsu prasības pieteikumu otrai pusei. Citās tiesās jums prasības pieteikums būs jānogādā personīgi vai jāpiesaista starpnieks, kurš to izdarīs. To varat noskaidrot Tiesu dienesta birojā, kurā esat nolēmis celt prasību. Tiesu dienesta darbinieki informēs jūs, ja nebūsiet izpildījis visas procesuālās darbības prasības celšanai, tomēr tiesnesis ir tas, kurš izlems, vai jūsu lietas dokumentācija ir pienācīgi sagatavota.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Katras tiesas noteikumos ir norādīti attiecīgie termiņi, un šo informāciju varat noskaidrot Tiesu dienesta birojā, kurā ceļat prasību.

Lapa atjaunināta: 12/04/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Grieķija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Attiecīgā gadījumā ir iespējams izmantot strīdu alternatīvas izšķiršanas metodes. Sk. attiecīgo tēmu.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Piemēro dažādus termiņus prasības celšanai tiesā, un tie ir atkarīgi no konkrētās lietas. Sīkāku informāciju par termiņiem prasību celšanai tiesā var sniegt juriskonsults vai pilsoņu informācijas dienests.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Sk. “Kompetentās tiesas”.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Sk. ”Kompetentās tiesas — Grieķija”.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Sk. ”Kompetentās tiesas — Grieķija”.

Procedūra, kas jāievēro attiecībā uz prasības celšanu tiesā.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Prasība jāceļ advokātam, izņemot šādās lietās: 1) lietas, ko ierosina rajona civiltiesā (*Irinodikio*), 2) lietas par pagaidu aizsardzības pasākumiem, 3) lietas, ko ierosina, lai novērstu briesmu draudus (Civilprocesa kodeksa 94. panta 2. punkts), un 4) darba lietu tiesvedība, kas notiek pirmās instances tiesā viena tiesneša sastāvā (*Monomelos Protodikio*) vai rajona civiltiesā (Civilprocesa kodeksa 665. panta 1. punkts). Tāpēc parasti ir vajadzīga likumīgā pārstāvja klātbūtne. Pastāv noteiktas procedūras, piemēram pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļi, maznozīmīgi strīdi, darba strīdi u. tml., kurās attiecīgā persona var ierasties personīgi.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Lai celtu prasību tiesā, jāiesniedz prasības pieteikums kompetentās tiesas kancelejā. Lai sagatavotu prasības pieteikumu, attiecīgajai personai jāsazinās ar advokātu, kurš to iesniegs kompetentās tiesas kancelejā.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

a) Prasības pieteikumam jābūt sagatavotam tikai grieķu valodā;

b) parasti prasības pieteikumam jābūt noformētam rakstveidā. To var iesniegt mutiski rajona civiltiesā, ja tiesas mītnes vietā nav ieceltu advokātu vai vietēju nelicencētu juriskonsultu (*dikolavoi*). Šādā gadījumā jāsagatavo ziņojums (Civilprocesa kodeksa 111., 115. pants un 215. panta 2. punkts); un

c) prasības pieteikumu var arī iesniegt elektroniski ar nosacījumu, ka tas ir parakstīts ar uzlabotu elektronisko parakstu (Civilprocesa kodeksa 117. panta 2. punkts un 119. panta 4. punkts; prezidenta Dekrēts Nr. 25/2012).

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Nav īpašu veidlapu prasību celšanai. Prasības pieteikumā iekļauj prasību, ja nepieciešams (nav obligāti attiecībā uz rajona civiltiesām un aizsardzības pasākumiem) un ja lietas puse iesniedz rakstiskus pierādījumus.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Tiesas nodevu samaksas procedūra ir šāda: lietas pusei ir jāsedz attiecīgās izmaksas un nodevas. Tas nozīmē, ka prasītājam jāsedz zīmognodeva, tiesas zīmognodeva un nodevas par dažādiem fondiem (piemēram, Advokātu fondu (*TN*), Atēnu Advokātu labklājības fondu (*TPDA*) u. c.), ko samaksā, iesniedzot prasības pieteikumu. Par to, kad un kā veic samaksu advokātam, vienojas ar attiecīgo lietas pusi.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Jā, var, ievērojot Civilprocesa kodeksa 194.–204. panta nosacījumus (ja attiecīgā persona nespēj samaksāt tiesas nodevas, neapdraudot savu un savu ģimenes locekļu iztiku). Ir vajadzīgi šādi dokumenti: 1) prasītāja dzīvesvietas kopienas mēra vai priekšsēdētāja apliecība par prasītāja profesionālo, finansiālo un ģimenes stāvokli un 2) prasītāja dzīvesvietas nodokļu iestādes apliecība, kurā norādīts, vai prasītājs pēdējos trīs gados ir iesniedzis nodokļu deklarāciju par ienākuma nodokli vai citu tiešo nodokli, kā arī apliecinājums par nodokļu deklarācijas pareizību.
Turpmākie pasākumi, kas jāveic saistībā ar prasību.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Prasību uzskata par ierosinātu, kad prasības pieteikums iesniegts tās tiesas kancelejā, kurai tas adresēts, un kad tā kopija ir iesniegta atbildētājam (Civilprocesa kodeksa 215. pants). Ziņojuma sagatavošana un iesniegšana ir apstiprinājums tam, ka prasība ir ierosināta. Iesniedzot prasības pieteikumu kompetentajai tiesai, tiek sagatavots iesniegšanas akts un tiek noteikts tiesas sēdes datums, sniedzot prasītājam sīkāku informāciju par iesniegšanu.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Tiesas sēdes datumu lietas izskatīšanai nosaka kompetentās tiesas kanceleja, un attiecīgās lietas puse tiek izsaukta uz katru nākamo tiesas sēdi vai katru darbību, ko veic lietas iztiesāšanas gaitā. Ikvienai lietas pusei ir tiesības uz paātrinātu lietas izskatīšanu. Norādījumus sniedz arī pilnvarotais advokāts. Visbeidzot, attiecībā uz visiem jautājumiem advokāta klātbūtne ir obligāta otrās instances tiesā, t. i., apelācijas tiesā, pat ja likumīgā pārstāvja klātbūtne nav bijusi obligāta iepriekš minētajās pirmās instances tiesās attiecīgajās lietās (1. jautājums). Parasti tas attiecas arī uz lietām, ko ierosina Grieķijas Augstākajā civiltiesā un krimināltiesā (*Arios Pagos*).

Lapa atjaunināta: 24/04/2018

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas es
versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.
Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās: en.

Kā iesniegt lietu tiesā - Spānija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Strīdus var atrisināt bez vēršanās tiesā, izmantojot mediāciju – skatīt "Mediācija ES dalībvalstīs - Spānija".
Puses var arī pieprasīt mediāciju pēc tiesvedības uzsākšanas.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Termiņi prasības celšanai tiesā ir dažādi atkarībā no lietas. Jautājums par termiņiem vai noilgumu ir juridiski sarežģīts, tāpēc vislabāk ir konsultēties ar advokātu vai tiesību centru, kas sniedz informāciju par tiesu iestāžu pieejamību.
Parasti (tikai ilustratīviem mērķiem):
noilgums prasībām par līgumiskiem parādiem ir pieci gadi;
noilgums prasībām par ārpuslīgumiskiem zaudējumiem ir viens gads.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Ja strīdu vēlas atrisināt ar tiesu starpniecību, jāvēršas tiesā attiecīgajā dalībvalstī.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Skatīt noteikumus par jurisdikciju sadaļā "Kuras valsts tiesai ir piekritība - Spānija".

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Skatīt noteikumus par jurisdikciju sadaļā "Kuras valsts tiesai ir piekritība - Spānija".

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Parasti, vēršoties tiesā Spānijā, ir jāizmanto:
tiesas procesuālais pārstāvis (*procurador*) un
advokāts, kurš rīkosies jūsu vārdā.
Šo speciālistu izmantošana nav vajadzīga šādās lietās:
ja prasītā summa nepārsniedz 2000 EUR;
lai iesniegtu prasības pieteikumu atbilstoši īpašai paātrinātai procedūrai, kas zināma kā "maksājuma rīkojuma procedūra" (*monitorio*), ar nosacījumu, ka tiek iesniegti dokumentēti pierādījumi par parādu. Šādās lietās nepiemēro prasības summas ierobežojumu;
lai iesniegtu prasības pieteikumu par steidzamiem pasākumiem pirms tiesvedības sākšanas. Tas attiecas uz pagaidu noregulējuma pasākumiem tiesvedībā par laulības atzīšanu par neesošu, laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu. Šie pasākumi ir paredzēti, lai atrisinātu visaktuālākās laulāto un viņu bērnu personiskās un finansiālās vajadzības, kad viens no laulātajiem plāno ierosināt prasību par laulības atzīšanu par neesošu, laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu (šo speciālistu intervence būs nepieciešama attiecībā uz visiem turpmākajiem rakstiskajiem dokumentiem un pasākumiem).

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Prasības pieteikumi jāiesniedz attiecīgās vietas tiesas kancelejā. Prasības pieteikumu izvērtē:
tiesas kancelejas pārzinis, kurš atbild par kanceleju un vispārējiem pakalpojumiem, vai
kancelejas darbinieks, kurš iecelts, lai rīkotos kancelejas pārziņa pārraudzībā un atbildībā.
Tiesas kancelejas pārziņi un viņu ieceltie darbinieki ir vienīgās personas, kuras var apstiprināt datumu un laiku, kad ir iesniegtas prasības, dokumenti, ar ko uzsāk tiesvedību, un jebkuri citi dokumenti, kam piemēro obligātus termiņus.
Civilprasības vai komercprasības pieteikumus nevar iesniegt citām publiskām struktūrām, arī ne nodokļu tiesai.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Principā tiesvedībā jālieto spāņu valoda. Autonomajos apgabalos, kam ir sava valoda (Katalonijā, Valensijā, Baleāru salās, Galīcijā un Basku zemē), var lietot arī šo apgabalu valodu.
Visas citas personas, kuras piedalās tiesvedībā, var lietot vai nu spāņu valodu, vai arī tā autonomā apgabala valodu, kurā norisinās tiesvedība — gan rakstiskajos dokumentos, gan mutiskajā tiesvedībā. Ja kāds nesaprot autonomā apgabala valodu, tiesa ieceļ tulku, kurš nodrošina tulkojumu spāņu valodā. Tulku ieceļ vai nu likumā noteiktajos gadījumos, vai arī pēc tās personas pieprasījuma, kura apgalvo, ka tai ir liegtas tiesības uz pienācīgu tiesvedību. Ja kāda persona, kura nav tiesvedības puse, iesniedz pierādījumus citā valodā, jo viņa nerunā spāņu valodā vai autonomā apgabala valodā, tad šāda persona ir atbildīga par tulka nodrošināšanu.
Tiesvedība vienmēr jāuzsāk rakstveidā ar dokumentu, proti, prasību (*demanda*), kas ir vienkāršs dokuments attiecībā uz lietām, kuru summa nepārsniedz 2000 EUR. Prasībā jābūt ietvertai šādai informācijai:

prasītāja personas dati un adrese, kā arī otras puses personas dati adrese, ja tie ir zināmi, un
izklāsts par to, ko konkrēti prasītājs prasa no otras puses.
Personas, kuras neizmanto tiesas procesuālo pārstāvi, var izvēlēties, vai sazināties ar tiesām elektroniski. Tās var jebkurā laikā mainīt savu izvēlēto metodi.
Visiem praktizējošiem juristiem ir jāizmanto tiesu elektroniskās vai attālās sistēmas, lai iesniegtu gan sākotnējo prasības pieteikumu, gan turpmākos prasības dokumentus, kā arī citus dokumentus, tādējādi nodrošinot iesniegto dokumentu autentiskumu un uzticamus uzskaites ierakstus, kas apliecina, ka dokumenti nosūtīti un saņemti pilnā apjomā, un to nosūtīšanas un saņemšanas datumu.
Arī šādām organizācijām un privātpersonām ar tiesu jāsazinās elektroniski:
juridiskas personas;
subjekti, kam nav juridiskas personas statusa;
profesionāļi, kuri strādā jomās, kurās nepieciešama reģistrācija profesionālā organizācijā, lai veiktu jebkādas formalitātes un darbības ar Tiesu dienestu savas profesionālās darbības ietvaros;
notāri un reģistratori;
tādas ieinteresētās personas pārstāvji, kurai ar Tiesu dienestu jāsazinās elektroniski;
valsts pārvaldes ierēdņi attiecībā uz darbībām un pasākumiem, ko tie veic sava amata pienākumu pildīšanas ietvaros.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Pastāv standarta veidlapas un drukāti dokumenti, kas izmantojami prasību ierosināšanai par summām līdz 2000 EUR, kā arī finanšu prasībām, ko ierosina atbilstoši īpašai procedūrai, proti, “maksājuma rīkojuma procedūrai”. Summai, ko var pieprasīt maksājuma rīkojuma procedūrā, ierobežojumu nepiemēro, tomēr ir jāiesniedz dokumentēti pierādījumi par parādu.
Minētās veidlapas (un norādījumi lietotājiem) ir pieejamas interneta vietnēs:
Juicio-Verbal
Juicio Monitorio
Minētās veidlapas ir publiski pieejamas arī tiesu kancelejās un centrālajos dienestos katrā tiesas rajonā.
Prasībās par summu līdz 2000 EUR tas ir ļoti vienkāršs dokuments. Tajā ir jābūt ietvertiem tikai prasītāja personas datiem, otras puses personas datiem, ja tie ir zināmi, un precīzam izklāstam par to, ko prasītājs prasa.
Prasībās par summu, kas pārsniedz 2000 EUR, šis dokuments ir sarežģītāks un tas jāsagatavo advokātam, jo tajā jābūt ietvertam arī lietas faktu izklāstam, prasības juridiskajam pamatojumam un secīgam sarakstam, kurā skaidri norādīti iesniegtie dokumenti un citi pierādījumi.
Abos gadījumos sākotnējai prasībai jāpievieno visi dokumentētie pierādījumi, ar kuriem tiek pamatota prasība, kā arī visi ar lietu saistītie liecinieku ekspertu ziņojumi vai citi pierādījumi. Parasti šos dokumentus nevar iesniegt vēlāk, izņemot ļoti īpašus gadījumus.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Privātpersonām nodeva nav jāmaksā.
Juridiskām personām (uzņēmumiem, fondiem, apvienībām) jāsamaksā nodeva par prasības celšanu civiltiesās, komerctiesās vai administratīvo strīdus procedūru tiesās un par apelācijas iesniegšanu pret sociālo tiesu pasludinātiem spriedumiem. Nodevas nav jāmaksā krimināltiesās. Vairāk informācijas pieejams vietnē
Tasas judiciales (tiesas nodevas).
Katalonijas autonomajā apgabalā juridiskām personām (bet ne privātpersonām) ir jāmaksā nodeva:
Comunidad Autónoma de Cataluña. Tasa (Katalonijas autonomais apgabals. Nodevas).
Nav noteiktu standarta tarifu advokāta nodevām. Gan nodevu summu, gan samaksas metodi nosaka pēc savstarpējas vienošanās ar klientu.
Ir noteikts standarta tarifs nodevām, ko iekasē tiesu procesuālie pārstāvji.
A*rancel Procuradores* (standarta tarifs).
Praktizējoši juristi parasti prasa vienreizēju maksājumu sākotnējo izmaksu segšanai, kuru atskaita no kopējās nodevu summas. Tiesvedību sadala divos posmos, un praktizējoši juristi var pieprasīt, lai to klienti samaksā atbilstošo procentuālo daļu no kopējās nodevu summas katra posma sākumā.
Praktizējoši juristi parasti neprasa pilnas nodevu summas samaksu pirms lietas pabeigšanas.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Personas, kuras var pierādīt, ka viņām nav finansiālo līdzekļu, lai vērstos tiesā, ir tiesīgas saņemt juridisko palīdzību.
Justicia Gratuita (juridiskā palīdzība, Tieslietu ministrija).
Personu finansiālos līdzekļus novērtē, izmantojot *IPREM* (sabiedrības ienākumu pamatindekss).
Personu uzskata par tādu, kurai nav finansiālu līdzekļu, lai vērstos tiesā, ja viņas mājsaimniecības gada ienākumi no visiem avotiem nepārsniedz:
IPREM, kas piemērojams prasības pieteikuma iesniegšanas brīdī, reizināts ar divi, personām, kuras nav daļa no ģimenes vienības;
IPREM, kas piemērojams prasības pieteikuma iesniegšanas brīdī, reizināts ar divi komats pieci, personām, kuras ir daļa no ģimenes vienības, kurā ir mazāk nekā četras personas;
IPREM reizināts ar trīs, personām, kuras ir daļa no ģimenes vienības, kurā ir vismaz četras personas.
Par 2021. gadu *IPREM* ir 6778,80 EUR (divpadsmit daļās).
Arī konkrētas bezpeļņas organizācijas var pretendēt uz juridisko palīdzību.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Prasību oficiāli uzskata par ierosinātu dienā, kad iesniegts prasības pieteikums tiesas kancelejā un ir izdots rīkojums par prasības pieņemšanu procesam, pirms tam apstiprinot, ka lieta ir attiecīgās tiesas jurisdikcijā.
Jūs informēs par tiesas lēmumu pieņemt prasību procesam un par visiem turpmākiem lēmumiem ar jūsu procesuālā pārstāvja starpniecību, ja jums tāds būs. Ja tiesas procesuālais pārstāvis nav vajadzīgs, jūs tieši informēs, nosūtot ierakstītu vēstuli uz prasības pieteikumā norādīto adresi.
Ja prasības pieteikumā būs kļūda, kuras dēļ pieteikumu nevar pieņemt procesam, tiesa noteiks termiņu pieteikuma izlabošanai. Ja kļūdu nevar izlabot, tiesas kancelejas pārzinis informē tiesnesi, kurš izlemj, vai atļaut prasības turpmāku izskatīšanu.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Puses tieši vai ar to procesuālā pārstāvja starpniecību, ja tām tāds ir, tiek tūlīt informētas par visiem tiesvedības posmiem vai notikumiem.
Parasti nav noteikta tiesvedības grafika, bet ir termiņi, kas jāievēro.

Lapa atjaunināta: 29/11/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Francija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Var būt ieteicams izmantot strīdu alternatīvas izšķiršanas metodes. Plašāku informāciju skatīt šajā sadaļā.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Termiņi prasības celšanai tiesā ir dažādi atkarībā no lietas. Jautājumu par termiņiem prasību celšanai tiesā var noskaidrot no juriskonsulta vai pilsoņu informācijas birojā.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Plašāku informāciju skatīt sadaļā “Kuras valsts tiesai ir piekritība? — Francija”.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Plašāku informāciju skatīt sadaļā “Kuras valsts tiesai ir piekritība? — Francija”.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Plašāku informāciju skatīt sadaļā “Kuras valsts tiesai ir piekritība? — Francija”.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Dažreiz advokāta palīdzība tiesā ir obligāta jau no tiesvedības sākuma.

Parasti vispārējā tiesā advokāta pārstāvība ir obligāta. Tomēr ir paredzēti izņēmumi, piemēram, komercnomas lietās vai lietās, kas ir tiesiskās aizsardzības tiesnešu (*juge des contentieux de la protection*) jurisdikcijā.

Vēršoties pie ģimenes lietu tiesneša (*juge aux affaires familiales*), advokāta pārstāvība nav obligāta lietās, kas saistītas ar aizgādības deleģēšanu, procedūru pēc laulības šķiršanas, aizgādību, iemaksu noteikšanu laulības izmaksu segšanā un uzturlīdzekļu maksāšanas pienākumiem.

Komerclietu tiesā, vēršoties pie izpildes tiesneša, mazgadīgo tiesas tiesneša, kā arī sociālo lietu tiesā, Darba strīdu padomē vai lauksaimniecības īpašumu nomas lietu tiesā, tāda advokāta pārstāvība, kuram ir tiesības tikt uzklausītam, nav obligāta.

Francijas tiesībās ir paredzēti divi veidi, kā lietas nodod izskatīšanai.

Ja tiesvedība ir jāuzsāk, izmantojot pavēsti, šādu pavēsti var izsniegt tikai tiesu izpildītājs. Turpretī, ja tiesvedību var sākt ar vienpusēju vai kopīgu pieteikumu, pie tiesu izpildītāja nav jāvēršas.

Prasības par pagaidu noregulējuma pasākumiem (*référés*) obligāti jāierosina, izmantojot pavēsti.

Laulības šķiršanas gadījumā prasība tiek celta ar pavēsti vai kopīgu pieteikumu.

Prasības pieteikumu mazgadīgo tiesas tiesnesim (*juge des enfants*) iesniedz viens no vecākiem, aizbildnis vai nepilngadīgais personīgi, izmantojot parastu lūgumrakstu.

Lai iesniegtu prasības pieteikumu izpildes tiesnesim (*juge de l'exécution*), obligāti jāizmanto pavēste, izņemot lietas izpildes tiesvedībā, kas attiecas uz lēmumiem par izraidīšanu no valsts.

Komerclietu tiesā (*tribunal de commerce*) priekšrakstu tiesvedībā par parāda samaksu, ko var uzsākt tikai ar lūgumrakstu, attiecina uz parādiem, kas izriet no bankas pārvedu vekseļa (*une traite*), pārvedu vekseļa (*une lettre de change*), vienkāršā vekseļa (*un billet à ordre*) vai parādzīmes asignējuma (*un bordereau de cession*). Citās lietās prasība jāceļ, izmantojot pavēsti.

Darba strīdu padomē (*conseil des prud'hommes*) prasību ierosina, iesniedzot pieteikumu, ko nosūta ar ierakstītu vai parastu vēstuli.

Lauksaimniecības īpašumu nomas lietu tiesai (*tribunal paritaire des baux ruraux*) lietas var iesniegt ar pieteikumu vai ar tiesu izpildītāja aktu. Puses var arī vērsties tiesā, iesniedzot kopīgu pieteikumu, proti, kopīgu aktu, ar kuru tās iesniedz savas prasības tiesnesim. Šo pieteikumu iesniedz tiesas kancelejas pārzinim.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Visi informācijas pieprasījumi ir jāiesniedz katras tiesas sekretariātam. Turklāt lielākajā daļā tiesu, kopienu tiesību centru (*maisons de justice et du droit*) un rātsnamu (*mairies*) ir pieejamas bezmaksas juridiskās konsultācijas.

Lai ierosinātu tiesībpamatotu prasību, jāvēršas tiesas kancelejā.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Franču valoda ir vienīgā pieņemamā valoda. Pusei tiesas sēdes laikā var palīdzēt tulks, bet tiesnesim nav pienākuma izmantot tulka pakalpojumus, ja viņš pārvalda puses valodu.

Prasības pieteikumus iesniedz rakstveidā.

Saskaņā ar pašreizējiem noteikumiem nav iespējams nosūtīt prasības pieteikumu civiltiesai pa faksu vai e-pastu.

Kopš 2021. gada sākuma ir iespējams iesniegt lietu tiešsaistē Pilsoņu portālā izveidotajā pakalpojumā. Portālā var celt civilprasību pēc tam, kad saņemts tiesas paziņojums cietušajam, iesniegt pieteikumu aizbildnības tiesnesim par pieaugušajiem paredzēto aizsardzības pasākumu pārvaldību un ierosināt lietu ar ģimenes lietu tiesneša pieteikumu lietās, kurās advokāta pārstāvība nav obligāta.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

CERFA veidlapas ir paredzētas lietas nodošanai izskatīšanai tiesā. Prasības pieteikumā jābūt ietvertai informācijai par prasītāju un atbildētāju un visiem dokumentiem, kas attiecas uz lietas priekšmetu un kas atkarībā no konkrētās lietas jāiesniedz tiesas kancelejā, kad tiek ierosināta prasība, vai tiesnesim tiesas sēdes laikā.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Pirmajā instancē tiesas ir pieejamas bez maksas. Parasti, ceļot prasību, valsts nodevas nav jāmaksā, izņemot prasību celšanu komerclietu tiesās, par ko jāmaksā tiesas nodevas.

Izmaksas ietver izdevumus, kas rodas saistībā ar tiesvedības norisi. Tās ietver atlīdzību lieciniekiem, samaksu ekspertiem un tiesu izpildītāju un advokātu izdevumus papildus to nodevām. Dažas izmaksas ir jāsedz tiesvedības sākumā vai tās laikā. Tiesvedības beigās parasti tiesnesis iekasē izmaksas no lietā zaudējušās puses, ja vien attiecīgā puse nesaņem juridisko palīdzību.

Par advokāta nodevām ir jānoslēdz vienošanās ar klientu. Advokāti var pieprasīt iepriekšēju honorāru — summu, ko klients samaksā pirms uzdevuma izpildes vai tās laikā kā avansa maksājumu.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Ja juridiskās palīdzības prasītāja finanšu līdzekļi nepārsniedz atbilstības sliekšņa vērtību, ko atkārtoti novērtē katru gadu, var saņemt juridisko palīdzību (2020. gadā tie bija 1043 EUR pilnai juridiskajai palīdzībai un 1564 EUR daļējai juridiskajai palīdzībai). Sliekšņa vērtības var mainīt atbilstoši prasītāja ģimenes situācijai (sk. “Juridiskā palīdzība — Francija”).

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Prasību ierosina:
iesniedzot pavēstes kopiju tiesas kancelejā;
iesniedzot vai reģistrējot pieteikumu tiesas kancelejā.
Prasītāji nesaņem nekādu apstiprinājumu par viņu prasības derīgumu.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Tiesas kanceleja var sniegt informāciju par tiesvedības norisi un par noteikto tiesas sēdes datumu.

Noderīgas saites

Tieslietu ministrijas tīmekļa vietne

Lapa atjaunināta: 08/03/2022
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Horvātija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Puses var atrisināt strīdu tiesā, bet pastāv arī strīdu ārpustiesas izšķiršanas procedūras. Horvātijā šādas metodes ir arbitrāža, mediācija un tiesas darbības plašākā nozīmē, kuru mērķis ir panākt izlīgumu.
Mediāciju strīdos, kas izriet no civilstrīdiem, komercstrīdiem, darba strīdiem un citiem strīdiem saistībā ar brīvi īstenojamām pušu tiesībām, reglamentē Mediācijas likums (*Zakon o mirenju*) (*Narodne Novine* (*NN*; Horvātijas Republikas Oficiālais Vēstnesis), Nr. 18/11). Mediācija (no latīņu val. *mediare* — starpniecība) ir jebkura procedūra (neatkarīgi no tā, kā to dēvē — *mirenje, medijacija, posredovanje, koncilijacija*), kurā puses cenšas atrisināt strīdu, savstarpēji vienojoties, t. i., panākot savstarpēji pieņemamu vienošanos atbilstoši to vajadzībām un interesēm, izmantojot palīdzību, ko sniedz trešā persona — viens vai vairāki mediatori (*posrednik, medijator, koncilijator*), kuri palīdz pusēm panākt izlīgumu, bet kurām nav pilnvaru uzspiest saistošu risinājumu. Mediācija notiek pušu saskaņotā veidā; šai procedūrai ir raksturīgi tas, ka tā ir neobligāta, ka puses šajā procedūrā saglabā autonomiju. Tā ir brīvprātīga un savstarpēji saskaņota, neformāla un konfidenciāla, un tiesvedības puses tajā ir līdzvērtīgas.
Savukārt arbitrāža (*arbitraža* vai *izbrano suđenje*) ir strīda izšķiršana šķīrējtiesā neatkarīgi no tā, vai tās darbu nodrošina juridiska persona vai juridiskas personas struktūra, kas organizē un vada šķīrējtiesu darbu. Arbitrāža ir brīvprātīga, ātra, efektīva, nepubliska strīda izšķiršanas procedūra, kurā puses var vienoties par tiesnesi gadījumam, kad rodas strīds, arbitrāžas vietu, piemērojamiem materiālajiem un procesuālajiem noteikumiem, arbitrāžas norises valodu (-ām), un šķīrējtiesas lēmumam par lietas faktiem ir galīga tiesas nolēmuma spēks.
Civilprocesa likumā (*Zakon o parničnom postupku,* turpmāk “*ZPP*”) (*NN* Nr. 53/91, 91/92, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 25/13, 89/14 un 70/19) ir noteikts, ka tiesa, ņemot vērā visus apstākļus, it īpaši pušu un ar tām saistīto trešo personu intereses, viņu attiecību ilgumu un savstarpējās uzticēšanās līmeni, var pieņemt lēmumu – sēdes laikā vai citādi –, ar kuru tā liek pusēm astoņu dienu laikā sākt mediācijas procedūru vai ierosina, ka pusēm jācenšas izšķirt strīdu mediācijas procedūrā. Turklāt iepriekšējā uzklausīšanā tiesa informē puses par iespēju izšķirt strīdu, panākot izlīgumu tiesā vai mediācijas procedūrā, un izskaidro pusēm minēto risinājumu iespējas.
Konkrētos gadījumos (ceļot prasību pret Horvātijas Republiku) personai, kura ir iecerējusi celt šādu prasību, iepriekš ir jāsazinās ar valsts prokuratūru, kam ir teritoriālā jurisdikcija un jurisdikcija pēc būtības saistībā ar pārstāvību tiesā, kurā tiks ierosināta prasība pret Horvātijas Republiku, un jāprasa strīda izšķiršana mierizlīguma ceļā, izņemot gadījumus, kad īpaši noteikumi paredz termiņu prasības pieteikuma iesniegšanai. Pieprasījumā par strīda izšķiršanu mierizlīguma ceļā jābūt ietvertai visai informācijai, kas jānorāda standarta prasības pieteikumā, kuru iesniedz tiesai.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Termiņš prasības celšanai ir atkarīgs no prasības veida un tiesiskā rakstura. Piemēram, ar nodarbinātību saistītu tiesību aizsardzībai tiesā ir noteikts 15 dienu termiņš, kura laikā darba ņēmējam ir jāiesniedz prasības pieteikums kompetentajā tiesā par pārkāpto tiesību aizstāvību, pirms tam iesniedzot pieprasījumu savam darba devējam par savu tiesību aizsardzību, izņemot gadījumus, kad ceļ prasību atlīdzināt zaudējumus vai citu naudas prasību, kas izriet no darba attiecībām.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Jā. Horvātijā civilprocesā tiesas izspriež lietas atbilstoši to jurisdikcijai pēc būtības, kas noteikta ar likumu, un tiesisko varu īsteno vispārējās un specializētās tiesas un Horvātijas Republikas Augstākā tiesa (*Vrhovni sud Republike Hrvatske*).
Vispārējās tiesas ir municipālās tiesas (*općinski sudovi*) un valsts tiesas (*županijski sudovi*). Specializētās tiesas ir komerctiesas (*trgovački sudovi*), administratīvās tiesas (*upravni sudovi*), kriminmāltiesas (*prekršajni sudovi*), Horvātijas Republikas Augstākā komerctiesa (*Visoki trgovački sud Republike Hrvatske*), Horvātijas Republikas Augstākā administratīvā tiesa (*Visoki upravni sud Republike Hrvatske*) un Horvātijas Republikas Augstākā krimināltiesa (*Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske*).
Horvātijā visaugstākās instances tiesa ir Horvātijas Republikas Augstākā tiesa (*Vrhovni sud Republike Hrvatske*).
Tiesību aktos var būt noteiktas citas vispārējās un specializētās tiesas atbilstoši to jurisdikcijai pēc būtības vai atbilstoši konkrētām tiesību jomām.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Saskaņā ar vispārējo noteikumu kompetentā tiesa ir tiesa, kam ir vispārējā teritoriālā jurisdikcija attiecībā uz atbildētāju, t. i., atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas tiesa. Ja atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta nav Horvātijas Republikā, vispārējā teritoriālā jurisdikcija ir atbildētāja pagaidu dzīvesvietas tiesai. Ja atbildētājam papildus tā pastāvīgajai dzīvesvietai ir arī pagaidu dzīvesvieta jebkurā citā vietā un ja, pamatojoties uz apstākļiem, var izsecināt, ka atbildētājs tajā uzturēsies ilgāku laiku, vispārējā teritoriālā jurisdikcija ir pagaidu dzīvesvietas tiesai.
Strīdos pret Horvātijas pilsoni, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir ārvalstīs, kur viņš norīkots darbā valsts iestādē vai uzņēmumā, kas ir juridiska persona, vispārējā teritoriālā jurisdikcija ir viņa pēdējās zināmās pastāvīgās dzīvesvietas Horvātijas Republikā tiesai.
Strīdos ar starptautisku dimensiju kompetentā tiesa ir tiesa Horvātijas Republikā, ja tā ir skaidri noteikta tiesību aktos vai starptautiskā līgumā. Ja tiesību aktos vai starptautiskā līgumā nav skaidri noteikts, ka kompetentā tiesa konkrēta veida strīda izšķiršanai ir Horvātijas tiesa, tad kompetentā tiesa strīda izšķiršanai ir Horvātijas tiesa, ja tā tiek izsecināts no tiesību normām par tiesu teritoriālo jurisdikciju Horvātijā.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Iepriekš minētais ir atkarīgs no strīda veida un no *ZPP* noteikumiem, kas reglamentē jautājumus par teritoriālo jurisdikciju un jurisdikciju pēc būtības. Strīda priekšmeta summa nav izšķirošs kritērijs, kas ietekmē tiesu teritoriālo jurisdikciju un jurisdikciju pēc būtības Horvātijā.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Atbilstoši pašreizējai *ZPP* noteiktajai tiesāšanās procesa organizācijai jebkura persona — gan fiziska, gan juridiska — var brīvi izvēlēties, vai viņu tiesvedībā pārstāvēs viņa pati vai arī starpnieks, parasti advokāts, ja vien *ZPP* nav noteikts citādi.
Tomēr (*ZPP*) 91. panta noteikumi būtiski ierobežo pušu tiesības pārstāvēt sevi, proti, ja strīdos, kas saistīti ar īpašuma prasībām, strīda summa pārsniedz 50 000 HRK, juridisko personu pārstāvji var būt tikai personas, kuras nokārtojušas advokatūras eksāmenu.
Turklāt *ZPP* 91. panta noteikumi paredz, ka puses lūgumu atļaut pieprasīt pārskatīšanu vai pieteikumu par pārskatīšanu var iesniegt ar pārstāvja (t. i., advokāta) starpniecību, vai arī izņēmuma kārtā tās var pārstāvēt sevi pašas, ja ir nokārtojušas advokatūras eksāmenu; vai arī lūgumu atļaut pieprasīt pārskatīšanu vai pieteikumu par pārskatīšanu pušu vārdā var iesniegt persona, kura saskaņā ar *ZPP* vai jebkuriem citiem tiesību aktiem ir pilnvarota būt par pārstāvi šādā statusā, pat ja šī persona nav advokāts, bet ar nosacījumu, ka viņa ir nokārtojusi advokatūras eksāmenu.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Civiltiesvedību uzsāk, iesniedzot prasības pieteikumu kompetentajā tiesā, tieši tiesas kancelejā, pa pastu vai pa telegrāfu.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Civiltiesvedība notiek horvātu valodā un izmantojot latīņu alfabētu, izņemot, ja atsevišķās tiesās ir ieviesta citas valodas vai alfabēta lietošana.
Puses un citi tiesvedības dalībnieki savus prasības pieteikumus, sūdzības un citus dokumentus tiesā iesniedz horvātu valodā un ar latīņu alfabēta burtiem.
Prasības pieteikumu var iesniegt tieši tiesas kancelejā, nosūtīt pa pastu vai telegrāfu, lai gan visbiežāk to vai nu iesniedz tieši tiesas kancelejā, vai nosūta pa pastu.
ZPP ir paredzēta iespēja dokumentus iesniegt elektroniski. Elektroniski iesniegtiem dokumentiem jābūt parakstītiem, izmantojot derīgu elektronisko parakstu atbilstoši speciāliem tiesību aktiem.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Veidlapas izmanto tikai Eiropas procedūrās maza apmēra prasībām. Plašāka informācija par šo tēmu pieejama brošūrā "Maza apmēra prasības — Horvātijas Republika".
ZPP nosaka, kas ir jāiekļauj prasības pieteikumā, proti, īpaša prasība pēc būtības un blakusprasības, fakti, ar kuriem prasītājs pamatojis savu prasību, pierādījumi šādu faktu apliecināšanai un cita informācija, kas jāiekļauj katrā prasības pieteikumā (*ZPP* 106. pants).
Katrā dokumentā, tostarp pieteikumos, jābūt ietvertai šādai informācijai: tiesas nosaukums, pušu vārdi, uzvārdi, nodarbošanās un pastāvīgā vai pagaidu dzīvesvieta, to likumīgie pārstāvji un pārstāvji, ja tādi ir, iesniedzējas puses personas identifikācijas numurs, strīda priekšmets un iesniedzējas puses apliecinājuma paraksts.
Puse vai tās pārstāvis dokumenta beigās uzliek savu parakstu.
Ja iesniegtajā dokumentā ir ietverta prasība, pusei dokumentā jānorāda fakti, ar kuriem tā pamato savu prasību, un pierādījumi, ja nepieciešams.
Tiesa turpina prasības pieteikuma izskatīšanu, pat ja pieteikuma iesniedzējs nav norādījis pieteikuma juridisko pamatu; pat tad, ja pieteikuma iesniedzējs ir norādījis pieteikuma juridisko pamatu, tiesai tas nav saistošs.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Pusēm jāsamaksā tiesas nodevas, ko reglamentē Tiesas nodevu likums (*Zakon o sudskim pristojbama*) (*NN* Nr. 118/18; turpmāk "*ZSP*").
ZSP noteiktās tiesas nodevas ir saistošas personām, pēc kuru pieprasījuma vai kuru interesēs tiek veiktas konkrētas tiesību aktos noteiktās darbības.
Ja vien *ZSP* nav noteikts citādi, tiesas nodevas jāsamaksā:
par dokumentu iesniegšanu (pieteikumi, tiesiskās aizsardzības līdzekļi, izpildes pieteikumi utt.) — iesniegšanas brīdī, un par dokumentu iesniegšanu, ko reģistrē — kad tiek veikta reģistrācija;
par dokumentu iesniegšanu aizstāvībai — pēc tiesvedības galīgās izbeigšanas attiecībā uz katru no pusēm proporcionāli to panākumiem lietā;
par tiesas sēžu stenogrammām — pēc pieprasījuma;
par tiesu lēmumiem — kad pusei vai tās pārstāvim tiek izsniegta lēmuma kopija;
par mantošanas apliecībām — kad tās kļūst galīgas;
piespiedu norēķinu, bankrota un likvidācijas procedūrās — izdodot lēmumu par pamatsadalījumu vai lēmumu, ar ko apstiprina piespiedu norēķinus;
par citām darbībām — kad tās pieprasa vai kad vēršas tiesā.
Saskaņā ar vispārējo noteikumu par tiesas procesa izmaksu segšanu tai pusei, kura zaudē lietu, ir pilnībā jāsedz pretējās puses un tās aizstāvju izdevumi.
Zaudētājas puses aizstāvjiem ir jāsedz izdevumi, kas radušies viņu darbību rezultātā.
Advokātu pārstāvības izmaksas, atlīdzību advokātiem un izmaksu atlīdzināšanu reglamentē Juridisko profesiju likums (*Zakon o odvjetništvu*) (*NN* Nr. 9/94, 117/08 tulkojums, 50/09, 75/09, 18/11 un 126/21; turpmāk "*ZO*").
Advokāts ir tiesīgs pieprasīt nodevu par sniegtajiem juridiskajiem pakalpojumiem un saņemt atlīdzību par visām izmaksām, kas rodas saistībā ar veikto darbu, atbilstoši tarifam, ko noteikusi Advokātu asociācija un apstiprinājis tieslietu ministrs, un advokāti izraksta klientam rēķinu par pakalpojuma sniegšanu.
Pilnvaras anulēšanas vai atsaukšanas gadījumā advokāts izraksta rēķinu 30 dienu laikā no pilnvaras anulēšanas vai atsaukšanas dienas.
Īpašumtiesību lietās advokāti var vienoties ar pusi par tādu atlīdzību par veikto darbu, kas ir proporcionāla puses panākumiem lietā, t. i., panākumiem darbībās, ko advokāts tiesas procesā veic puses vārdā, atbilstoši oficiālajam tarifam. Šāda vienošanās ir spēkā tikai tad, ja tā ir noslēgta kā rakstisks līgums.
Tādējādi īpašumtiesību lietās puses var regulēt savas attiecības ar advokātu rakstiskā līgumā.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Ja puse pieprasa profesionālu juridisko palīdzību, tā var konsultēties ar advokātiem, kuri saskaņā ar *ZO* 3. pantu ir pilnvaroti Horvātijā sniegt visu veidu juridisko palīdzību, jo īpaši sniegt juridiskas konsultācijas, sagatavot prasības pieteikumus, sūdzības, priekšlikumus, pieprasījumus, pieteikumus, ārkārtas tiesiskās aizsardzības līdzekļus un citus prasījumus, kā arī pārstāvēt puses.
Turklāt pusēm ir iespēja izmantot bezmaksas juridisko palīdzību. Proti, Bezmaksas juridiskās palīdzības likumā (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (*NN* Nr. 143/2013 un 98/19) ir paredzēta iespēja piešķirt bezmaksas juridisko palīdzību iedzīvotājiem, kuri nevar paši atļauties šādu palīdzību, bet kuriem tā ir vajadzīga. Informācija par bezmaksas juridisko palīdzību Horvātijā ir atrodama tīmekļa vietnē: https://pravosudje.gov.hr/besplatna-pravna-pomoc/6184.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Civilprocesu uzsāk, iesniedzot prasības pieteikumu, un to uzskata par uzsāktu brīdī, kad prasības pieteikums ir iesniegts atbildētājam.
Pēc prasības pieteikuma saņemšanas notiek gatavošanās tiesas sēdei.
Šāda gatavošanās cita starpā ietver prasības pieteikuma iepriekšēju izskatīšanu, un, ja prasības pieteikums ir nepilnīgs vai tajā nav ietverta visa informācija, kas vajadzīga, lai uz tā pamata varētu rīkoties, tiesa liek iesniedzējai pusei to izlabot, t. i., to grozīt saskaņā ar sniegtajiem norādījumiem, un atdod to atpakaļ labojumu vai grozījumu veikšanai.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Tiesas kancelejas pārzinis informē puses, to advokātus un pārstāvjus par lietas virzību, pamatojoties uz reģistrā un lietas dokumentācijā ietverto informāciju.

Šī informācija aprobežojas ar datiem par tiesvedības norises posmu un par atsevišķiem tiesnešiem, palātu priekšsēdētājiem, padomes locekļiem un juridiskajiem sekretāriem, kuri piedalās lietas izskatīšanā.
Sniedzot informāciju, ir aizliegts izteikt paziņojumus par atsevišķu tiesisko darbību pareizību, kā arī par iespējamo tiesvedības rezultātu.
Informāciju var sniegt telefoniski, pa e-pastu un rakstiski.
Puses ar interneta starpniecību var piekļūt informācijai par tiesvedības norisi un atsevišķiem tiesnešiem, palātu priekšsēdētājiem, padomes locekļiem un juridiskajiem sekretāriem, kuri piedalās lietas izskatīšanā, ja konkrētajā lietā tiek izmantots pakalpojums "E-lieta", kas nodrošina publisku piekļuvi pamatinformācijai par tiesā izskatāmajām lietām (*Javni pristup osnovnim podacima o sudskim predmetima — usluga e-Predmet*).
Termiņi, kuru laikā pusēm jāierodas tiesā un pusēm vai tiesai jāveic citas darbības, ir noteikti *ZPP*.
Plašāka informācija par termiņiem un termiņu veidiem ir pieejama informācijas paketē "Procesuālie termiņi — Horvātijas Republika".
Lapa atjaunināta: 14/08/2023
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.
Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas it versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

Kā iesniegt lietu tiesā - Itālija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Itālijas tiesību sistēma kā vispārējo tiesību aizsardzības līdzekli nodrošina iespēju vērsties tiesā.
Taču atsevišķos jautājumos vispirms strīdus jācenšas atrisināt, izmantojot mediāciju ar jurista palīdzību, un tikai tad, ja tā ir nesekmīga, prasību var celt tiesā; šādas jomas ir dzīvokļa īpašuma strīdi, īpašumtiesības, mantas sadale, mantojuma lietas, līgumi ģimenes lietās, īres vai nomas jautājumi, aizdevuma līgumi, noma saimnieciskās darbības veikšanai, zaudējumu pieprasījumi nepareizas ārstēšanas gadījumā, nomelnošana presē vai citos plašsaziņas līdzekļos, kā arī strīdi saistībā ar apdrošināšanu, banku lietām un finanšu līgumiem.
Tāpat ir iespēja vērsties šķīrējtiesās, kurās strīdu izskata privāts šķīrējtiesnesis, ko nozīmē strīda puses. Par šķīrējtiesas izmantošanu kā alternatīvu tiesvedībai ir jāvienojas iesaistītajām pusēm.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Atkarībā no prasības veida ir piemērojami dažādi noilguma termiņi. Vispārējais noilguma termiņš ir 10 gadi; taču atsevišķiem prasību veidiem ir piemērojami īsāki noilguma termiņi (Civilkodeksa 2934.–2961. pants).

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Lai tiktu izspriests strīds un lietā tiktu saņemts galīgais spriedums, ir jāvēršas tiesā. Piekritīgā tiesa tiek noteikta, ņemot vērā strīda veidu, kā arī valsts līmeņa un ES tiesību normas.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Parasti lieta ir piekritīga tai tiesai, kuras teritoriālajā jurisdikcijā atrodas atbildētāja dzīvesvieta; pamatojoties uz šo teritoriālās jurisdikcijas principu, nosaka piekritīgo tiesu strīdos, kuros iesaistītas fiziskas personas (*foro generale delle persone fisiche*). Atkarībā no strīdus apmēra vai izskatāmās lietas būtības ir jāvēršas noteiktā tiesā atbilstošajā teritorijā (miertiesā (*giudice di pace*) vai vispārējās piekritības tiesā (*tribunale*), kas izspriež lietas viena tiesneša vai tiesnešu kolēģijas sastāvā), vai arī tiesā, kas parasti nav tā tiesa, kurā būtu jāvēršas fiziskām personām (šādā gadījumā ir piemērojama obligātā teritoriālā jurisdikcija (*competenza per territorio inderogabile*)).
Skatiet faktu lapu "Lietu piekritība tiesām".

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Prasības par kustamo īpašumu, kuru apmērs nepārsniedz EUR 5000, ir jāceļ miertiesā (*giudice di pace*). Miertiesas kompetencē ietilpst arī prasības, kuru apmērs ir līdz EUR 20 000, ja tās attiecas uz tādu zaudējumu atlīdzību, kas radušies ceļu satiksmē un ūdensceļu satiksmē. Prasības, kuru apmērs ir lielāks, tiek izskatītas vispārējās piekritības tiesā (*tribunale*) viena tiesneša sastāvā. Atsevišķas prasības neatkarīgi no to apmēra tiek nodotas miertiesā (Civilprocesa kodeksa 7. panta trešā daļa), vispārējās piekritības tiesā viena tiesneša sastāvā (Civilprocesa kodeksa 409. pants) vai vispārējas piekritības tiesā tiesnešu paneļa sastāvā (Civilprocesa kodeksa 50.-*bis* pants).
Skatiet faktu lapu "Lietu piekritība tiesām".

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Parasti tiesā ir nepieciešama advokāta pārstāvniecība — profesionāla pārstāvniecība ir obligāta (*obbligo di difesa tecnica*). Šis nosacījums neattiecas uz maza apmēra prasībām (līdz EUR 1100, kas tiek izskatītas miertiesā) vai gadījumiem, kad pieteicējs pats ir kvalificēts jurists (Civilprocesa kodeksa 86. pants).

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Pieteikums ir jāadresē otrai pusei un jāiesniedz tās tiesas sekretariātā, kurai lieta ir piekritīga.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Pieteikumu var iesniegt mutiski tikai tad, ja prasība tiek iesniegta miertiesā (Civilprocesa kodeksa 316. pants). Visos citos gadījumos pieteikums jāsagatavo rakstiski, itāļu valodā. Pieteikumu nevar nosūtīt pa faksu vai e-pastā.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Nav paredzēts izmantot veidlapas; pieteikumā jānorāda puses, tiesa, lietas būtība un nosaukums.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Līdz ar pieteikuma iesniegšanu būs jāsamaksā valsts nodeva, kuras apmērs ir atkarīgs no prasības apmēra (vienreizēja nodeva saskaņā ar konsolidēto Likumu par tiesu izmaksām, kā noteikts ar prezidenta Rīkojumu Nr. 115/2002).
Par advokāta pakalpojumiem maksājamās atlīdzības apmērs un samaksas termiņš ir atkarīgs no puses savstarpējas vienošanās tieši ar advokātu.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Gan Itālijas, gan ārvalstu valstspiederīgie var pieprasīt juridisko palīdzību, ja to personiskie ienākumi atbilst likumā paredzētajiem nosacījumiem (saskaņā ar konsolidēto Likumu par tiesu izmaksām, kā noteikts ar prezidenta Rīkojumu Nr. 115/2002).

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Prasība uzskatāma par celtu,
kad tā ir paziņota atbildētājam, ja otrai pusei tiek adresēts uzaicinājums ierasties tiesā (*atto di citazione*);
kad tā ir iesniegta tiesas sekretariātā, ja pieteikums ir adresēts tiesai (*ricorso*).

Tiesa neizskata, vai prasība ir celta atbilstoši, līdz brīdim, kad sākas lietas iztiesāšana un tiesa var uzklausīt abas puses.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Laikposms, kurā jāierodas tiesā, kā arī laika grafiks attiecībā uz citām darbībām, kuras jāveic pusēm vai tiesai, ir noteikts Civilprocesa kodeksā. Katra tiesa piemēro šos noteikumus pakāpeniski — pēc katra soļa izpildes — vai arī nosakot kopējo tiesvedības laika grafiku (Rīkojuma, ar ko ievieš Civilprocesa kodeksu, 81.-*bis* pants).

Saistītie pielikumi

Prasības celšana tiesā, Civilprocesa kodeksa noteikumi (84 Kb) it

Lapa atjaunināta: 21/07/2022

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Kipra

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Ir pieejamas alternatīvas, tostarp strīda izšķiršana ārpustiesas kārtībā, izmantojot šķīrējtiesu vai starpniecības (mediācijas) mehānismu, kas paredzēts 2012. gada Likuma par konkrētiem starpniecības aspektiem civillietās 159. panta I punktā.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Jā, ir. Atbilstīgi 2012. gada Noilguma likuma 66. panta I punktam tiesā nevar iesniegt prasību, ja no tās pamatojuma pabeigšanas datuma ir pagājuši desmit (10) gadi, izņemot gadījumus, kad tiesību aktos noteikts citādi, piemēram:

ja prasība attiecas uz civiliem pārkāpumiem, līgumiem, pārvedu vekseļiem, čekiem, parādrakstiem u. c., to var iesniegt sešos (6) gados no prasības pamatojuma rašanās datuma;

ja prasība attiecas uz kompensāciju par nolaidību, neērtību vai dienesta pienākuma pārkāpumu, to var iesniegt trijos (3) gados no prasības pamatojuma rašanās datuma. Divos (2) gados no termiņa beigu datuma tiesa var šo periodu pagarināt, ja prasība attiecas uz kompensāciju par miesas bojājumu un/vai nāvi civila pārkāpuma rezultātā;

ierobežots laika periods ir noteikts prasības iesniegšanai saistībā ar mirušas personas īpašumu neatkarīgi no daļas šajā īpašumā, mantojuma vai testamenta derīguma, tas beidzas, kad no nāves datuma ir pagājuši astoņi (8) gadi;

ierobežots laika periods ir noteikts prasības iesniegšanai par hipotēku vai ķīlu, tas beidzas, kad no prasības pamatojuma rašanās datuma ir pagājuši divpadsmit (12) gadi;

ja prasība attiecas uz tiesas spriedumu, to var iesniegt piecpadsmit (15) gados no galīgā sprieduma pasludināšanas dienas.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Ja prasības pamatojums vai izpildāmās tiesības radās Kipras Republikā vai vietā, kas uzskatāma par Kipras Republikas teritoriju, vai ja, ņemot vērā prasības pamatojumu, jurisdikcija var būt Kipras Republikas tiesai, ir jāvēršas Kipras Republikas tiesā.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Civiltiesiska strīda gadījumā jāvēršas tā rajona tiesā, kurā:

pilnībā vai daļēji radies prasības pamatojums;

prasības iesniegšanas laikā dzīvoja vai strādāja atbildētājs vai kāds no atbildētājiem;

atrodas Suverēnā bāzes teritorija, ja visas lietas puses ir Kipras valstspiederīgie un prasības pamatojums pilnībā vai daļēji ir adies Suverēnajā bāzes teritorijā vai ja atbildētājs (vai kāds no atbildētājiem) tajā dzīvo vai strādā;

atrodas Suverēnā bāzes teritorija, ja prasības pamatojums pilnībā vai daļēji ir radies Suverēnajā bāzes teritorijā, jo persona, kas bija apdrošināta vai kurai vajadzēja būt apdrošinātai atbilstīgi Mehānisko transportlīdzekļu (Trešās personas apdrošināšana) likuma 3. pantam, izmantoja mehānisku transportlīdzekli;

atrodas Suverēnā bāzes teritorija, ja prasības cēlonis pilnībā vai daļēji ir radies Suverēnajā bāzes teritorijā saistībā ar nodarbinātības laikā notikušu negadījumu, kurā cietis darba ņēmējs, vai darba ņēmēja arodslimības dēļ, kas ir radusies nodarbinātības laikā, un ir saistīts ar darba devēja saistībām, par ko viņš/viņa bija vai par ko viņam/viņai bija jābūt apdrošinātam(-ai) atbilstīgi Mehānisko transportlīdzekļu (Trešās personas apdrošināšana) likuma 4. pantam;

atrodas īpašums, uz kuru attiecas prasība par nekustamā īpašuma sadalīšanu vai pārdošanu vai jebkādu citu ar šo nekustamo īpašumu saistītu aspektu.

Ja lieta attiecas uz **darba strīdu**, kas ietver prasību par kompensāciju, kuras apmērs ir līdzvērtīgs ne vairāk kā divu gadu algai, ir jāvēršas tā rajona **darba strīdu tiesā**, kurā radies strīds, vai, ja šādas tiesas nav, darba strīdu tiesā, kuras jurisdikcija ir teritorijā, kur atrodas prasītāja parastais domicils vai pastāvīgā dzīvesvieta. Citos gadījumos ir jāvēršas kompetentajā rajona tiesā.

Strīdos par nomātu īpašumu jurisdikcija ir tā rajona nomas pārraudzības tiesai, kurā atrodas attiecīgais īpašums.

Ģimenes strīda (piem., laulības šķiršana, mantiskie strīdi) gadījumā ir jāvēršas **ģimenes tiesā**, konkrētāk, tā rajona ģimenes tiesā, kurā dzīvo vai strādā kāda no lietas pusēm, vai, ja strīds attiecas uz nepilngadīgu bērnu, — tā rajona ģimenes tiesā, kurā dzīvo nepilngadīgais bērns vai atbildētājs.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Skatīt atbildi uz 4. jautājumu.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Prasību var iesniegt personīgi. Tiesību aktos nav noteikts, ka personu jāpārstāv juristam vai citam starpniekam (izņemot nepilngadīgu vai nekompetentu personu gadījumos, kas ir definēti attiecīgos tiesību aktos).

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Lietas uzsākšanai vajadzīgie tiesas dokumenti (tiesas pavēste, prasības pieteikums u. c.) būtu jāiesniedz kompetentās tiesas reģistrācijas departamentā.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Pieteikums vienmēr būtu jāsagatavo rakstiski un grieķu valodā. E-pastā vai pa faksu iesniegtie pieteikumi (vai citi tiesas dokumenti) ***netiks*** pieņemti.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Prasības pieteikums būtu jāsagatavo atbilstīgi Civilprocesa noteikumu 1. veidlapai, ja prasības pieteikums vispārīgi apstiprināms, vai atbilstīgi 2. veidlapai, ja tas ir īpaši apstiprināms.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Jā, būs jāmaksā zīmognodeva. Nodeva būs jāsamaksā, reģistrējot dokumentu, par kuru tiek prasīta attiecīgā nodeva.

Tas, vai juristam tiek maksāts avanss, ir atkarīgs no panāktās vienošanās ar juristu.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Jā, juridisko palīdzību var saņemt, ierosinot tiesvedību ģimenes tiesā, vai tad, ja process attiecas uz pārrobežu strīdiem vai patvēruma meklētājiem, bēgļiem vai trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri valstī uzturas nelikumīgi, taču tikai gadījumā, ja juridiskās palīdzības pieprasījums tiek akceptēts.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

No prasības reģistrēšanas brīža. Par nederīgu vai novēlotu reģistrāciju vai jebkādām citām ar prasības reģistrēšanu saistītām problēmām Jūs informēs kompetentais reģistrācijas departaments.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Informācija par grafikiem un ierašanos tiesā tiek sniegta vēlāk.

Lapa atjaunināta: 07/12/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Latvija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Latvijā persona var vērsties tiesā vai šķīrējtiesā, ja puses ir brīvprātīgi vienojušās un noslēgušas šķīrējtiesas līgumu (izņemot noteiktus strīdus, kuri nav pakļauti izskatīšanai šķīrējtiesās).

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Termiņš prasības celšanai tiesā var atšķirties atkarībā no konkrētās lietas. Jautājums par termiņu būtu noskaidrojams ar jurista, advokāta vai sabiedrības informatīvo biroju starpniecību.

Vispārīgie civillikumā paredzētie termiņi ir atšķirīgi. Lietas būtība un apstākļi var ietekmēt šos termiņus, tāpēc katrai lietai attiecīgais termiņš noskaidrojams individuāli, ņemot vērā šādus apstākļus:

Ģimenes tiesībās:

No saderināšanās izrietošās prasības noilgst viena gada laikā, skaitot no tās dienas, kad saderināšanās atcelta vai kad saderinātais no tās atkāpies, bet saderinātās līgavas grūtniecības gadījumā - no tās dienas, kad viņa dzemdējusi, ja tajā laikā saderināšanās jau bijusi atcelta vai saderinātais no tās bijis atkāpies;

No laulāto mantiskajām attiecībām izrietošās prasības noilgst 1 gada laikā, attiecībā uz otra laulātā slēgtajiem darījumiem;

Paternitātes pieņēmumu bērna mātes vīrs var apstrīdēt divu gadu laikā no dienas, kad viņš uzzināja, ka bērns nav cēlies no viņa. Tādas pašas tiesības apstrīdēt paternitātes pieņēmumu ir bērna mātei. Bērns pats var apstrīdēt paternitātes pieņēmumu divu gadu laikā pēc pilngadības sasniegšanas;

No paternitātes atzīšanas izrietošās prasības noilgst 2 gadu laikā no brīža, kad konstatēti apstākļi, kas paternitāti izslēdz, vai arī no bērna pilngadības iestāšanās brīža, ja prasību ceļ pats bērns;

No aizbilstamā un aizbildņa attiecībām izrietošās prasības noilgst 1 gada laikā no aizbilstamā pilngadības sasniegšanas vai citu likumā noteiktu apstākļu iestāšanās brīža.

Lietu tiesībās:

Prasības par valdījuma traucēšanu vai atņemšanu noilgst 1 gada laikā no valdījuma traucēšanas vai atņemšanas konstatēšanas brīža;

Prasības pret personu, kas īpašumu valda un var iegūt uz ieilguma pamata, noilgst 10 gadu laikā no valdījuma konstatēšanas brīža;

Prasības no jaunā īpašnieka, kas izriet no pieauguma, kas izveidojies dabisku procesu ceļā noilgst 2 gadu laikā.

Saistību tiesībās:

Saistību tiesības izbeidzas, ja tiesīgā persona tās pienācīgi neizlieto likuma noteiktā noilguma termiņā.

Prasījumi par saistību tiesībām, kurām likums neparedz īsākus termiņus noilgst 10 gadu laikā; Visas saistību tiesības, kuras nav noteikti izņemtas no noilguma ietekmes un kuru izlietošanai nav likumā noteikti īsāki termiņi, izbeidzas, ja tiesīgā persona tās neizlieto desmit gadu laikā.

Tiesība prasīt līguma atcelšanu pārmērīga zaudējuma dēļ atkrīt, ja prasība nav celta viena gada laikā no līguma noslēgšanas.

Prasības, kas attiecas uz zaudējumiem par uzliešanu, izmešanu, nokrišanu noilgst 1 gada laikā.

Komerclietās:

No komercdarījuma izrietošie prasījumi noilgst triju gadu laikā, ja likumā nav noteikts cits noilguma termiņš.

Prasījumi, kas izriet no komercaģenta līguma noilgst četru gadu laikā, skaitot no tā kalendāra gada beigām, kurā tie radušies.

Prasījumi pret individuālo komersantu, kuri izriet no tā veiktās komercdarbības, noilgst triju gadu laikā pēc tā izslēgšanas no komercreģistra, ja prasījums nav pakļauts īsākam noilguma termiņam.

Prasījumi, kas izriet no aizlieguma sabiedrības biedram bez pārējo biedru piekrišanas slēgt darījumus sabiedrības komercdarbības nozarē vai būt personiski atbildīgam biedram citā personālsabiedrībā, noilgst triju mēnešu laikā no dienas, kad pārējie sabiedrības biedri ir uzzinājuši par konkurences aizlieguma pārkāpumu, bet ne vēlāk kā piecu gadu laikā no pārkāpuma izdarīšanas dienas.

No sabiedrības saistībām izrietošie prasījumi pret sabiedrības biedru noilgst triju gadu laikā no sabiedrības izbeigšanās ieraksta komercreģistrā, ja prasījums pret sabiedrību nav pakļauts īsākam noilguma termiņam.

Prasījumi pret kapitālsabiedrības dibinātājiem par sabiedrības uzņemtām saistībām pirms sabiedrības dibināšanas noilgst triju gadu laikā no dienas, kad sabiedrība ierakstīta komercreģistrā.

Prasījumi pret dibinātājiem par noteiktiem zaudējumiem sabiedrībai un trešajām personām par zaudējumiem, kas nodarīti sabiedrības dibināšanas laikā, noilgst piecu gadu laikā no dienas, kad sabiedrība ierakstīta komercreģistrā. Šis termiņš attiecas arī uz personām, kas šādu zaudējumu nodarīšanu veicinājušas.

Prasījumi, kas izriet no kreditora tiesībām pret sabiedrību, bet kurš nevar panākt sava prasījuma apmierināšanu no sabiedrības, un vēršas pret likumā noteiktajām atbildīgajām personām (dibinātājiem, trešajām personām u.c.), noilgst piecu gadu laikā no prasības tiesību rašanās dienas.

Prasījumi, kas izriet no konkurences aizlieguma pārkāpuma attiecībā uz sabiedrības valdes locekļiem piecu gadu laikā no pārkāpuma izdarīšanas dienas.

Prasījumi, kas rodas no reorganizācijā gaitā nodarītajiem zaudējumiem sabiedrībai, tās dalībniekiem vai kreditoriem, noilgst piecu gadu laikā no reorganizācijas spēkā stāšanās brīža.

Prasījumi pret ekspeditoru noilgst triju gadu laikā.

Prasījumi pret ekspeditoru, kas attiecas uz kravas pārvadājumu, ja ekspeditors nav rīkojies ar ļaunu nolūku vai pieļāvis rupju neuzmanību, kā arī prasījumi pret glabātāju, ja glabātājs nav rīkojies ar ļaunu nolūku vai pieļāvis rupju neuzmanību noilgst viena gada laikā.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Apskaties tēmu “Lietu piekritība tiesām”.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Apskaties tēmu “Lietu piekritība tiesām - Latvija”.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Apskaties tēmu “Lietu piekritība tiesām - Latvija”.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Prasības pieteikumu var iesniegt prasītājs/pieteicējs personīgi vai viņa pilnvarota persona. Pilnvarojumu prasības pieteikuma iesniegšanai var ietvert pašā prasības pieteikumā. Obligāta advokāta vai cita jurista starpniecība nav nepieciešama.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Prasības pieteikums iesniedzams pirmās instances tiesā atbilstoši noteikumiem par piekritību.

Prasības pieteikums iesniedzams attiecīgajā tiesas kancelejā personīgi vai ar pilnvarotas personas starpniecību. Prasības pieteikumu var nosūtīt arī pa pastu, adresējot attiecīgajai tiesai.

Prasības pieteikumus pieņem tiesas priekšsēdētāja norīkots darbinieks tiesas darba laikā, parasti tas ir tiesas priekšsēdētaja palīgs/palīdze vai kancelejas darbinieks.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Civilprocesa likums nosaka, ka dokumentus svešvalodās lietas dalībnieki iesniedz, pievienojot noteiktā kārtībā apliecinātu tulkojumu valsts valodā (latviešu valodā). Persona, kas, atbrīvota no tiesas izdevumu samaksas, tulkojumu nepievieno.

Tiesa var pieļaut atsevišķas procesuālās darbības arī citā valodā, ja to lūdz kāds no lietas dalībniekiem un ja visi lietas dalībnieki tam piekrīt. Tiesas sēdes protokols un tiesas nolēmumi rakstāmi valsts valodā.

Prasību ceļ, iesniedzot tiesā rakstveida prasības pieteikumu. Prasības pieteikumu var iesniegt prasītājs personīgi vai viņa pilnvarota persona, vai nosūtīt pa pastu, bet ne pa faksu vai e-pastu.

Papildus jānorāda, ka tiesvedības ierosināšana ar dokumentu palīdzību, kas apliecināti ar drošu elektronisko parakstu, ir pieejama visās lietās, kurām likums neparedz īpašu procesa ierosināšanas formu. Elektronisko dokumentu aprites kārtība Latvijā neattiecas uz noteiktu veidu līgumiem, kas attiecas uz nekustamo īpašumu, ģimenes un mantojuma tiesībām, atsevišķu veidu galvojuma līgumiem.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Prasības pieteikumam jābūt rakstveidā. Lielākajā daļā lietu prasības pieteikuma forma ir brīva, tomēr atsevišķos gadījumos ir noteiktas īpašas veidlapas – lietās par maza apmēra prasībām (Civilprocesa likuma 30.3 nodaļa; lietās par saistību piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā (Civilprocesa likuma 50.1 nodaļa; lietās par pagaidu aizsardzību pret vardarbību (Civilprocesa likuma 30.5 nodaļa).

Sastādot prasības pieteikumu brīvā formā, Civilprocesa likums nosaka minimālo informācijas apjomu un rekvizītus skaitu, kādi jānorāda prasības pieteikumā. Atbilstoši Civilprocesa likumam, prasības pieteikumā jānorāda:

tās tiesas nosaukums, kurai iesniegts pieteikums;

prasītāja vārds, uzvārds, personas kods, deklarētā dzīvesvieta, bet, ja tādas nav, — dzīvesvieta; juridiskajai personai — tās nosaukums, reģistrācijas numurs un juridiskā adrese. Ja prasītājs piekrīt elektroniskajai saziņai ar tiesu vai tas ir Civilprocesa likuma 56.panta 2.3 daļā minētais subjekts, norāda arī elektroniskā pasta adresi un, ja tas ir reģistrējies tiešsaistes sistēmā saziņai ar tiesu, ietver arī norādi par reģistrēšanos. Prasītājs papildus var norādīt arī citu adresi saziņai ar tiesu;

atbildētāja, trešās personas vārds, uzvārds, personas kods, deklarētā dzīvesvieta un deklarācijā norādītā papildu adrese, bet, ja tādas nav, - dzīvesvieta; juridiskajai personai - tās nosaukums, reģistrācijas numurs un juridiskā adrese. Atbildētāja personas kodu vai reģistrācijas numuru norāda, ja tas ir zināms;

prasītāja pārstāvja (ja prasību ceļ pārstāvis) vārds, uzvārds, personas kods un adrese saziņai ar tiesu; juridiskajai personai — tās nosaukums, reģistrācijas numurs un juridiskā adrese. Ja prasītāja pārstāvis, kura deklarētā dzīvesvieta vai norādītā adrese saziņai ar tiesu ir Latvijā, piekrīt elektroniskajai saziņai ar tiesu, norāda arī elektroniskā pasta adresi un, ja tas ir reģistrējies tiešsaistes sistēmā saziņai ar tiesu, ietver arī norādi par reģistrēšanos. Ja prasītāja pārstāvja deklarētā dzīvesvieta vai norādītā adrese ir ārpus Latvijas, papildus norāda elektroniskā pasta adresi vai paziņo par savas dalības reģistrēšanu tiešsaistes sistēmā. Ja prasītāja pārstāvis ir zvērināts advokāts, papildus norāda zvērināta advokāta elektroniskā pasta adresi;

kredītiestādes nosaukums un konta numurs, kurā veicama piedzenamās summas samaksa vai atlīdzināmi tiesāšanās izdevumi;

prasības priekšmets;

prasības summa, ja prasība ir novērtējama naudas izteiksmē, kā arī piedzenamās vai apstrīdamās summas aprēķins;

apstākļi, ar kuriem prasītājs pamato savu prasījumu, un pierādījumi, kas tos apstiprina;

likums, uz kura prasība pamatota;

ziņas par mediācijas izmantošanu strīda risināšanai pirms vēršanās tiesā;

prasītāja prasījumi;

prasības pieteikumam pievienoto dokumentu saraksts;

prasības pieteikuma sastādīšanas laiks un citas ziņas, ja tās nepieciešamas lietas izskatīšanai. Prasītājs var norādīt savu tālruņa numuru, ja viņš piekrīt saziņai ar tiesu izmantot tālruni.

Attiecībā uz prasības pieteikumu atsevišķu kategoriju lietās (piemēram, lietās par laulības šķiršanu), kā arī sevišķā tiesāšanas kārtībā (piemēram, attiecībā uz adopcijas apstiprināšanu un atcelšanu, mantojuma apsardzību un aizgādnību) Civilprocesa likums paredz citādus rekvizītus.

Prasības pieteikumu paraksta prasītājs vai viņa pārstāvis vai prasītājs kopā ar pārstāvi, ja to noteikusi tiesa, izņemot likuma noteikto izņēmumu gadījumā. Ja prasību prasītāja vārdā ceļ viņa pārstāvis, prasības pieteikumam pievienojama pilnvara vai cits dokuments, kas apliecina pārstāvja pilnvarojumu celt prasību.

Prasības pieteikumu iesniedz tiesai, pievienojot tik norakstus, cik lietā ir atbildētāju un trešo personu.

Prasības pieteikumu lietā par uzturlīdzekļiem Eiropas Savienības tiesību aktos un starptautiskajos līgumos paredzētajos gadījumos, izmantojot attiecīgajos tiesību aktos norādītās veidlapas, var iesniegt vai pārsūtīt ar sadarbības nodrošināšanai iecelto Latvijas centrālo iestāžu starpniecību.

Prasības pieteikumam pievienojami arī dokumenti, kas apstiprina:

valsts nodevas un citu tiesas izdevumu nomaksu likumā noteiktajā kārtībā un apmērā;

lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtības ievērošanu, ja tāda noteikta likumā;

apstākļus, uz kuriem prasījums pamatots.

Latvijas tiesu portālā www.tiesas.lv e-pakalpojumu sadaļā "E-veidlapas" ir pieejamas vairāku tiesvedības dokumentu veidlapas. Veidlapas iespējams lejuplādēt un aizpildītas iesniegt tiesā drukātā formātā.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Pirms prasības pieteikuma iesniegšanas ir jāveic tiesas izdevumu apmaksa (valsts nodeva, kancelejas nodeva, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi), ko iespējams izdarīt bankā. Pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus, savukārt ja prasība

apmierināta daļēji, tiesas izdevumus atlīdzina proporcionāli. Ja prasītājs atsakās no prasības, vai arī, ja lieta atstāta bez izskatīšanas (izņemot likumā paredzētajos gadījumos, ja prasība saistīta ar Parlamenta un Padomes regulā Nr.1896/2006 paredzētā sertifikāta izdošanu), viņš atlīdzina atbildētājam radušos tiesas izdevumus. Prasītāja samaksātos tiesas izdevumus šajā gadījumā atbildētājs neatlīdzina. Tomēr, ja prasītājs neuztur savus prasījumus tāpēc, ka atbildētājs tos pēc prasības iesniegšanas labprātīgi apmierinājis, tiesa pēc prasītāja lūguma piespriež no atbildētāja prasītāja samaksātos tiesas izdevumus.
Savukārt ar lietas vešanu saistītos izdevumus (izdevumi par advokāta palīdzību, izdevumi sakarā ar ierašanos uz tiesas sēdēm un ar pierādījumu savākšanu saistītie izdevumi) tiesa piespriež no atbildētāja par labu prasītājam, ja viņa prasījums ir apmierināts pilnīgi vai daļēji, kā arī tad, ja prasītājs neuztur savus prasījumus sakarā ar to, ka atbildētājs tos pēc prasības iesniegšanas labprātīgi apmierinājis. Ja prasība noraidīta, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no prasītāja par labu atbildētājam.
Par atlīdzības samaksas kārtību juristam, advokātam klients vienojas slēdzot abpusēju vienošanos.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Sīkāk skatīt tēmu “Juridiskā palīdzība”.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Pa pastu vai apmeklētāju pieņemšanas laikā saņemtos dokumentus tiesa reģistrē saņemtās korespondences žurnālā to saņemšanas dienā. Līdz ar to tiek uzskatīs, ka prasība ir celta tās saņemšanas dienā tiesā. Ja procesuālā darbība izpildāma tiesā, termiņš izbeidzas tajā stundā, kad tiesa beidz darbu. Ja prasības pieteikums, sūdzība vai citi pasta sūtījumi nodoti sakaru iestādē termiņa pēdējā dienā līdz pulksten divdesmit četriem, tie uzskatāmi par nodotiem termiņā.
Ja prasības pieteikums nav bijis pareizi noformēts vai prasības pieteikumam nav pievienoti visi nepieciešamie dokumenti, tiesnesis pieņem motivētu lēmumu par prasības pieteikuma atstāšanu bez virzības. Lēmuma noraksts tiek nosūtīts prasītājam, un tiek noteikts termiņš trūkumu novēršanai. Šis termiņš nevar būt īsāks par 20 dienām, skaitot no lēmuma nosūtīšanas dienas. Ja prasītājs noteiktā termiņā trūkumus novērš, tad prasības pieteikums uzskatāms par iesniegtu dienā, kad tas pirmoreiz iesniegts tiesai. Ja prasītājs noteiktā termiņā trūkumus nenovērš, prasības pieteikumu uzskata par neiesniegtu un atdod prasītājam. Prasības pieteikuma atdošana prasītājam nav šķērslis tā atkārtotai iesniegšanai tiesā.
Īpašs apstiprinājums no iestādēm, ka prasības pieteikums ir bijis pareizi noformēts. Gadījumā, ja prasības pieteikums ir bijis pareizi noformēts, prasības pieteikumam ir pievienoti visi nepieciešamie dokumenti, pēc prasības pieteikuma saņemšanas tiesā tiesnesis 7 dienu laikā pieņem lēmumu par prasības pieteikuma pieņemšanu un lietas ierosināšanu.
Pēc lietas ierosināšanas prasības pieteikums un tam pievienoto dokumentu noraksti tiek nosūtīti atbildētājam, nosakot rakstveida paskaidrojuma iesniegšanai termiņu. Pēc paskaidrojuma saņemšanas tiesnesis tā norakstu nosūta prasītājam un trešajām personām. Tiesnesis var arī pieprasīt no prasītāja atsauksmi par paskaidrojumu. Pēc paskaidrojuma saņemšanas vai tās iesniegšanai noteiktā termiņa izbeigšanās tiesnesis lemj par lietas sagatavošanas darbībām, lai to varētu izskatīt tiesas sēdē, proti, tiesnesis nosaka tiesas sēdes dienu. Tiesas sekretāre nosūta tiesas pavēsti lietas dalībniekiem. Ja lieta tiek skatīta rakstveida procesā, tiesas sēdes dienu nenosaka un pavēsti lietas dalībniekiem nesūta.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Lietas dalībniekus aicina uz tiesu, savlaicīgi paziņojot par tiesas sēdes vai atsevišķas procesuālās darbības laiku un vietu, nosūtot tiesas pavēsti. Tiesas pavēste tiek sūtīta uz personas deklarēto dzīvesvietu, bet persona pieteikumā var norādīt arī adresi saziņai ar tiesu.
Ja atbildētājam nav deklarētas dzīvesvietas Latvijas Republikā, un prasītājam objektīvu iemeslu dēļ nav izdevies noskaidrot atbildētāja dzīvesvietu, kura nav Latvijā, tiesa pēc prasītāja motivēta lūguma var izmantot Latvijas Republikai saistošos starptautiskajos līgumos vai Eiropas Savienības tiesību aktos paredzētās procedūras atbildētāja adreses noskaidrošanai.
Atbildētāju, kuram nav deklarētas dzīvesvietas Latvijas Republikā aicina uz tiesu ar publikāciju oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis”, ja atbildētāja adresi nevarēja noskaidrot izmantojot Latvijas Republikai saistošos starptautiskajos līgumos vai Eiropas Savienības tiesību aktos paredzētās procedūras, vai kuram dokumentus nevarēja izsniegt adresē, kuru meklējot bija noskaidrojis prasītājs, vai kuram tiesas dokumentus nevarēja izsniegt saskaņā ar Eiropas Savienības regulējumos paredzēto kārtību vai arī saskaņā ar kārtību, kas noteikta Latvijai saistošos starptautiskajos līgumos, vai saskaņā ar Civilprocesā paredzēto kārtību, kādā veicama starptautiskā civilprocesuālā sadarbība.
Latvijas tiesu portālā https://tiesas.lv e-pakalpojumu sadaļā "Tiesvedības gaita", ievadot lietas vai pavēstes numuru, var iegūt datus par tiesvedības gaitu.

Lapa atjaunināta: 30/03/2023
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Lietuva

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Lietuvas Republikas tiesību aktos ir paredzētas vairākas strīdu alternatīvas izšķiršanas iespējas. Lietuvā 2012. gadā stājās spēkā pārstrādāts Likums par komercšķīrējtiesām (*Komercinio arbitražo įstatymas*). Likums attiecas uz šķīrējtiesas procesiem Lietuvas Republikas teritorijā neatkarīgi no strīdā iesaistīto pušu pilsonības vai valstspiederības, neatkarīgi no tā, vai tās ir fiziskas vai juridiskas personas, un neatkarīgi no tā, vai šķīrējtiesas procesu organizē pastāvīga šķīrējtiesas struktūra vai pēc vajadzības. Šķīrējtiesa ir valsts tiesām līdzvērtīga alternatīva. Tā sniedz atzinumu, lai ātri un ērti atrisinātu lielāko daļu ar uzņēmējdarbību saistītu strīdu, vēršoties pie neatkarīgām, autoritatīvām un cienījamām privātpersonām, kuras ir pieņemamas abām pusēm, nevis tiesnešiem. Šķīrējtiesas procesa pusēm ir lielāka brīvība vienoties par noteikumiem, ar kuriem regulē šķīrējtiesas procesu. Šķīrējtiesa var atrasties jebkurā vietā, kas ir ērta strīdā iesaistītajām pusēm, un brīvi izvēlēties procesa valodu un lēmuma formu u. c. Elektroniskus šķīrējtiesas līgumus uzskata par rakstiskiem līgumiem.
2008. gadā tika pieņemts Likums par samierināšanas starpniecību civiltiesiskos strīdos (*Civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas*). Samierināšanas starpniecība civiltiesiskos strīdos (saukta arī par mediāciju) ir strīda izšķiršana draudzīgā veidā, iesaistot objektīvu trešās personas samierināšanas starpnieku (mediatoru). Likumā ir noteikts, ka mediāciju var izmantot, lai risinātu civiltiesiskus strīdus (t. i., strīdus saistībā ar ģimeni un citām lietām), kurus var izskatīt tiesā civilprocesa ietvaros. Puses var izmantot šo strīda risināšanas iespēju gan pirms vēršanās tiesā (mediācija ārpustiesas procesā), gan pēc tiesvedības uzsākšanas (mediācija tiesā). Jāatzīmē, ka, sākot mediācijas procesu, tiek pārtraukts prasības noilguma termiņš. Tādējādi, pat ja neizdodas panākt mierizlīgumu, pusēm joprojām ir tiesības vērsties tiesā. Mediācija tiesā ir bez maksas. Turklāt, ja persona izvēlas atrisināt strīdu civillietā, izmantojot mediāciju tiesā, tiek ietaupīts ievērojams laiks un pūliņi salīdzinājumā ar tiesvedību, kā arī nauda, jo gadījumā, ja mediācijas procedūra beidzas ar savstarpēju vienošanos, 75 % samaksātās tiesas nodevas tiek atlīdzināti. Strīda atrisināšana, izmantojot mediāciju tiesā, garantē konfidencialitāti, turklāt puse var atteikties no mediācijas tiesā, nenorādot iemeslus.
Strīdu risināšanu ārpus tiesas saistībā ar patērētāju līgumiem regulē ar Likumu par patērētāju tiesību aizsardzību (*Vartotojų teisių apsaugos įstatymas*), kas stājās spēkā 2007. gadā un paredz alternatīvu tiesvedībai, tostarp procesa noteikumus un institucionālo struktūru. Struktūras, kas iesaistās strīdu alternatīvā

izšķiršanā Lietuvā, ir Valsts Patērētāju tiesību aizsardzības pārvalde (*Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba*), Sakaru pārvaldes iestāde (*Ryšių reguliavimo tarnyba*) un citas iestādes, kas risina strīdus atsevišķās nozarēs (Sakaru pārvaldes iestāde izskata strīdus elektronisko sakaru un pasta un kurjerpasta pakalpojumu jomā, Lietuvas Banka (*Lietuvos bankas*) izskata patērētāju strīdus ar finanšu pakalpojumu sniedzējiem u. c.). Strīdu alternatīvas izšķiršanas procesā patērētāji var izmantot juridisko palīdzību, taču izdevumi par juridisko palīdzību netiek atlīdzināti. Valsts garantēta primārā un sekundārā juridiskā palīdzība tiek sniegta tiem patērētājiem, kuri atbilst tiesību aktos noteiktajiem kritērijiem. Pieteikums strīdu alternatīvas izšķiršanas struktūrai ne vienmēr nozīmē, ka tiek pārtraukts noilguma termiņš. Tādēļ, ņemot vērā salīdzinoši garos termiņus patērētāju strīdu atrisināšanai un īsus noilguma termiņus atsevišķām prasībām, ir liels risks pārsniegt noilguma termiņu.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Vispārējais noilguma termiņš ir 10 gadi.

Lietuvas tiesību aktos noteiktu veidu prasībām ir paredzēts īsāks noilguma termiņš.

Īsāku viena mēneša noilguma termiņu piemēro prasībām, kas izriet no iepirkuma procedūru rezultātiem.

Īsāku trīs mēnešu noilguma termiņu piemēro prasībām, kurās jāpieņem lēmumi par juridisku personu struktūru atzīšanu par spēkā neesošām.

Īsāku sešu mēnešu noilguma termiņu piemēro:

1) prasībām saistībā ar maksājumu saistību izpildi (naudas sods, nokavēti maksājuma procenti);

2) prasībām saistībā ar pārdotu preču defektiem.

Īsāku sešu mēnešu noilguma termiņu piemēro prasībām, kas izriet no pārvadātāju uzņēmumu attiecībām ar klientiem saistībā ar sūtījumiem no Lietuvas, savukārt viena gada noilguma termiņu piemēro sūtījumiem no ārvalstīm.

Īsāku viena gada noilguma termiņu piemēro apdrošināšanas prasībām.

Īsāku trīs gadu noilguma termiņu piemēro prasībām par zaudējumu atlīdzināšanu, tostarp zaudējumiem saistībā ar neatbilstīgu produktu kvalitāti.

Īsāku piecu gadu noilguma termiņu piemēro prasībām par kavētiem procentu un citiem periodiskiem maksājumiem.

Īsāku noilguma termiņu piemēro prasībām par veikto darbu kvalitāti.

Prasībām saistībā ar kravas, pasažieru un bagāžas pārvadājumiem piemēro noilguma termiņus, kas noteikti konkrētiem transporta veidiem piemērojamos tiesību aktos (likumos).

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Strīdus par līgumsaistībām regulē ar tiesību aktiem, kurus izvēlas iesaistītās puses, par to vienojoties. Ja puses ir izvēlējušās Lietuvas Republikas tiesību aktus, tās var aizstāvēt savas likumīgās intereses Lietuvas tiesā. Šādu pušu vienošanos var izklāstīt līgumā vai noteikt, ņemot vērā lietas faktiskos apstākļus. Puses var vienoties, ka ar noteiktas valsts tiesību aktiem tiek regulēts viss līgums vai atsevišķa(-s) tā daļa(-s). Ja puses nolemj, ka līgumam ir būtu jāpiemēro citas valsts tiesību akti, šo faktu nevar izmantot kā pamatu neievērot obligātus noteikumus, kuri piemērojami Lietuvas Republikā vai jebkurā citā valstī un kurus nevar mainīt vai atcelt ar pušu vienošanos.

Ja puses nenorāda, kādus tiesību aktus būtu jāpiemēro līgumam, tiek izmantoti tās valsts tiesību akti, ar kuru līgumsaistībām ir visciešākā saikne. Ir pieņemts, ka līgumsaistībām ir visciešākā saikne ar valsti, kuras teritorijā:

1) atrodas tās puses pastāvīgā dzīvesvieta vai galvenā mītne, kurai jāievēro līgumam visraksturīgākais nosacījums. Ja pienākums ir ciešāk saistīts ar tās valsts tiesību aktiem, kurā atrodas attiecīgās puses uzņēmums, tiek piemēroti konkrētās valsts tiesību akti;

2) atrodas nekustamais īpašums, ja līguma priekšmets ir tiesības uz nekustamo īpašumu vai tā izmantošanu;

3) pārvadāšanas līguma slēgšanas brīdī atradies uzņēmuma galvenais birojs, ja pārvadātāja galvenais birojs atrodas tajā pašā valstī, kurā krava ir iekrauta, kurā ir reģistrēta nosūtītāja juridiskā adrese vai no kuras krava ir izsūtīta.

Šķīrējtiesas līgumus regulē ar tiesību aktiem, kas piemērojami galvenajam līgumam. Ja galvenais līgums ir nederīgs, tiek piemēroti tās vietas tiesību akti, kurā noslēgts šķīrējtiesas līgums; ja to nav iespējams noteikt, tiek piemēroti šķīrējtiesas valsts tiesību akti.

Pušu tiesības un pienākumus saistībā ar kaitējumu pēc kaitējuma skartās puses izvēles regulē ar tās valsts tiesību aktiem, kurā veikta attiecīgā darbība vai konstatēti citi apstākļi, kuru rezultātā radies kaitējums, vai ar tās valsts tiesību aktiem, kurā nodarīts kaitējums.

Tiesisko režīmu, kas reglamentē laulāto mantiskās attiecības, nosaka ar tās valsts tiesību aktiem, kurā atrodas laulāto pastāvīgā dzīvesvieta. Ja laulāto pastāvīgās dzīvesvietas ir dažādās valstīs, tiek piemēroti tās valsts tiesību akti, kuras valstspiederīgie ir abi laulātie. Ja laulātajiem ir atšķirīga valstspiederība un nekad nav bijusi kopīga pastāvīga dzīvesvieta, tiek piemēroti tās valsts tiesību akti, kurā laulība ir noslēgta. Tiesisko režīmu, kas reglamentē laulāto mantiskās attiecības saskaņā ar līgumu, nosaka laulātie līgumā, norādot valsti, kuras tiesību akti tiek piemēroti. Šajā gadījumā laulātie var izvēlēties tās valsts tiesību aktus, kurā atrodas vai atradīsies viņu pastāvīgā dzīvesvieta, tās valsts tiesību aktus, kurā noslēgta viņu laulība, vai tās valsts tiesību aktus, kuras valstspiederīgais ir viens no laulātajiem. Laulības līgums attiecībā uz īpašumam piemērojamajiem tiesību aktiem ir spēkā tik ilgi, kamēr tas atbilst izvēlētās valsts tiesību aktiem vai tās valsts tiesību aktiem, kurā līgums ir noslēgts.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Jurisdikcijas noteikumi ir izklāstīti Civilprocesa kodeksa (*Civilinio proceso kodeksas*) 29.–30. pantā. Prasību tiesā var celt pēc atbildētāja dzīvesvietas.

Prasība pret juridisku personu būtu jāceļ pēc tās juridiskās adreses, kas norādīta juridisko personu reģistrā. Ja atbildētāja puse ir valsts vai pašvaldība, prasība būtu jāceļ pēc tās struktūras juridiskās adreses, kas pārstāv valsti vai pašvaldību.

Prasību pret atbildētāju, kura dzīvesvieta nav zināma, var celt pēc personas īpašuma atrašanās vietas vai pēdējās zināmās dzīvesvietas. Prasību pret atbildētāju, kura dzīvesvieta nav Lietuvas Republikā, var celt pēc personas īpašuma atrašanās vietas vai pēdējās zināmās dzīvesvietas Lietuvas Republikā.

Prasību saistībā ar juridiskas iestādes filiāles darbībām var celt arī pēc attiecīgās filiāles juridiskās adreses.

Prasību par alimentu maksāšanu un paternitātes noteikšanu var celt arī pēc prasītājas puses dzīvesvietas adreses. Prasību atlīdzināt kaitējumu personas veselībai, tostarp par personas nāvi, var celt pēc prasītājas puses dzīvesvietas vai vietas, kur nodarīts kaitējums. Prasību atlīdzināt kaitējumu personas īpašumam var celt pēc prasītājas puses dzīvesvietas (juridiskās adreses) vai vietas, kur nodarīts kaitējums.

Prasību saistībā ar vienošanos/līgumu, kurā norādīta izpildes vieta, var celt arī pēc izpildes vietas, kas minēta vienošanās dokumentā/līgumā.

Prasību saistībā ar rīcību aizbildņa, aizgādņa vai īpašuma pārvaldītāja statusā var celt arī pēc aizbildņa, aizgādņa vai īpašuma pārvaldītāja dzīvesvietas (juridiskās adreses).

Prasību saistībā ar patērētāju līgumiem var celt arī pēc patērētāja dzīvesvietas.

Prasītājai pusei ir tiesības izvēlēties tiesu, ja piekritība konkrētā lietā ir vairākām tiesām.

Prasības saistībā ar lietu tiesībām uz nekustamo īpašumu, nekustamā īpašuma izmantošanu, izņemot laulāto mantisko attiecību izbeigšanas pieteikumus šķiršanās lietās, kā arī saistībā ar nekustamā īpašuma apķīlāšanas rīkojuma atcelšanu ietilpst tās tiesas jurisdikcijā, kas atrodas vietā, kur ir nekustamais īpašums vai tā lielākā daļa.

Mantiniekiem celtas kreditoru prasības attiecībā uz mantojumu ietilpst tās tiesas jurisdikcijā, kas atrodas vietā, kur ir mantojums vai tā lielākā daļa.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Visas civillietas izskata rajona tiesas kā pirmās instances tiesas, izņemot lietas, kuras izskata apgabaltiesas vai Viļņas Apgabaltiesa.

Apgabaltiesas kā pirmās instances tiesas uzskata šādas civillietas:
1) kopš 2013. gada 4. aprīļa prasības, kas ietver prasījumus, kuri pārsniedz LTL 150 000, izņemot lietas saistībā ar ģimenes un darba attiecībām un lietas saistībā ar morālā kaitējuma atlīdzināšanu;
2) lietas saistībā ar tiesiskajām attiecībām ar īpašumu nesaistītu autortiesību jomā;
3) lietas saistībā ar tiesiskajām attiecībām civillietās par publiskajiem iepirkumiem;
4) lietas saistībā ar bankrotu vai pārstrukturēšanu, izņemot lietas, kas saistītas ar fizisku personu maksātnespēju;
5) lietas, kurās viena no pusēm ir ārvalsts;
6) lietas, kas balstītas uz prasījumiem saistībā ar daļu (kapitāla, procentu) obligātu pārdošanu;
7) lietas, kas balstītas uz prasījumiem saistībā ar juridiskas personas darbības izmeklēšanu;
8) lietas saistībā ar materiālā un morālā kaitējuma atlīdzināšanu, kas izriet no garantētu pacientu tiesību pārkāpumiem;
9) citas civillietas, kas saskaņā ar konkrētiem tiesību aktiem jāizskata apgabaltiesām kā pirmās instances tiesām.
Šādas lietas izskata tikai Viļņas Apgabaltiesa kā pirmās instances tiesa:
1) lietas saistībā ar strīdiem, kas minēti Likumā par patentiem (*Lietuvos Respublikos patentų įstatymas*);
2) lietas saistībā ar strīdiem, kas minēti Likumā par preču zīmēm (*Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas*);
3) lietas saistībā ar Lietuvas Republikā dzīvojošu Lietuvas pilsoņu adopciju, ja adopcijai piesakās citu valstu valstspiederīgie;
4) citas civillietas, kas ietilpst Viļņas Apgabaltiesas kā pirmās instances tiesas ekskluzīvā jurisdikcijā saskaņā ar konkrētiem tiesību aktiem.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Personas var iesniegt tiesā prasību pašas vai ar pārstāvju starpniecību. Personas dalība tiesas sēdē neliedz personai tiesības izmantot pārstāvi attiecīgajā procesā. Ir pieņemami, ka tiesas sēdi apmeklē pārstāvis tās personas vārdā, kuru tas pārstāv, ja vien tiesa neuzskata, ka jāierodas arī personai, kura tiek pārstāvēta.
Advokāts personai ir nepieciešams lietās, kas minētas Civilprocesa kodeksā un Civilkodeksā (*Civilinis kodeksas*), piemēram, ja tiesa izskata lietu, kas saistīta ar personu, kura atzīta par tiesībnespējīgu, attiecīgajai personai ir nepieciešams advokāts.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Personām, kuras vēlas iesniegt tiesā dokumentus vai saņemt dokumentus no tās, ir jāsazinās ar tiesas kanceleju, kas izskaidros dokumentu iesniegšanas, saņemšanas vai atdošanas procedūru. Tiesu kontakti
Kopš e-pakalpojumu portāla e.teismas.lt atklāšanas 2013. gada 1. jūlijā tiešsaistē ir iespējams iesniegt lietas dokumentāciju, sekot līdzi procedūrai, samaksāt tiesas nodevas un saņemt citus pakalpojumus.
Attiecībā uz konsekventas lietu izskatīšanas nodrošināšanu ar lēmumu ir noteikts, ka kopš 2014. gada 1. janvāra lietām, kuras elektroniski apstrādā zemākas instances tiesas un pēc tam nodod apelācijas un kasācijas tiesām, arī jābūt apstrādātām elektroniski.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Personām, kuras piedalās lietā, ir jāiesniedz procesuālo dokumentu oriģinālieksemplāri. Turklāt drukāti procesuālie dokumenti tiesai ir jāsaņem noteiktā eksemplāru skaitā: viens eksemplārs katrai pretējai pusei (lietās, kurās ir vairāki atbildētāji vai prasītāji, viens eksemplārs katram, vai, ja ar lietu saistīto procesuālo dokumentu saņemšanai ir pilnvarots pārstāvis, tikai viens eksemplārs attiecīgam pārstāvim vai pilnvarotai personai) un trešām personām, izņemot gadījumus, kad procesuālais dokuments ir iesniegts, izmantojot elektronisko sakaru līdzekļus. Procesuālo dokumentu pielikumi ir jāiesniedz tādā pašā eksemplāru skaitā kā procesuālie dokumenti, izņemot gadījumus, kad tie ir iesniegti, izmantojot elektronisko sakaru līdzekļus, vai tiesa ir atļāvusi neiesniegt pusēm pielikumus to lielā skaita dēļ.
Visi procesuālie dokumenti un to pielikumi ir jāiesniedz tiesā valsts valodā. Ja procesā iesaistītās puses, kurām jāiesniedz procesuālie dokumenti, neprot valsts valodu, tiesai ir jāsaņem šādu dokumentu tulkojumi tādā valodā, kādu puses saprot. Ja iesniegtie dokumenti jātulko svešvalodā, pusēm ir jāiesniedz atbilstoši apliecināti tulkojumi.
Prasību var ierosināt elektroniski Lietuvas tiesu elektronisko pakalpojumu portālā https://e.teismas.lt/lt/public/home/, kam var piekļūt Valsts Tiesu administrācijas (*Teismų administracija*) tīmekļa vietnē: https://www.teismai.lt/en.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Elektronisku prasības veidlapu var aizpildīt Lietuvas tiesu elektronisko pakalpojumu portālā https://e.teismas.lt/lt/public/home/.
Jebkurai tiesā ierosinātai prasībai ir jāatbilst vispārējām prasībām, kas piemērojamas procesuālo dokumentu saturam (Civilprocesa kodeksa 111. pants).
Procesuālie dokumenti jāiesniedz tiesā rakstveidā. Katrā procesa puses procesuālajā dokumentā ir jānorāda:
1) tās tiesas nosaukums, kurā procesuālais dokuments tiek iesniegts;
2) procesa pušu procesuālais statuss, vārdi, uzvārdi, personas kodi (ja tie ir zināmi) un dzīvesvietas; pieteikuma iesniedzējam zināmas citu procesa pušu adreses procesuālo dokumentu iesniegšanai; ja procesa puses vai viena no tām ir juridiska persona, procesa pušu pilns nosaukums, juridiskā adrese un citas pieteikuma iesniedzējam zināmas adreses procesuālo dokumentu iesniegšanai, kodi, norēķinu kontu numuri (ja zināmi) un kredītiestāžu informācija (ja zināma);
3) metode, kas izmantojama, lai izsniegtu pusei procesuālos dokumentus, un pasta adrese korespondencei, ja tā atšķiras no dzīvesvietas vai darījumdarbības vietas;
4) procesuālā dokumenta būtība un priekšmets;
5) apstākļi, kuri pamato procesuālā dokumenta priekšmetu, un pierādījumi, kas apstiprina šos apstākļus;
6) iesniegtajam procesuālajam dokumentam ir jāpievieno pielikumi;
7) procesuālā dokumenta iesniedzēja personiskais paraksts un datums, kurā dokuments ir izstrādāts.
Procesā iesaistītai personai, kura pamato procesuālo dokumentu ar interpretācijas normu, ko pieņēmusi starptautiska tiesa vai ārvalstu tiesa, ir jāiesniedz tās tiesas lēmuma kopija, kas noteikusi šo normu, un atbilstoši apliecināts lēmuma tulkojums valsts valodā.
Procesuālā dokumentā, ko tiesā iesniedzis pārstāvis, ir jāiekļauj 2. un 3. punktā iepriekš minētā informācija par pārstāvi, un tam jāpievieno dokuments, kas apliecina pārstāvja tiesības un pienākumus, ja šāds dokuments vēl nav iesniegts vai ir beidzies lietā iekļautās pilnvaras derīguma termiņš.
Ja procesa puse nevar parakstīt procesuālo dokumentu, tas ir jāparaksta attiecīgās puses pilnvarotai personai, norādot iemeslu, kādēļ puse nevar parakstīt iesniegto dokumentu pati.
Civilprocesa kodeksa 135. pantā ir noteikts, ka prasības pieteikumā ir jāiekļauj šāda informācija:
1) prasības apmērs, ja prasībai ir jānosaka vērtība;
2) apstākļi, uz kuriem prasītājs balsta savu prasību (prasības faktiskais pamatojums);
3) pierādījumi, kas apliecina prasītāja izklāstītos apstākļus, liecinieku dzīvesvietas un citu pierādījumu atrašanās vieta;

4) prasītāja mērķis (prasības pieteikuma priekšmets);
5) prasītāja viedoklis attiecībā uz iespēju, ka spriedums tiek pasludināts bez atbildētāja klātbūtnes, ja nav sniegta atbilde uz prasību vai sākotnējo procesuālo dokumentu;
6) informācija par to, vai lietā tiks izmantots advokāts. Ja tā, būtu jānorāda advokāta vārds, uzvārds un biroja adrese;
7) prasītāja viedoklis attiecībā uz iespēju noslēgt izlīguma vienošanos, ja prasītājs vēlas piedāvāt šādu iespēju.

Prasības pieteikumam ir jāpievieno dokumenti vai citi pierādījumi, uz kuriem prasītājs balsta savu prasību, tiesas nodevas samaksas apliecinājums un pieprasījumi iegūt pierādījumus, kurus prasītājs nevar iesniegt, norādot attiecīgo iemeslu.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Prasības pieteikumam jāpievieno visi dokumenti, kas pamato prasību, un tiesas nodevas samaksas apliecinājums. Tiesas nodeva morālu prasījumu gadījumā ir LTL 100. Finansiālu strīdu gadījumā tiesas nodeva ir procentuālā daļa no prasītās summas saskaņā ar konkrētiem tiesību aktiem: 3 % un vismaz LTL 50 par prasībām līdz LTL 100 000; LTL 3 000 un 2 % no prasītās summas par prasībām, kas pārsniedz LTL 100 000 un nepārsniedz LTL 300 000; LTL 7 000 un 1 % no prasītās summas par prasībām, kas pārsniedz LTL 300 000. Tiesas nodevas kopējais apmērs finansiālu strīdu gadījumā nedrīkst pārsniegt LTL 30 000.

Konkrētos tiesību aktos ir paredzētas lietas, kurās prasītāji ir atbrīvoti no tiesas nodevas. Turklāt tiesa var daļēji atbrīvot pusi no tiesas nodevas vai atlikt tās maksājumu, līdz tiek pieņemts lēmums, ņemot vērā personas finansiālo stāvokli. Jebkurš pieprasījums atbrīvot no tiesas nodevas samaksas vai atlikt tās maksājumu ir jāpamato, un tam jāpievieno personas finansiālā stāvokļa apliecinājums.

Dokumentāra procesa gadījumā maksājamā tiesas nodeva ir puse no nodevas par prasību, bet ne mazāk kā LTL 20.

Atsevišķām pārsūdzībām netiek piemērota tiesas nodeva, izņemot atsevišķas pārsūdzības, kurās tiek pieprasīts piemērot pagaidu pasākumus, par kurām tiesas nodeva ir LTL 100.

Ja procesuālie dokumenti vai šādu dokumentu pielikumi tiek iesniegti tiesā, izmantojot tikai elektronisko sakaru līdzekļus, maksājamā tiesas nodeva atbilst 75 % no nodevas, kas maksājama par attiecīgo procesuālo dokumentu, taču tā nevar būt mazāka par LTL 10.

Klientam par juridisko pakalpojumu sniegšanu ir jāvienojas ar savu advokātu, advokātiem vai profesionālu advokātu apvienību, parakstot vienošanos. Pusei ir jāmaksā atlīdzība par sniegtajiem juridiskajiem pakalpojumiem saskaņā ar vienošanos. Puses var brīvi vienoties par maksājuma termiņu pēc saviem ieskatiem.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Likumā par valsts garantēto juridisko palīdzību (*Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas*) ir garantēta primārās un sekundārās juridiskās palīdzības sniegšana saskaņā ar noteikto kārtību.

Primārā juridiskā palīdzība tiek sniegta Lietuvas Republikas un citu ES dalībvalstu valstspiederīgajiem, personām, kuras likumīgi uzturas Lietuvas Republikā vai citās ES dalībvalstīs, kā arī personām, kurām ir tiesības uz šādu palīdzību saskaņā ar starptautiskiem nolīgumiem, kurus parakstījusi Lietuvas Republika. Primārā palīdzība ir jāsniedz nekavējoties. Ja tas nav iespējams, jūs informēs, kad tā tiks apstiprināta, kam ir jānotiek ne vēlāk kā piecas dienas pēc pieteikuma iesniegšanas. Pašvaldības ierēdņi un darbinieki, advokāti vai valsts aģentūru speciālisti, ar kuriem pašvaldība ir noslēgusi līgumu, sniegs individuālas konsultācijas par jūsu strīda alternatīvu izšķiršanu, informēs par tiesu sistēmu, likumiem un citiem tiesību aktiem un palīdzēs izstrādāt izlīguma vienošanos vai aizpildīt pieteikumu sekundārās palīdzības saņemšanai. Primāro juridisko palīdzību var atteikt, ja pieteikuma iesniedzēja prasība ir acīmredzami nepamatota, pieteikuma iesniedzējs jau ir saņēmis plašu konsultāciju par konkrēto jautājumu, ir skaidrs, ka persona var saņemt jurista konsultāciju bez valsts sniegtas juridiskās palīdzības saskaņā ar likumu, vai pieteikums neattiecas uz pašas personas tiesībām un likumīgajām interesēm, izņemot pārstāvības gadījumus, kas izklāstīti likumā.

Sekundāro juridisko palīdzību var saņemt tās pašas personas, taču šādas palīdzības piešķiršana ir atkarīga no personas kopējiem ienākumiem.

Sekundāro juridisko palīdzību var piešķirt jebkurai personai, kura dzīvo Lietuvas Republikā un kuras līdzekļi un gada ienākumi nepārsniedz valdības noteikto līmeni attiecībā uz juridiskās palīdzības piešķiršanu. Līdzekļus un ienākumus iedala I un II līmenī: I līmenī valsts sedz sekundārās juridiskās palīdzības izdevumus 100 % apmērā, savukārt II līmenī valsts sedz sekundārās juridiskās palīdzības izdevumus 50 % apmērā (atlikušie 50 % ir jāsedz personai pašai).

Sekundāro juridisko palīdzību bez maksas ir tiesības saņemt šādām personām neatkarīgi no viņu līdzekļiem un gada ienākumiem: aizdomās turētajiem, apsūdzētām personām vai notiesātajiem krimināllietās, kurās obligāti jāpiedalās aizstāvības advokātam; cietušajiem lietās, kas saistītas ar zaudējumu atlīdzināšanu nozieguma rezultātā, tostarp lietās, kurās par atlīdzības jautājumu jālemj krimināllietas ietvaros; sociālo pabalstu saņēmējiem; personām, kuras uztur sociālās aprūpes iestādes; personām, kurām konstatēta smaga invaliditāte vai kuras atzītas par darbnespējīgām; personām, kuras ir sasniegušas pensijas vecumu un kurām noteiktas īpašas vajadzības; šādu personu aizbildņiem (aizgādņiem), ja juridiskā palīdzība ir nepieciešama, lai pārstāvētu un aizsargātu aizbildnībā (aizgādībā) esošu personu intereses; personām, kuras ir sniegušas pierādījumus (rīkojumu par aresta uzlikšanu īpašumam u. c.) tam, ka objektīvu iemeslu dēļ nevar izmantot savu īpašumu un līdzekļus un tādējādi to īpašums un gada ienākumi, kurus tās var izmantot pēc saviem ieskatiem, nepārsniedz valdības noteikto līmeni attiecībā uz sekundārās juridiskās palīdzības piešķiršanu; personām, kuras cieš no smagas garīgas slimības, ja var tikt apdraudēta to hospitalizācija vai ārstēšana; šādu personu aizbildņiem (aizgādņiem), ja juridiskā palīdzība ir nepieciešama, lai pārstāvētu un aizsargātu šādas personas tiesības un intereses; parādniekiem, ja tiek izvirzīta prasība pret to pēdējo dzīvesvietu, kurā tie dzīvo attiecīgajā brīdī; nepilngadīga bērna vecākiem vai citiem likumīgiem pārstāvjiem, ja prasība ir saistīta ar bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu; nepilngadīgiem bērniem, kuri nav precējušies, kurus tiesa atzinusi par tiesībspējīgiem un rīcībspējīgiem un kuri vēršas tiesā paši konkrētos tiesību aktos noteiktos gadījumos; personām, kuras vēlas tikt atzītas par tiesībnespējīgām, lietās saistībā ar fiziskas personas atzīšanu par tiesībnespējīgu; personām, kuras vēlas reģistrēt dzimšanu, un citos gadījumos, kas paredzēti starptautiskos nolīgumos, kurus parakstījusi Lietuvas Republika.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Tiesa lems par pieņemamību, izdodot rezolūciju. Šī procedūra tiek uzskatīta par civillietas sākumu. Ja ir kādi trūkumi un persona, kura piedalās lietas izskatīšanā vai ir iesniegusi prasību/procesuālo dokumentu, novērš attiecīgo trūkumu atbilstoši tiesas prasībām un noteiktajiem termiņiem, tiek uzskatīts, ka prasība/dokuments ir iesniegts dienā, kad trūkums ir novērsts. Pretējā gadījumā tiek uzskatīts, ka prasība nav celta, tā kopā ar pielikumiem tiek atdota pieteikuma iesniedzējam, tiesnesim izdodot rīkojumu ne vēlāk kā piecas darbdienas pēc trūkumu novēršanas termiņa beigām.

Prasītājam ir tiesības atcelt savu prasību, ja vien tiesa nav nosūtījusi tās kopiju atbildētājam. Vēlāk prasību var atcelt tikai tad, ja atbildētājs tam piekrīt un prasība tiek atcelta, pirms pirmās instances tiesa pieņem lēmumu.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Procesā iesaistītās puses par tiesas sēžu norises laiku un vietu vai atsevišķiem procesuāliem pasākumiem tiek informētas ar pavēsti vai tiesas paziņojumu. Tiesas sēžu grafiks ir pieejams arī internetā Lietuvas tiesu informācijas sistēmā, kurai var piekļūt no Valsts Tiesu administrācijas tīmekļa vietnes. http://liteko.teismai.lt/tvarkarasciai/

Lapa atjaunināta: 21/10/2019

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas

Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.
Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.
Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās: en fr.

Kā iesniegt lietu tiesā - Luksemburga

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Mediācija ir strīdu alternatīvas izšķiršanas procedūra, ar kuras starpniecību var izvairīties no lietas iztiesāšanas tiesā.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Termiņi prasību celšanai ir atšķirīgi un ir atkarīgi no konkrētās lietas.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Skatīt "Kuras valsts tiesai ir piekritība? - Luksemburga".

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Skatīt "Kuras valsts tiesai ir piekritība? - Luksemburga".

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Skatīt "Kuras valsts tiesai ir piekritība? - Luksemburga".

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Atbilde uz šo jautājumu ir atkarīga no prasījuma summas un priekšmeta.
Vispārējie principi ir šādi (tomēr tiesību aktos ir paredzēti konkrēti izņēmumi):
ja prasījuma summa ir mazāka par 15 000 EUR, lietu parasti izskata miertiesas (*justices de paix*). Miertiesās lietas dalībnieki var ierasties paši, vai arī viņu intereses var pārstāvēt advokāts vai cita persona, kurai lietas dalībnieks ir izdevis īpašu pilnvaru (*mandat*);
ja prasījuma summa pārsniedz 15 000 EUR, lietu parasti izskata rajona tiesa (*tribunal d'arrondissement*). Šādā tiesā ir obligāta tiesā akreditēta advokāta (*avocat à la cour*) pārstāvība; izņēmums ir pieteikumi par pagaidu noregulējuma pasākumiem (*actions en référé*), prasības, ko ceļ, pamatojoties uz komerctiesībām, — šādos gadījumos dalībnieks var ierasties pats, viņam var palīdzēt advokāts vai viņš var tikt pārstāvēts, un prasības, kas celtas ģimenes lietu tiesā (izņemot laulības šķiršanas tiesvedību). Apelācijas tiesā (*cour d'appel*), kas ir daļa no Augstākās tiesas (*cour supérieure de justice*), nepieciešams, lai lietas dalībnieku pārstāvētu tiesā akreditēts advokāts.
Dažos gadījumos lietas ir piekritīgas miertiesām pat tad, ja prasības summa pārsniedz 15 000 EUR; cita starpā tie ir strīdi starp īrniekiem un izīrētājiem un pieteikumi par uzturlīdzekļu piedziņu (*pensions alimentaires*), izņemot, ja tie ir saistīti ar pieteikumiem par laulības šķiršanu vai laulāto atšķiršanu. Prasību miertiesā parasti ceļ, tiesu izpildītājam (*huissier de justice*) izsniedzot pretējai pusei pavēsti (*citation*). Minētajai pavēstei jāatbilst konkrētām formālām prasībām, kuru mērķis ir jo īpaši nodrošināt aizstāvības tiesību ievērošanu. Dažos gadījumos puses var pašas celt prasību tiesā bez tiesu izpildītāja starpniecības, iesniedzot rakstisku pieteikumu (*requête*) miertiesnesim (tā ir vienkāršota procedūra, kas izmaksā lētāk nekā vēršanās rajona tiesā). Gan vienā, gan otrā gadījumā lietas dalībnieki var ierasties tiesā personīgi vai arī viņu intereses var pārstāvēt advokāts vai cita persona, kurai lietas dalībnieks izdevis īpašu pilnvaru (*mandat*).

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Atbilde uz šo jautājumu ir atkarīga no tā, kurai no iepriekš minētajām kategorijām atbilst jūsu lieta.
Ja prasījuma summa nepārsniedz 15 000 EUR, varat vērsties miertiesā, kurai ir jurisdikcija, — vai nu tieši, iesniedzot rakstisku pieteikumu (*requête*), vai netieši, tiesu izpildītājam izsniedzot pavēsti (*citation*). Praksē jūs savu pieteikumu iesniedzat tiesas sekretāram (*greffier en chef*).
Ja prasījuma summa pārsniedz 15 000 EUR, jums parasti jāvēršas pie advokāta, kurš norīkos tiesu izpildītāju, lai tas viņa klienta vārdā izsniedz pretējai pusei pavēsti (*assignation*). Advokāts iesniegs dokumentus tiesvedības uzsākšanai kompetentajā rajona tiesā vai Augstākajā tiesā.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Pieteikumu var iesniegt franču, vācu vai luksemburgiešu valodā, tomēr noteikta veida lietās ir piemērojami īpaši noteikumi.
Tiesvedība tiek uzsākta, izsniedzot pavēsti (*citation vai assignation*), izņemot lietas, kurās tiesā var iesniegt vienkāršu pieteikumu (*requête*). Ar retiem izņēmumiem noteiktās lietās, ko izskata miertiesneši, pieteikumi tiesā jāiesniedz rakstiski. Pa faksu vai e-pastā nosūtīti dokumenti netiek pieņemti.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Attiecībā uz noteiktām lietām (piemēram, pieteikumiem par nenomaksātām summām vai neapmaksātiem rēķiniem) ir pieejamas veidlapas, ko var aizpildīt. Parasti pavēstēs ierasties pie miertiesneša, pieteikumos un rajona tiesas pavēstēs, kā arī pārsūdzībās, ko iesniedz augstākas instances tiesās, ir jāiekļauj noteikta informācija, un tie ir jāsagatavo noteiktā formātā, pretējā gadījumā tie tiks atzīti par nederīgiem. Šādu dokumentu iesniegšanai nav pieejamas gatavas veidlapas.
Ir pieejamas arī veidlapas pieteikumiem, ko iesniedz, pamatojoties uz Kopienas tiesību aktiem. Tie cita starpā ir Eiropas maksājuma rīkojuma pieteikumi, ko iesniedz, pamatojoties uz Regulu (EK) Nr. 1896/2006, un pieteikumi, ko iesniedz atbilstoši Eiropas procedūrai maza apmēra prasījumiem, pamatojoties uz Regulu (EK) Nr. 861/2007.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Tiesu izdevumi parasti ir jāapmaksā tiesvedības beigās. Tiesa var likt lietā zaudējušai pusei samaksāt pusei, kurai spriedums ir labvēlīgs, procesuālu atlīdzību (*indemnité de procédure*), ja tiesa uzskata, ka būtu netaisnīgi likt pusei, kurai spriedums ir labvēlīgs, segt visus tai radušos izdevumus un izmaksas. Tiesa var arī likt vienai vai vairākām tiesvedības pusēm samaksāt drošības naudu vai avansa maksājumu (piemēram, ja tiesa atzinuma sniegšanai pieaicina ekspertu).
Jautājums par samaksu, ko klients maksā advokātam, ir klienta un advokāta ziņā. Praksē ir ierasts, ka advokāts saņem avansu par pakalpojumiem.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Skatīt "Juridiskā palīdzība — Luksemburga".

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Prasītāji, kuri pārstāv sevi paši (ja to atļauj tiesību akti), saņems atbildi no tiesas.
Ja tiesvedība tiek uzsākta ar advokāta starpniecību, kurš rīkojas klienta uzdevumā, tiesa sniegs atbildi advokātam kā klienta juridiskajam pārstāvim.
Advokāts var klientam sniegt ziņas par procesuālo darbību norišu laika grafiku, ja tas ir zināms vai paredzams.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Skatīt atbildi uz iepriekšējo jautājumu.
Rakstiskajā tiesvedībā termiņš, kurā jāierodas tiesā, parasti ir noteikts tiesību aktos; arī tiesa var noteikt termiņus, jo īpaši katras puses vai trešo personu personiskai uzklausīšanai. Tiesību aktos noteiktie termiņi atšķiras atkarībā no tiesas un no tā, vai atbildētājs dzīvo Luksemburgā vai citā valstī. Mutiskā tiesvedībā prasītājam parasti ir jānorāda atbildētājam konkrēts datums, kad jāierodas tiesā.

Saistītās saites

http://www.legilux.lu/

Lapa atjaunināta: 07/03/2022

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Ungārija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Prasījumus par kavētiem maksājumiem var izpildīt arī ar maksājuma rīkojumu, bet dažus tiesību aktos noteiktus prasījumus var izpildīt vienīgi ar maksājuma rīkojumu. Ar šādām ārpustiesas procedūrām nodarbojas notāri. Sk. sadaļu Maksājuma rīkojuma procedūras.

Ungārijā ir pieejamas strīdu alternatīvas izšķiršanas procedūras. Sk. sadaļu Alternatīva strīdu izšķiršana.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Termiņi, kad tiesā var iesniegt prasību, un termiņu veidi atšķiras atkarībā no izskatāmā jautājuma. Piemēram, īpašuma prasījumus var iesniegt tiesā bez laika ierobežojuma, un šajos gadījumos nav piemērojams arī noilgums. Savukārt prasības par ārpuslīgumiskiem zaudējumiem var iesniegt bez laika ierobežojuma, taču tām ir piemērojams vispārējais noilgums (5 gadi), ko tiesa ņem vērā, ja tiesvedību ierosina otra puse. Attiecībā uz citiem prasījumiem termiņš iesniegšanai tiesā ir noteikts tiesību aktos.

Tāpēc jautājumu par termiņiem būtu ieteicams noskaidrot, konsultējoties ar advokātu, juridisko konsultantu vai Pilsoņu konsultāciju biroju.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Jautājums par jurisdikciju, nosakot, kuras dalībvalsts tiesu kompetencē ir izskatīt dažādu veidu lietas ar pārrobežu dimensiju, ir sīki aprakstīts Eiropas Savienības tiesību aktos, atbilstošajās starptautiskajās konvencijās un Ungārijas starptautisko privāttiesību normās.

Atbilstošie ES tiesību akti, kas ir vispārēji piemērojami komerclietās un civillietās, ietver Regulu (ES) Nr. 1215/2012 un jauno Lugāno konvenciju (kas publicēta ar Lēmumu Nr. 2009/430/EK), Regulu (EK) Nr. 2201/2003 par laulības lietām un lietām par vecāku atbildību un Regulu (EK) Nr. 4/2009 par uzturēšanas saistību lietām.

Ja nav piemērojami ne ES tiesību akti, ne divpusējās vai daudzpusējās konvencijas, kurām Ungārija ir pievienojusies, jurisdikciju nosaka, pamatojoties uz 2017. gada Likumu XXVIII par starptautiskajām privāttiesībām.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Sk. sadaļu Lietu piekritība tiesām – Ungārija.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Sk. sadaļu Lietu piekritība tiesām – Ungārija.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Tiesvedībā personiski vai ar pārstāvja starpniecību var piedalīties jebkura persona, kurai

a) saskaņā ar civiltiesību normām ir pilna tiesībspēja un rīcībspēja,

b) kura ir daļēji rīcībnespējīgs pieaugušais, bet kuras tiesībspēja un rīcībspēja saskaņā ar civiltiesību normām nav ierobežota attiecībā uz lietas priekšmetu un procedūras aktiem, vai

c) kurai saskaņā ar civiltiesību normām ir tiesības pamatoti dot norādījumus par lietas priekšmetu.

Juridiskais pārstāvis piedalās tiesvedībā lietas dalībnieka vārdā, ja

a) lietas dalībniekam nav vajadzīgās tiesībspējas un rīcībspējas, lai piedalītos tiesvedībā,

b) ja juridiskais pārstāvis lietas dalībniekam ir iecelts, neskarot viņa(-s) tiesībspēju un rīcībspēju, izņemot gadījumus, kad lietas dalībnieks piedalās tiesvedībā personiski vai ar pārstāvja starpniecību, vai ja

c) lietas dalībnieks nav fiziska persona.

Saskaņā ar 2016. gada Civilprocesa kodeksa likumu CXXX (turpmāk "CPK") juridiska pārstāvība tiesvedībā ir obligāta. Saskaņā ar CPK pamatnoteikums par obligātu juridisku pārstāvību neattiecas uz lietu izskatīšanu pirmajā instancē rajona tiesās un uz tiesvedību darba lietās, kas ir administratīvo un darba lietu tiesu kompetencē, – šādos gadījumos juridiska pārstāvība nav obligāta, ja tiesību aktos nav paredzēts citādi.

CPK ir skaidrots, kas var piedalīties kā juridiskais pārstāvis. Parasti pušu juridiskie pārstāvji ir advokāti un juridiskie biroji. Gadījumos, kad juridiska pārstāvība ir obligāta, persona, kas ir nokārtojusi advokatūras eksāmenu, savā lietā var rīkoties bez juridiskas pārstāvības, ja tiesību aktos nav paredzēts citādi.

Lietās, kurās nav obligāti jāiesaista juridiskais pārstāvis, prasības pieteikumu var iesniegt pilnvarots pārstāvis (piemēram, advokāts), ko iecēlusi puse, vai puses juridiskais pārstāvis. Noteikumi par to, kurš var un kurš nevar rīkoties kā pilnvarots pārstāvis, ir paredzēti CPK.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Prasības pieteikums jāiesniedz tieši tiesā, kurai ir jurisdikcija un kompetence izskatīt konkrēto lietu. Saskaņā ar CPK puse, kas tiesvedībā rajona tiesā vai darba lietu gadījumā administratīvo un darba lietu tiesā neizmanto juridisko pārstāvi, var iesniegt pieteikumu mutiski noteiktajā darba laikā un, izmantojot atbilstošo veidlapu, reģistrēt to kompetentajā tiesā savā dzīvesvietā, juridiskajā adresē vai darbavietā vai tiesā, kurai lietā ir jurisdikcija.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Tiesvedības valoda ir ungāru valoda. Ja tiesiskajā regulējumā, saistošos Eiropas Savienības tiesību aktos vai starptautiskās konvencijās nav noteikts citādi, tiesai adresētie dokumenti jāiesniedz ungāru valodā un tiesas dokumenti un lēmumi tiek sagatavoti ungāru valodā. Ikvienai personai, kas piedalās tiesas procesā, ir tiesības izmantot savu dzimto valodu, kā arī savu reģionālo vai minoritātes valodu, ja to paredz starptautiskas konvencijas

Parakstot Eiropas reģionālo vai minoritāšu valodu hartu, Ungārija ir uzņēmusies pienākumu attiecībā uz horvātu, vācu, rumāņu, serbu, slovāku, slovēņu, romu un bojašu valodu atļaut šādas darbības:

personīgi piedaloties tiesas procesā, puse drīkst izmantot savu reģionālo vai minoritātes valodu, nemaksājot par to papildu maksu,

dokumentus un pierādījumus var iesniegt reģionālajā vai minoritātes valodā, vajadzības gadījumā izmantojot tulku un tulkotāju pakalpojumus.

Tiesa piešķir tulku, surdotulku vai tulkotāju, ja tas ir vajadzīgs, lai ievērotu personas tiesības lietot valodu vai citādi vajadzīgs saskaņā ar CPK noteikumiem par valodu lietojumu.

Pieteikums jāiesniedz rakstiski tiesā, kurā tiek iesniegta prasība. Ja obligāti jāizmanto vai tiek izvēlēta saziņa ar elektroniskiem līdzekļiem, pieteikums jāiesniedz elektroniski tiesību aktos noteiktā kārtībā. Ja saziņa notiek papīra formātā, pieteikums jāiesniedz, nosūtot pa pastu vai ierodoties personiski (administrācijas darba laikā vai citā darba laikā ievietojot pieteikumu iesniegumu kastītē pie tiesas ieejas), bet puse, kas tiesvedībā rajona tiesā vai darba lietu gadījumā administratīvo un darba lietu tiesā neizmanto juridisko pārstāvi, var iesniegt pieteikumu mutiski noteiktajā darba laikā un, izmantojot standarta veidlapu, reģistrēt to kompetentajā tiesā savā dzīvesvietā, juridiskajā adresē vai darbavietā vai tiesā, kurai lietā ir jurisdikcija.

Pieteikumus nevar iesniegt pa faksu.
Informāciju par elektroniskas iesniegšanas iespēju sk. sadaļā Automātiska apstrāde.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Prasība jāiesniedz ar prasības pieteikumu, t. i., rakstisku iesniegumu, kurā aprakstīts prasījums. Prasības attiecībā uz pieteikumā iekļaujamo informāciju un dokumentiem, kas jāpievieno pieteikumam, ir sīki precizētas CPK.
Pusei, kas tiesvedībā rajona tiesā vai darba lietu gadījumā administratīvo un darba lietu tiesā neizmanto juridisko pārstāvi, pieteikums jāiesniedz, izmantojot šim nolūkam paredzēto veidlapu. Lietās, kurās prasītājs neizmanto juridisko pārstāvi, tas ļoti palīdz, jo veidlapā ir minēta pieteikumā obligāti iekļaujamā informācija un norādīti pielikumi, kas jāpievieno pieteikumam. Veidlapas ir pieejamas tiesu galvenajā tīmekļa vietnē (http://birosag.hu/nyomtatvany-urlapok/keresetlevel-nyomtatvanyok).
Ja saziņa notiek papīra formātā, pieteikums un tā pielikumi jāiesniedz atbilstoši tiesvedībā iesaistīto personu skaitam un jāpievieno viens papildu eksemplārs. Ja vairākām pusēm ir kopīgs pārstāvis (pilnvarota persona), tās kopīgi saņem vienu eksemplāru.
Informāciju par pieteikumu elektronisku iesniegšanu sk. sadaļā Automātiska apstrāde.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Civillietās ir obligāti jāmaksā tiesas nodevas. Katrā tiesvedībā maksājamo tiesas nodevu apmērs ir noteikts 1990. gada Likumā XCIII par nodevām. Pusei, kas ierosina tiesvedību, nodevas ir jāsamaksā līdz ar prasības pieteikuma iesniegšanu, ja lēmums par nodevu samaksu netiek pieņemts vēlāk. Tādā gadījumā nodevas maksā persona, kurai tās piespriež maksāt tiesa.
Tiesa, kurā ir ierosināta civillieta, noraida pieteikumu, neizdodot papildu informācijas pieprasījumu, ja prasītājs nav samaksājis procesuālos izdevumus apmērā, kas ir proporcionāls pieteikumā norādītajai prasījuma summai, vai tiesību aktos paredzētu vienotas likmes summu un nav iesniedzis pieteikumu par juridisko palīdzību vai atsaucies uz jebkādu juridisko palīdzību, kuras pamatā ir tiesību akti.
Pusei var piešķirt juridisko palīdzību, lai tiesas procesa laikā palīdzētu tai aizstāvēt savas tiesības.
Ja tiesību aktos nav noteikts citādi, pusei ir tiesības uz personīgu juridisko palīdzību (*személyes költségmentesség*) un personīgu atbrīvojumu no iepriekšējas izdevumu segšanas (*személyes költségfeljegyzési jog*) pēc pieprasījuma, kas pamatots ar tās ienākumiem un finansiālo stāvokli, bet personīgu atbrīvojumu no tiesas nodevu samaksas (*személyes illetékmentesség*) piešķir *ex officio*, pamatojoties uz personisku aspektu novērtējumu. Pusei piešķir ar konkrēto lietu saistītu juridisko palīdzību (*tárgyi költségkedvezmény*), pamatojoties uz lietā izskatāmā jautājuma būtību, bet nodevu samazinājumu (*mérsékelt illeték*) piešķir *ex officio*, ja lietas izskatīšanas laikā iestājas konkrēti notikumi.
Atbrīvojums no tiesas nodevu samaksas nozīmē, ka no šā pienākuma tiek atbrīvota persona, kurai būtu jāmaksā tiesas nodevas, vai atbrīvojums tiek piešķirts, ņemot vērā lietā izskatāmā jautājuma būtību. Atbrīvojums no tiesas nodevu samaksas nozīmē, ka persona tiek atbrīvota no nodevu iepriekšējas samaksas un no visu nesamaksāto nodevu samaksas, ja tiesību aktos nav paredzēts citādi. Atbrīvojums no tiesas nodevu samaksas neatbrīvo personu no izpildes procedūras laikā nesamaksāto nodevu samaksas. Likumā par nodevām ir norādīts, kuras juridiskās personas var saņemt personīgu atbrīvojumu no tiesas nodevu nomaksas. Pie tām pieder Ungārijas valsts, pašvaldības, budžeta iestādes un baznīcas.
Ja atbrīvojumu piešķir saistībā ar lietā izskatāmā jautājuma būtību, no tiesas nodevu samaksas tiek atbrīvotas abas puses neatkarīgi no to ienākumiem vai materiālā stāvokļa. Atbrīvojumu saistībā ar lietā izskatāmā jautājumu būtību piešķir, piemēram, ja tiek apstrīdēti lēmumi par juridisko palīdzību, ir iesniegtas pretprasības laulības šķiršanas lietās vai pieprasīti lēmumu labojumi, pielāgojumi vai papildinājumi.
Neatkarīgi no ienākumiem un materiālā stāvokļa pusēm piešķir atbrīvojumu no iepriekšējas nodevu samaksas saistībā ar lietā izskatāmā jautājuma būtību (*tárgyi illetékfeljegyzési jog*), piemēram, tiesvedībās, kas saistītas ar personu civiltiesisko aizsardzību, vai tādu prasījumu gadījumā, kas ierosināti par zaudējumiem, kuri radušies, īstenojot valsts varu. Ikviena persona, kam piešķirts atbrīvojums no iepriekšējas nodevu samaksas saistībā ar lietā izskatāmā jautājuma būtību, ir atbrīvota no iepriekšējas nodevu samaksas. Šajā gadījumā nodevas pēc procedūras beigām samaksā puse, kurai tiesa ir piespriedusi to darīt.
Persona ir atbrīvota no daļējas nodevu samaksas, ja tai ir piešķirts nodevu samazinājums. Nodevu samazinājums ir juridiskās palīdzības veids, kas pēc būtības atšķiras no citiem veidiem, jo to piešķir bez vajadzības iesniegt pieteikumu, ja procedūras laikā iestājas konkrēti notikumi, un tā pamatā nav lietas dalībnieka personiskie apstākļi vai lietā izskatāmā jautājuma būtība.
Iepriekšējas nodevu nemaksāšanas priekšrocība ir gan daļa no juridiskās palīdzības, gan atbrīvojums no iepriekšējas izdevumu segšanas. Juridisko palīdzību arī var piešķirt konkrētām personām vai saistībā ar lietā izskatāmā jautājuma būtību. To lietu veidi, kurās juridisko palīdzību var piešķirt saistībā ar lietā izskatāmā jautājuma būtību, un personīgas juridiskās palīdzības piešķiršanas kritēriji ir noteikti tiesību aktos. Piemērs gadījumam, kad var piešķirt atbrīvojumu no izmaksu segšanas saistībā ar lietā izskatāmā jautājuma būtību, ir aizbildnības process.
Atbrīvojumu no iepriekšējas izmaksu segšanas arī var piešķirt personām vai saistībā ar lietā izskatāmā jautājuma būtību. Pusēm piešķir ar konkrēto lietu saistītu atbrīvojumu no iepriekšējas izmaksu segšanas, piemēram, bērna izcelšanās noteikšanas vai aizgādības lietās.
Saskaņā ar Advokatūras likumu advokāta iecelšana notiek pēc brīvas vienošanās par advokāta darbībām klienta pārstāvībai, ja Advokatūras likumā vai Civilkodeksā nav noteikts citādi, tāpēc puses var brīvi vienoties par advokāta honorāru Advokatūras likumā noteiktajās robežās. Juridiskā palīdzība ietver atbrīvojumu no advokāta honorāra samaksas vai iepriekšējas samaksas. Pārstāvību ar advokātu apstiprina juridiskās palīdzības dienests.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Pusei var piešķirt personīgu juridisko palīdzību vai ar konkrēto lietu saistītu juridisko palīdzību, lai tiesas procesa laikā palīdzētu tai aizstāvēt savas tiesības.
Fiziskai personai ir tiesības uz personīgu juridisko palīdzību pēc pieprasījuma, kas pamatots ar tās ienākumiem un materiālo stāvokli, un ar konkrēto lietu saistītu juridisko palīdzību, kuru piešķir *ex officio*, pamatojoties uz lietā izskatāmā jautājuma būtību. Juridiskās palīdzības piešķiršana nozīmē, ka persona ir atbrīvota no iepriekšējas tiesas nodevu samaksas, no tiesāšanās izdevumu iepriekšējas samaksas un no visu nesamaksāto nodevu samaksas, ja tiesību aktos nav noteikts citādi, kā arī no visu valstij radušos izdevumu segšanas un no pienākuma veikt iemaksu par tiesāšanās izdevumiem.
Kritēriji, kas attiecas uz personas ienākumu un materiālā stāvokļa atbilstību personīgas juridiskās palīdzības piešķiršanai, kā arī gadījumi, kad juridisko palīdzību var piešķirt saistībā ar lietā izskatāmā jautājuma būtību, ir paredzēti tiesību aktos.
Eiropas Savienības pilsoņiem un trešo valstu pilsoņiem, kuri likumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā, personīgu juridisko palīdzību un personīgu atbrīvojumu no iepriekšējas izmaksu segšanas var piešķirt ar tiem pašiem nosacījumiem, kas piemērojami Ungārijas pilsoņiem, savukārt citiem ārzemniekiem iepriekš minētās priekšrocības var piešķirt, pamatojoties uz starptautiskiem līgumiem.
Juridiskā palīdzība ietver ar ierašanos uz tiesas sēdi saistīto ceļa izdevumu kompensēšanu Eiropas Savienības pilsoņiem un trešo valstu pilsoņiem, kas likumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā, ja personai ir tiesību aktos noteikts pienākums ierasties uz tiesas sēdi.
Ja saskaņā ar kādas ārvalsts tiesību aktiem Ungārijas valstspiederīgajiem ārvalsts tiesā tiek nodrošinātas lielākas priekšrocības nekā ar konkrēto lietu saistīts atbrīvojums no tiesāšanās izdevumu iepriekšējas samaksas, šie labvēlīgākie noteikumi tiesvedības laikā ir jāpiemēro arī ārvalstniekiem, kas ir iesaistīti tiesvedībā Ungārijas tiesā.
Sk. arī sadaļu Juridiskā palīdzība.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Parasti uzskata, ka prasība ir oficiāli iesniegta dienā, kad pieteikums ir saņemts tiesā un reģistrēts tiesas kancelejā. Ja saziņa notiek elektroniski, parasti jāuzskata, ka pieteikums ir reģistrēts, kad IT sistēma nosūta apstiprinājumu par saņemšanu.

Jautājums par to, kad uzskatāms, ka prasības pieteikums ir oficiāli iesniegts, ir sevišķi svarīgs lietās, kurās ir noteikti termiņi prasības iesniegšanai. Šie termiņi atšķiras gan ilguma, gan to nosacījumu ziņā, kas jāievēro, lai varētu uzskatīt, ka pieteikumi ir iesniegti laicīgi.

CPK attiecībā uz procesuālajiem termiņiem paredz, ka termiņa kavējuma sekas nav attiecināmas uz gadījumiem, kad dokumenti tiesai ir nosūtīti ierakstītā vēstulē vēlākais iesniegšanas termiņa pēdējā dienā. Ja saziņa tiesvedības laikā notiek elektroniski, termiņa (ko izsaka dienās, darba dienās, mēnešos vai gados) kavējuma sekas nav attiecināmas uz gadījumiem, kad dokumenti tiesai ir nosūtīti elektroniski saskaņā ar IT prasībām vēlākais iesniegšanas termiņa pēdējā dienā. Taču, ja tiesību aktos nav noteikts citādi, šis noteikums neattiecas uz likumā paredzēto prasības pieteikumu iesniegšanas termiņu aprēķinu.

Uzskata, ka pieteikumi ir iesniegti laicīgi, ja tie ir saņemti tiesā ne vēlāk kā pieteikumu iesniegšanai noteiktā termiņa pēdējā dienā.

Pēc termiņa beigām iesniegtos pieteikumus tiesa noraida. Tiesa rīkojumu par prasības pieteikuma noraidīšanu izsniedz prasītājam un paziņo atbildētājam par veikto pasākumu. Prasītājs par rīkojumu var iesniegt īpašu pārsūdzību.

Tāpēc ir ieteicams konsultēties ar juridisko konsultantu, advokātu vai Pilsoņu konsultāciju biroju, lai noskaidrotu, kad tiek uzskatīts, ka pieteikums ir oficiāli iesniegts laicīgi.

Ja pusei, kas tiesvedībā rajona tiesā vai darba lietu gadījumā administratīvo un darba lietu tiesā neizmanto juridisko pārstāvi, ir iespēja noteiktajā darba laikā iesniegt pieteikumu mutiski kompetentajā tiesā savā dzīvesvietā, juridiskajā adresē vai darbavietā vai tiesā, kurai lietā ir jurisdikcija, tiesas pārstāvis šai pusei sniedz vajadzīgo palīdzību un lūdz nekavējoties novērst visas nepilnības. Pretējā gadījumā tiesa neinformē puses par faktu, ka tiesvedība ir sākta. Tiklīdz pieteikums ir saņemts, tiesa pārbauda, vai tajā ir iekļauta visa tiesību aktos noteiktā informācija.

Ja prasības pieteikums ir piemērots lietas ierosināšanai, tiesa izsniedz pieteikumu atbildētājam un vienlaikus aicina viņu iesniegt pretprasību četrdesmit piecu dienu laikā no prasības pieteikuma saņemšanas. Atbildētājs vēršas tiesā, iesniedzot pretprasību.

Pēc tam, kad ir iesniegta rakstiska pretprasība pret prasības pieteikumu, tiesa lemj par lietas ierosināšanu CPK noteiktajā kārtībā, ņemot vērā lietas apstākļus, un tad izbeidz lietas ierosināšanas posmu un nosaka dienu lietas izskatīšanai pēc būtības.

Informāciju par pieteikuma elektroniskas iesniegšanas iespēju un saņemšanas apstiprinājumu sk. arī sadaļā Automātiska apstrāde.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Pēc pieteikuma saņemšanas tiesa rīkojas, kā aprakstīts 12. iedaļā. Atkarībā no lietas apstākļiem lietas dalībnieks var saņemt papildu informāciju no papildu rakstveida dokumentiem, ja tiesa tos ir pieprasījusi, vai lietas iztiesāšanas sagatavošanas tiesas sēdē un tiesas sēdē, kurā lietu izskata pēc būtības, pamatojoties uz tiesvedības īpašajām iezīmēm.

Lapa atjaunināta: 15/01/2024

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Malta

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Jā, lai Maltā iesniegtu lietu, ir jādodas uz tiesu. Pieteikumu tiesā iesniedz un attiecīgo maksu samaksā advokāts (jurists) vai advokāta palīgs. Ja lieta ir jāiesniedz augstākā tiesā, persona, kura uzsāk tiesvedību, nodod zvērestu.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Nē, lietu tiesā var iesniegt jebkurā laikā. Tomēr atbildētājam jebkurā tiesas procesa posmā ir tiesības atsaukties uz noilgumu.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Personai, kura ierosina lietu, fiziski ir jābūt klāt tiesas zālē visās sēdēs. Personas prombūtnes gadījumā kā šīs personas pārstāvis darbojas advokāts vai advokāta palīgs (*legal procurator*). Ja persona neatrodas Maltā, tad Maltā norīko kuratoru, lai tiesas procesu būtu iespējams turpināt arī puses prombūtnes laikā.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Lai gan Maltā ir tikai viena tiesas ēka, tajā atrodas vairākas tiesas, kuru jurisdikcija atšķiras atkarībā no lietas priekšmeta, pieteikuma iesniedzēja prasības vērtības un pieteikuma iesniedzēja dzīvesvietas. Maltas tiesu veidi ir šādi:

a) Civiltiesa (Ģimenes lietu nodaļa) [*Qorti Ċivili* (*Sezzjoni tal-Familja*)] — izskata visas prasības saistībā ar ģimenēm, piemēram, laulāto atšķiršanas tiesvedības, laulību šķiršanu, uzturlīdzekļu jautājumus, paternitātes jautājumus un laulības atzīšanu par spēkā neesošu;

b) Miertiesa (Gozo Ģimenes lietu nodaļa) [*Qorti tal-Maġistrati* (*Għawdex Sezzjoni Familja*)] — tāpat kā a) apakšpunktā iepriekš, bet šajā tiesā vēršas personas, kuras vēlas ierosināt lietas pret personām, kas uzturas Gozo vai kuru parastā dzīvesvieta ir Gozo salā;

c) Civiltiesas Pirmā palāta (Konstitucionālā tiesa) [*Prim' Awla tal-Qorti Ċivili* (*sede Kostituzzjonali*)] — izskata konstitucionāla rakstura lietas;

d) Miertiesa (Malta) [*Qorti tal-Maġistrati* (*Malta*)] — izskata un izlemj skaidri civila rakstura lietas saistībā ar visām prasībām, kuru apmērs nepārsniedz 15 000 EUR un kuras tiek ierosinātas pret personām, kas uzturas vai kuru parastā dzīvesvieta ir kādā Maltas salas daļā, kā arī visas citas Maltas likumdošanā paredzētās prasības;

e) Miertiesa (Gozo Vispārējās jurisdikcijas nodaļa) [*Qorti tal-Maġistrati* (*Għawdex Inferjuri*)] — tāpat kā d) apakšpunktā iepriekš, taču šajā tiesā vēršas personas, kuras vēlas ierosināt lietu pret personu, kas uzturas Gozo vai kuras parastā dzīvesvieta ir Gozo salā. Tai pieder arī Civiltiesas vara tās Brīvprātīgās jurisdikcijas nodaļā;

f) Civiltiesas Pirmā palāta [*Prim' Awla tal-Qorti Ċivili*] — izskata un izlemj skaidri civila rakstura lietas saistībā ar visām prasībām, kuru apmērs pārsniedz 15 000 EUR, kā arī visas lietas (neņemot vērā prasības vērtību), kuras ietver prasības par nekustamo īpašumu vai ar nekustamo īpašumu saistītiem atvieglojumiem, apgrūtinājumiem vai tiesībām, tostarp visas prasības par izlikšanu vai izraidīšanu no nekustamā īpašuma, gan pilsētas, gan lauku, ko īrē vai ir aizņēmušas personas, kuras uzturas vai kuru parastā dzīvesvieta ir šādas tiesas jurisdikcijas teritorijā;

g) Miertiesa (Gozo) (augstākā jurisdikcija) (vispārīgā nodaļa) [*Qorti tal-Maġistrati* (*Għawdex*) *Gurisdizzjoni Superjuri, Sezzjoni Ġenerali*)] — tāpat kā f) apakšpunktā, taču šajā tiesā vēršas personas, kuras vēlas ierosināt lietu pret personu, kas uzturas Gozo vai kuras parastā dzīvesvieta ir Gozo salā;

h) Civiltiesas Pirmā palāta tās Brīvprātīgās jurisdikcijas nodaļā [*Prim' Awla tal-Qorti Ċivili, Ġurisdizzjoni Volontarja*] — šajā tiesā izskata ar strīdiem nesaistītus jautājumus, piemēram, slepena testamenta atklāšana, aizbildniecība un adopcija. Turklāt šī tiesa apstiprina noslēgtus līgumus vai dod atļauju līgumu slēgšanai. Tā arī apstiprina tādu noteikumu pieņemšanu, kurus saskaņā ar likumu bez iepriekšējas apstiprināšanas vai atļaujas saņemšanas nav atļauts pieņemt.

Līdztekus tiesām pastāv arī vairāki tribunāli. Maza apmēra prasību tribunāls (*Tribunal tat-Talbiet iż-Żgħar*) (izskata un izlemj visas prasības par naudas piedziņu, kuru apmērs nepārsniedz 5 000 EUR), Administratīvo aktu pārbaudes tribunāls (*Tribunal ta' Reviżjoni Amministrattiva*) un Rūpniecības tribunāls (

Tribunal Industrijali). Maltā pastāv arī Arbitrāžas centrs (*Ċentru tal-Arbitraġġ*), kas nodrošina pakalpojumus saistībā ar arbitrāžu. Maltas likumdošana paredz, ka noteiktos apstākļos puses ir spiestas doties uz šķīrējtiesu (obligātā šķīrējtiesa). Piemēram, strīdi, kas ir saistīti ar kopīpašumu un autotransporta satiksmi, ir obligātās šķīrējtiesas priekšmets.

Visas uzskaitītās tiesas ir pirmās instances tiesas un vispārējās piekritības tiesas. Tādējādi pārsūdzības par šo tiesu nolēmumiem var iesniegt Apelācijas tiesā (*Qorti tal-Appell*). Pārsūdzības par Maza apmēra prasību tribunālu nolēmumiem, Arbitrāžas centra vai miertiesu nolēmumiem ir jāiesniedz Apelācijas tiesā, tās zemākajā jurisdikcijā (ar vienu vadošo tiesnesi). Pārsūdzības par Civiltiesas Pirmās palātas nolēmumiem ir jāiesniedz Apelācijas tiesā, tās augstākajā jurisdikcijā (ar trim vadošajiem tiesnešiem). Pārsūdzības par Civiltiesas Pirmās palātas (Konstitucionālā jurisdikcija) nolēmumiem ir jāiesniedz Konstitucionālajā tiesā (*Qorti Kostituzzjonali*), bet pārsūdzības par Miertiesas nolēmumiem (Gozo), gan zemākajā, gan augstākajā jurisdikcijā, vienmēr ir jāiesniedz Apelācijas tiesā Maltā.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Lūdzu, skatiet 4. punktā sniegto atbildi.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Lai celtu prasību zemākstāvošajās tiesās, ir jāizmanto advokāta vai advokāta palīga pakalpojumi. Ja prasību ceļ augstākajā tiesā, ir jāizmanto gan advokāta, gan advokāta palīga pakalpojumi.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Tiesas kancelejā.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Prasības pieteikumam jābūt rakstītam maltiešu valodā. Tas ir jāiesniedz rakstiskā formā, un advokātam vai advokāta palīgam tas ir jāiesniedz personiski. Var pieprasīt arī procesa norisi angļu valodā, ja kāda no pusēm ir ārzemnieks.

Maltā nepastāv iespēja iesniegt pieteikumu, nosūtot to e-pastā vai pa faksu.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Iesniedzot lietas Arbitrāžas centrā vai Maza apmēra prasību tribunālā, ir jāizpilda noteiktas veidlapas. Taču nav paredzētas veidlapas, kuras būtu jāaizpilda, lai uzsāktu tiesvedību miertiesās vai Civiltiesas Pirmajā palātā. Ja prasību ceļ Civiltiesas Pirmajā palātā, pieteikumā ir jāietver:

a) paziņojums, kurā skaidrā un nepārprotamā veidā izklāstīta informācija par lietas priekšmetu, norādot to atsevišķos numurētos punktos, lai uzsvērtu prasību un paziņotu arī to, par kuriem faktiem pieteikuma iesniedzējs ir zinājis personīgi;

b) prasības iemesls;

c) prasība vai prasības, kas ir jānumurē; un

d) katrā ar zvērestu apliecinātā pieteikumā skaidrā un salasāmā formā tieši zem tiesas virsraksta jābūt drukātam šādam paziņojumam:

"*Lai kurš būtu norādīts kā saņēmējs šajā ar zvērestu apliecinātajā pieteikumā, tas divdesmit (20) dienās no datuma, kad paziņojums tam ir iesniegts, t. i., no paziņojuma saņemšanas datuma, iesniedz ar zvērestu apliecinātu atbildi. Ja ar zvērestu apliecināta rakstiska atbilde saskaņā ar likumu netiks iesniegta paredzētajā laikā, tiesa izspriedīs lietu saskaņā ar likumu.*

Tas ir paredzēts tās personas interesēs, kas saņem šo ar zvērestu apliecināto pieteikumu, lai tā varētu laicīgi konsultēties ar advokātu, kurš savukārt varētu iesniegt nepieciešamos dokumentus lietas izskatīšanas laikā.";

e) dokumenti, kas varētu būt vajadzīgi prasības uzturēšanai, jāuzrāda kopā ar pieteikumu, kas apliecināts ar zvērestu;

f) ar zvērestu apliecinātu pieteikumu apliecina ar zvērestu reģistratoram vai advokāta palīgam, kas iecelts par zvērestu pieņēmēju saskaņā ar Rīkojumu par zvērestiem (79. nodaļa);

g) prasītājs kopā ar deklarāciju iesniedz arī to personu vārdus un uzvārdus, kurus viņš grasās izmantot kā lieciniekus, attiecībā uz katru norādot faktus un pierādījumus, kurus tas plāno apstiprināt, izmantojot viņu liecības;

h) pieteikumu izsūta atbildētājam.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Jā, kad pieteikums ir iesniegts, ir jāsamaksā attiecīgā maksa. Maksas apjoms atšķiras atkarībā no lietas veida un/vai prasības vērtības.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Jā, persona, kurai nav līdzekļu, var pieprasīt juridisko palīdzību. Lūgumu sniegt juridisko palīdzību izsaka ar pieteikumu Civiltiesas Pirmajā palātā. Lūgumu var izteikt arī mutiski juridiskās palīdzības advokātam. Lai tiktu piešķirta juridiskā palīdzību, ir jābūt izpildītiem noteiktiem kritērijiem, t. i., pieteikuma iesniedzējam ir jānodod zvērests sekretāram, bet gadījumā, kad lūgums ir izteikts mutiski, personai ir jānodod zvērests juridiskās palīdzības advokātam par to, ka:

a) tā uzskata, ka tai ir pamatots iemesls uzsākt tiesvedību vai aizstāvēt sevi tiesvedībā, turpināt dalību vai būt vienai no pusēm tiesvedībā;

b) izņemot tiesvedības priekšmetu, tai nepieder nekāda veida īpašums, kura neto vērtība ir 6 988,12 EUR apmērā, neiekļaujot ikdienas mājsaimniecības preces, kas ir uzskatāmas par pamatoti nepieciešamām pieteikuma iesniedzēja un tā ģimenes lietošanai, kā arī personas gada ienākumi nepārsniedz valsts minimālo algu, kas noteikta personām, kuras ir sasniegušas vismaz 18 gadu vecumu.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Kad pieteikums ir iesniegts, lieta tiek nodota izskatīšanai tiesā. Tiesa informē gan pieteicēju, gan atbildētāju par pirmās tiesas sēdes datumu (paziņojums par tiesas sēdi). To, vai ir noteikta lietas izskatīšana tiesas sēdē, ir iespējams pārbaudīt arī tiesu tīmekļa vietnē. Pusēm netiek sniegts apstiprinājums, ka lieta ir pareizi iesniegta. Tomēr ir jāatzīmē, ka tiesas reģistrators nepieņems ar zvērestu apliecinātu pieteikumu, ja tas neatbildīs 9. jautājumā uzskaitītajiem elementiem.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Pieteikuma iesniedzējam paziņo par tiesas sēdi. Nākamās sēdes datumu nosaka sēdes laikā. Daļu informācijas par lietu var iegūt tiesu tīmekļa vietnē.

Lapa atjaunināta: 05/03/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Nīderlande

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Nē, ne vienmēr ir jāvēršas tiesā, lai atrisinātu strīdu. Dažos gadījumos var droši izmantot strīdu alternatīvas izšķiršanas iespējas, piemēram, mediāciju vai šķīrējtiesu.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Jā, daudzos gadījumos ir, bet laika ierobežojums prasības celšanai tiesā ir atkarīgs no katras konkrētas lietas, un uz šo jautājumu nav iespējams sniegt vispārēju atbildi. Ja jums ir jautājumi, vislabāk sazināties ar juristu vai Juridiskās palīdzības dienestu Juridisch loket.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Parasti atbildētājs tiek uzaicināts uz savas pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts tiesu.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Ja vien tiesību aktos nav noteikts citādi, jūsu lieta ir jāiesniedz atbildētāja dzīvesvietai piekritīgajā rajona tiesā. Ja atbildētāja dzīvesvieta Nīderlandē nav zināma, jurisdikcija ir arī personas reālās uzturēšanās vietas tiesai. Tas nozīmē, ka jums būs jānoskaidro, kādā adresē un kādā Nīderlandes pašvaldībā atbildētājs dzīvo. Tiklīdz šī informācija ir zināma, jūs varat skatīt Likumu par tiesu klasifikāciju Wet op de rechterlijke indeling, lai noskaidrotu, kurā tiesu rajonā atrodas personas dzīvesvieta vai uzturēšanās vieta. Pamatojoties uz to, ir iespējams noteikt rajona tiesu, kurā lieta jāiesniedz.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Atbilde uz šo jautājumu ir sniegta iepriekšējā jautājumā. Ja vēlaties iegūt plašāku informāciju, lai noteiktu, kurā tiesā lieta jāiesniedz, lūdzam skatīt tīmekļa vietni De Rechtspraak, kurā sniegts skaidrojums par Nīderlandes tiesu sistēmu.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Nīderlandē darbojas tiesiskais princips, kas nosaka, ka pusēm civillietās un komerclietās ir nepieciešams advokāts. Šajā ziņā nav nozīmes, vai tiesvedība ir uzsākta ar tiesas pavēsti, pieteikumu vai saīsināto procesu, vai arī tā ir procedūra pagaidu pasākumu noteikšanai vai, piemēram, procedūra, kurā spriedums pieņemts aizmuguriski saistībā ar neierašanos tiesā.

Izņēmumu piemēro tikai prasībām līdz EUR 25 000 vai prasībām ar nenoteiktu vērtību, ja ir skaidri zināms, ka tā nepārsniedz EUR 25 000. Šādos gadījumos jurisdikcija ir iecirkņa tiesai (*kantonrechter*) un puses var izvēlēties tiesvedībā pārstāvēt sevi pašas. Iecirkņa tiesu kompetencē arī ir lietas, kas saistītas ar darba tiesībām, nomu, patērētāju tiesībām un patēriņa kredītiem. Šajos gadījumos prasības monetārajai vērtībai nav nozīmes. Vēl citi jautājumi, ko skata iecirkņa tiesas, ir administratīvas lietas, lietas par aizbildnību, aizgādnību un mantojuma atraidīšanu vai pieņemšanu.

Papildu informācija par to, vai ir nepieciešams iesaistīt advokātu, ir atrodama šeit.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Rakstiskie dokumenti, ar kuriem var sākt tiesvedību, ir jāiesniedz kompetentās tiesas kancelejā. Šajā gadījumā jāņem vērā, ka ir atšķirība starp tiesvedību, kas uzsākta ar tiesas pavēsti, un tiesvedību, kas uzsākta ar pieteikumu. Tiesvedībā, kas uzsākta ar tiesas pavēsti, tiesas pavēste vispirms tiek izsniegta atbildētājam un pēc tam reģistrēta kancelejā. Abas darbības ir jāveic tiesu izpildītājam. Pēc tam tiesvedība tiek virzīta caur lietu sarakstu (lietu saraksts vienā tiesas sēdē). Tiesvedībā, kas uzsākta ar pieteikumu, pieteikums tiek iesniegts tieši kancelejā, un arī turpmākā procedūra notiek caur kompetentās tiesas kanceleju. Sk. arī sadaļu “Dokumentu iesniegšana”.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Nīderlandē oficiālā tiesvedības valoda ir nīderlandiešu. Tas nozīmē, ka tiesas pavēstei vai (rakstveida) pieteikumam, ar ko tiek uzsākta tiesvedība, ir jābūt nīderlandiešu valodā. Izņēmuma kārtā procesuālos dokumentus lietās, kas tiek izskatītas Frīzlandes tiesās, var izstrādāt frīzu valodā.

Dokumentus rajona tiesas kancelejā var iesniegt arī pa faksu. Pa faksu sūtīti dokumenti, kas saņemti kancelejā pirms plkst. 00.00 pēdējā dienā, tiek uzskatīti par iesniegtiem noteiktajā termiņā. Šim noteikumam ir izņēmums: netiek pieņemti pa faksu sūtīti pieteikumi ģimenes lietās. Dokumentus nevar iesniegt pa e-pastu.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Tiesvedība, kas uzsākta ar tiesas pavēsti

Tiesvedībā, kas uzsākta ar tiesas pavēsti, tiesu izpildītājs vispirms izsniedz tiesas pavēsti atbildētājam un pēc tam reģistrē to tiesas kancelejā. Pavēstē ir jāiekļauj prasītāja vārds/nosaukums, kāda ir prasība, atbildētāja vārds/nosaukums, prasības pamatojums un pamatojošie dokumenti, kurus prasītājs ir iesniedzis, lai pamatotu prasību. Pavēstē ir norādīts arī tiesas sēdes datums un tiesa, kurā notiks lietas izskatīšana.

Lietā ir jāiekļauj šādi dokumenti:

oriģinālā tiesas pavēste – ja nepieciešams: labota tiesas pavēste un pilnvarojums atbilstoši Civilprocesa kodeksa 117. pantam (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*);

ja tiesas pavēste ir jāizsniedz ārvalstīs, oriģinālie dokumenti, kas apliecina, ka tas izdarīts pareizi;

apliecinājums par valsts finansētu juridisko palīdzību vai izziņa par ienākumiem, vai valsts finansētas juridiskās palīdzības pieteikuma vai izziņas par ienākumiem kopija;

atbildētāja dzīvesvietas izvēles apliecinājums;

lietiskie pierādījumi (dokumenti), kas jāsniedz tiesvedības laikā;

paziņojums par to, vai pirms tiesvedības ir notikusi mediācija, turklāt turpmāk minētajos gadījumos jāiesniedz arī šādi dokumenti:

ja prasība ir par izdevumu atlīdzināšanu saistībā ar aresta uzlikšanu īpašumam, aresta uzlikšanas dokumentu kopija;

lietas nodošanas gadījumā nodošanas lēmums un līdz nodošanai lietā iekļautie dokumenti;

ja tiesas pavēste ir jāpublicē vai jātulko svešvalodā, dokumenti, kas apliecina šīs darbības.

Tiesvedība, kas uzsākta ar pieteikumu

Tiesvedībā, kas uzsākta ar pieteikumu, pieteikums tiek iesniegts tieši kancelejā, un arī turpmākā procedūra notiek caur kompetentās tiesas kanceleju.

Lietā ir jāiekļauj šādi dokumenti:

pieteikuma iesniedzēja vārds, uzvārds un dzīvesvieta vai, ja pieteikuma iesniedzēja deklarētā dzīvesvieta nav Nīderlandē, vieta, kurā pieteikuma iesniedzējs uzturas;

katra atbildētāja un ieinteresētās personas vārds, uzvārds un dzīvesvieta vai, ja attiecīgo personu deklarētā dzīvesvieta nav Nīderlandē, vieta, kurā šīs personas uzturas, ciktāl pieteikuma iesniedzējam šī informācija ir zināma;

skaidrs pieteikuma apraksts un tā pamatojums, tostarp tiesas jurisdikcijas pamatojums;

lietai piesaistītā advokāta vārds, uzvārds un tālruņa numurs;

lietās, kas attiecas uz mantojumu, pieteikumā arī jānorāda mirušās personas pēdējā dzīvesvieta vai iemesls, kādēļ nav iespējams sniegt šo informāciju.

Jebkurai pusei, kura tiesas pavēstē, rakstveida paziņojumā vai pārskatā atsaucas uz kādu dokumentu, ir jāpievieno attiecīgā dokumenta kopija.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Tiesas nodevas ir jāmaksā tad, sniedzot prasību tiesā. To apmērs ir atkarīgs no strīda būtības un prasījuma apmēra. Praksē bieži vien advokāts samaksās šo summu un pēc tam iekasēs to no jums. Ja tiesvedības laikā ir jāpieaicina eksperts (piemēram, revidents, medicīnas eksperts vai tehniskais eksperts), tiesa beigās liks segt attiecīgos izdevumus zaudējušajai pusei, ja vien tā nelemj citādi (piemēram, ģimenes lietās, kurās izdevumus parasti sedz puse, kura tās ir radījusi). Tas pats attiecas uz izdevumiem par lieciniekiem vai citiem pierādījumu veidiem.

Advokāti pieprasa samaksu par savu darbu, pamatojoties uz stundas likmi (ar/bez PVN), ja vien pusei nav tiesību uz subsidētu juridisko palīdzību (sk. arī 11. jautājumu). Advokātu atlīdzība Nīderlandē principā nav fiksēta. Par šo tēmu ir ieteicams laikus iegūt informāciju no advokāta, kurš jūs pārstāv, vai Nīderlandes Advokātu apvienība Nederlandse orde van Advocaten. Lielākā daļa advokātu pieprasa avansu, tad pieprasa maksu par sniegtajiem pakalpojumiem tiesvedības ietvaros un beigās izsniedz galīgo rēķinu.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Nīderlandē ir iespēja saņemt subsidētu juridisko palīdzību. Dažos gadījumos var saņemt pabalstu, lai segtu juridiskās palīdzības izmaksas tiesvedības laikā. Ja jūs nevarat atļauties pilnībā segt izdevumus par advokāta pakalpojumiem, tad, ievērojot konkrētus nosacījumus, jūs varat saņemt pabalstu izmaksu segšanai par juridisko palīdzību. Juridiskās palīdzības padome (*Raad voor rechtsbijstand*) tad sedz daļu izdevumu par advokātu, un jums būs jāmaksā tikai noteikta daļa – atkarībā no jūsu finansiālā stāvokļa. Pieteikumu Juridiskās palīdzības padomē iesniedz advokāts. Papildu informācija par subsidētu juridisko palīdzību ir pieejama Juridiskās palīdzības padomes tīmekļa vietnē Raad voor rechtsbijstand.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Ja tiesvedība tiek uzsākta ar tiesas pavēsti, lieta atrodas izskatīšanā no brīža, kad tiesas izpildītājs tiesas pavēsti ir izsniedzis atbildētajam. Prasītājs iesniedz tiesas pavēsti kancelejā ne vēlāk kā dienā, kad kanceleja tiek atvērta pirms tiesas pavēstē norādītā lietas datuma (tiesas sēdes plānotā datuma). Lietvedis ievada lietu viena tiesneša nodaļas lietu sarakstā.

Ja tiesvedība tiek uzsākta ar pieteikumu, tiek uzskatīts, ka lieta ir izskatīšanā, kad pieteikums ir iesniegts kancelejā.

Parasti netiek nosūtīts apstiprinājums par to, ka lieta ir iesniegta. Ja lieta tiek uzsākta ar tiesas pavēsti un pavēstē ir trūkumi, prasītājam dažos gadījumos tiek dota iespēja novērst trūkumus. Tas pats attiecas uz gadījumiem, kad procedūra ir uzsākta ar pieteikumu. Taču kancelejai nav pienākums piedāvāt šādu iespēju.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Tiesas kanceleja nevar nekavējoties sniegt precīzu informāciju par tiesvedības grafiku, un tas nav iespējams arī tiesvedības sākumā. Protams, jūs informēs par to, kad paredzēta jūsu lietas izskatīšana. Abas puses saņems uzaicinājumu piedalīties tiesas sēdē konkrētā laikā un vietā.

Lapa atjaunināta: 16/11/2022

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvolodas de
versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās: en.

Kā iesniegt lietu tiesā - Austrija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Pirms vēršanās tiesā ir vērts izmēģināt alternatīvus strīdu izšķiršanas veidus.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Dažādās lietās termiņi ir atšķirīgi. Iesakām par termiņiem konsultēties ar juristu.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Skatiet faktu lapu "Lietu piekritība tiesām".

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Skatiet faktu lapu "Lietu piekritība tiesām — Austrija".

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Skatiet faktu lapu "Lietu piekritība tiesām — Austrija".

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Civillietās un komerclietās prasības, kuras ir jāizskata tiesā, ir jāiesniedz rajonu tiesās (*Bezirksgericht*) (parasti tām ir jurisdikcija lietās par strīda summu līdz 15 000 EUR) un prasība ir jāparaksta advokātam, ja strīdus summa pārsniedz 5000 EUR. Juridiskā pārstāvība nav obligāta lietās, kas iesniedzamas rajonu tiesās neatkarīgi no prasības summas (t. i., pat ja tā pārsniedz 15 000 EUR). Tas sevišķi attiecas uz strīdiem laulāto vai partneru starpā, strīdiem ģimenes tiesību jomā, strīdiem par īpašumu robežām, par iejaukšanos valdījumā, strīdiem saistībā ar īri vai nomu, strīdiem saistībā ar līgumiem starp kuģu īpašniekiem, pārvadātājiem, viesnīcniekiem un viņu pasūtītājiem, pasažieriem vai viesiem, kā arī strīdiem saistībā ar lauksaimniecības dzīvniekiem.

Juridiskā pārstāvība nav obligāta arī visu bezstrīdus kārtībā (civiltiesisks process lietas būtības noskaidrošanai, kas ir elastīgāks un mazāk formāls par civilprocesa strīdu) celtu prasību gadījumā (it īpaši bezstrīdus kārtībā skatāmas lietas par laulāto vai partneru attiecībām vai jautājumiem saistībā ar bērniem, pilngadīgu personu aizsardzību, mantojumiem, zemesgrāmatu un uzņēmumu reģistra ierakstiem, dzīvokļtiesībām).

Ciktāl juridiskā pārstāvība rajona tiesā nav obligāta, ikviens var iesniegt rakstisku prasību vai pieteikumu tiesvedības uzsākšanai.

Tiesā izšķiramās civillietās un komerclietās prasības, kas iesniegtas reģionālajās tiesās (*Landesgericht*), parasti vienmēr ir jāparaksta advokātam.

Reģionālajām tiesām ir jurisdikcija visās lietās, kas nav rajonu tiesu jurisdikcijā, neatkarīgi no prasības summas, piemēram, lietās saistībā rūpnieciskā īpašuma tiesībām, negodīgu konkurenci un prasībām par aizliegumu, kuras iesniegušas patērētāju tiesību aizsardzības asociācijas.

Obligātā juridiskā pārstāvība nav nepieciešama arī visās reģionālajās tiesās iesniedzamajās prasībās saistībā ar darba un sociālā nodrošinājuma tiesībām (tiesas procesos, ko reglamentē Darba un sociālo tiesu likums — ASGG). Tas jo sevišķi attiecas uz tādām darbinieku prasībām pret darba devējiem, kuras izriet no darba līguma.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Rakstiskie prasības pieteikumi ir jānosūta uz tiesas pasta adresi. Ja kāda puse prasību tiesā vēlas iesniegt personīgi, tā var iesniegt prasību tiesas kancelejā vai nodot to tiesas dokumentu pastkastē.

Ja juridiskā pārstāvība nav obligāta un pusi nepārstāv advokāts, prasību tiesas pieņemšanas dienā (Amtstag) var iesniegt piekritīgajā rajona tiesā vai rajona tiesā pēc puses pastāvīgās dzīvesvietas, prasību iesniedz mutiski un tā tiek fiksēta protokolā.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Visās tiesās oficiālā valoda ir vācu valoda. Dažas tiesas ļauj mazākumtautību grupām kā oficiālo valodu lietot arī Burgenlandes horvātu, ungāru vai slovēņu valodu.

Prasības vai pieteikumi, ar kuriem tiek ierosināta tiesvedība, ir jāiesniedz rakstiski, tiem jābūt pašrocīgi parakstītiem. Ja juridiskā pārstāvība nav obligāta un pusi nepārstāv advokāts, prasību vai pieteikumu var iesniegt arī mutiski (kā aprakstīts atbildē uz 7. jautājumu) piekritīgajā rajona tiesā, kur prasība vai pieteikums tiek fiksēts protokolā. Prasības var iesniegt tiešsaistē, izmantojot Austrijas e-tiesiskuma (ERV) platformas slēgto sistēmu, kuras izmantošanai nepieciešams reģistrēties (tas ir finansiāli lietderīgi tikai tiem, kuri Austrijas tiesās iesniedz lielu skaitu prasību). Nav iespējams prasību iesniegt pa e-pastu,

un prasību nav iespējams šādi papildināt noteiktajos termiņos. Arī prasības iesniegšana, izmantojot faksu, neatbilst Civilprocesā noteiktajai kārtībai. Tomēr pastāv iespēja šādi iesniegtu prasību vai pieteikumu papildināt, iesniedzot oriģinālu noteiktajos termiņos.
Kopš 2013. gada sākuma iesniegumus un pielikumus tiesām un prokuroriem ir iespējams iesniegt elektroniski, izmantojot "Iedzīvotāju kartes" funkciju (mikroshēmas karte vai mobilā tālruņa paraksts), izmantojot tiešsaistes veidlapas, kas pieejamas tīmekļa vietnē "Elektroniskie iesniegumi tiesām un prokuroriem" (www.eingaben.justiz.gv.at).

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Obligāti aizpildāmas veidlapas ir pieejamas tikai prasījumiem par parāda piedziņu (Mahnklagen), lai tiesa izsniegtu maksājuma rīkojumu. Visi maksājumu prasījumi par summu līdz EUR 75 000 ir jāiesniedz kā pieteikumi maksājuma rīkojuma saņemšanai saskaņā ar šo procedūru (Mahnverfahren). Atbilstīgās veidlapas var saņemt tiesā vai izdrukāt no Federālās Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnes (http://www.justiz.gv.at/).
Ir pieejamas veidlapas, kuras var izmantot pēc izvēles, lai saņemtu tiesas rīkojumu par dzīvojamo telpu īres līguma izbeigšanu vai vienas vai vairāku komercdarbības telpu nomas līguma izbeigšanu.
Katrai prasībai var pievienot visus dokumentus (lietiskos pierādījumus), ar kuriem prasību var pamatot (tie jāiesniedz tikpat eksemplāros kā pati prasība, skatiet atbildi uz 12. jautājumu). Prasībai var pievienot rakstiskus līgumus par jurisdikciju vai vietējo forumu (jurisdikcijas līgumi). Tas pats attiecas uz rakstiskiem līgumiem par līgumsaistību izpildes vietu, ja prasītājs vēlas, lai lieta tiktu izskatīta tiesā, kurai ir jurisdikcija minētajā vietā, un uz citiem īpašiem faktiem saistībā ar jurisdikciju vai īpašu kārtību (piem., kārtību, kādā izpildāms vekseļa maksājums).

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Tiesas nodevas ir jāsamaksā līdz ar civilprasības iesniegšanu tiesā; ar tām ir paredzēts segt vispārējos tiesas izdevumus pirmajā instancē. Nodevu apmērs parasti tiek noteikts atkarībā no strīda summas. Tās ir jāsamaksā līdz ar prasības iesniegšanu (uz vietas tiesā skaidrā naudā vai ar kredītkarti/debetkarti, vai attālināti ar bankas pārskaitījumu uz tiesas kontu, norādot atsauci "tiesas nodevas", kā arī tiesvedības pušu vārdus). Par norēķinu kārtību par advokāta pakalpojumiem ir jāvienojas individuālā līgumā;
Samaksas kārtība par advokāta pakalpojumiem pamatojas uz individuālu vienošanos; tas pats attiecas uz maksājamo summu (ja vien par atlīdzību nevienojas uz "Advokatūras likuma" vai "Likuma par atlīdzību vispārējiem kritērijiem" pamata). Izmaksu atlīdzināšanu no pretējās puses parasti var pieprasīt tikai pēc tam, kad ir pieņemts galīgais spriedums lietā, un atkarībā no tā, kādā apmērā prasījums ir apmierināts.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Juridiskā palīdzība tiek piešķirta personām, kuras nevar segt tiesas procesa izdevumus, neapdraudot savus iztikas līdzekļus. Pieteikumu par juridiskās palīdzības saņemšanu var iesniegt mutiski vai rakstiski tiesā, kurā notiek vai notiks tiesvedība. Ja šī tiesa neatrodas teritorijā, kurā piekritība pēc personas pastāvīgās vai pagaidu dzīvesvietas ir rajona tiesai, pieteikumu var iesniegt arī mutiski rajona tiesā pēc pieteikuma iesniedzēja dzīvesvietas, kur tas tiek fiksēts protokolā.
Ja finansiālie un materiālie nosacījumi ir izpildīti, pieteikumu par juridiskās palīdzības saņemšanu persona var iesniegt jau pirms prasības celšanas, lai varētu izmantot minēto palīdzību, ceļot prasību un/vai īstenojot visu turpmāko procesu.
Papildu informācija par juridisko palīdzību ir pieejama sadaļā "Bürgerservice" ("Pilsoņiem pieejamie pakalpojumi") Federālās Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē (http://www.justiz.gv.at). No minētās tīmekļa vietnes var lejupielādēt arī pieteikuma veidlapas, kurās norādīta papildu informācija un sniegti ieteikumi.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Prasība ir uzskatāma par iesniegtu, kad piekritīgā (vismaz teorētiski) tiesa to ir saņēmusi. Prasība ir uzskatāma par pienācīgi iesniegtu, ja tiesai nav pamata to nekavējoties noraidīt vai labot (proti, prasība šķiet tāda, ko var izskatīt saskaņā ar tiesas procesa noteikumiem). Rakstiskās prasības ir jāiesniedz tik eksemplāros, cik dalībnieku ir tiesvedībā (viens eksemplārs katram atbildētājam un viens eksemplārs tiesai). Ja prasībā ir formas un/vai satura kļūdas, sagaidāms, ka tiesa liks veikt labojumus. Tiesas norādījumos būs dota informācija par sekām, kādas sagaidāmas, ja labojumi netiks iesniegti noteiktajā termiņā. Apstiprinājumu par prasības saņemšanu parasti izsniedz tikai pēc pieprasījuma, taču, ja prasība ir iesniegta, izmantojot Austrijas e-tiesiskuma platformu, apstiprinājumu izsniedz automātiski.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Maksājumu piedziņas procesos (Mahnverfahren) prasības veidlapā jau ir ietverts pieteikums maksājuma rīkojuma izpildraksta saņemšanai. Tāpēc prasītājs automātiski saņem vai nu maksājuma rīkojuma izpildrakstu (Exekutionstitel), vai jebkāda otras puses laicīgi iesniegta iebilduma vai paziņojuma kopiju, parasti kopā ar tiesas pavēsti ar uzaicinājumu uz mutisku lietas izskatīšanu (ar ko tiek ierosināts parastais tiesas process). Rajona tiesās pašlaik nav noteikts tiesas pavēstes izsniegšanas termiņš; savukārt reģionālo tiesu īstenotajos tiesas procesos šis termiņš ir vismaz trīs nedēļas.
Tiesas procesā, kurā tiesai tiek lūgts pārtraukt dzīvojamo telpu īres līgumu vai komercdarbības telpu nomu, īpašniekam ir jāiesniedz atsevišķs pieteikums, lai saņemtu izbeigšanas rīkojuma izpildāmu kopiju. Ja persona, kurai izsniegts paziņojums, laicīgi (četrās nedēļās) iesniedz iebildumus, telpu īpašnieks par to tiek informēts automātiski (parasti kopā ar tiesas pavēsti ar uzaicinājumu uz tiesas sēdi).
Izņemot īpašas procedūras (piem., procedūras, lai saņemtu maksājuma rīkojumu saistībā ar parādu vai vekseli, vai lai īpašnieks paziņotu par līguma izbeigšanu), lietās, kurās piekritīgā tiesa ir rajona tiesa, pēc pieteikuma par prasības celšanu saņemšanas (un nepieciešamo labojumu veikšanas), tiesa parasti automātiski izsniedz prasību atbildētājam kopā ar pavēsti ar uzaicinājumu uz tiesas sēdi, vienlaikus nosūtot šādu pavēsti arī prasītājam. Gadījumos, kad lietas izskata reģionālās tiesas, līdz ar prasības nodošanu atbildētājam tiek automātiski lūgts saistībā ar prasību iesniegt aizstāvības rakstu (ar norādi uz obligāto juridisko pārstāvību). Ja atbildētājs neiesniedz aizstāvības rakstu laikā, pēc prasītāja pieprasījuma tiek pieņemts aizmugurisks spriedums; pretējā gadījumā tiesas process tiek apturēts. Ja aizstāvības raksts tiek saņemts laikā, tā eksemplārs tiek nosūtīts prasītājam, bieži kopā ar tiesas pavēsti ar uzaicinājumu uz tiesas sēdi.
Puses var saņemt precīzu informāciju par tiesas nozīmēto tiesas procesa norisi vai par notiekošā tiesas procesa stadiju (jebkurā tiesas procesa posmā), piezvanot darba laikā uz atbildīgo tiesas departamentu jeb kanceleju (Kanzlei) un norādot savas lietas numuru.
Sagatavošanās sēdē (mutiskas uzklausīšanas pirmā sēde) ar pusēm, kurām parasti ir jāierodas personīgi, ja vien viņu pārstāvji nav pienācīgi informēti par faktiem, tiek apspriests turpmākais tiesas procesa grafiks un norise, ko tiesa apstiprina. Tas tiek iekļauts arī sēdes protokolā kā tiesvedības programma. Šā protokola kopiju izsniedz pusēm (vai to pārstāvjiem). Par izmaiņām procesa grafikā ir jāinformē abas puses, un, ja nepieciešams, tās ar pusēm arī jāapspriež.

Lapa atjaunināta: 11/03/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Polija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Alternatīva lietas izskatīšanai tiesā ir mediācijas procedūra. Mediācija ir ārpustiesas (savstarpējas vienošanās) strīdu risināšanas metode, kurā piedalās neatkarīga un kvalificēta persona vai iestāde (mediators). Mediācijas procedūra ir brīvprātīga (strīdā iesaistītā puse var jebkurā brīdī atsaukt savu piekrišanu mediācijas procesam un atkāpties no mediācijas) un konfidenciāla (procedūras dalībnieku pienākums ir saglabāt mediācijas laikā iegūtās informācijas konfidencialitāti), un mediatori ir objektīvi un neatkarīgi (tie nenostājas nevienā pusē un principā nepiedāvā strīda risinājumus).

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Parasti prasības tiesā var celt jebkurā laikā, ja vien atsevišķos noteikumos nav paredzēts laika ierobežojums. Tomēr puse, kas ceļ prasību pēc noilguma termiņa beigām, riskē zaudēt lietu, ja otra puse apgalvo, ka prasībai ir iestājies noilgums.

Noilguma termiņus (*terminy zawite*) piemēro saskaņā ar Polijas tiesību aktiem. Noilguma termiņa specifika nozīmē, ka, pusei neceļot konkrētu prasību noilguma termiņa ietvaros, puse zaudē tiesības celt konkrēto prasību. Civilprocesa kodeksā (CCP, *Kodeks postępowania cywilnego*) nav ietverts vispārīgs noteikums, kas regulēti noilguma termiņus, taču ir norāde uz šiem termiņiem noteikumos par īpašām situācijām.

Tiesību izbeigšanās noilguma iestāšanās rezultātā ir saistoša pusēm, kuras saista tiesiskās attiecības, tiesai vai citai iestādei, kas izskata lietu. Iestāde ņem to vērā automātiski, nevis pēc puses pieprasījuma vai iebilduma izvirzīšanas. Noilguma termiņu var atjaunot tikai izņēmuma gadījumos, kad tā neievērošana nav bijusi puses vaina.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Lai noteiktu, vai konkrētas dalībvalsts teritorijā esoša tiesa ir kompetenta izskatīt konkrētu lietu, būtu jānosaka attiecīgās tiesas jurisdikcija.

Parasto Polijas tiesu vispārējo jurisdikciju civillietu izskatīšanā tās teritorijā dēvē par valsts jurisdikciju, un to reglamentē CPK.

Izskatāmās lietas ietilpst valsts jurisdikcijā, ja atbildētājs dzīvo vai pastāvīgi uzturas Polijā vai tā juridiskā adrese ir reģistrēta Polijā.

Turklāt valsts jurisdikcija Polijas tiesām ir šādās lietās:

laulāto mantisko attiecību lietās (valsts jurisdikcija ir ekskluzīva, ja abi laulātie ir Polijas pilsoņi un viņu pastāvīgā dzīvesvieta un uzturēšanās vieta ir Polijā);

saistībā ar vecāku un bērnu attiecībām (valsts jurisdikcija ir ekskluzīva, ja visas puses ir Polijas pilsoņi un to pastāvīgā dzīvesvieta un uzturēšanās vieta ir Polijā);

saistībā ar uzturlīdzekļiem un bērna vecāku noteikšanu (šīs lietas ietilpst valsts jurisdikcijā, ja prasītājs ir tiesīga puse, kuras dzīvesvieta vai uzturēšanās vietā ir Polijā);

saistībā ar darba tiesībām (lietas, kurās prasītājs ir darba ņēmējs, ietilpst valsts jurisdikcijā, ja darbs parasti tiek, ticis vai to plānots veikt Polijā);

saistībā ar apdrošināšanu (lietas saistībā ar apdrošināšanas attiecībām pret apdrošinātāju ietilpst valsts jurisdikcijā, ja prasītāja dzīvesvieta ir Polijā vai ja ir kāds cits elements, kas liecina par Polijas teritoriālo jurisdikciju);

saistībā ar patērētājiem (lietas, kurās prasītājs ir patērētājs, ietilpst valsts jurisdikcijā, ja patērētāja pastāvīgā dzīvesvieta vai uzturēšanās vieta ir Polijā un patērētājs nepieciešamās darbības līguma noslēgšanai ir veicis Polijā; šādos gadījumos otra puse līgumā ar patērētāju tiek uzskatīta par personu, kuras pastāvīgā dzīvesvieta vai juridiskā adrese ir reģistrēta Polijā, ja tai ir uzņēmums vai filiāle Polijā un līgums ar patērētāju ir noslēgts attiecīgā uzņēmuma vai filiāles darbības ietvaros).

Polijas tiesām ir ekskluzīva valsts jurisdikcija arī šādās lietās: - lietās saistībā ar lietu tiesībām attiecībā uz Polijā esošu nekustamo īpašumu un Polijā esoša nekustamā īpašuma valdījumu; lietās saistībā ar nomu (*najem* vai *dzierżawa*) un citām attiecībām, kas ietver šāda nekustamā īpašuma izmantošanu (izņemot lietas saistībā ar nomas maksu un citām maksājamām summām par nekustamā īpašuma izmantošanu vai labuma gūšanu no tā); citās lietās, kurās tiesas nolēmums ir saistīts ar Polijā esoša nekustamā īpašuma lietu tiesībām, valdījumu vai izmantošanu; lietās saistībā ar juridisku personu vai organizatorisku struktūrvienību, kas nav juridiskas personas, likvidēšanu, kā arī saistībā ar to pārvaldes struktūru lēmumu atcelšanu vai anulēšanu, ja juridiskā persona vai organizatoriskā struktūrvienība, kas nav juridiska persona, ir reģistrējusi juridisko adresi Polijā.

Turklāt, ja valsts jurisdikcijā ietilpst lieta, kas celta galvenās prasības ietvaros, šajā jurisdikcijā ietilpst arī pretprasība.

Konkrētu tiesisko attiecību puses var rakstiski vienoties par to, ka lietas saistībā ar īpašumtiesībām, kas rodas vai var rasties attiecību ietvaros, ietilpst Polijas tiesu jurisdikcijā.

Tiesa automātiski izvērtē valsts jurisdikcijas neesamību katrā lietas posmā.

Ja tiek secināts, ka valsts jurisdikcija nepastāv, tiesa noraida prasību vai pieteikumu.

Valsts jurisdikcijas neesība ir iemesls atzīt procesu par spēkā neesošu.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Lai noteiktu, kura rajona tiesa (*sąd rejonowy*) vai apgabaltiesa (*sąd okręgowy*) ir kompetenta izskatīt lietu, būtu jāņem vērā tiesas teritoriālā jurisdikcija.

Saskaņā ar Polijas tiesību aktiem tiek izšķirta vispārējā teritoriālā jurisdikcija, alternatīvā teritoriālā jurisdikcija un ekskluzīvā teritoriālā jurisdikcija.

a) vispārējā teritoriālā jurisdikcija

Parasti prasības ir jāceļ pirmās instances tiesā ar teritoriālo jurisdikciju pēc atbildētāja dzīvesvietas (saskaņā ar Civilkodeksu fiziskas personas dzīvesvieta ir pilsēta, kurā persona uzturas ar mērķi to darīt pastāvīgi). Ja atbildētāja dzīvesvieta nav Polijā, teritoriālo jurisdikciju nosaka pēc personas uzturēšanās vietas, bet, ja šī vieta nav zināma vai ir ārpus Polijas, pēc atbildētāja pēdējās dzīvesvietas Polijā. Prasības pret Valsts kasi ir jāierosina tiesā, kurai ir jurisdikcija tās valsts struktūrvienības juridiskajā adresē, uz kuru prasība attiecas. Prasības pret juridisku personu vai citu struktūru, kas nav fiziska persona, jāierosina tiesā, kurai ir jurisdikcija attiecīgās struktūras juridiskās adreses atrašanās vietā.

b) alternatīvā teritoriālā jurisdikcija

Pamatojoties uz noteikumiem par alternatīvo teritoriālo jurisdikciju, prasītāji pēc saviem ieskatiem var celt prasību tiesā, kurai ir vispārēja jurisdikcija, vai citā tiesā, kas tiesību aktos ir noteikta kā kompetentā tiesa. Polijas civillietās alternatīvā teritoriālā jurisdikcija ir paredzēta šādās lietās:

uzturlīdzekļu prasību gadījumā un bērna vecāku noteikšanas lietās; īpašuma prasībās pret uzņēmējdarbības struktūru;

saistībā ar līgumstrīdiem; prasībās par kaitējuma atlīdzināšanu; saistībā ar atlīdzību par lietas izskatīšanu (samaksu par darbu advokātam); saistībā ar prasību saskaņā ar nekustamā īpašuma nomu (*najem* vai *dzierżawa*); saistībā ar vekseli vai čeku.

Prasības saistībā ar uzturlīdzekļu prasībām, bērna vecāku noteikšanu un saistītām prasībām var ierosināt pēc tiesīgās puses dzīvesvietas. Īpašuma prasības pret uzņēmējdarbības struktūru var ierosināt tiesā, kurai ir jurisdikcija struktūras galvenā biroja vai filiāles juridiskajā adresē, ja prasība ir saistīta ar galvenā biroja vai filiāles darbībām. Prasības par līguma slēgšanu, tā satura noteikšanu, līguma grozīšanu un līguma esības konstatēšanu, izpildi, līguma izbeigšanu vai anulēšanu, kā arī zaudējumiem saistībā ar līguma nosacījumu nepildīšanu vai neatbilstīgu pildīšanu var ierosināt tiesā, kurai ir jurisdikcija līguma izpildes vietā. Ja ir kādas šaubas, līguma izpildes vieta būtu jāapstiprina ar dokumentu. Prasības par kaitējuma atlīdzināšanu var ierosināt tiesā, kurai ir teritoriālā jurisdikcija vietā, kur noticis incidents, kas radījis kaitējumu. Prasības par pienākošās summas samaksu par lietas izskatīšanu var ierosināt tiesā, kurai ir jurisdikcija vietā, kur juridiskais pārstāvis ir izskatījis lietu. Prasības saistībā ar nekustamā īpašuma nomu (najem vai dzierżawa) var ierosināt tiesā, kurai ir jurisdikcija nekustamā īpašuma atrašanās vietā. Prasības pret pusi, kurai ir pienākums saskaņā ar vekseli vai čeku, var ierosināt tiesā, kurai ir jurisdikcija maksāšanas vietā. Prasību pret vairākām personām, kurām ir pienākums saskaņā ar vekseli vai čeku, var ierosināt kopīgi tiesā, kurai ir jurisdikcija maksāšanas vietā, vai tiesā, kurai ir vispārēja jurisdikcija attiecībā uz vekseļa vai čeka saņēmēju vai izdevēju.

c) ekskluzīvā teritoriālā jurisdikcija

Nosacījumi, ar kuriem regulē ekskluzīvo teritoriālo jurisdikciju, ir jāievēro obligāti. Noteiktās lietu kategorijās ar tiem tiek izslēgta iespēja celt prasību vispārējas jurisdikcijas tiesās un arī alternatīvas jurisdikcijas tiesās, kā arī iespēja iesniegt lietu izskatīšanai citā tiesā saskaņā ar vienošanos par jurisdikciju. Ekskluzīvas jurisdikcijas gadījumā kompetence izskatīt konkrētu lietu ir tikai vienai no visām viena un tā paša līmeņa tiesām. Atkarībā no lietas veida tā ir konkrēta rajona tiesa vai apgabaltiesa.
Prasības saistībā ar nekustamā īpašuma īpašumtiesībām vai citām lietu tiesībām saistībā ar nekustamo īpašumu, kā arī saistībā ar nekustamā īpašuma valdījumu var ierosināt tikai tajā tiesā, kurai ir jurisdikcija nekustamā īpašuma atrašanās vietā. Ja strīda priekšmets ir servitūts attiecībā uz zemi, jurisdikciju nosaka atkarībā no apgrūtinātā īpašuma atrašanās vietas. Iepriekš minētā jurisdikcija aptver personiskas prasības attiecībā uz lietu tiesībām un kopīgi pieprasītām tiesībām ar prasībām pret vienu un to pašu atbildētāju. Prasības saistībā ar mantošanu, neatņemamo daļu, kā arī novēlējumiem, norādījumiem vai citiem testamentāriem darījumiem var ierosināt tikai tajā tiesā, kurai ir jurisdikcija testatora pēdējā dzīvesvietā, bet, ja testatora dzīvesvietu Polijā nav iespējams noteikt, tiesā, kurai ir jurisdikcija mantojuma vai tā daļas atrašanās vietā. Prasības saistībā ar dalību kooperatīvā, pilnsabiedrībā, uzņēmumā vai apvienībā var ierosināt tikai tajā tiesā, kurai ir jurisdikcija attiecīgās struktūras juridiskajā adresē. Prasības saistībā ar laulāto attiecībām var ierosināt tikai tajā tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas laulāto pēdējā dzīvesvieta, pat tad, ja viens no laulātajiem joprojām dzīvo vai pastāvīgi uzturas attiecīgajā jurisdikcijā. Ja šāda pamata nav, ekskluzīvā jurisdikcija ir tiesai, kurai ir jurisdikcija atbildētāja dzīvesvietā, bet, ja nav arī šāda pamata, tiesa, kurai ir jurisdikcija prasītāja dzīvesvietā. Prasības saistībā ar vecāku un bērnu attiecībām un adoptētāju un adoptējamo var ierosināt tikai tajā tiesā, kurai ir jurisdikcija prasītāja dzīvesvietā, ja vien nav pamata ierosināt prasību saskaņā ar vispārējās jurisdikcijas noteikumiem.
Turklāt, ja ir pamatota vairāku tiesu jurisdikcija vai ja prasība tiek celta pret vairākām pusēm, attiecībā uz kurām saskaņā ar vispārējās jurisdikcijas noteikumiem kompetence ir dažādām tiesām, tiesu var izvēlēties prasītājs. Tas pats attiecas nekustamo īpašumu, kas atrodas vairākos jurisdikcijas apgabalos, ja pamats tiesas jurisdikcijas noteikšanai ir tā atrašanās vieta. Ja ir kāds šķērslis, kas neļauj kompetentajai tiesai izskatīt tiesu vai veikt citas darbības, par to augstākstāvoša tiesa slēgtā sēdē nozīmē citu tiesu. Ja saskaņā ar CPK nav iespējams noteikt teritoriālo jurisdikciju, pamatojoties uz lietas apstākļiem, Augstākā tiesa (*Sąd Najwyższy*) slēgtā sēdē nozīmē tiesu, kurā ceļama prasība. Puses var rakstiski vienoties par to, ka jau esošs strīds vai jebkādi strīdi, kas var rasties nākotnē konkrētu tiesisko attiecību ietvaros, tiek iesniegti pirmās instances tiesā, kurai saskaņā ar likumu nav teritoriālās jurisdikcijas. Tādā gadījumā attiecīgajai tiesai ir ekskluzīva jurisdikcija, ja vien puses nav vienojušās citādi vai prasītājs nav iesniedzis prasības pieteikumu elektroniskas procedūras ietvaros ar maksājuma rīkojumu (*elektroniczne postępowanie upominawcze*, EPU) Puses ar rakstisku vienošanos var arī ierobežot prasītāja tiesības izvēlēties vienu no vairākām tiesām, kurām ir jurisdikcija šādos strīdos. Tomēr puses nevar mainīt ekskluzīvo jurisdikciju.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Polijas Republikas parasto tiesu (*sądy powszechne*) materiālo kompetenci reglamentē Civilprocesa kodeksa noteikumi.
Civillietās pirmās instances tiesas ir rajona tiesas un apgabaltiesas, savukārt otrās instances tiesas ir apgabaltiesas un apelācijas tiesas (*sądy apelacyjne*).
Parasti civillietas pirmajā instancē izskata rajona tiesas, ja vien nav noteikts, ka kompetence ir apgabaltiesām. Apgabaltiesu jurisdikcija pirmajā instancē aptver šādas lietas:
ar īpašumu nesaistītas tiesības (un īpašuma prasības, kas tiek celtas kopā ar šādām prasībām), izņemot lietas, kurās tiek noteiktas vai apstrīdētas radniecības attiecības ar bērnu, lietas, kurās tiek anulēta paternitātes atzīšana un anulēta adopcija;
autortiesību un saistītu tiesību aizsardzība, kā arī lietas saistībā ar izgudrojumiem, funkcionālajiem modeļiem, rūpniecisko dizainu, preču zīmēm, ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm un integrālshēmu topogrāfijām un lietas saistībā ar citu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību;
prasības saistībā ar Likumu par presi;
saistībā ar īpašumtiesībām, ja strīda priekšmeta vērtība pārsniedz PLN 75 000 (izņemot uzturlīdzekļu prasības, lietas saistībā ar valdījuma pārkāpumu, lietas, kurās nosaka laulāto mantas šķirtību un saskaņo zemes reģistra saturu ar reālo juridisko saturu, un lietas, kas tiek izskatītas elektroniski ar maksājuma rīkojumu);
saistībā ar sprieduma izdošanu rezolūcijas vietā, lai sadalītu kooperatīvu;
saistībā ar tādu lēmumu atcelšanu, anulēšanu vai pasludināšanu par spēkā neesošiem, kurus izdevušas juridisku personu pārvaldes struktūras vai tādu organizatorisku struktūrvienību pārvaldes struktūras, kuras nav juridiskas personas, bet kurām saskaņā ar tiesību aktiem ir piešķirts juridiskas personas statuss;
saistībā ar negodīgas konkurences novēršanu un apkarošanu;
saistībā ar atlīdzību par zaudējumiem, kas radīti, izdodot nelikumīgu spriedumu.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Parasti civillietās puses un to pārvaldes struktūras vai likumīgie pārstāvji var rīkoties tiesā paši vai ar pārstāvju starpniecību.
Tomēr CPK noteiktās situācijās ir paredzēta obligāta advokāta pārstāvība. Augstākajā tiesā pusēm ir nepieciešami advokāti (*adwokat*) vai juridiskie konsultanti (*radca prawny*). Lietās saistībā ar rūpniecisko īpašumu ir nepieciešams arī advokāts patentu jautājumos. Pārstāvības prasība attiecas arī uz procesuālajām darbībām, kas saistītas ar tiesvedību Augstākajā tiesā, ja tās veiktas zemākas instances tiesā. Pārstāvības prasība netiek piemērota, ja tiesvedība ir saistīta ar pieteikumu atbrīvošanai no tiesas izdevumiem, advokāta vai juridiskā konsultanta iecelšanu, kā arī ja puse, tās pārvaldes struktūra vai likumīgais vai juridiskais pārstāvis ir tiesnesis, prokurors, notārs, tiesību zinātnes profesors vai pēcdoktorantūras grāda ieguvējs tiesību zinātnē (*doktor habilitowany nauk prawnych*), kā arī tad, ja puse, tās pārvaldes struktūra vai likumīgais pārstāvis ir advokāts vai juridiskais konsultants, vai Valsts kases ģenerālprokuratūras (*Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa*) konsultants.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Prasības pieteikumi būtu jāiesniedz kompetentajā tiesā.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Prasības ir jāiesniedz tiesā poļu valodā vai ar pievienotu tulkojumu poļu valodā. Prasības pieteikums būtu jāiesniedz rakstiski. Izņēmums ir situācija (saistībā ar darba vai sociālā nodrošinājuma tiesībām), kurā darba ņēmējs vai apdrošināta persona, kas rīkojas bez advokāta vai juridiskā konsultanta, var mutiski iesniegt kompetentajai tiesai prasību, paziņot tiesiskās aizsardzības līdzekļu saturu un citus prasījumus, kas iekļaujami lietā.
Elektroniskā procedūrā ar maksājuma rīkojumu prasījums ir jāiesniedz arī caur datu pārraides sistēmu.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Prasības pieteikums ir jāiesniedz uz oficiālas veidlapas tikai tad, ja tas ir paredzēts īpašos noteikumos. Ir divi gadījumi, kad prasības pieteikums ir jāiesniedz uz oficiālas veidlapas: ja prasītājs ir pakalpojumu sniedzējs vai pārdevējs un izvirza prasību saistībā ar līgumu attiecībā uz konkrētu priekšmetu (pasta un telekomunikācijas pakalpojumu sniegšana; sabiedriskais transports pasažieru un bagāžas pārvadāšanai; elektroenerģijas, gāzes un degvielas piegāde; ūdens piegāde un notekūdeņu aizvadīšana; atkritumu izvešana un siltumenerģijas piegāde), kā arī saīsinātajā procedūrā (*postępowanie uproszczone*).
Prasības pieteikums būtu jāiesniedz rakstiski. Šā noteikuma izņēmums ir darba vai sociālā nodrošinājuma tiesību lietas, kurās darba ņēmējs vai apdrošināta persona, kas rīkojas bez advokāta vai juridiskā konsultanta, var iesniegt kompetentajai tiesai prasību mutiski, ko iekļauj lietā.

Prasības pieteikumā:
jābūt norādītam tiesas nosaukumam, kurā prasība tiek iesniegta; pušu, to likumīgo un juridisko pārstāvju vārdiem;
jānorāda prasījumu veids;
jāiekļauj strīda vai pārsūdzības priekšmeta vērtība, ja no tās ir atkarīga tiesas materiālā jurisdikcija, nodevas apmērs vai tiesiskās aizsardzības līdzekļa pieņemamība un norādītā naudas summa nav prasības priekšmets;
jānorāda strīda priekšmets;
jānorāda pušu, to likumīgo un juridisko pārstāvju dzīvesvieta vai juridiskā adrese;
jāiekļauj prasītāja PESEL (Vispārējās elektroniskās iedzīvotāju reģistrācijas sistēmas) numurs vai nodokļu identifikācijas numurs (NIP), ja prasītājs ir fiziska persona, kurai šim numuram ir jābūt obligāti vai tas ir piešķirts, lai gan tas nav obligāti, vai arī jāiekļauj prasītāja Valsts Tiesu reģistra (KRS) numurs vai — ja KRS numura nav — prasītāja numurs citā attiecīgā reģistrā vai sarakstā, vai, ja prasītājs nav fiziska persona un tam nav jābūt iekļautam attiecīgā reģistrā vai sarakstā, bet ir nepieciešams NIP, jāiekļauj prasītāja NIP;
jāiekļauj pieteikuma vai paziņojuma būtība un pierādījumi, kas pamato aprakstīto situāciju;
precīzi jānorāda prasība un lietās saistībā ar īpašumtiesībām jānorāda arī strīda priekšmeta vērtība, ja vien strīda priekšmets nav konkrēta naudas summa;
jānorāda datums, kad prasījumam iestājās termiņš, gadījumos, kad tiek prasīts maksājuma rīkojums;
jāapraksta faktiskie apstākļi, kas pamato prasību un, ja nepieciešams, arī tiesas jurisdikciju;
jānorāda, vai puses ir mēģinājušas izmantot mediāciju vai kādu citu strīda alternatīvas izšķiršana metodi, un, ja nē, iemesli, kādēļ tas netika darīts;
jābūt puses vai tās likumīgā vai juridiskā pārstāvja parakstam;
jāiekļauj pielikumu saraksts.
Prasības pieteikumam būtu jāpievieno šādi dokumenti:
pilnvara vai tās apliecināta kopija (ja prasības pieteikumu aizpilda juridiskais pārstāvis);
prasības pieteikuma un tā pielikumu kopijas, kas jānogādā pusēm, kuras piedalās lietās, un, ja tiesā nav iesniegti pielikumu oriģināli, viena kopija no katra tiesas materiāliem (elektroniskā procedūrā ar maksājuma rīkojumu prasības pieteikumam, kas iesniegts caur datu pārraides sistēmu, ir jāpievieno elektroniski apliecinātas pielikumu kopijas).
Prasības pieteikumā papildus var iekļaut: pieteikumus aizsardzības pasākumiem, sprieduma pasludināšanai par izpildāmu nekavējoties un lietas izskatīšanai bez prasītāja klātbūtnes; pieteikumus saistībā ar tiesas sēdes sagatavošanu (un jo īpaši šādus pieteikumus: tādu liecinieku un tiesas nozīmētu ekspertu izsaukšanai, kurus prasītājs norādījis pieaicināšanai uz tiesas sēdi; vizuālas pārbaudes veikšanai; lai sniegtu atbildētājam norādījumus par atbildētāja rīcībā esošu dokumentu, kas jāuzrāda tiesas sēdē un ir nepieciešams pierādījumu pārbaudei, vai objektu, kam jāveic vizuāla pārbaude; lai pieprasītu sniegt pierādījumus, kas atrodas citās tiesās, birojos vai pie trešām personām).

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Parasti tiesvedība ietver izmaksas. Tiesas izmaksas ietver nodevas un citus izdevumus.
Pienākums segt tiesas izmaksas ir tai pusei, kura ierosina tiesā prasību (tostarp prasības pieteikumu), kam piemēro nodevu vai radītos izdevumus. Ja maksājamā nodeva netiek samaksāta, tiesa pieprasa pusei samaksāt to nedēļas laikā, pretējā gadījumā prasības pieteikums tiek atdots (ja prasības pieteikumu iesniedz puse, kuras dzīvesvieta vai juridiskā adrese ir ārzemēs un kurai nav pārstāvja Polijā, termiņš nodevas samaksai ir vismaz mēnesis). Ja termiņš ir beidzies un nodeva nav samaksāta, tiesa atdod prasību pusei. Atdotajai prasībai nav likumīga spēka, kāds tas būtu, iesniedzot to tiesā.
Ja īpašā noteikumā ir paredzēts, ka prasības pieteikumu var iesniegt tikai caur datu pārraides sistēmu (EPU procedūra), iesniedzot prasības pieteikumu, tiek samaksāta arī nodeva.
Advokāta, juridiskā konsultanta vai advokāta patentu jautājumos iesniegti prasības pieteikumi (ja par tiem ir jāmaksā nodeva fiksētā vai proporcionālā apmērā atkarībā no strīda priekšmeta vērtības, ko norādījusi puse), par kuriem nav samaksāts, tiesa atdod pusei, nepieprasot samaksāt nodevu (CPK 1302. pants). Puse var samaksāt nodevu nedēļas laikā. Ja nodeva tiek samaksāta pilnā apmērā, prasībai ir juridisks spēks no dienas, kad tā ir pirmo reizi iesniegta. Šāda spēka nav, ja prasība tiek atdota vēlreiz tāda paša iemesla dēļ.
Jautājumus saistībā ar samaksu advokātiem vai juridiskajiem konsultantiem (piemēram, samaksas termiņus) vajadzētu regulēt līgumā starp klientu un juridisko pārstāvi.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Gan fiziskas, gan juridiskas personas var pieteikties juridiskajai palīdzībai — tiesas ieceltam juridiskajam pārstāvim, kurš izskata lietu (*pełnomocnik z urzędu*).
Fiziskas personas var pieprasīt advokāta vai juridiskā konsultanta iecelšanu, ja tās iesniedz paziņojumu par to, ka nespēs samaksāt advokāta vai juridiskā konsultanta nodevu, neradot grūtības sev vai savai ģimenei.
Juridiskas personas (vai citas organizatoriskas struktūrvienības, kurām saskaņā ar likumu ir tiesības piedalīties tiesvedībā kā kādai no pusēm) var pieprasīt advokāta vai juridiskā konsultanta iecelšanu, ja tās pierāda, ka tām nav pietiekami daudz līdzekļu, lai samaksātu advokāta vai juridiskā konsultanta nodevu. Tiesa apmierina pieprasījumu, ja tā konstatē, ka ir nepieciešama advokāta vai juridiskā konsultanta iesaiste lietā.
Jautājumu par atbrīvošanu no izmaksu segšanas un tiesas iecelta juridiskā pārstāvja nodrošināšanu pārrobežu strīdos reglamentē 2004. gada 17. decembra Likums par tiesībām uz juridisko palīdzību civillietās, kas tiek izskatītas Eiropas Savienības dalībvalstīs, un tiesībām uz juridisko palīdzību, lai atrisinātu strīdu miermīlīgā ceļā pirms tiesvedības uzsākšanas.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Lieta tiek uzskatīta par iesniegtu tiesā, kad ir iesniegts prasības pieteikums. CPK nav paredzēts apliecinājums par to, ka lieta ir iesniegta tiesā pareizi.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Informāciju par plānotajām vai veiktajām darbībām lietas izskatīšanas gaitā var iegūt attiecīgās tiesas Klientu apkalpošanas birojā (*Biuro Obsługi Interesanta*, BOI). Informāciju par plānotājiem tiesas sēžu datumiem var iegūt, zvanot uz Klientu apkalpošanas biroja tālruņa numuru, kas norādīts tiesas tīmekļa vietnē, un nosaucot lietas numuru.

Lapa atjaunināta: 12/10/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Portugāle

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Portugālē, lai izšķirtu strīdu, nav obligāti jāvēršas tiesā. Ir pieejami alternatīvi līdzekļi strīdu izšķiršanai, proti:
šķīrējtiesas,
mediācijas pakalpojumi,

miertiesneši un
atbalsta sistēmas pārmērīgu parādsaistību gadījumā.
Strīdu alternatīvas izšķiršanas birojs (*Gabinete de Resolução Alternativa de Litígios, GRAL*) atbild par šādu strīdu alternatīvu izšķiršanas līdzekļu izstrādi un to ieviešanu praksē.
Informācija par to, kā izmantot vienu no šiem strīdu alternatīviem izšķiršanas līdzekļiem, ir pieejama šeit.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Jā. Saskaņā ar likumu tiesības vērsties tiesā ir jāizmanto noteiktā laikposmā, pēc kura minētās tiesības tiek zaudētas.
Vispārējie noteikumi par noilgumu ir ietverti Civilkodeksa (*Código Civil*, CK) 332. pantā un 327. panta 2. punktā.
Īpaši noteikumi par noilgumu attiecas uz turpmāk minēto:
tiesībām iesniegt apstrīdēšanas prasību (CK 618. pants);
prasībām par bojātu preču pārdošanas atcelšanu (CK 917. pants);
prasībām par ziedojumu atsaukšanu (CK 976. pants);
tiesībām pārtraukt nomas līgumus (CK 1085. pants);
prasībām par valdījuma tiesību saglabāšanu un atgūšanu (CK 1282. pants);
prasībām par laulāšanās solījuma nepildīšanu (CK 1595. pants);
prasībām atzīt laulību par spēkā neesošu liecinieku trūkuma dēļ (CK 1646. pants);
prasībām par paternitātes apstrīdēšanu (CK 1842. un 1843. pants);
prasībām par mantojuma atraušanas deklarēšanu (CK 2036. pants);
prasībām par dāvinājumu, kas pārsniedz to mantojuma daļu, par kuru tā atstājējs var brīvi noteikt pēc saviem ieskatiem, samazināšanu (CK 2178. pants);
prasībām par jautājumu atrisināšanu saistībā ar testament, noteikumiem (CK 2248. pants) un
prasībām par testamentu vai to noteikumu atcelšanu (CK 2308. pants).

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Jā. Portugāles tiesām ir starptautiskā piekritība turpmāk minētajos gadījumos:
ja pieteikumu var iesniegt Portugāles tiesā saskaņā ar noteikumiem par Portugāles teritoriālo jurisdikciju, kas noteikta Portugāles tiesību aktos;
ja fakts, kas ir par iemeslu pieteikuma iesniegšanai, vai jebkuri ar to saistīti fakti ir notikuši Portugāles teritorijā;
ja īstenojamās tiesības var uzturēt spēkā tikai, ierosinot lietu Portugāles teritorijā, vai ja prasītājam ir ievērojamas grūtības lietu ierosināt ārvalstīs, jo pastāv svarīga personīga vai materiāla saikne starp strīda priekšmetu un Portugāles tiesību sistēmu.
Vispārējie noteikumi par Portugāles tiesām ir starptautisko jurisdikciju ir ietverti Civilprocesa kodeksa (*Código de Processo Civil*, CPK) 59., 62., 63. un 94. pantā.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Lai iepazītos ar detalizētu atbildi uz šo jautājumu, lūdzu, skatiet šajā lapā pieejamo faktu lapu "Kuras valsts tiesai ir piekritība?".

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Lai iepazītos ar detalizētu atbildi uz šo jautājumu, lūdzu, skatiet šajā lapā pieejamo faktu lapu "Kuras valsts tiesai ir piekritība?".

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Parasti puses var pašas iesniegt prasību tiesā.
CPK 40. un 58. pantā ir noteikti gadījumi, kādos ir obligāta advokāta pārstāvība.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Parasti sākotnējo pieteikumu iesniedz tiesā *elektroniski saskaņā ar noteikumiem, kas izklāstīti 2009. gada 26. augusta Rīkojumā Nr. 280/2013*: Tiesas lietu elektroniskā apstrāde
CPK 144. panta 7. punktā ir noteikti gadījumi, kuros pieteikumu var iesniegt tiesā kādā no turpmāk minētajiem veidiem:
iesniedzot tiesas kancelejā;
nosūtot pa pastu ierakstītā vēstulē;
nosūtot pa faksu.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Saskaņā ar CPK 133. pantu *tiesu dokumentos izmanto portugāļu valodu.*
Ja ārvalstniekam, kurš neprot portugāļu valodu, jāsniedz liecība Portugāles tiesās, viņš to var darīt citā valodā.
Procesuālo dokumentu formāts: parasti procesuālos dokumentus var noformēt mutiski vai rakstiski. Izraudzītajai metodei vajadzētu vislabāk atbilst vēlamā mērķim (CPK 131. pants).
Veidi, kādos dokumentus drīkst iesniegt tiesā: skatīt atbildi uz 7. jautājumu.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Jā, ir. Papildus Kopienas tiesiskajā regulējumā paredzētajām veidlapām Portugālē izpildes darbībām ir jāizmanto konkrētas veidlapas, kuras ir pieejamas: portālā *Citius*.
Valsts tiesību aktos ir noteikts, ka procesuāliem dokumentiem var izmantot veidlapas, kuras apstiprinājusi kompetentā iestāde; tomēr par obligāti izmantojamām uzskata tikai ar tiesas kancelejas dokumentiem saistītās veidlapas (CPK 131. pants).
Lietā ir jāiekļauj turpmāk minētā informācija.
Prasītājam sākotnējā pieteikumā:
a) jānorāda tiesa un tiesas nodaļa, kurā prasības pieteikums tiek iesniegts, un puses — to vārds vai nosaukums, dzīvesvieta vai reģistrētā adrese. Attiecībā uz prasītāju (un, kad vien iespējams, pārējām pusēm) jānorāda arī personas kods un nodokļu maksātāja kods, profesija un darba vieta;
b) jānorāda sava juridiskā pārstāvja darba vietas adrese;
c) jānorāda prasības veids;
d) jāizklāsta būtiskie fakti, kuri ir prasības iesniegšanas iemesls, un juridiskie iemesli, kas ir prasības pamatā;
e) jāformulē pieteikums;
f) jānorāda prasījuma summa;
g) jānorāda tiesu izpildītājs, kura pienākums ir izdot pavēsti, vai juridiskais pārstāvis, kas atbild par tās virzīšanu.
Apstrīdot lietu, atbildētājam:
a) jānorāda lieta;
b) jāizklāsta prasītāja pieteikuma apstrīdēšanas faktiskais un juridiskais pamatojums;

c) jāizklāsta būtiskie fakti, kuri ir celto iebildumu pamatā, un
d) jāiesniedz liecinieku saraksts un jāpieprasa cita veida pierādījumi. Kad atbildētājs iesniedz pretprasību un prasītājs atbild, atbildētājam ir dota iespēja labot savu sākotnējo pierādījumu pieprasījumu.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Jā, parasti ir jāmaksā tiesas nodevas. Tiesvedības izmaksas ietver tiesas nodevas, tiesāšanās izdevumus un puses izdevumus.
Būtiskākie noteikumi par izmaksām ir izklāstīti CPK 145., 529., 530., 532. un 533. pantā un Noteikumos par tiesvedības izmaksām.
Tiesas nodevas ir jāmaksā šādos gadījumos (Noteikumu par tiesvedības izmaksām 14. pants).
Lietas, kurās ir obligāti jāiecelj juridiskais pārstāvis:
pirmais un vienīgais tiesas nodevas maksājums jāveic brīdī, kad tiek veikta konkrētā procesuālā darbība;
ja ir jāveic otrs maksājums, tas ir jāizdara 10 dienu laikā pēc paziņojuma par pamattiesvedību.
Lietas, kurās nav obligāti jāiecelj juridiskais pārstāvis:
ja puse pati iesniedz dokumentu, tiesas nodeva par tiesvedības sākšanu ir jāsamaksā tikai pēc tam, kad saņemts paziņojums, kurā norādīts, ka maksājums jāveic 10 dienu laikā, kā arī sniegta informācija par sodu maksājuma neveikšanas gadījumā.
Tiesas nodevu kalkulators ir atrodams šeit:
Izmaksas par advokāta pakalpojumiem ir iekļautas puses izmaksās, un saskaņā ar CPK 533. pantu tās sedz zaudējusī puse.
Pusēm, kurām ir tiesības uz izmaksu kompensāciju, ir jānosūta tiesai un pusei, kam spriedums ir nelabvēlīgs, detalizēts un aprakstošs rēķins saskaņā ar Noteikumu par tiesvedības izmaksām 25. pantā izklāstītajiem nosacījumiem un termiņiem.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Jā, jūs varat lūgt juridisko palīdzību, ja vien jūs atbilstat juridiskās palīdzības piešķiršanas nosacījumiem.
2004. gada 29. jūlija Likumā Nr. 34/2004, kas reglamentē tiesiskuma un taisnīguma pieejamību, ir noteiktas prasības, lai pieteiktos juridiskajai palīdzībai, un noteikta attiecīgā kārtība.
Tiesiskā atbalsta pieteikums jāiesniedz Portugāles Sociālā nodrošinājuma dienestā (*Segurança Social*).
Tiesiskā atbalsta pieteikuma veidlapa, piemērojamie tiesību akti un praktiski norādījumi atrodami šeit.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Uzskata, ka prasība ir oficiāli celta brīdī, kad sākotnējais pieteikums ir uzskatāms par iesniegtu šādā kārtībā:
ja pieteikums iesniegts elektroniski – uzskata, ka tas iesniegts nosūtīšanas dienā;
ja pieteikums iesniegts tiesas kancelejā – uzskata, ka tas iesniegts iesniegšanas dienā;
ja pieteikums nosūtīts ierakstītā vēstulē – uzskata, ka tas iesniegts dienā, kad tas reģistrēts attiecīgajā pasta žurnālā;
ja pieteikums nosūtīts pa faksu – uzskata, ka tas iesniegts nosūtīšanas dienā.
(CPK 259. un 144. pants)
Tiesas kanceleja ir atbildīga par atbilstošo darbību veikšanu, lai uzaicinātu atbildētāju un informētu prasītāju par:
veiktajām darbībām un, ja netiek sūtītas pavēstes – šādas rīcības iemeslus;
atbildētāja aizstāvības argumentiem, ja tādi ir iesniegti.
(CPK 226. un 575. pants)

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Jā. Pusēm ir tiesības iepazīties ar lietu un tās materiāliem. Tiesas kanceleja ir atbildīga par šīs informācijas sniegšanu (CPK 163. pants).
Pirmstiesas sēdē (vai ar paziņojumu) tiesnesis nosaka pamattiesvedībā veicamo darbību grafiku, sēžu skaitu un to iespējamo ilgumu, kā arī pēc apspriešanās ar iesaistītajiem juridiskajiem pārstāvjiem – attiecīgos datumus (CPK 591. un 593. pants).

Piemērojamie tiesību akti

Civilkodekss
Civilprocesa kodekss
Tiesas lietu elektroniskā apstrāde
Noteikumi par tiesvedības izmaksām
Tiesiskuma un taisnīguma pieejamība

Brīdinājums

Šajā faktu lapā izklāstītā informācija Kontaktpunktam un tiesām nav saistoša. Lūdzam skatīt arī spēkā esošos tiesību aktus un tajos vēlāk veiktos grozījumus.
Lapa atjaunināta: 10/08/2023
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Rumānija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Personai, kurai ir prasība pret citu personu, ir jāiesniedz pieteikums tajā tiesā, kurai ir jurisdikcija attiecīgajā jautājumā. Lietu var iesniegt tiesā tikai tad, kad ir pabeigta iepriekšēja procedūra, ja tas ir īpaši paredzēts likumā. Pieteikumam ir jāpievieno iepriekšējās procedūras izpildes pierādījums.
Strīda puse var izmantot arī alternatīvas strīda izšķiršanas metodes.
Pirms vēršanās tiesā ir iespēja izmantot mediāciju. Tiesvedības laikā tiesu iestādēm ir jāinformē puses par mediācijas iespēju un priekšrocībām.
Mediāciju var izmantot strīdos saistībā ar apdrošināšanu, patērētāju aizsardzību, ģimenes tiesībām, profesionālās civiltiesiskās atbildības lietās, darba strīdos un civilstrīdos ar vērtību līdz RON 50 000, izņemot gadījums, kas saistīti ar izdotu izpildāmu tiesas spriedumu par maksātnespējas procesa sākšanu, darbībām saistībā ar komercreģistru un lietām, kurās puses izvēlas procedūras, kas noteiktas Civilprocesa kodeksa 1.014. - 1.025. vai 1.026. - 1.033. pantā (maksājuma rīkojumi vai maza apmēra prasības).
Strīda puses var arī vērsties šķīrējtiesā, kurai ir privāta alternatīva jurisdikcija. Par strīdu izšķiršanu šķīrējtiesā var vienoties pilnībā rīcībspējīgas personas, izņemot lietas, kas saistītas ar civilstāvokli, personu rīcībspēju, mantošanas procesu, ģimenes attiecībām un tiesībām, par kurām puses nav tiesīgas lemt.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Noilguma termiņš ir piemērots tiesībām celt naudas prasību, ja vien likumā nav paredzēts citādi. Likumā īpaši paredzētās lietās arī citām tiesībām celt prasību piemēro noilguma termiņu neatkarīgi no lietas priekšmeta (Civilkodeksa 2501. pants).
Vispārējais noilguma termiņš saskaņā ar Civilkodeksa 2517. pantu ir trīs gadi.

Saskaņā ar 10. panta 1. punktu Valdības Ārkārtas rīkojumā Nr. 39/2017 par darbībām saistībā ar kaitējumu, kas nodarīts, pārkāpjot konkurences tiesību noteikumus, un ar kuru groza Likumu Nr. 21/1996 par konkurenci, atkāpjoties no Civillikuma 2.517. panta, tiesībām celt prasību par nodarīto kaitējumu ir noilgums 5 gadi.
Civilkodeksā ir paredzēti īpaši noilguma termiņi noteiktās lietās, piemēram:
desmit gadu noilguma termiņš lietu tiesībām, kuras saskaņā ar likumu nav atzītas par neatņemamām vai kurām nepiemēro citu noilguma termiņu; atlīdzībai par morālu/materiālu kaitējumu personai spīdzināšanas vai barbarisku darbību rezultātā vai vardarbības vai seksuāla uzbrukuma rezultātā pret nepilngadīgiem bērniem vai personām, kuras nevar aizstāvēt sevi vai paust savu gribu; atlīdzību par kaitējumu videi;
divu gadu noilguma termiņš tiesībām celt prasību saistībā ar (pār-)apdrošināšanas attiecībām; tiesībām celt prasību saistībā ar samaksu, kas pienākas starpniekiem par pakalpojumiem, kas sniegti saskaņā ar starpniecības līgumu;
viena gada noilguma termiņš tiesībām celt prasību saistībā ar tādu līdzekļu atmaksāšanu, kas iegūti no nenotikuša pasākuma biļešu tirdzniecības; prasībām pret ēdināšanas iestādēm vai viesnīcu uzturētājiem par to sniegtajiem pakalpojumiem; profesoriem, skolotājiem, maestro un māksliniekiem par stundas, dienas vai mēneša nodarbībām; ārstiem, vecmātēm un farmaceitiem par izsaukumiem, procedūrām vai medikamentiem; mazumtirgotājiem par samaksu par pārdotajām precēm un nodrošinātajām piegādēm; amatniekiem par samaksu par viņu darbu; advokātiem pret klientiem par nodevu un izdevumu samaksu; notāriem un tiesu izpildītājiem attiecībā uz maksājumiem, kas tiem pienākas par paveikto darbu; inženieriem, arhitektiem, mērniekiem, grāmatvežiem un citām pašnodarbinātām personām par tām pienākošos summu samaksu; tiesībām celt prasību pret pārvadātāju saistībā ar vienošanos par preču pārvadāšanu, izmantojot sauszemes, gaisa vai ūdens transportu.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Noteikumi par starptautisko jurisdikciju strīdos ar pārrobežu elementiem ir izklāstīti Civilprocesa kodeksa VII grāmatā *Starptautiskā tiesvedība civillietās*. Tomēr šīs grāmatas noteikumi attiecas uz tiesvedību ar pārrobežu elementiem privāttiesību jomā, ja vien starptautiskos nolīgumos, kurus parakstījusi Rumānija, Eiropas Savienības tiesību aktos vai citos īpašos tiesību aktos nav noteikts citādi.
Lietās saistībā ar starptautisko jurisdikciju Civilprocesa kodeksā cita starpā ir paredzēti noteikumi par jurisdikciju pēc atbildētāja dzīvesvietas vai juridiskās adreses, brīvprātīgu vienošanos par jurisdikciju par labu Rumānijas tiesām, vienošanos par tiesas izvēli, šķīrējtiesas izņēmumu, *forum necessitatis*, iekšējo jurisdikciju, *lis pendens* un saistītām prasībām starptautiskā līmenī, ekskluzīvu personīgo jurisdikciju, ekskluzīvo jurisdikciju naudas prasībās vai priekšroku Rumānijas tiesu jurisdikcijai (Civilprocesa kodeksa 1066. un turpmākie panti).

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Teritoriālā jurisdikcija tiek regulēta saskaņā ar vispārējiem kritērijiem (atbildētāja dzīvesvieta / juridiskā adrese), alternatīviem kritērijiem (vecāku un bērnu attiecības, uzturlīdzekļi, transporta līgums, apdrošināšanas līgums, pārvedu vekselis / čeks / vienkāršais vekselis / nodrošinājums, patērētāji, civiltiesiskā atbildība saskaņā ar saistību tiesībām) vai ekskluzīviem kritērijiem (īpašumi, mantojums, uzņēmumi, prasības pret patērētājiem), kas noteikti jaunā Civilprocesa kodeksa 107. un turpmākajos pantos.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Tiesas jurisdikciju pēc lietas priekšmeta nosaka saskaņā ar jaunā Civilprocesa kodeksa 94. un turpmākajiem pantiem, un tā ir atkarīga no lietas būtības un vērtības.
Rajona tiesas kā *pirmās instances tiesas* izskata pieteikumus, kuri saskaņā ar *Civilkodeksu ietilpst aizgādības un ģimenes tiesu jurisdikcijā;* pieteikumus reģistrācijai civilstāvokļa aktu reģistros; pieteikumus saistībā ar dažādām personām piederošu daudzstāvu ēku / dzīvokļu / vietu pārvaldību un māju īpašnieku apvienību tiesiskajām attiecībām ar citām fiziskām vai juridiskām personām; izlikšanas pieteikumus, pieteikumus saistībā ar kopīgām sienām un grāvjiem, attālumu starp ēkām un stādījumiem, tiesībām uz ceļu, apgrūtinājumiem un citiem ierobežojumiem, kas ietekmē īpašumtiesības; pieteikumus saistībā ar robežu izmaiņām un robežu atzīmēšanu; pieteikumus valdījumu aizsardzībai; pieteikumus saistībā ar pienākumiem rīkoties vai atturēties no rīcības, kuras vērtību nevar izmērīt naudā; pieteikumus saistībā ar īpašuma sadalīšanu neatkarīgi no tā vērtības; citus pieteikumus, kuru vērtību var izmērīt naudā, kas ir līdz RON 200 000 ieskaitot, neatkarīgi no pušu spējas.
Tribunāli kā *pirmās instances tiesas* izskata visus pieteikumus, kas pēc likuma neietilpst citu tiesu jurisdikcijā, un citus pieteikumus, kas pēc likuma ir to jurisdikcijā.
Apelācijas tiesas kā pirmās instances tiesas izskata pieteikumus, kas saistīti ar administratīvajiem un nodokļu strīdiem, un citus pieteikumus, kas pēc likuma ir to jurisdikcijā.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Puses var celt prasību personīgi vai ar pārstāvja starpniecību, un šādai pārstāvībai ir jāatbilst likumam, līgumam vai tiesu sistēmai. Fiziskas personas bez atbilstošas rīcībspējas pārstāv juridiskais pārstāvis. Puses var arī pārstāvēt to izvēlēts pārstāvis saskaņā ar likumu, ja vien likumā nav noteikts, ka pusēm ir jāierodas tiesā pašām.
Pirmajā instancē un pārsūdzības tiesvedībā fiziskas personas var pārstāvēt advokāts vai cita pilnvarota persona. Ja pārstāvis ir persona, kas nav advokāts, pilnvarotā persona var iesniegt dokumentus tikai attiecībā uz procesuālajiem izņēmumiem un lietas būtību ar advokāta starpniecību gan datu ievākšanas, gan argumentu sniegšanas posmā. Sagatavojot pieteikumu, izklāstot pārsūdzības pamatojumu un iesniedzot un argumentējot pārsūdzību, fiziskām personām var palīdzēt un tās var pārstāvēt tikai advokāts, pretējā gadījumā attiecīgās darbības nav spēkā.
Juridiskas personas tiesā var pārstāvēt tikai juridiskais konsultants vai advokāts saskaņā ar vienošanos. Sagatavojot pieteikumu, izklāstot pārsūdzības pamatojumu un iesniedzot un argumentējot pārsūdzību, juridiskām personām var palīdzēt un nepieciešamības gadījumā tās var pārstāvēt tikai advokāts vai juridiskais konsultants, pretējā gadījumā attiecīgās darbības nav spēkā. Iepriekš minētie nosacījumi attiecas arī uz apvienībām, uzņēmumiem vai citām struktūrām, kurām nav juridiskas personas statusa.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Pieteikums tiek reģistrēts un tam tiek piešķirts konkrēts datums, uzspiežot reģistrācijas zīmogu. Pēc reģistrācijas pieteikums un tam pievienotie dokumenti, kā arī attiecīgos gadījumos pierādījumi par to, kā tie nodoti tiesai, tiek nodoti tiesas priekšsēdētājam vai priekšsēdētāja norīkotai personai, kas nekavējoties rīkojas, lai pēc nejaušības principa noteiktu tiesnešu sastāvu saskaņā ar likumu (Civilprocesa kodeksa 199. pants).

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Saskaņā ar Likumā Nr. 304/2004 par tiesu sistēmas organizāciju 12. panta 5. punktu pieteikumiem un procesuālajiem dokumentiem ir jābūt rumāņu valodā.
Pieteikumus var iesniegt tikai rakstveidā. Saskaņā ar jaunā Civilprocesa kodeksa 194. pantu pieteikums, kas iesniegts personiski vai ar pārstāvja starpniecību, saņemts pa pastu, ar kurjera starpniecību, pa faksu vai ieskenēts un nosūtīts pa e-pastu vai kā elektronisks dokuments, ir jāreģistrē un tam jāpiešķir konkrēts datums, uzspiežot reģistrācijas zīmogu.

Ja kāda no tiesvedībā iesaistītajām pusēm nerunā rumāņu valodā, saskaņā ar jaunā Civilprocesa kodeksa 225. pantu tiesā jāizmanto tulkotāja pakalpojumi. Ja puses tam piekrīt, tulkotāja funkciju var veikt tiesnesis vai lietvedis. Ja nav iespējams nodrošināt tulkotāja klātbūtni, var izmantot attiecīgā valodā runājošas uzticamas personas tulkojumus. Ja persona ir mēma, kurla vai kurlmēma vai kāda cita iemesla dēļ nespēj izteikties, saziņa notiek rakstiski. Ja attiecīgā persona nespēj lasīt vai rakstīt, tiek izmantots tulks. Tulkiem un tulkotājiem piemēro nosacījumus attiecībā uz ekspertiem.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Civilprocesa kodeksā nav paredzēts izmantot standartizētas veidlapas juridisku prasību iesniegšanai. Civilprocesa vispārējie noteikumi paredz atsevišķu civiltiesisku prasību (piemēram, pieteikuma, aizstāvības apsvērumu, pretprasības) saturu.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Tiesāšanās izdevumi ir zīmognodevas, advokātu, ekspertu un speciālistu atlīdzība, lieciniekiem pienākošās summas par ceļa izdevumiem un izdevumiem saistībā ar nepieciešamību ierasties tiesā, ceļa un uzturēšanās izmaksas, kā arī citi izdevumi, kas nepieciešami atbilstīgai tiesvedības norisei. Pusei, kura pieprasa tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanu, ir jāpierāda izdevumi un to apmērs ne vēlāk kā līdz brīdim, kad ir pabeigtas pārrunas par lietas būtību. Zaudējušajai pusei pēc uzvarētājas puses pieprasījuma ir jāsedz uzvarētājas puses tiesāšanās izdevumi. Ja pieteikums ir apstiprināts daļēji, tiesneši nosaka, kādā apmērā katrai pusei ir jāsedz tiesāšanās izdevumi. Ja nepieciešams, tiesneši var pieprasīt kompensēt tiesāšanās izdevumus. Atbildētājam, kurš atzīst prasītāja izvirzītās prasības pirmajā tiesas sēdē, uz kuru atbilstīgi izsauktas abas puses, nevar likt segt tiesāšanās izdevumus, izņemot gadījumus, kad pirms procedūras sākšanas prasītājs ir nosūtījis atbildētājam oficiālu paziņojumu vai atbildētājs ir likumīgi atzīts par maksātnespējīgu. Ja ir vairāki prasītāji vai atbildētāji, tiem var uzdot segt tiesāšanās izdevumus vienādās daļās, proporcionāli vai kopīgi atkarībā no to statusa tiesvedībā vai to savstarpējo tiesisko attiecību būtības.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Juridisko palīdzību var saņemt saskaņā ar Ārkārtas rīkojumu Nr. 51/2008 par valsts juridisko palīdzību civillietās, kas apstiprināts ar grozījumiem, kas veikti ar Likumu Nr. 193/2008, ar attiecīgiem grozījumiem. Jaunajā Civilprocesa kodeksā (90. un 91. pantā) ir iekļauti vispārīgi noteikumi par juridisko palīdzību.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Pieteikums tiek reģistrēts un tam tiek piešķirts konkrēts datums, uzspiežot reģistrācijas zīmogu. Pēc reģistrācijas pieteikums un tam pievienotie dokumenti tiek nodoti tiesas priekšsēdētājam vai tiesnesim, kas aizvieto priekšsēdētāju, kurš nekavējoties rīkojas, lai pēc nejaušības principa noteiktu tiesnešu sastāvu. Tiesnešu sastāvs, kuram lieta tiek piešķirta pēc nejaušības principa, pārbauda, vai pieteikums atbilst noteiktajām prasībām. Ja pieteikums neatbilst prasībām, prasītājs tiek rakstiski informēts par attiecīgajiem trūkumiem. Desmit dienu laikā pēc paziņojuma saņemšanas prasītājam ir jāsniedz papildu informācija vai jāveic nepieciešamās izmaiņas, lai pieteikums netiktu anulēts. Ja prasības saistībā ar papildu informācijas sniegšanu vai pieteikuma grozīšanu nav izpildītas noteiktajā termiņā, tiesa uzdod anulēt pieteikumu ar sēdes ziņojumu, ko izdod palāta.

Kad tiesnesis konstatē, ka visi juridiskie nosacījumi attiecībā uz pieteikumu ir izpildīti, viņš ar lēmumu uzdod paziņot to atbildētājam.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Sīkāku informāciju par lietu var iegūt tiesu arhīvu birojos vai to tīmekļa lapās, ja tādas ir pieejamas, skatot tīmekļa vietni https://portal.just.ro/.

Tiesa var lemt par pieteikumu tikai tad, ja puses ir izsauktas uz tiesu vai ieradušās tiesā personiski vai ar pārstāvja starpniecību. Tiesa atliek lēmuma pieņemšanu lietā un uzdod puses izsaukšanu uz tiesu, ja tā konstatē, ka puse, kura nav ieradusies, nav izsaukta uz tiesu atbilstoši likumā paredzētajām prasībām. Tiesas pavēstu un visu procesuālo dokumentu paziņošanai jānotiek pēc pašu iniciatīvas.

Kad tiesnesis konstatē, ka visi juridiskie nosacījumi attiecībā uz pieteikumu ir izpildīti, viņš ar lēmumu uzdod paziņot to atbildētājam, kurš tiek informēts par pienākumu iesniegt apsvērumus savai aizstāvībai 25 dienu laikā pēc pieteikuma paziņošanas. Apsvērumi aizstāvībai tiek paziņoti prasītājam, kam jāsniedz atbilde uz aizstāvības apsvērumiem 10 dienu laikā pēc paziņojuma saņemšanas, savukārt atbildētājs var iepazīties ar atbildi uz aizstāvības apsvērumiem lietas materiālos. Trīs dienu laikā pēc tam, kad ir iesniegta atbilde uz aizstāvības apsvērumiem, tiesnesis ar lēmumu nosaka pirmās tiesas sēdes datumu, kas ir ne vēlāk kā 60 dienas pēc tiesas lēmuma izdošanas dienas, un uzdod izdot pusēm tiesas pavēstes. Ja atbildētājs nav iesniedzis aizstāvības apsvērumus vai prasītājs nav iesniedzis atbildi uz aizstāvības apsvērumiem noteiktajā termiņā, kad attiecīgais termiņš ir pagājis, tiesnesis ar lēmumu nosaka pirmās tiesas sēdes datumu, kas ir ne vēlāk kā 60 dienas pēc lēmuma izdošanas dienas, un uzdod izdot pusēm tiesas pavēstes. Steidzamības tiesvedībā atkarībā no lietas apstākļiem tiesnesis var saīsināt iepriekš minēto termiņu. Ja atbildētājs dzīvo ārvalstīs, atkarībā no lietas apstākļiem tiesnesis nosaka saprātīgu ilgāku termiņu.

Pusei, kura ir iesniegusi pieteikumu un apstiprinājusi tiesas sēdes datumu, un pusei, kura ir ieradusies tiesas sēdē, netiek izdota tiesas pavēste tiesas procesa ietvaros, jo tiek uzskatīts, ka attiecīgā puse ir informēta par turpmākajiem tiesas sēžu datumiem. Šie nosacījumi attiecas arī uz pusi, kurai ir izdota tiesas pavēste par ierašanos uz tiesas sēdi, jo tiek uzskatīts, ka šādā gadījumā attiecīgā puse ir informēta arī par tām tiesas sēdēm, kuras notiek pēc tiesas sēdes, par kuru tiesas pavēste ir izdota. Tiesas pavēstē ir arī minēts, ka, pamatojoties uz tiesas pavēsti, kuras saņemšana tiek apliecināta ar parakstu, tiek uzskatīts, ka tiesas pavēsti saņēmušajai pusei ir zināmi datumi tiesas sēdēm, kuras notiek pēc tiesas sēdes, par kuru tiesas pavēste ir izdota.

Pirmajā tiesas sēdē, uz kuru puses ir atbilstīgi izsauktas, pēc pušu uzklausīšanas tiesnesis var izteikt aplēses par nepieciešamo lietas izskatīšanas ilgumu, ņemot vērā lietas apstākļus, lai varētu pieņemt spriedumu optimālā un paredzamā termiņā.

Lapa atjaunināta: 22/09/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Slovēnija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Iespējams, būtu labāk, ja strīds tiktu izšķirts, izmantojot strīdu alternatīvu izšķiršanas procedūru. Strīdu alternatīvas izšķiršanas (ASI) metodes ļauj atrisināt strīdus bez tiesas iesaistīšanas vai vismaz bez tiesas lēmuma pieņemšanas par lietas apstākļiem. Galvenie ASI veidi, kas tiek praktizēti Slovēnijā, ietver arbitrāžu, mediāciju un tiesas darbību plašākā izpratnē ar mērķi rosināt izlīgumu tiesā. Likums par strīdu alternatīvo izšķiršanu (*Zakon o alternativnem reševanju sodnih sporov*) pirmās un otrās instances tiesām uzliek par pienākumu veicināt, lai strīdos, kas izriet no komerctiesībām, ar darbu saistītām, ģimenes un citām civiltiesiskām attiecībām, puses izmantotu ASI paņēmienus, lai ieviestu un īstenotu ASI programmu. Saskaņā ar šo programmu tiesām ir pienākums ļaut pusēm izmantot mediāciju un arī citus iespējamos ASI veidus.

Mediācija ir strīda izšķiršana ar tādas neitrālas trešās puses palīdzību, kura nevar pieņemt saistošu lēmumu. Puses var vienoties noslēgt vienošanos par strīda izšķiršanu tieši izpildāma notariāla akta veidā, ar izlīgumu tiesā vai ar šķīrējtiesas lēmumu, kas balstīts uz izlīgumu.

Civiltiesā puses var jebkurā procesa laikā noslēgt izlīgumu par strīda priekšmetu (izlīgums tiesā). Vienošanās par izlīguma noslēgšanu tiesā uzskatāma par izpildrakstu.

Vairāk par šo tematu skatiet sadaļā “Strīdu alternatīva izšķiršana”.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Termiņš lietas ierosināšanai tiesā ir atkarīgs no lietas rakstura. Juridiskais konsultants vai juridiskās palīdzības dienests var noskaidrot jautājumus par termiņiem un noilguma termiņiem. Vairāk par šo tematu skatiet sadaļā “Procesuālie termiņi”.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Vairāk par šo tematu skatiet sadaļā “Lietu piekritība tiesām”.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Vairāk par šo tematu skatiet sadaļā “Lietu piekritība tiesām”.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Vairāk par šo tematu skatiet sadaļā “Lietu piekritība tiesām”.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Slovēnijā puses var piedalīties tiesā pašas, izņemot procesus, kas saistīti ar ārkārtas tiesību aizsardzības līdzekļiem, kur puse var iesniegt prasību tiesā tikai ar advokāta starpniecību vai pati gadījumā, ja puse vai tās juridiskais pārstāvis ir nokārtojis advokāta eksāmenu. Ja puse vēlas, lai to pārstāvētu jurists, vietējā tiesā starpnieks var būt jebkura persona ar pilnu tiesībspēju un rīcībspēju, kamēr augstajā vai Augstākajā tiesā juridiskais pārstāvis var būt tikai advokāts vai cita persona, kas nokārtojusi advokāta eksāmenu.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Prasību var iesniegt piekritīgajā tiesā, nosūtot pa pastu vai nogādājot tieši tiesas reģīstratūrā. Skatīt arī atbildi uz astoto jautājumu.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Slovēnijas tiesās oficiālā valoda ir slovēņu valoda. Tomēr teritorijās, kur ir ungāru vai itāliešu etniskā minoritāte, papildus slovēņu valodai kā oficiālo valodu var izmantot arī ungāru vai itāļu valodu. Prasībai ir jābūt slovēņu valodā un tā jāparaksta pašam prasības iesniedzējam.

Prasības iesniedzēja oriģinālais paraksts ir ar roku rakstīts paraksts, kā arī elektroniskais paraksts, kas ir līdzvērtīgs ar roku rakstītam parakstam.

Pieteikums tāpat kā prasība ir jāiesniedz rakstiskā formā. Par rakstisku pieteikumu uzskatāms tāds, kas ir uzrakstīts ar roku vai ko ir izdrukājis un ar roku parakstījis pieteikuma iesniedzējs (pieteikums fiziskā formā) vai pieteikums elektroniskā formā, kas ir parakstīts ar elektronisko parakstu, kas līdzvērtīgs ar roku rakstītam parakstam (pieteikums elektroniskā formā). Pieteikumu fiziskā formā iesniedz, nosūtot pa pastu, izmantojot komunikāciju tehnoloģiju, nogādājot to tieši iestādē vai nogādājot ar tādas persona starpniecību, kas profesionāli nodrošina pieteikumu iesniegšanu. Prasību var arī iesniegt, nosūtot pa faksu.

Tiesību aktos ir paredzēts, ka var iesniegt arī elektroniskus pieteikumus, t.i., pieteikumus elektroniskā formā, kas parakstīti ar elektronisko parakstu, kas ir līdzvērtīgs ar roku rakstītam parakstam. Elektroniskos pieteikumus iesniedz tiesu informācijas sistēmā elektroniski. Informācijas sistēma automātiski apstiprina pieteicējam, ka pieteikums ir saņemts.

Neraugoties uz spēkā esošajām tiesību normām (tiesību aktiem un īstenošanas noteikumiem) attiecībā uz civilprocesu un komercprocesu, pašlaik internetā vai elektroniski var ierosināt tikai procedūras, kas uzskaitītas tīmekļa vietnē e-tiesiskums (*e Sodstvo*); un tās ir šādas: noteiktu veidu izpildes procesi, pieteikumu iesniegšana un lēmumu izniegšana maksātnespējas procesos un pieteikumu iesniegšana zemes reģistrā.

Šā iemesla dēļa Slovēnijā pastāv tīmekļa vietne e-tiesiskums, ar kuras palīdzību rakstiskus materiālus var iesniegt elektroniski: https://evlozisce.sodisce.si/esodstvo/index.html.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Slovēnijā prasība nav jāiesniedz īpašā formā; tomēr tajā jāiekļauj konkrēti likumā noteikti elementi, no kuriem daži attiecas uz visiem pieteikumiem un daži īpaši uz attiecīgo prasību. Tāpēc prasībā jāiekļauj: atsauce uz tiesu, lietas dalībnieku (pušu) vārds un pastāvīgā vai pagaidu dzīvesvieta, juridisko pārstāvju vai advokātu vārdi, strīda priekšmets un saturs. Tajā jāiekļauj arī pušu personas identifikācijas numurs (*EMŠO*), ja attiecīgā pusi ir fiziska persona, kas reģistrēta centrālajā iedzīvotāju reģistrā; nodokļu maksātāja numurs, ja persona nav reģistrēta centrālajā iedzīvotāju reģistrā, bet ir reģistrēta nodokļu maksātāju reģistrā; vai dzimšanas datums, ja puse nav reģistrēta ne centrālajā iedzīvotāju reģistrā, ne nodokļu maksātāju reģistrā (šo informāciju tiesa iegūst *ex officio*). Ja puse ir juridiska persona, prasībā jānorāda nosaukums vai uzņēmuma nosaukums, juridiskā adrese un uzņēmuma adrese, kā arī reģistrācijas numurs vai nodokļu maksātāja numurs, ja juridiskā persona ir reģistrēta Slovēnijā. Ja puse ir individuālais komersants (pašnodarbināta persona, kas veic algotu darbību organizētā uzņēmumā) vai privāts uzņēmums (piemēram, ārsts, notārs, jurists, lauksaimnieks vai cita fiziska persona, kas nav individuālais komersants un praktizē profesiju), prasībā jānorāda juridiskā adrese un uzņēmuma adrese, reģistrācijas numurs vai nodokļu maksātāja numurs, ja persona ir reģistrēta Slovēnijā. Prasībā jāiekļauj arī īpašs lūgums, kurā izklāstīts galvenais lietas priekšmets un blakus prasības, fakti, kas apstiprina prasītāja lūgumu, pierādījumi, kas pamato šos faktus, un prasītāja paraksts. Ja tiesas piekritība ir atkarīga no strīda priekšmeta vērtības un strīda priekšmets nav finansiāls, prasībā jānorāda arī strīda priekšmeta vērtība. Pieteikumiem, kas jānogādā pretējai pusei, jāiesniedz tiesā tāds eksemplāru skaits, kādu pieprasa tiesa un pretējā puse, un tādā formā, lai tiesa varētu tos nosūtīt. Šis nosacījums attiecas arī uz pielikumiem.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Tiesas nodevas jāmaksā par prasību iesniegšanu, pretprasībām, pieteikumiem par laulības šķiršanu, savstarpēji vienojoties, prasībām, kas satur ierosinājumu izdot maksājuma rīkojumu, pieteikumiem par lietas atsākšanu, pieteikumiem par pierādījumu sniegšanu pirms civilprocesa, pieteikumiem par mierizlīgumu, pieteikumiem, ar kuriem tiek paziņots par apelāciju, apelācijas sūdzībām, pieteikumiem par pārskatīšanas apstiprināšanu un pārskatīšanu. Tiesas nodevas ir jāsamaksā ne vēlāk kā termiņā, kas noteikts tiesas izdotajā maksājuma rīkojumā.

Ja tiesas nodeva netiek samaksāta noteiktajā termiņā un nav apstākļu, kas ļautu atcelt vai atlikt nodevas maksājumu vai samaksāt maksājumu pa daļām, pieteikumu uzskata par atsauktu.

Izdevumus par tiesas procesu sedz lietā zaudējusī puse. Starpniekiem, kas ir advokāti, tiek piešķirta atlīdzība saskaņā ar Likumu par advokātu tarifiem (*Zakon o odvetniški tarifi*). Advokātu atlīdzība ir kopējās izmaksas par advokātu pakalpojumiem un izdevumi, kas nepieciešami darba veikšanai, pieskaitot PVN, ja advokāts ir reģistrēts kā PVN maksātājs Slovēnijā. Saskaņā ar noteikumiem advokātam ir jāizsniedz pusei vai līgumslēdzējai pusei detalizēts rēķins par sniegtajiem juridiskajiem pakalpojumiem vai kvīts par saņemto avansa maksājumu ne vēlāk kā astoņu dienu laikā pēc pakalpojuma sniegšanas vai avansa maksājuma saņemšanas. Juridiskos pakalpojumus uzskata par sniegtiem ne vēlāk kā pēc tam, kad advokāts izpildījis visas saistības, kas noteiktas pilnvarojuma līgumā vai kompetentās iestādes lēmumā. Advokāts var lūgt pusi veikt avansa maksājumu par pieprasīto pakalpojumu un ar to saistītajām izmaksām pirms tiesvedības beigām.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Puses var lūgt juridisko palīdzību, kas tām pienākas, ja tās atbilst Likuma par bezmaksas juridisko palīdzību (*Zakon o brezplačni pravni pomoči*, *ZBPP*) noteikumiem. Vairāk par šo tematu skatiet sadaļā “Juridiskā palīdzība”.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Prasība ir uzskatāma par iesniegtu, kad to ir saņēmusi piekritīgā tiesa. Ja prasību sūta pa pastu ierakstītā vēstulē vai ar telegrammu, nosūtīšanas datums tiek uzskatīts par piegādes datumu tiesai, kurai sūtījums adresēta. Pieteicējs automātiski nesaņem apstiprinājumu par prasības iesniegšanu. Ja pieteikums tiek nogādāts uz tiesas pastkastīti, laiks, kad tas ir saņemts tiesas pastkastītē, tiek uzskatīts par piegādes laiku tiesai, kurai pieteikums adresēts.
Likums par elektroniskajiem iesniegumiem (*Zakon za vloge v elektronski obliki*) paredz, ka elektroniskie pieteikumi tiek iesniegti tiesu informācijas sistēmā elektroniski. Šajā gadījumā laiks, kad pieteikums saņemts tiesu informācijas sistēmā, tiek uzskatīts par piegādes laiku tiesai, kurai pieteikums adresēts. Informācijas sistēma automātiski apstiprina pieteicējam, ka pieteikums ir saņemts.
Jāatzīmē, ka, neraugoties uz spēkā esošajām tiesību normām, šobrīd nav iespējams elektroniski iesniegt prasību civillietās un komerclietās, izņemot procesos, kas saistīti ar zemes reģistru, maksātnespēju un izpildi.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Ja notikumi ir saistīti ar ierobežojošiem termiņiem, tiesa rakstiski brīdina pusi un pievieno juridisku paziņojumu, kas izskaidro sekas, kuras iestāsies gadījumā, ja puse neievēros tiesas norādījumus.

Saistītās saites

http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov
http://www.sodisce.si/
https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs
http://www.pisrs.si/Pis.web/

Lapa atjaunināta: 03/03/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Slovākija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Atbildi uz šo jautājumu sk. sadaļā “Strīdu alternatīva izšķiršana — Slovākija”.
Ne visi strīdi ir obligāti jārisina tiesā. Vispirms pusēm vajadzētu mēģināt vienoties draudzīgā ceļā un rast kompromisu, kas ir pieņemams abām pusēm. Vēl viena iespēja ir strīdu risināt, izmantojot mediācijas procedūru. Mediācija ir ārpustiesas procedūra, kurā iesaistītās personas ar mediatora starpniecību risina strīdu, kas radies saistībā ar to līgumattiecībām vai citām tiesiskām attiecībām. Pusēm ir ieteicams vērsties tiesā tikai tad, kad ir izsmeltas visas strīda alternatīvas izšķiršanas iespējas, vai gadījumos, kad mērķis ir precīzi definēt pušu nostāju, tiesības un savstarpējos pienākumus.
Noteiktos apstākļos, kas izklāstīti Likumā par šķīrējtiesām (*zákon o rozhodcovskom konaní*) ar grozījumiem, šķīrējtiesas tribunāls var lemt lietās, kas saistītas ar:
a) īpašuma strīdu izšķiršanu, kas izriet no vietējo un starptautisko komerctiesību un civiltiesību attiecībām, ja šķīrējtiesas procedūras norises vieta ir Slovākijas Republika;
b) vietējo un ārvalstu šķīrējtiesas nolēmumu atzīšanu un izpildi Slovākijas Republikā.
Ja tiesvedības strīda priekšmets nav ārpus Likuma par šķīrējtiesām darbības jomas un par ko jau celta prasība, tiesvedībā iesaistītās puses tiesā vai ārpus tiesas var vienoties par turpmāku lietas izskatīšanu šķīrējtiesā. Šāda vienošanās nozīmē, ka ir jābūt šķīrējtiesas līgumam. Ja šāda vienošanās tiek iesniegta tiesā, saskaņā ar Civillietu strīdu risināšanas kodeksu (*Civilný sporový poriadok*, CSRK) tas nozīmē, ka prasība tiek atsaukta un tam piekrīt arī atbildētājs.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Saskaņā ar Civillietu strīdu risināšanas kodeksu noilgums ir iestājies, ja tiesības celt prasību nav izmantotas likumā noteiktajā termiņā. Laika ierobežojums prasības celšanai ir atkarīgs no lietas.
Noilguma termiņi ir noteikti ar likumu. Vispārējais noilguma termiņš ir trīs gadi, kas sākas ar dienu, kurā tiesības var sākt izmantot.
Tiesa ņem vērā prasības noilgumu tikai pēc parādnieka norādījuma. Ja parādnieks uzstāj, ka tiesībām ir iestājies noilgums, noilgušās tiesības nevar izmantot arī kreditors.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Sk. sadaļu “Kurā tiesā es varu celt prasību? — Slovākija”.
Tiesu pilnvaras lemt konkrētā jautājumā ir noteiktas Eiropas Savienības tiesību aktos — regulās, starptautiskās daudzpusējās un divpusējās konvencijās — un, ja tādu nav, valsts tiesību aktos, ar kuriem regulē tiesību normu kolīziju.
Noteikumi, ar kuriem regulē Slovākijas tiesu pilnvaras, valsts līmenī ir izklāstīti Likumā Nr. 97/1963 par starptautiskajām privāttiesībām un procesuālajām tiesībām (*Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom*). Saskaņā ar pamatnoteikumu Slovākijas tiesām ir jurisdikcija, ja persona, pret kuru pieteikums (prasība) ir vērsts, ir reģistrējusi savu dzīvesvietu vai juridisko adresi Slovākijas Republikā, vai — īpašumtiesību lietās — ja personai ir īpašums šajā valstī. Pārējos noteikumos ir minēti nosacījumi attiecībā uz Slovākijas tiesu jurisdikciju. Līgumattiecību gadījumā puses var noteikt jurisdikciju līgumā. Noteiktos gadījumos Slovākijas tiesām ir ekskluzīva jurisdikcija, piemēram, tiesvedībā saistībā ar lietu tiesībām attiecībā uz Slovākijas Republikā esošu nekustamo īpašumu vai Slovākijas Republikā esoša nomas īpašuma iznomāšanu vai saistībā ar patentu, preču zīmju, dizainu un citu tiesību reģistrāciju vai spēkā esību.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Sk. sadaļu “Kurā tiesā es varu celt prasību? — Slovākija”.
Saskaņā ar Civillietu strīdu risināšanas kodeksu jurisdikcija izskatīt lietu ir atbildētāja (personas, pret kuru vērsta prasība) dzīvesvietas tiesai, ja vien nav norādīts citādi. Parastā tiesa fiziskas personas (pilsoņa) gadījumā ir tiesa, kuras rajonā ir reģistrēta personas pastāvīgā dzīvesvieta, un, ja pastāvīgās dzīvesvietas nav, tiesa, kuras rajonā persona dzīvo; juridiskas personas gadījumā parastā tiesa ir tiesa, kuras rajonā ir reģistrēta juridiskās personas juridiskā adrese, savukārt ārvalstu juridiskas personas gadījumā tiesa, kuras rajonā atrodas juridiskās personas struktūrvienība. Parastā tiesa valsts gadījumā ir tiesa, kuras rajonā radušies apstākļi, kuru dēļ celta prasība. Parastā tiesa komerclietās ir tiesa, kuras rajonā ir atbildētāja juridiskā adrese, un, ja atbildētājam nav juridiskās adreses, tiesa, kuras rajonā atbildētājs veic uzņēmējdarbību. Ja atbildētājam nav uzņēmējdarbības vietas, parastā tiesa ir tiesa, kuras rajonā ir atbildētāja dzīvesvieta.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Sk. sadaļu “Kurā tiesā es varu celt prasību? — Slovākija”
Pamatprincips pamata jurisdikcijas noteikšanai ir izklāstīts Civillietu strīdu risināšanas kodeksa 12. pantā. Pirmajā instancē jurisdikcija parasti ir rajona tiesai (*okresný súd*). Apgabaltiesa (*krajský súd*) kā pirmās instances tiesa ir kompetenta lemt tikai noteiktos gadījumos, piemēram, strīdos saistībā ar trešo valsti vai personām, kurām ir diplomātiskā imunitāte un privilēģijas, ja strīds ietilpst Slovākijas Republikas tiesu kompetencē. Ar Likumu Nr. 371/2004 par tiesu atrašanās vietām un rajoniem Slovākijas Republikā (*Zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky*) tiek regulēta jurisdikcija

zemesgrāmatu tiesām, bankrota tiesām un izlīgumu tiesām, vekseļu un čeku tiesām, tiesām, kuras lemj lietās saistībā ar rūpnieciskā īpašuma aizsardzības priekšmetu aizsardzību un aizsardzību pret negodīgu konkurenci, tiesai, kas lemj lietās saistībā ar biržas darījumiem, tiesai, kas atbildīga par jautājumiem saistībā ar nepilngadīgu bērnu aprūpi, un tiesai, kas atbildīga par juridisko palīdzību finansiālu vajadzību gadījumā.
Strīda apmēram nav ietekmes uz to, kurai Slovākijas Republikas tiesai ir jurisdikcija lemt konkrētā lietā.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Advokāta pārstāvība civillietās Slovākijas Republikā nav obligāta.
Advokāta pārstāvība ir noteikta ar likumu tikai atsevišķās procedūrās, piemēram, bankrota lietās, konkurences aizsardzībā, negodīgas konkurences lietās, intelektuālā īpašuma tiesību lietās un ārkārtas pārsūdzības procedūrās (Civillietu strīdu risināšanas kodeksa 420. pants).

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Saskaņā ar Civillietu strīdu risināšanas kodeksa 125. pantu pieteikumam ir jābūt sagatavotam rakstiski uz papīra vai elektroniskā formā. Elektroniskā formā sagatavots pieteikums ir jāiesniedz papīra formā 10 dienu laikā pēc elektroniskās versijas iesniegšanas, pretējā gadījumā tas tiek noraidīts. Pieteikums papīra formā ir jāiesniedz noteiktā eksemplāru skaitā.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Tā kā puses civiltiesiskā procedūrā ir līdzvērtīgā stāvoklī, prasības pieteikums nav jāiesniedz slovāku valodā. Puses tiesā var rīkoties savā dzimtajā valodā vai citā valodā, kuru tās saprot. Tiesas pienākums ir nodrošināt tām vienlīdzīgas iespējas tiesību īstenošanai, t. i., arī mutisko un rakstisko tulkojumu.
Pieteikumu var iesniegt rakstveidā papīra vai elektroniskā formā.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Noteiktas veidlapas prasības celšanai (tiesvedības uzsākšanas pieteikumam) nav.
Vispārīgas prasības ir izklāstītas Civillietu strīdu risināšanas kodeksa 127. pantā. Prasības pieteikumam ir jābūt parakstītam, un tajā skaidri jānorāda, kurai tiesai tas ir adresēts, kas to iesniedz, ar kādu jautājumu tas ir saistīts un kāds ir tā mērķis. Pieteikums ir jāiesniedz noteiktā eksemplāru skaitā ar pielikumiem tā, lai viens eksemplārs paliek tiesā un vienu eksemplāru un nepieciešamos pielikumus saņem katra puse. Ja puse neiesniedz pieteikumu un pielikumus nepieciešamajā eksemplāru skaitā, tiesa uz attiecīgās puses rēķina sagatavo kopijas. Izskatīšanā esošas lietas gadījumā ir jānorāda lietas numurs.
Papildus vispārīgajiem nosacījumiem prasības pieteikumā būtu jānorāda pušu vai to pārstāvju vārdi un uzvārdi, ja iespējams, arī dzimšanas datumi, tālruņa numuri un dzīvesvietas, informācija par pušu valstisko piederību, izšķirošu faktu patiess atspoguļojums un pierādījumi, uz kuriem prasītājs balstās, kā arī skaidri jānorāda, kāds ir prasītāja mērķis. Ja puse ir juridiska persona, prasības pieteikumā ir jānorāda tās nosaukums vai uzņēmuma nosaukums, juridiskā adrese un identifikācijas numurs, ja tāds ir piešķirts. Ja puse ir ārvalstu struktūra, prasības pieteikumam ir jāpievieno izraksts no reģistra, kurā ārvalstu struktūra ir reģistrēta. Ja puse ir privātpersona, kura veic uzņēmējdarbību, prasības pieteikumā ir jāiekļauj uzņēmuma nosaukums, juridiskā adrese un identifikācijas numurs, ja tāds ir piešķirts. Ja puse ir valsts, prasības pieteikumā ir jānorāda valsts nosaukums un attiecīgā valsts iestāde, kas pārstāvēs valsti.
Lai padarītu tiesvedību elastīgāku un palīdzētu tiesvedībā iesaistītajām pusēm, Slovākijas Republikas Tieslietu ministrijas (*Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky*) tīmekļa vietnē ir iekļauti paraugi (veidlapas) noteiktām prasībām tiesvedības uzsākšanai. Paraugu ir iespējams lejupielādēt un aizpildīt. Veidlapā ir precīzi norādīts, kāda informācija prasītājam ir jāsniedz. Aizpildītu formu var nosūtīt neparakstītu vai parakstītu ar apliecinātu elektronisko parakstu, izmantojot apstiprinātu apliecinājumu. Ja prasītājs nosūta pieteikumu bez apliecināta elektroniskā paraksta, prasītāja pienākums ir papildināt pieteikumu papīra formā.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Ierosinot prasību, ir jāmaksā tiesas nodeva. Tiesas nodeva ir jāmaksā pusei, kura ierosina prasību (pieteikuma iesniedzējam/prasītājam), ja vien tā nav atbrīvota no pienākuma maksāt tiesas nodevu pēc pieprasījuma vai atbrīvota no samaksas saskaņā ar likumu. Tiesas nodevas apmēru nosaka saskaņā ar tiesas nodevu sarakstu, kas ir Likuma Nr. 71/1992 par tiesas nodevām un nodevu par izrakstu no sodāmības reģistra (*Zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov*) pielikums. Nodevas apmērs ir norādīts nodevu sarakstā kā procentuālā daļa no nodevas pamata kā fiksēta summa. Tiesas nodeva ir jāmaksā, iesniedzot prasības pieteikumu. Ja nodeva netiek samaksāta, iesniedzot pieteikumu procedūras uzsākšanai, tiesa uzdod maksātājam samaksāt nodevu tiesas noteiktā termiņā, parasti 10 dienu laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas; ja nodeva netiek samaksāta noteiktajā termiņā, tiesa aptur lietas izskatīšanu. Maksātājs pieprasījumā ir jāinformē par nodevas nesamaksāšanas sekām.
Advokāta pārstāvība civillietās Slovākijas Republikā nav obligāta.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Sk. sadaļu “Juridiskā palīdzība — Slovākija”.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Par prasības celšanas dienu tiek uzskatīta diena, kurā prasības pieteikums ir iesniegts tiesā. Tiesa sniedz prasītājam apstiprinājumu par to, ka prasība ir celta un reģistrēta tiesas reģistrā.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Tiesa lūdz pusei papildināt vai izlabot nepareizu, nepilnīgu vai nesaprotamu pieteikumu tiesas noteiktā termiņā, kas nedrīkst būt īsāks par 10 dienām. Citus iesniegtos dokumentus, kuru saturs neatbilst informācijai, kas nepieciešama tiesvedības uzsākšanai, ja tie netiek atbilstoši izlaboti vai papildināti, tiesa ignorē. Pusēm un to pārstāvjiem ir tiesības piekļūt izskatītās lietas materiāliem un iegūt to izrakstus, kopijas un fotokopijas, kā arī lūgt tiesai izgatavot kopijas par attiecīgu samaksu.
Gatavojoties tiesas sēdei, tiesa izsniedz atbildētājam pieteikumu par tiesvedības uzsākšanu (prasības celšanu) kopā ar prasības eksemplāru un pielikumiem. Izsniegšana notiek personiski, un pusēm ir jāsniedz atbilstoši norādījumi. Atbildētāja paskaidrojumus tiesa nekavējoties nosūta prasītājam. Ja nepieciešams atbilstoši lietas būtībai vai apstākļiem, tiesa ar lēmumu var noteikt atbildētājam pienākumu sniegt rakstiskus paskaidrojumus attiecībā uz lietu un gadījumā, ja atbildētājs nepiekrīt prasībai pilnībā, uzskaitīt paskaidrojumā faktus, kas ir izšķiroši atbildētāja aizstāvībai, pievienot dokumentus, ar kuriem atbildētājs pamato savu aizstāvību, un apzināt pierādījumus, kuros dokumentēti atbildētāja apgalvojumi. Termiņu paskaidrojumu iesniegšanai nosaka tiesa.
Ja vien Civillietu strīdu risināšanas kodeksā vai citos īpašos tiesību aktos nav noteikts citādi, tiesa uzdod lietas izskatīšanu, lai pieņemtu lēmumu attiecīgajā jautājumā, izsaucot uz tiesu puses un citus dalībniekus, kuru klātbūtne ir nepieciešama.

Lapa atjaunināta: 22/04/2022

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Somija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Dažreiz ir ieteicams izvēlēties alternatīvu procedūru. Sk. “Mediācija dalībvalstīs” un “Mediācija dalībvalstīs - Somija”.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Attiecībā uz dažādiem prasību veidiem ir piemērojami dažādi termiņi. Lai iegūtu papildu informāciju par termiņiem, sazinieties ar juristu vai Juridiskās palīdzības biroju (*oikeusaputoimisto*).

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Sk. tēmu "Jurisdikcija – Somija".

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Sk. tēmu "Jurisdikcija – Somija".

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Sk. tēmu "Jurisdikcija – Somija".

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Fiziskas personas var celt tiesā jebkādu civilprasību, neizmantojot juriskonsulta pakalpojumus. Sarežģītās lietās var būt izdevīgi izmantot jurista pakalpojumus.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Pirmais kontaktpunkts ir tiesas sekretariāts.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Somijas tiesās tiesas procesi notiek somu vai zviedru valodā. Prasības pieteikumi (uzaicinājumi ierasties tiesā) ir jāsastāda rakstiski un parasti somu valodā. Ālandu salās jālieto zviedru valoda. Ja nepieciešams, Somijas, Islandes, Norvēģijas, Zviedrijas un Dānijas valstspiederīgie var lietot savu valodu. Prasības var iesniegt pa faksu vai e-pastā. Noteikta veida tiesas procesos ir pieejama arī automātiska apstrāde. Sk. tēmu "Automātiska apstrāde — Somija".

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Īpašas veidlapas nav pieejamas. Prasībā skaidri jānorāda, ko jūs prasāt un kāds ir šīs prasības pamatojums. Parasti prasībai jāpievieno līgumi, garantijas vai citi rakstiski pierādījumi, ar kuriem grasāties prasību pamatot.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Kad tiesvedība lietā būs pabeigta, tiesa noteiks procesa izmaksas, kas jāsedz. Maksas apmērs ir atkarīgs no tiesvedības posma, kurā jautājums tika izšķirts. Dažas lietas var tikt izšķirtas, pamatojoties tikai uz rakstiskiem pierādījumiem. Tomēr lielākā daļa lietu tiek izšķirtas tikai pēc tiesas sēdes. Papildu informāciju skatiet: https://oikeus.fi/tuomioistuimet/en/index/asiointijajulkisuus/maksut/oikeudenkayntimaksutyleisissatuomioistuimissa.html.

Maksa par advokātu pakalpojumiem, kā arī maksāšanas kārtība ir jāparedz līgumā, to nereglamentē īpaši noteikumi.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Tiesības saņemt juridisko palīdzību ir atkarīgas no Jūsu ienākumu līmeņa. Juridiskā palīdzība netiek piešķirta saistībā ar maza apmēra prasībām. Papildu informāciju skatiet: https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Tiesas process sākas dienā, kad tiesa saņem prasības pieteikumu. Pēc pieprasījuma tiesa var nosūtīt apstiprinājumu par pieteikuma saņemšanu. Tiesa nevar apstiprināt, ka prasība ir celta pienācīgi.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Tiesa informēs ieinteresētās puses par lietas virzību un aptuvenu turpmāko notikumu grafiku. Jūs varat arī sazināties ar tiesu, lai uzzinātu par Jūsu lietas virzību.

Lapa atjaunināta: 10/05/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Zviedrija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Ir iespējami gadījumi, kad piemērotākas ir alternatīvas strīdu risināšanas metodes, piemēram, mediācija.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Dažos gadījumos pastāv noteikumi, kas paredz, ka prasība ir ceļama noteiktā laikposmā, pretējā gadījumā, piemēram, parāda atmaksas pieprasīšana var būt nokavēta. Laikposms, kurā var celt prasību tiesā, ir atkarīgs no katras konkrētās lietas veida. Uz jautājumiem saistībā ar prasības celšanas termiņiem var atbildēt, piemēram, juridiskais konsultants vai patērētāju tiesību konsultants.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Informācija par tiesu piekritību atrodama vietnē šeit.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Nosakot to, kur prasība jāceļ, svarīga nozīme var būt Jūsu dzīvesvietai, pretējās puses dzīvesvietai, kā arī citiem faktoriem. Plašāka informācija atrodama šeit .

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Lietas būtība, prasības apmērs un citi apstākļi var būt nozīmīgi, nosakot tās tiesas veidu, kurā prasība ceļama. Plašāka informācija atrodama šeit.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Personas var celt prasību pēc pašu iniciatīvas. Tāpēc nav noteikta prasība, ka nepieciešama pārstāvība vai advokāts Zviedrijā. Tāpat nepastāv advokātu monopols tādā ziņā, ka juridiskajam pārstāvim vai advokātam ir jābūt juristam.

Rezumējot, prasību var celt personīgi bez jurista starpniecības.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Tiesai jāiesniedz prasība par uzaicinājumu ierasties tiesā. To var iesniegt tiesas sekretariātā, iemetot vēstuļu kastītē tiesā vai pastā, nodot tiesas darbiniekam vai nosūtīt tiesai pa pastu.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Zviedrijā tiesvedības valoda ir zviedru valoda. Tāpēc uzaicinājuma prasībai jābūt rakstītai zviedru valodā. Taču, ja dokuments iesniegts svešvalodā, tiesa var atsevišķos gadījumos pieprasīt, lai attiecīgā puse to iztulko. Dažos izņēmuma gadījumos tiesa dokumentus var iztulkot patstāvīgi.

Personīgi parakstītā uzaicinājuma prasība jāiesniedz rakstiski. Ja prasība nav parakstīta personīgi, bet ir nosūtīts, piemēram, pa faksu vai e-pastā, tad tiesai jāpieprasa, lai prasība tiktu apstiprināta, uzrādot parakstītu dokumenta oriģinālu. Ja šāds apstiprinājums nav saņemts, prasība tiks noraidīta.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Netiek prasīts, ka prasības celšanai būtu jāizmanto īpašas veidlapas. Civillietās ir pieejama uzaicinājuma prasības veidlapa, ko varētu izmantot neatkarīgi no konkrētā prasības apmēra. Veidlapa ir pieejama Zviedrijas Valsts tiesu administrācijas (*Domstolsverket*) tīmekļa vietnē zviedru un angļu.

Uzaicinājuma prasībā jānorāda ziņas par lietas pusēm, prasību saraksts un pamatojums, informācija par pierādījumiem, uz kuriem prasītājs balstās, un par to, ko katrs pierādījums pierāda, kā arī ziņas par apstākļiem, kas norāda uz tiesas kompetenci izskatīt konkrēto lietu.

Rakstiski pierādījumi, uz kuriem puse balstās, jāiesniedz līdz ar prasīu.

Ja prasība ir nepilnīga, tiesai jāpieprasa papildinformācija. Ja šāda papildinformācija netiek saņemta, prasība tiks noraidīta.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Prasītāji par prasības iesniegšanu civillietā maksā nodevu. Maksa veicama rajona tiesai (*tingsrätt*) prasības iesniegšanas laikā. Maksa par prasības iesniegšanu šobrīd ir SEK 450 (aptuveni EUR 50). Ja maksa par prasības iesniegšanu nav veikta, tiesa nosūta prasītajam rīkojumu par apmaksu. Ja prasītājs tik un tā neveic samaksu, prasība tiks noraidīta.

Jautājumi par advokāta izmaksu segšanu risināmi starp klientu un advokātu. Tāda ir standarta prakse gan attiecībā uz avansa maksājumiem, gan uz pēcapmaksu, balstoties uz rēķinu, kas izdots par paveikto darbu. Attiecībā uz lietām, kurās tiek piešķirta juridiskā palīdzība, ir paredzēti īpaši noteikumi.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Informācija atrodama šeit.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Zviedrijā prasība uzskatāma par celtu brīdī, kad tiesā ir saņemta uzaicinājuma prasība. Uzskatāms, ka uzaicinājuma prasība tiesā ir saņemta dienā, kad tiesa vai atbilstoši pilnvarots pārstāvis saņem dokumentus vai paziņojumu par apmaksātu pasta sūtījumu, kurā atrodas dokumenti.

Ja var uzskatīt, ka dokumenti vai paziņojums par dokumentiem konkrētā datumā ir iesniegti tiesas sekretariātā vai atlikti tiesai pasta nodaļā, tie uzskatāmi par saņemtiem minētajā datumā, ja atbilstoši pilnvarots pārstāvis tos ir saņēmis nākamajā darba dienā.

Netiek automātiski izdots apstiprinājums tam, ka prasība uzskatāma par atbilstoši celtu. Taču informāciju par to var saņemt, sazinoties ar tiesu, piemēram, pa tālruni.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Saskaņā ar Zviedrijas Tiesu procesa kodeksu (*rättegångsbalken*) tiesai jāsagatavo grafiks, lai lietu izskatītu pēc iespējas ātrāk. Taču var būt tādas lietas, kurās nav nepieciešams sagatavot grafiku. Vairumā gadījumu grafiku nevar sagatavot ātrāk, pirms nav saņemti aizstāvības argumenti.

Vienmēr ir iespējams saņemt informāciju par lietas norisi, sazinoties ar tiesu, piemēram, pa tālruni.

Saites

Tieslietu ministrija (Justitiedepartementet)

Zviedrijas Valsts tiesu administrācija (Domstolsverket)

Zviedrijas Valsts nodokļu pārvalde (Riksskatteverket)

Lapa atjaunināta: 17/11/2015

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Anglija un Velsa

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Anglijā un Velsā valdība vēlas, lai cilvēki varētu atrisināt strīdus ātri, efektīvi un rentabli un lai viņiem būtu pieejamas vairākas iespējas, nevis tikai paļauties uz tiesu. Strīdu alternatīva izšķiršana (SAI) ir problēmu risināšana, nevis risinājumu uzspiešana, un daudzos gadījumos tā var sniegt radošus un tālejošus risinājumus jautājumiem, kurus nav iespējams risināt tiesas procesā.

SAI piemēri ir mediācija un arbitrāža; Tieslietu ministrijas rīcībā ir pat tādu apmācītu mediatoru saraksts, kuri veiks starpnieka darbu par slīdošu fiksēto maksu. Pastāv arī bezmaksas telefona starpniecības pakalpojums, kas tiek piedāvāts aizstāvētās maza apmēra prasībās, ja puses tam piekrīt. Ja lietas dalībnieki mēģina veikt SAI un ja šis jautājums netiek izbeigts, nav nekā tāda, kas liegtu lietu turpināt tiesas procesā.

Ja jūs dodaties uz tiesu, šo procedūru reglamentē Civilprocesa noteikumi.

Tālāk redzamā informācija var palīdzēt jums izlemt, kā vislabāk atrisināt strīdu, tā tikai sniegs Jums vispārīgu priekšstatu par to, kas var notikt. Tajā nav paskaidrots viss par tiesas noteikumiem, izmaksām un procedūrām, kas dažādos veidos var ietekmēt dažāda veida prasības. Jums arī jāatceras, ka pat tad, ja jūs uzvarēsiet savā lietā, tiesa nevarēs garantēt, ka jūs spēsiet saņemt jebkādu naudu, ko jums ir parādā.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Ir termiņi vai noilguma termiņi, kuru laikā būtu jāvēršas tiesā. Vispārējais noilguma termiņš ir seši gadi no attiecīgā datuma, piemēram, līguma laušanas datuma vai kaitējuma nodarīšanas datuma, vai dažreiz – kaitējuma konstatēšanas datuma. Citi noilguma termiņi ir, piemēram, viens gads neslavas celšanas gadījumā vai trīs gadi medicīniskās nolaidības un miesas bojājumu gadījumā. Daži, bet ne visi noilguma termiņi ir atrodami 1980. gada Likumā par noilgumiem. Jautājumu par termiņiem var noskaidrot, sazinoties ar advokātu, juridisko konsultantu vai Pilsoņu konsultāciju biroju Apvienotajā Karalistē.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Vairumā gadījumu Jums jāvēršas tiesā tajā dalībvalstī, kurā radās strīds. Šim noteikumam ir daži izņēmumi, kas ir atkarīgi no strīda priekšmeta [1], un pastāv Eiropas procedūra maza apmēra prasībām, kas galvenokārt ir papīra formātā. Papildu informācija ir pieejama Apvienotās Karalistes Eiropas patērētāju centrā.

[1] Gadījumi, kas saistīti ar līgumsaistībām, zaudējumiem, patērētāju un darba līgumiem, patentiem/preču zīmēm un nekustamā īpašuma īpašumtiesībām vai nomām.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

CPN 7. daļa un pievienotie Praktiskie norādījumi var palīdzēt noteikt, kā un kur uzsākt tiesvedību. Lapa "Jurisdikcija" sniedz plašāku informāciju par konkrēto tiesu Anglijā un Velsā, kurā būtu jāiesniedz prasība. Sīkāka informācija par tiesas adresēm atrodama Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Turklāt 7. daļā un lappusē "Jurisdikcija" būs sniegta plašāka informācija par konkrēto tiesu Anglijā un Velsā, kurā būtu jāiesniedz prasība. Sīkāka informācija par tiesas adresēm atrodama Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Personai nav pienākuma vērsties pēc padoma vai tikt pārstāvētai ar advokātu; parastā parāda gadījumā jūs, iespējams, neuzskatīsiet par nepieciešamu konsultēties ar advokātu. Tomēr parasti, ja jūsu prasības summa pārsniedz 10000 GBP un jo īpaši, ja tā ietver prasību par kompensāciju ("zaudējumu atlīdzināšanu"), ir ieteicams lūgt advokāta padomu.

Ja summa, ko jūs pieprasāt, ir 10 000 GBP vai mazāka un prasība tiek aizstāvēta, jūs varat lūgt jūs pārstāvēt tiesas sēdē. Tā sauktais "neprofesionālais pārstāvis" var būt laulātais, radinieks, draugs vai padomdevējs.
Citas prasības, piemēram, par personisku aizskārumu, var būt sarežģītākas, un ir ieteicams saņemt profesionālu palīdzību un padomu neatkarīgi no tā, kāda ir jūsu prasības summa.
Attiecībā uz daudziem prasību veidiem ir noteikts " protokols par pirmstiesas procedūrām " [1], kurā ir izklāstītas darbības, ko tiesa sagaida no jums **pirms** prasības iesniegšanas. Tās ietver, piemēram, saraksti ar personu, pret kuru jūs ceļat prasību, lai izklāstītu informāciju par jūsu prasību, apmaiņu ar pierādījumu elementiem, atļauju skatīt jūsu medicīniskos dokumentus, ja jūsu prasība ir par miesas bojājumiem, un mēģinājumu vienoties par medicīnas ekspertu, kura pakalpojumus jūs izmantosiet.
Atcerieties, ka jums ir jāpierāda arī savas prasības pamatotība. Lai to izdarītu, jums būs nepieciešami pierādījumi, piemēram, ārsta ziņojums vai to liecinieku liecības, kuri redzēja jūsu negadījumu. Jums būs jāveic arī reālistisks zaudējumu apmēra novērtējums. Lai ietaupītu laiku un naudu, jūs vispirms varat pajautātu advokātam vai padomdevējam, vai ir vērts iesniegt prasību, un, ja tā ir, kā to vislabāk sagatavot, kādi pierādījumi jums ir nepieciešami un kādu zaudējumu atlīdzību pieprasīt.
Ja jūs iesniedzat prasību sabiedrības ar ierobežotu atbildību vārdā, jums var būt nepieciešams advokāts, kas jūs pārstāvēs tiesas sēdē. Tas būs atkarīgs no tā, cik daudz naudas jūs prasāt, un no noklausīšanās veida.
[1] Ir vairāki citi protokoli par pirmstiesas procedūrām, piemēram, par strīdiem būvniecības un inženierijas jomā, neslavas celšanu, strīdu izšķiršanu medicīnas jomā, nolaidīgu profesionālo darbību un izskatīšanu tiesā. Visu protokolu kopijas pieejamas tiesā vai Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Noteikumi, kas attiecas uz civilprocesa uzsākšanu, ir ietverti Civilprocesa noteikumu [1] 7. daļā, kas jālasa kopā ar pievienotajiem praktiskajiem norādījumiem. Pamatnoteikums ir tāds, ka gadījumā, ja nav nekādu noteikumu vai praktisku norādījumu, prasību Anglijā un Velsā var celt jebkurā apgabaltiesas uzklausīšanas centrā; praksē apgabaltiesā naudas prasības ir jāiesniedz tiešsaistē vai jāiesniedz Naudas prasības tiešsaistē *Salford* tīmekļa vietnē*; ir arī papildu tiešsaistes procedūra* attiecībā uz īpašumtiesību prasībām.
Daži prasījumi, piemēram, tie, kas celti saskaņā ar Patērētāju kreditēšanas likuma procedūru [2], ir jāiesniedz tā apgabala tiesas uzklausīšanas centrā, kur prasītājs dzīvo vai veic uzņēmējdarbību. Dažiem uzklausīšanas centriem ir elektroniskas saziņas iespējas; noteikumi šajā sakarā ir ietverti CPN 5. daļā un tai pievienotajos praktiskajos norādījumos; attiecībā uz Augstāko tiesu pastāv īpaši noteikumi. Sīkāka informācija par Augstāko tiesu atrodama tiešsaistē šeit.
Tiesas darbinieki nevar sniegt konsultācijas par prasības pamatotību un izvēlētā darbības kursa piemērotību. Jūs varat saņemt konsultācijas no Pilsoņu konsultāciju biroja vai Tiesību centra.
[1] Op cit
[2] CPN PN 7B5

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Prasības būtu jāaizpilda rakstiski un angļu valodā, lai gan velsiešu valodā runājošajiem pastāv iespējas. Kā minēts iepriekš, ir iespēja ar tiesām sazināties elektroniski gan par prasību iesniegšanu, gan par pagaidu pieteikumu iesniegšanu, kā arī par vispārēju saziņu ar Tiesu. Norādījumi par to ir pieejami šeit.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Parasti, lai sāktu celt prasību, jums jāaizpilda veidlapa N1; ir citas veidlapas konkrētiem jautājumiem, piemēram, attiecībā uz īpašumu. Veidlapa N1 ietver norādījumus prasītājam. Jūs varat lūgt palīdzību Pilsoņu konsultāciju birojam. Norādījumi sniedz detalizētu informāciju, kas jāiekļauj jūsu prasībā. Iesniedzot pasta sūtījumu, jums ir jāsagatavo viens eksemplārs sev, viens tiesai un viens katram atbildētājam, no kura jūs prasāt. Tiesa atbildētājiem izsniegs aizzīmogotu kopiju.
Ir vairāki citi veidlapu veidi, ko izmanto cita veida tiesvedībā vai vēlākos prasījuma posmos. Arī šīs veidlapas ir pieejamas tiesā vai Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Lai iesniegtu prasību, parasti būs jāmaksā nodeva. Maksas līmenis būs atkarīgs no pieprasītās summas. Ja atbildētājs nesamaksā, tiklīdz jums ir spriedums, vai apgalvo, ka naudu nav parādā, un jūsu prasījums kļūst par "aizstāvētu" (apstrīdētu) lietu, jums var nākties maksāt papildu nodevu. Ja uzvarēsiet savā lietā, nodevas tiks pieskaitītas summai, ko atbildētājs jums ir parādā. Iespējams, ka jums tiks kompensētas arī dažas izmaksas saistībā ar darbā zaudēto laiku, lai gan tas ne vienmēr segs kopējo zaudēto summu.
Noteiktos apstākļos, piemēram, ja saņemat ienākumu atbalstu, varat pieprasīt atbrīvojumu no nodevu maksāšanas. Sīkākas ziņas par tiesu nodevām ir atrodamas Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē. Šeit jūs atradīsiet arī informāciju par to, kad, iespējams, nav jāmaksā nodeva.
Var rasties arī citi izdevumi. Ja atbildētājs noraida jūsu prasību, jums var būt nepieciešami liecinieki, kas palīdzētu pastāstīt tiesai par notikušo. Jums var nākties apmaksāt viņu ceļa izdevumus uz tiesu un no tās, kā arī naudu, ko viņi šajā dienā būtu nopelnījuši. Tomēr, ja uzvarēsiet, tiesa var piespriest atbildētājam atlīdzināt šos izdevumus.
Jums var arī būt nepieciešams saņemt ziņojumu no eksperta, piemēram, ārsta, mehāniķa vai apsekotāja. Jums var arī nākties lūgt šo ekspertu ierasties uz tiesas sēdi, lai sniegtu liecību jūsu vārdā. Jums būs jāsedz ekspertu izdevumi un nodevas, bet, ja jūs uzvarēsiet, tiesa var likt atbildētājam tos apmaksāt.
Ja jūsu prasījums ir par fiksētu naudas summu ("noteiktā summa") un atbildētājs ir persona, kas noraida jūsu prasību, jūsu prasību var nodot atbildētāja vietējai tiesai. Tas var nozīmēt, ka jums būs jāmēro ceļš uz uzklausīšanas sēdēm. Ja lietā uzvarēsiet, iespējams, varēsiet pieprasīt atlīdzināt ceļa izdevumus un daļu no zaudētajiem ieņēmumiem.
Summas, ko var pieprasīt par liecinieku, ekspertu un juridisko konsultāciju izmaksām, ir ierobežotas attiecībā uz nelielām prasībām.
Ja angļu valoda nav jūsu pirmā valoda un jums ir vajadzīgs tulks, tiesa nespēs jums palīdzēt to atrast. Jums tas būs jādara pašam, kā arī jāmaksā visas tulka maksas.
Advokāta honorārus parasti maksā pēc lietas izskatīšanas. Ja jūs lietā uzvarat, tiesa var piespriest atbildētājam samaksāt visuss jūsu advokātu honorārus vai daļu no tiem. Tomēr, ja jums ir advokāts un jūsu prasījums ir mazāks par 5 000 GBP, jums parasti būs jāmaksā par viņa palīdzību pašam, pat ja uzvarēsiet savā lietā. Jums ir arī jāpatur prātā, ka, lai gan tiesa var pieņemt spriedumu par labu jums (tas nozīmē rīkojumu atbildētājam jums samaksāt), tiesa neveiks automātiskus pasākumus, lai pārliecinātos, ka nauda ir samaksāta. Ja atbildētājs nesamaksā, jums būs jālūdz tiesai rīkoties ("sprieduma izpilde"), par kuru jums, iespējams, būs jāmaksā cita nodeva. Vairāk informācijas par spriedumu izpildi var iegūt vairākās brošūrās.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Dažās civillietās ir pieejams dažāda veida ierobežots juridiskais finansējums. Finansējuma veids un tiesības to saņemt ir atkarīgas no vairākiem faktoriem, tostarp no tiesiskās darbības veida un pieteikuma iesniedzēja ienākumiem. Plašāka informācija par juridisko palīdzību ir pieejama šajā tīmekļa vietnē.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Datums, kurā tiek sākta tiesvedība, ir datums, kad tiesa izsniedz prasības veidlapu. Izdošanas datumu tiesa reģistrē ar datuma zīmogu vai nu uz prasības veidlapas, kas atrodas tiesas lietā, vai uz vēstules, kas pievienota prasības veidlapai, kad tiesa to saņēma. Ja prasības veidlapā trūkst nepieciešamās informācijas vai ir acīmredzamas kļūdas, tiesa neizsniegs prasību un nosūtīs veidlapu jums atpakaļ. Ja prasījums ir izdots, tiesa nosūtīs jums paziņojumu par izdošanu, kurā būs sniegta informācija par izdošanas datumu un datumu, kad prasījums nosūtīts atbildētājam.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Jā.

Kad prasījums ir izsniegts un atbildētājiem ir izsniegta prasības veidlapa N1 un pavaddokumenti, atbildētājiem ir 14 dienas, lai iesniegtu iebildumu rakstu un /vai apstrīdētu jurisdikciju. Tiklīdz ir iesniegts iebildumu raksts, tiesa izdod provizorisku paziņojumu par procedūru un aptaujas anketu, kas ir jāiesniedz noteiktā termiņā. Kad anketa būs saņemta, lieta tiks nodota piemērotai tiesai; parasti tas ir atbildētāja vietējā apgabala tiesas uzklausīšanas centrs. Tiesa nodrošinās, ka lietas dalībnieki tiek informēti par visiem termiņiem, līdz kuriem viss ir jāpabeidz.

Saistītās saites

Saites, kurām ir īpaša nozīme, ir sniegtas iepriekš norādītajās atbildēs. Visbiežāk tiek lietotas šādas saites:

Tieslietu ministrija

Juridiskā palīdzība/palīdzība

Juridisko pakalpojumu komisija

Anglijas un Velsas Advokātu kolēģija

Anglijas un Velsas Juridiskā biedrība

Pilsoņu konsultāciju birojs

Lapa atjaunināta: 18/11/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Ziemeļīrija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Turpmākajos punktos ir sniegts plašs pārskats par kārtību procedūras uzsākšanai Ziemeļīrijā. Taču tie nav paredzēti un nav uzskatāmi par vispusīgu likuma formulējumu. Sīki izstrādātas procedūras ir izklāstītas tiesas noteikumos, uniespēju robežās būtu jāņem vērā šie noteikumi.

Nav daudz cilvēku, kuri vēlētos griezties tiesā, un lielākā daļa vēlas izpētīt mierizlīguma iespēju. To var izdarīt neformālā kārtā bez juridiska atbalsta (piemēram, sanāksmes, vēstuļu apmaiņas vai telefonsarunas veidā) vai, formāli, ar juridisko pārstāvju vai mediatoru palīdzību. Tikai tad, kad ir atmesta ideja par mierizlīgumu, var apsvērt iespēju griezties tiesā.

Papildu informācija par alternatīvām tiesvedības sākšanai Ziemeļīrijā atrodama Tiesību centra (Ziemeļīrija) tīmekļa vietnē.

Ja ir nepieciešama tiesas procedūra, jums būs jānoskaidro, kurai tiesai ir kompetence jūsu lietā. Ja jūsu prasība pēc būtības ir civilprasība, saskaņā ar likumu to var iesniegt Augstajā tiesā. Tomēr lielākā daļa lietu tiek izskatītas apgabaltiesā, kur vispārējā finansiālā jurisdikcija pašlaik ir 30 000 GBP.

Ziemeļīrija ir sadalīta Administratīvās tiesas nodaļās, un Administratīvā tiesas rokasgrāmata var palīdzēt jums izlemt attiecīgo vietu. Pamatprincips ir tāds, ka tiesvedība parasti jāsāk tajā Administratīvās tiesas nodaļā, kuras jurisdikcijas vietā atbildētājs dzīvo vai veic uzņēmējdarbību (lai gan tehniski lietas var uzsākt jebkurā nodaļā).

Administratīvās tiesas rokasgrāmatu var lejupielādēt Ziemeļīrijas Tiesu un tribunālu dienesta tīmekļa vietnē. Tomēr vispārīgu jautājumu gadījumā varat sazināties ar Ziemeļīrijas Tiesu un tribunālu dienesta komunikācijas komandu (+44 300 200 7812).

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Skatīt faktu lapu par procesuālajiem termiņiem.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

Skatīt atbildi uz 1. jautājumu un faktu lapu par jurisdikciju.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Skatīt atbildi uz 1. jautājumu un faktu lapu par jurisdikciju.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Skatīt atbildi uz 1. jautājumu un faktu lapu par jurisdikciju.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Parasti persona var brīvi iesniegt prasību vai sevi aizstāvēt tiesvedībā pati vai ar likumīga pārstāvja starpniecību. Tomēr attiecībā uz to ir daži izņēmumi, piemēram, Augstajā tiesā nespējīgas personas (t.i., personas, kas nav sasniegusi 18 gadu vecumu) aizbildnim *ad litem* ir jārīkojas ar advokāta starpniecību. Arī korporatīvajai iestādei jāizmanto advokāta starpniecība, ja vien tiesa neļauj direktoram pārstāvēt sabiedrību.

Lai ierastos tiesā personas vietā vai tās vārdā, var būt nepieciešama tiesas atļauja.

Gan Augstajā tiesā, gan apgabaltiesā nepārstāvētu personu var pavadīt draugs, kurš var dot padomus un izdarīt piezīmes. Tomēr tiesas var noteikt nosacījumus/ierobežojumus, lai nodrošinātu, ka lieta notiek pienācīgā veidā.

Advokāti, juristi u.c. no Eiropas Savienības var darboties kopā ar vietējiem juristiem.

Augstā tiesa risina sarežģītākas lietas, un nepārstāvētas personas ir izņēmums, nevis noteikums. Tā tas ir arī apgabaltiesā. Tomēr maza apmēra prasībās juridiskā pārstāvība ir mazāk izplatīta. Iespējams, tas ir tāpēc, ka minētās lietas ir pakļautas arbitrāžai un tiesas kārtība ir mazāk formāla. Tomēr ir maz ticams, ka prasījuma vērtība varētu sniegt labu norādi par to, vai ir nepieciešama juridiskā pārstāvība. Dažkārt zemas vērtības prasības var radīt sarežģītus jautājumus par atbildību vai līdznolaidību. Tas ir viens no iemesliem, kāpēc prasības par miesas bojājumiem tiek izslēgtas no mazo prasību jurisdikcijas Ziemeļīrijā.

Ja nevēlaties iesaistīt advokātu, varat lūgt padomu vai palīdzību no brīvprātīgo sektora (piemēram, Pilsoņu konsultāciju biroja) vai likumā noteiktās struktūras (piemēram, Ziemeļīrijas Patērētāju padomes).

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Parasti, lai uzsāktu lietu, atbilstošie dokumenti ir jāiesniedz attiecīgajā tiesas iestādē kopā ar pieprasīto maksu. Tiesu iestādes parasti ir atvērtas no pulksten 10.00 līdz 16.30.

Tiesu darbinieki var sniegt vispārēju palīdzību un informāciju par procesiem, bet viņi nevar sniegt juridiskas konsultācijas vai ieteikt juridiskos pārstāvjus. Ziemeļīrijas Juridiskajai biedrībai ir vietējo advokātu saraksts, un Advokātu bibliotēka var noteikt vietējos advokātus.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Vairums pieteikumu tiek sākti ar rakstisku dokumentu, kam jābūt angļu valodā. Tomēr procesa laikā var iesniegt mutiskus pieteikumus.

Parasti dokumenti tiek nogādāti vai nosūtīti attiecīgajai tiesas iestādei apstiprināšanai. Tomēr pēc apstiprināšanas tie ir jāizsniedz saskaņā ar tiesas noteikumiem. Atkarībā no dokumenta tas var notikt pa e-pastu, faksu, pastu vai izmantojot personiskos pakalpojumus.
Ja ir nepieciešami tulki vai dokumentu tulkojumi, pusēm, nevis tiesai, parasti būs jāsedz šie izdevumi.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Tiesas noteikumi nosaka plašu dokumentu klāstu izmantošanai dažādās tiesvedībās.
Augstajā tiesā lielāko daļu prasību (piemēram, prasību par zaudējumu atlīdzību par miesas bojājumiem vai nāvi, krāpšanu, īpašuma bojājumiem utt.) sāk ar pavēsti, ko izdod *Front of House Office* Galvenā biroja (*Central Office*) un Kanclera biroja (*Chancery Office*) vārdā. Viena tiesas pavēste ir apzīmogota un aizzīmogota, un birojs saglabā šo dokumentu un atdod vienu aizzīmogotu un apzīmogotu oriģinālu kopā ar nepieciešamo aizzīmogoto dokumentu eksemplāru skaitu.
Tiesas pavēste var būt vispārīgi apstiprināma (ar īsu paziņojumu par prasības būtību un prasītajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem) vai īpaši apstiprināma (ar pilnu prasījuma paziņojumu).
Apgabaltiesā lielākoties lietas tiek sāktas ar apsūdzības rakstu civillietā. Šajā dokumentā jānorāda lietas dalībnieku un attiecīgās Administratīvās tiesas nodaļas pilns nosaukums (vārds) un adrese. Parasti apsūdzības rakstā civillietā jāietver “21 dienas izmaksas” — tās ir noteiktas izmaksas, kas nozīmē, ja atbildētājs samaksā parādu vai zaudējumu atlīdzību, pieskaitot 21 dienas izdevumus, prasība tiks apturēta. Ziņas par prasījumu (arī par attiecīgajiem datumiem un vietām) tiks noteiktas apsūdzības rakstā civillietā.
Ja jūsu lieta ir maza apmēra prasība, īpaša veidlapa ir pieejama Ziemeļīrijas Tiesu untribunālu dienesta tīmekļa vietnē.
Lietas gaitā var būt nepieciešams aizpildīt citus dokumentus. Tiesu darbinieki var sniegt vispārēju palīdzību saistībā ar šiem dokumentiem, bet, kā norādīts iepriekš, viņi nevar sniegt juridiskas konsultācijas vai sagatavot jums veidlapas.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Nodevas maksā par tiesas pavēstes, apsūdzības raksta civillietā, vai maza prasījuma izsniegšanu, kā arī par dažādiem tiesvedības procesa posmiem. Attiecīgo veidlapu parasti apzīmogo ar apliecinājumu par nodevas samaksu. Apgabaltiesas līmenī to var izdarīt jebkurā tiesas iestādē.
Vispārējā politika ir tāda, ka zaudētāja puse ir atbildīga par visām izmaksām: viņa paša un viņa pretinieka. Augstajā tiesā izmaksas tiek vērtētas, balstoties uz padarīto darbu. Apgabaltiesās ir slīdoša fiksēto izmaksu skala, kas ir saistīta ar prasījuma vērtību. Tas palīdz noteikt iespējamās tiesvedības izmaksas, tomēr dažās apgabaltiesas lietās tiesnesim ir rīcības brīvība attiecībā uz izmaksu līmeni.
Parasti tikai procesā iesaistītai pusei var atlīdzināt vai likt segt izmaksas. Jums būs jāsedz izmaksas, kas rodas no jūsu prasības (piemēram, liecinieku izdevumi, ceļa izdevumi, ekspertu liecību izmaksas) tiesvedības laikā. Tomēr, ja uzvarēsiet lietā, varēsiet pieprasīt izdevumu atmaksu.
Lūdzu, ņemiet vērā, ka maza apmēra prasībās izmaksas parasti tiek atlīdzinātas tikai tad, ja ir pierādījumi par kādas puses nepamatotu rīcību.
Spriedumu izpildes birojs ir atbildīgs par civilspriedumu izpildi saistībā ar naudas, preču vai īpašuma atgūšanu Ziemeļīrijā un var palīdzēt nodrošināt jebkurus jums pienākošos maksājumus, ja jūs uzvarēsiet savā lietā un otra puse nemaksās saprātīgā termiņā. Tiek piemērota maksa par Spriedumu izpildes biroja pakalpojumu izmantošanu. Plašāka informācija par Spriedumu izpildes biroju atrodama Ziemeļīrijas Tiesu un tribunālu dienesta tīmekļa vietnē un faktu lapā par sprieduma izpildes kārtību.
Kārtība attiecībā uz advokātu honorāriem ir jurista un klienta ziņā. Dažkārt var būt nepieciešami secīgi maksājumi. Pārējos gadījumos nodevas var samaksāt pilnā apmērā pēc tiesvedības beigām.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Ziemeļīrijā ir likumīga shēma juridisko izmaksu apmaksai no valsts līdzekļiem (“juridiskās palīdzības shēma”).
Tomēr dažas procedūras tiek izslēgtas no shēmas (piemēram, apmelošana), un tiek piemēroti līdzekļi un kvalitātes pārbaudes.
Juridiskās palīdzības sertifikāts nevar tikt attiecināts uz izmaksām, kas radušās pirms tā piešķiršanas.
Papildu informācija par juridiskās palīdzības shēmu ir pieejama Juridiskās palīdzības lapās un Ziemeļīrijas Juridiskās biedrības tīmekļa vietnē.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Maza apmēra prasības pieteikuma, apsūdzības raksta civillietā, vai tiesas pavēstes apstiprināšana iezīmē tiesvedības uzsākšanu noilguma nolūkos.
Ja veidlapa ir noteikta tiesību aktos, jebkādas novirzes, kas neietekmē būtību vai nav paredzētas maldināšanai, nenozīmē, ka veidlapa nav derīga. Visas kļūdas parasti var labot ar grozījumiem.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Tiesvedības procesam ir noteikti dažādi termiņi, un, lai gan tiesu darbinieki var atbildēt uz konkrētiem jautājumiem, tie nesekos lietas atsevišķiem posmiem.
Augstajā tiesā prasītājs izvirza prasību par lietas iztiesāšanu 6 nedēļu laikā no procesuālo rakstu vai cita tiesas noteiktā termiņa beigām, un par lietas izskatīšanu ir jāmaksā nodeva. Prasītājam jāinformē pārējās puses par lietas iesniegšanu izskatīšanai. Pirms uzklausīšanas vai pārskatīšanas datuma paziņošanas jāiesniedz arī sertifikāts par gatavību piedalīties (*certificate of readiness*) personisku traumu un klīnisku kļūdu gadījumos.
Ja nav iesniegts un izsniegts ierašanās memorands vai atbildētājs neiesniedz aizstāvības rakstu, prasītājs var panākt spriedumu administratīvā procesā (lai gan viņam var nākties ierasties pie tiesu izpildītāja (*Master*) (tiesu amatpersonas), lai saņemtu zaudējumu novērtējumu).
Apgabaltiesā prasītājam jāiesniedz gatavības apliecinājums, ja atbildētājs ir iesniedzis paziņojumu par nodomu aizstāvēties. Ja apliecību neiesniedz pēc 6 mēnešiem, lietas dalībniekiem jāierodas pie tiesneša, kurš var dot norādījumus par procesa turpmāko norisi. Ja paziņojums par nodomu aizstāvēties nav sniegts, prasītājs var panākt spriedumu administratīvā procesā (lai gan viņiem var nākties ierasties pie rajona tiesneša, lai saņemtu zaudējumu atlīdzību).
Maza apmēra prasību lietā atbildētājam tiks dots noteikts laiks, lai atbildētu uz prasību, ko sauc par atgriešanas datumu - tas parasti ir 21 diena pēc prasības saņemšanas tiesas iestādē. Ja atbildētājs iesniedz “Paziņojumu par strīdu”, tad lieta tiks uzskaitīta izskatīšanai tiesā. Ja paziņojums par strīdu nav saņemts, prasītājs var panākt spriedumu administratīvā procesā (lai gan viņam var nākties ierasties pie tiesneša, lai saņemtu zaudējumu atlīdzību).

Saistītās saites

Ziemeļīrijas Tiesu un tribunālu dienests
Ziemeļīrijas Juridisko pakalpojumu aģentūra

Lapa atjaunināta: 27/09/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Skotija

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Vēršanās tiesā vajadzētu izmantot kā pēdējo alternatīvu. Vispirms jāapsver citi veidi, kā atrisināt attiecīgo jautājumu. Piemēram, ja persona ir jums parādā naudu, jūs varat parādniekam nosūtīt vēstuli, norādot parāda apmēru un priekšmetu un kādus pasākumus jūs jau esat veicis, lai atgūtu parādu. Jūs varat pievienot brīdinājumu, ka gadījumā, ja šī persona neveiks parāda apmaksu līdz piedāvātajam datumam, jūs uzsāksiet tiesvedību. Jūs varat apsvērt arī strīdu alternatīvu izšķiršanu. Plašāku informāciju par SAI skatīt informācijas lapā.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Skotijas tiesību aktos ir noteikti laika ierobežojumi vai noilguma termiņi, kuru laikā jāsniedz prasība tiesā. Tos nosaka ierobežojuma un noilguma juridiskie jēdzieni. Piemērojamie ir noteikti likumos. Jūs varat konsultēties pie jurista vai Pilsoņu konsultāciju birojā, lai noskaidrotu, vai uz konkrēto prasību, kuru vēlaties celt, attiecas īpaši laika ierobežojumi.

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

ES tiesību aktos ir īpaši noteikumi, kas nosaka dalībvalsti, kurā jāiesniedz prasība.

Vispārīga informācija par to, kuras tiesas izskata attiecīgā veida lietas Skotijā, ir sniegta lapā “Piekritība”.

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Vispārīga informācija par to, kuras tiesas izskata attiecīgā veida lietas Skotijā, ir sniegta lapā “Piekritība”.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Vispārīga informācija par to, kuras tiesas izskata attiecīgā veida lietas Skotijā, ir sniegta lapā “Piekritība”.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Nav prasības, kas noteiktu, ka personai jābūt juridiski pārstāvētai, lai vērstos Skotijas civillietu tiesās.

Persona, kura tiesā netiek juridiski pārstāvēta, ir “prāvnieks”. Augstākajā tiesā attiecībā uz prāvniekiem ir pieejami īpaši norādījumi — Norādījumi prāvniekiem.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Vispirms sazinieties ar tiesas administratīvajiem darbiniekiem. Jūs varat sazināties ar tiesu rakstiski, pa tālruni vai personīgi. Ja sazināsieties ar tiesu rakstiski, tā centīsies sniegt jums atbildi rakstiski vai pa tālruni 10 darba dienu laikā.

Informācija par darba laiku un kontaktinformācija ir atrodama Skotijas Tiesu un tribunālu dienesta tīmekļa vietnes sadaļā Tiesu un tribunālu atrašanās vietas.

Skotijas Tiesu un tribunālu dienests nodrošina darbiniekus, kuri ir pienācīgi apmācīti, lai sniegtu administratīvos, tehniskos un organizatoriskos pakalpojumus, kas nepieciešami tiesu darbībai bez traucējumiem, vienlaikus sniedzot efektīvus un atbilstošus pakalpojumus tiesas lietotājiem. Šajā sakarā ir pieejama Tiesu lietotāju hartas informācija, kas atrodama Skotijas Tiesu un tribunālu dienesta tīmekļa vietnē.

Skotijas Tiesu un tribunālu darbinieki nav juridiski kvalificēti, tāpēc nevar sniegt jums juridiskas konsultācijas. Ja jums ir nepieciešamas juridiskās konsultācijas, Skotijas Juristu biedrībā var saņemt jūsu teritorijā praktizējošu juriskonsultu kontaktinformāciju, un Skotijas Juridiskās palīdzības padome var sniegt informāciju par tiesībām saņemt juridisko palīdzību.

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Tiesvedība ir jāierosina angļu valodā. Tiesvedība notiek angļu valodā, izmantojot tulka pakalpojumus, ja nepieciešams. Par tulkiem maksā lietas puses.

Prasības ierosināšanai nepieciešamās veidlapas ir jāiesniedz personīgi vai jānosūta tiesai pa pastu.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Parasti, lai ierosinātu prasību, ir jāaizpilda veidlapa. Katra tiesas veida tiesas noteikumi nosaka, kuras veidlapas ir jāiesniedz, lai uzsāktu tiesvedību attiecīgajā tiesā.

Plašāku informāciju par konkrētām tiesām, lūdzu, skatīt Skotijas Tiesu un tribunālu dienesta tīmekļa vietnē Skotijas Tiesu un tribunālu dienests.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Parasti, lai uzsāktu tiesvedību, ir jāmaksā tiesas nodevas. Nodevas atšķiras atkarībā no ierosinātās prasības veida un tiesas, kurā tā tiek ierosināta. Nodevas ir noteiktas sekundārajos tiesību aktos (nodevu rīkojumos), un tie regulāri tiek atjaunināti ar nodevu izmaiņu rīkojumiem. Faktiskās nodevas skatīt Skotijas Tiesu un tribunālu dienesta tīmekļa vietnē.

Noteiktos apstākļos jūs varat saņemt atbrīvojumu no tiesas nodevu samaksas. Minētie apstākļi ir minēti arī Skotijas Tiesu un tribunālu dienesta tīmekļa vietnē.

Par lietas izskatīšanu tiesā ir jāmaksā nodevas, bet var rasties arī citi tiesāšanās izdevumi. Parasti zaudētāja puse ir atbildīga par tiesāšanās izdevumu un citu uzvarētājas puses izmaksu, kā arī viņas pašas izdevumu un izmaksu apmaksu. Atsevišķos gadījumos tiesnesim ir rīcības brīvība noteikt, cik daudz zaudētājai pusei ir jāmaksā. Uzvarētājai pusei nākties segt savu liecinieku vai ekspertu liecību izmaksas.

Juristu nodevas parasti ir maksājamas pēc lietas izskatīšanas. Ja jūs uzvarat lietā, tiesa var piespriest atbildētājam samaksāt daļu vai visas jūsu juristu nodevas. Jums ir arī jāpatur prātā, ka, lai gan tiesa var pasludināt spriedumu par labu jums (tas nozīmē piespriest atbildētājam maksāt jums), tiesa automātiski neveiks pasākumus, lai pārliecinātos, ka nauda ir samaksāta. Ja atbildētājs nesamaksā, jums būs jālūdz tiesai rīkoties (jālūdz “sprieduma izpilde”), par kuru jums, iespējams, būs jāmaksā cita nodeva. Vairāk informācijas par spriedumu izpildi var iegūt vairākās brošūrās — Brošūras par spriedumu izpildi.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Civillietās pieejams dažāda veida juridiskais finansējums. Finansējuma veids un tiesības to saņemt ir atkarīgas no vairākiem faktoriem, tostarp no tiesiskās darbības veida un pieteikuma iesniedzēja ienākumiem. Plašāka informācija ir pieejama Skotijas Juridiskās palīdzības padomes tīmekļa vietnē.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Lieta tiek uzsākta, kad prasītājs nosūta atbildētājam veidlapu, pavēsti, tiesas pavēsti vai petīciju. Izsniegšana parasti tiek veikta pa pastu, bet to var veikt arī Šerifa tiesas kancelejas darbinieks vai kurjers.

Kad Šerifa tiesas kancelejas darbiniekam tiek iesniegta veidlapa, pavēste, tiesas pavēste vai petīcija apstiprināšanai (vai Augstākajā civillietu tiesā, iesniedzot tiesas darbiniekiem parakstīšanai), administratīvie darbinieki pārbauda dokumentu, lai pārliecinātos, vai ir sniegta nepieciešamā informācija. Administratīvie darbinieki nesniedz juridiskas konsultācijas par lietas būtību. Kad ir sākta tiesvedība, tiesa vēl var secināt, ka prasība nav celta pareizi.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Atbildētājam izsniegtajos dokumentos tiks sniegta informācija par to, kā tiek aizstāvēta darbība, kādā termiņā un kad notiks nākamā lietas izskatīšana. Skotija un tiesu tribunālu dienests cenšas pēc iespējas ātrāk sakārtot visas tiesas sēdes. Civillietās pierādījumu uzklausīšanas mērķis ir 12 nedēļas no dienas, kad tiesa ir atļāvusi uzklausīšanu par pierādījumiem.

Saistītās saites

Skotijas Tiesu un tribunālu dienests

Skotijas Juridiskās palīdzības padome

Skotijas Juristu biedrība (juriskonsulti, tostarp tie, kuriem ir paplašinātas tiesības uzstāties tiesā)
Advokātu kolēģija (advokāti)
Lapa atjaunināta: 24/09/2021
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Kā iesniegt lietu tiesā - Gibraltārs

1 Vai man noteikti ir jāvēršas tiesā vai arī pastāv citas alternatīvas?

Prasības pieteikuma iesniegšanai tiesā ir jābūt pēdējai iespējamai izvēlei. Jums no sākuma jāapsver citas iespējas lietas noregulēšanai. Piemēram, ja kāds jums ir parādā, varat rakstīt vēstuli parādniekam, norādīt parāda summu, to, kā parāds radies un kādus darbības esat veikuši parāda atgūšanai. Varat iekļaut brīdinājumu, ka, nesaņemot parādu līdz norādītajam datumam, jūs sniegsiet prasību tiesā.

Ja nekādi citādi nevarat panākt lietas noregulējumu, varat lemt par prasības celšanu. Ja jūsu prasība ir pamatota, ir trīs iespējas to izskatīt. Augstākās tiesas maza apjoma prasību jurisdikcija ir sistēma prasību par mazāku summu (parasti ne vairāk par £ 10 000) ātrai, lētai un vieglai iztiesāšanai. Prasībām par lielāku summu Augstākajā tiesā ir divi procesi. Ātrais process parasti ir paredzēts lietām, kur prasības summa ir lielāka par £ 10 000, bet mazāka par £ 15 000, kur atbildētājam jāsaņem tikai ierobežots dokumentu skaits un kur ir vajadzīgas ne vairāk kā aptuveni 30 nedēļas, lai sagatavotos iztiesāšanai. Visas citas lietas tiek skatītas universālajā procesā.

Vairums tiesvedībā iesaistīto personu (personas, kuras tiesājas), kuras pārstāv pašas sevi, izvēlas maza apjoma prasību jurisdikciju.

Lai gan tālāk norādītā informācija var palīdzēt jums izlemt, kā vislabāk risināt jūsu strīdu, tā sniedz tikai vispārēju ieskatu iespējamos notikumos. Tajā nav iekļauta pilnīga informācija par tiesas noteikumiem, izmaksām un procedūrām, kas var dažādi ietekmēt dažāda veida prasības. Jums arī jāatceras, ka pat uzvaras gadījumā tiesa nevar garantēt, ka varēsiet saņemt jums pienākošos naudu.

2 Vai pastāv kāds laika ierobežojums, lai vērstos tiesā?

Ir noteikts laika periods vai noilguma termiņš, līdz kuram prasība ir jāiesniedz tiesā. Vispārējais noilguma termiņš ir seši gadi no attiecīgā datuma — piemēram, līguma pārkāpuma datuma vai kaitējuma rašanās datuma, vai dažkārt arī kaitējuma atklāšanas datuma. Citi noilguma termiņi ietver vienu gadu neslavas celšanas lietās vai trīs gadus ārstniecības iestādes nolaidības vai fiziska kaitējuma lietās. Informācija par noilguma termiņiem ir pieejama 1960. gada Noilguma termiņu likumā. Informāciju par noilguma termiņiem var vaicāt juristam vai Pilsoņu konsultāciju birojam (*Citizens Advice Bureau*).

3 Vai man jāvēršas šīs dalībvalsts tiesā?

ES tiesību aktos ir konkrētas normas, kas nosaka, kurā dalībvalstī jāceļ prasība. Vairāk informācijas skatiet lapā "Jurisdikcija".

4 Ja jā, tad kurā šīs dalībvalsts tiesā man jāvēršas, ja ņem vērā manu dzīvesvietu un otras puses dzīvesvietu, vai citus ar strīdu saistītus apstākļus?

Gibraltārā ir tikai viena tiesu ēka. Gibraltāra tiesa (*Gibraltar Courts Service*) atrodas 277 *Main Street, Gibraltar*.

5 Kurā šīs dalībvalsts tiesā man būtu jāvēršas, ja ņem vērā lietas raksturu, kā arī iespējamo prasījuma mantisko apmēru?

Gibraltārā ir tikai viena tiesu ēka. Gibraltāra tiesa (*Gibraltar Courts Service*) atrodas 277 *Main Street, Gibraltar*.

6 Vai es pats(-i) varu iesniegt prasības pieteikumu tiesā, vai arī ir nepieciešams starpnieks, piemēram, jurists?

Fiziskai personai nav obligāti jālūdz jurista konsultācija vai jāizmanto jurists kā juridiskais pārstāvis. Tiesvedības puse var personīgi celt jebkuru prasību. To izlemj attiecīgā persona.

7 Tieši pie kā man jāvēršas, lai uzsāktu tiesas lietu: reģistrācijas birojā, pie tiesas darbinieka kancelejā, vai kādā citā iestādē?

Prasību var iesniegt Gibraltāra Augstākajā tiesā, kas atrodas 277 *Main Street, Gibraltar*.

Augstākās tiesas kanceleja no pirmdienas līdz ceturtdienai ir atvērta no 9.30 līdz 16.00, bet piektdienās — no 9.30 līdz 15.45 (vasaras mēnešos pieņemšanas laiki ir īsāki). Ir publisks pieņemšanas lodziņš, kur darbinieki var pieņemt prasības pieteikumus un sniegt informāciju par tiesas procedūrām. Tiesas darbinieki nevar sniegt juridiskas konsultācijas (tomēr viņi var norādīt, vai varat pieteikties juridiskās palīdzības saņemšanai).

8 Kādā valodā prasības pieteikumu var iesniegt? Vai to var darīt mutiski, vai arī tam jābūt rakstveidā? Vai prasības pieteikumu var nosūtīt pa faksu vai e-pastu?

Prasības ir jāsagatavo angļu valodā, un tiesvedība notiek angļu valodā, pēc vajadzības iesaistot tulkus. Parasti prasības pieteikums personīgi jāiesniedz Gibraltāra Augstākās tiesas kancelejā.

9 Lai celtu prasību, ir jāaizpilda kādas īpašas veidlapas? Ja nav, kā lai es izklāstu savu prasījumu? Vai ir kādi īpaši elementi, kas ir ietverami iesniedzamajos dokumentos?

Parasti prasības celšanai ir jāaizpilda prasības veidlapa (N1). Augstākās tiesas kancelejas darbinieki var palīdzēt saņemt šīs veidlapas eksemplārus. Ar personālu var sazināties Augstākās tiesas kancelejā, kas atrodas 277 *Main Street*, Gibraltārs, vai zvanot pa tālruni +350 20075608.

Šajā veidlapā ir informatīvas piezīmes, kur sniegti norādījumi prasītājam un atbildētājam (personai vai uzņēmumam, pret ko tiek iesniegta prasība). Tiesas personāls var palīdzēt aizpildīt veidlapu. Informatīvajās piezīmēs ir sīki skaidrots, kāda informācija jāpievieno jūsu prasības pieteikumam. Pēc veidlapas aizpildīšanas viens eksemplārs jāsagatavo sev, viens tiesai un viens — katram atbildētājam, pret kuru iesniegts prasības pieteikums. Kad Augstākās tiesas kanceleja izsniedz prasības veidlapu, tā tiek atgriezta jums, lai jūs varētu katram atbildētājam nosūtīt vienu eksemplāru. Atbildētājam ir arī jānosūta izsniegšanas apliecinājuma veidlapa un atbildes dokumentu pakotne.

Cita veida procesos, kā arī vēlīnākos prasības posmos tiek izmantotas vairākas citas veidlapas.

10 Vai man ir jāmaksā tiesas izdevumi? Ja, jā, – kad? Vai man jāapmaksā advokāts no prasības iesniegšanas brīža?

Lai uzsāktu tiesvedību, parasti ir jāmaksā nodeva. Nodevas summa ir atkarīga no prasības pieteikumā norādītās summas. Ja atbildētājs nemaksā pēc sprieduma pieņemšanas vai apgalvo, ka neko nav parādā, un jūsu prasības izskatīšana turpinās kā neatzītas (apstrīdētas) prasības izskatīšana, jums var nākties maksāt papildu nodevas. Ja uzvarēsiet lietā, šīs nodevas tiks pieskaitītas summai, ko atbildētājs jums ir parādā.

Var rasties arī citas izmaksas. Ja atbildētājs apstrīd jūsu prasību, jums var būt vajadzīgi liecinieki, lai palīdzētu tiesai izklāstīt notikušo. Jums var nākties segt liecinieku transporta izdevumus uz tiesu un no tās, kā arī summu, ko viņi tajā dienā būtu guvuši kā ieņēmumus. Ja uzvarēsiet, tiesa var likt atbildētājam maksāt šos izdevumus.

Jums varētu būt nepieciešams saņemt pierādījumus no eksperta, piemēram, ārsta, mehāniķa vai vērtētāja. Jums varētu nākties lūgt šo ekspertu ierasties uz tiesas sēdi, lai liecinātu jūsu labā. Jums būs jāmaksā eksperta izdevumi un honorārs, tomēr, ja uzvarēsiet lietā, tiesa var likt atbildētajam segt šīs izmaksas. Maza apjoma prasību jurisdikcijā par liecinieku, ekspertu un juridisko konsultāciju izmaksām prasītā maksimālā summa ir ierobežota.

Juristu izmaksas parasti jāmaksā lietas noslēgumā, lai gan par to parasti jāvienojas ar juristu. Ja uzvarat lietā, tiesa var likt atbildētājam pilnībā vai daļēji maksāt jūsu jurista honorāru. Tomēr, ja jums ir advokāts un jūsu prasības summa ir mazāka par £ 10 000, pat uzvaras gadījuma jums pašam parasti ir jāmaksā par viņa palīdzību. Ir arī jāatceras, ka, lai gan tiesa var spriest jums par labu (tas nozīmē, ka atbildētajam tiek likts jums maksāt), tiesa automātiski neveic darbības, lai pārliecinātos, ka nauda tiek maksāta. Ja atbildētājs nemaksā, jums tiesai jālūdz veikt pasākumi (to sauc par jūsu sprieduma piespiedu izpildi), par ko jums var nākties maksāt papildu nodevu.

11 Vai ir iespējams saņemt juridisko palīdzību?

Gibraltārā juridiskais atbalsts civillietās tiek saukts par juridisko palīdzību. Tiesības to saņemt ir atkarīgas no vairākiem faktoriem. Vairāk informācijas var saņemt Augstākās tiesas kancelejā, kas atrodas 277 *Main Street*, Gibraltārs, vai zvanot pa tālruni +350 20075608.

12 No kura brīža tiek uzskatīts, ka prasība ir celta? Vai iestādes sniedz kādu atbildi par to, vai mans prasījums ir vai nav pienācīgi izklāstīts?

Tiesvedība sākas datumā, kurā tiesa izdod prasības veidlapu. Izdošanas datums tiesā tiek reģistrēts, uzliekot datuma zīmogu. Ja prasība ir pieņemta, Augstākās tiesas kanceleja izsniedz jums izdošanas paziņojumu, kur ir norādīta sīka informācija par izdošanas datumu.

13 Vai es saņemšu precīzas ziņas par notikumu turpmāko attīstības gaitu (piemēram, laiku, kad man ir jāierodas tiesā)?

Pēc prasības reģistrācijas jums izsniegtajā Augstākās tiesas kancelejas izdošanas paziņojumā ir norādīta sīka informācija par termiņu, līdz kuram atbildētājam jāiesniedz aizstāvības paskaidrojumi. Ja šajā laikā atbildētājs apstrīd visu vai daļu prasības, jums tiek nosūtīta minēto aizstāvības paskaidrojumu kopija, kā arī paziņojums par neatzīšanu un piešķiršanas anketa. Paziņojums un anketa tiek nosūtīta arī atbildētājam. Pēc anketas aizpildīšanas tiesnesis to izmanto, lai lemtu, kurā no trīs iespējamajiem procesiem (maza apjoma prasības process, ātrais process un universālais process) virzīt jūsu lietu. Kad tiesnesis ir pieņēmis lēmumu par lietas izskatīšanas kārtību, jums un citām procesa pusēm tiek nosūtīts paziņojums par piešķiršanu. Ja atbildētājs neatbild uz prasību norādītajā laika periodā, varat lūgt tiesai pieņemt aizmugurisku spriedumu (proti, pieņemt rīkojumu, atbilstoši kuram atbildētajam jums ir jāmaksā prasītā summa, jo netika saņemta nekāda atbilde). Ja atbildētājs pilnībā atzīst, ka parāds pastāv, jūs arī varat lūgt tiesai taisīt spriedumu. Lūgumi taisīt spriedumu tiek iesniegti, izmantojot izdošanas paziņojumu, kas tiek jums izsniegts, kad prasība tiek celta. Šajā paziņojumā ir norādīts, ka, ja šāds pieteikums netiek iesniegts sešu mēnešu laikā pēc termiņa, līdz kuram atbildētājam bija jāiesniedz savi aizstāvības paskaidrojumi, jūsu tiesvedība tiek apturēta (proti, tās virzība neturpinās). Vienīgā darbība, ko tad varat veikt, ir lūgt tiesnesim rīkojumu, ar ko atceļ apturēšanu.

Lapa atjaunināta: 23/09/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.